WET van .....…….....……,
houdende nadere wijziging van het
Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1,
zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2012 no. 70)
in verband met herziening van het
Wetboek van Strafrecht

ONTWERP

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat - in verband met nieuwe inzichten - het nodig is het Wetboek van Strafrecht (G.B.1911 no.1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2012 no. 70) nader te wijzigen;

Heeft, de Staatsraad gehoord, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, bekrachtigd de onderstaande wet:

ARTIKEL I

In het Wetboek van Strafrecht (G.B.1911 no.1, zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2012 no. 70) worden het Eerste Boek, het Tweede Boek en het Derde Boek gewijzigd en komen te luiden als volgt:

EERSTE BOEK
ALGEMENE BEPALINGEN

TITEL I

Omvang van de werking van de strafwet
Artikel 1

1. Geen feit is strafbaar dan uit kracht van een daaraan voorafgegane wettelijke strafbepaling.

2. Indien voor een gedraging die in een algemene strafbepaling valt een bijzondere strafbepaling bestaat, komt alleen deze laatste in aanmerking, zowel bij de toepassing van de wet als bij het bepalen van de straf. Deze regel vindt toepassing ongeacht de hoogte van de strafbedreiging ten opzichte van die van de algemene strafbepaling.

3. Bij verandering in de wetgeving na het tijdstip waarop het feit is begaan, worden de voor de verdachte gunstigste bepalingen toegepast.

Toepasselijkheid van de strafwet
Artikel 2

De Surinaamse strafwet is toepasselijk op ieder die zich binnen Suriname aan enig strafbaar feit schuldig maakt.

Aan boord van een Surinaams vaartuig of luchtvaartuig
Artikel 3

De Surinaamse strafwet is toepasselijk op ieder die zich buiten Suriname aan boord van een Surinaams vaartuig of luchtvaartuig, dan wel op een installatie ter zee aan enig strafbaar feit schuldig maakt.

Toepasselijkheid buiten Suriname
Artikel 4

1. De Surinaamse strafwet is toepasselijk op ieder die zich buiten Suriname schuldig maakt:
   1°. aan een van de misdrijven omschreven in de artikelen 129 tot en met 133, 135, 143 en 149;
   2°. aan een van de misdrijven omschreven in de artikelen 177 tot en met 181 en 241 indien het strafbare feit of het misdrijf waarvan in die artikelen wordt gesproken, een misdrijf is als onder 1◦ bedoeld;
   3°. aan enig misdrijf ten opzichte van muntspeciën, munt- of bankbiljetten en van op wettelijke grondslag uitgegeven zegels of merken;
   4°. aan valsheid in schuldbrieven of certificaten van schuld van de Staat Suriname, de talons, dividend- en rentebewijzen tot deze stukken behorende, en de bewijzen uitgegeven in plaats van deze stukken, inbegrepen, of aan het opzettelijk gebruik maken van zodanig vals of vervalst stuk als ware het echt en onvervalst;
   5°. aan een van de misdrijven omschreven in de artikelen 444 tot en met 448, 473 en 474;
   6°. aan het misdrijf omschreven in artikel 259a;
   7°. aan een van de feiten, omschreven in:
      a. artikel 220, begaan tegen een luchtvaartuig in bedrijf, indien dit een Surinaams luchtvaartuig is of wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt;
      b. artikel 448a, begaan aan boord van een luchtvaartuig in vlucht, wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt;
      c. artikel 448b, indien het daar bedoelde luchtvaartuig een Surinaams luchtvaartuig is of wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt;
      d. artikel 448c, wanneer het begaan is, hetzij tegen een Surinaams luchtvaartuig, hetzij aan boord van een luchtvaartuig dat vervolgens in Suriname landt met de verdachte aan boord;
      e. de artikelen 214, 215a, 218 en 448d, wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt;
      f. de artikelen 207, 299, 325, 345, 347, 349, 360 tot en met 363, 414, 448b, 563 tot en met 564, 564a, 564b en 564d wanneer het feit is begaan aan boord van een luchtvaartuig dat vervolgens in Suriname landt met de verdachte aan boord;
   8°. a. aan een van de misdrijven omschreven in de artikelen 218, 220, 221a, 414,418, 448a, 448b en 448c, indien het feit is begaan tegen een Surinaams zeegaand vaartuig, hetzij tegen of aan boord van enig ander zeegaand vaartuig en de verdachte zich in Suriname bevindt;

b. aan een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 414, 418, 448a en 448b, begaan tegen een installatie ter zee, wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt;

9°. aan een van de misdrijven omschreven in de artikelen 229, 229a en 230, voor zover het feit is gepleegd tegen een Surinamer of een Surinaamse ambtenaar en daarop door de wet van het land waar het begaan is, straf is gesteld;

10°. aan een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 229 en 229a, 230, 278, 285, 383a, voor zover het feit gepleegd is door een Surinaamse ambtenaar of door een persoon in de openbare dienst van een in Suriname gevestigde volkenrechtelijke organisatie en daarop door de wet van het land waar het begaan is, straf is gesteld;

11°. aan het misdrijf, omschreven in artikel 342a*,* wanneer hetzij het feit is begaan met het oogmerk enige overheid in Suriname te dwingen een handeling te verrichten of zich te onthouden van het verrichten daarvan, hetzij de verdachte zich in Suriname bevindt;

12°. a. aan een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 155, 156, 157, 160a, 160b en 345, voor zover het feit is gepleegd tegen een in Surinaamse dienst zijnde, of tot zijn gezin behorende, internationaal beschermde persoon als bedoeld in artikel 119b lid 1 of tegen diens beschermde goederen;

b. aan een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 155, 156, 157, 160a, 160b, 342a, 342b en 345, voor zover het feit is gepleegd tegen een internationaal beschermd persoon als bedoeld in artikel 119b lid 2, die Surinamer is, of tegen diens beschermde goederen;

c. aan een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 155, 156, 157, 160a, 160b en 345, voor zover het feit is gepleegd tegen een internationaal beschermd persoon als bedoeld in artikel 119b lid 1 of lid 2, of tegen diens beschermde goederen, wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt;

13°. aan een terroristisch misdrijf dan wel een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 155, 156, 157, 160a**,** 161 tot en met 163, 207, 211, 212, 213a, 213c, 214, 215a, 216, 218, 220, 222, 224, 225a, 345, 347, 348, 348a**,** 349, 349a**,** 414, 414a, 416, 418, 420, 448b en 448d, voor zover het feit valt onder de omschrijvingen van artikel 2 van het op 15 december 1997 te New York tot stand gekomen Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen en hetzij het feit is gepleegd tegen een Surinamer, hetzij de verdachte zich in Suriname bevindt;

14°. aan een terroristisch misdrijf dan wel een der misdrijven, omschreven in de artikelen 155, 156, 160a, 161 tot en met 163, 188, 207, 211, 212, 213a, 213c, 214, 215a, 216, 218, 220, 222, 224, 225a, 345, 347, 348, 349, 414, 414a, 416, 418, 420, 448a, 448b en 448d, voor zover het feit valt onder de omschrijvingen van artikel 2 van het op 9 december 1999 te New York tot stand gekomen Internationaal Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme en hetzij het feit is gericht tegen een Surinamer, hetzij de verdachte zich in Suriname bevindt;

15°. aan een terroristisch misdrijf, indien het misdrijf is gepleegd met het oogmerk de bevolking of een deel der bevolking van Suriname vrees aan te jagen of de Surinaamse overheid wederrechtelijk te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden, of de fundamentele politieke, constitutionele, economische of sociale structuren van Suriname ernstig te ontwrichten of te vernietigen;

16°. aan een misdrijf ter voorkoming of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf, indien het misdrijf is gepleegd met het oogmerk een terroristisch misdrijf als in onderdeel 15◦ omschreven voor te bereiden of vergemakkelijken;

17°. aan een van de misdrijven, omschreven in de artikelen 207, 213a, 344, 345, 370 tot en met 372, 377, 378, 381, 382 en 386, voor zover het feit valt onder de omschrijvingen van artikel 7 van het op 3 maart 1980 te Wenen/New York tot stand gekomen Verdrag inzake de fysieke beveiliging van kernmateriaal, wanneer de verdachte zich in Suriname bevindt.

2. De Surinaamse strafwet is toepasselijk op ieder die zich buiten Suriname, doch in het grensgebied schuldig maakt aan een feit gepleegd tegen een Surinamer indien dit feit door de Surinaamse strafwet als misdrijf wordt beschouwd waarop een gevangenisstraf van acht jaren of meer is gesteld en door de wet van het land waar het is begaan, straf is gesteld.

Afgeleide rechtsmacht
Artikel 4a

1. De Surinaamse strafwet is toepasselijk op ieder tegen wie de strafvervolging door Suriname van een vreemde staat is overgenomen op grond van een verdrag waaruit de bevoegdheid tot strafvervolging voor Suriname volgt.

2. De Surinaamse strafwet is voorts toepasselijk op ieder wiens uitlevering ter zake van een terroristisch misdrijf dan wel een der misdrijven omschreven in artikel 278 lid 3, artikel 371 onder 6° en andere artikelen, voor zover verbonden met deze laatstgenoemde bepaling, ontoelaatbaar is verklaard, is afgewezen of geweigerd.

Op Surinamers
Artikel 5

1. De Surinaamse strafwet is toepasselijk op de Surinamer, die zich buiten Suriname schuldig maakt aan:
   1°. een van de misdrijven omschreven in de Titels I en II van het Tweede Boek, en in de artikelen 334, 334a, 334b, 258, 279 en 288, 332 en 333 alsmede – voor zover het betreft een misdrijf, gericht tegen de rechtspleging van het Internationaal Strafhof, als bedoeld in artikel 70 eerste lid van het op 17 juli 1998 te Rome tot stand gekomen Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof – in de artikelen 229 tot en met 232, 241, 252, 259a, 345a en 425;
   2°. een feit hetwelk door de Surinaamse strafwet als misdrijf wordt beschouwd en waarop door de wet van het land, waar het begaan is, straf is gesteld;
   3°. een van de misdrijven omschreven in de artikelen 292 tot en met 305 en artikel 339, voor zover het feit is gepleegd ten aanzien van een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;
   4°. een der misdrijven omschreven in de artikelen 292 en 293, voor zover het feit valt onder de omschrijving van de artikelen 2 tot en met 10 van het op 23 november 2001 te Budapest tot stand gekomen Internationaal Verdrag inzake de bestrijding van strafbare feiten verbonden met elektronische netwerken;
   5°. een terroristisch misdrijf dan wel een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf;

2. In de gevallen, omschreven in lid 1 onderdelen 2°, 3° en 5°, kan de vervolging ook plaatshebben, als de verdachte eerst na het begaan van het feit Surinamer is geworden.

Op vreemdelingen met vaste woon- of verblijfplaats in Suriname voor feiten buiten Suriname
Artikel 5a

1. De Surinaamse strafwet is toepasselijk op de vreemdeling die in Suriname een vaste woon- of verblijfplaats heeft en zich buiten Suriname schuldig maakt aan een der misdrijven omschreven in de artikelen 293, 242 tot en met 250 en 333a, voor zover het feit is gepleegd ten aanzien van een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, een terroristisch misdrijf, dan wel een der misdrijven omschreven in de artikelen 278 lid 3, 371 lid 1 onder 6°, 372 lid 2 alsmede 377 lid 3 jo. 372 lid 2.

2. De vervolging kan ook plaatshebben, indien de verdachte eerst na het begaan van het feit een vaste woon- of verblijfplaats in Suriname heeft gekregen.

Op ambtenaren
Artikel 6

De Surinaamse strafwet is toepasselijk op:
1◦ de Surinaamse ambtenaar die zich buiten Suriname schuldig maakt aan een van de misdrijven omschreven in Titel XXVIII van het Tweede Boek;
2◦ de persoon in de openbare dienst van een in Suriname gevestigde volkenrechtelijke organisatie die zich buiten Suriname schuldig maakt aan een van de misdrijven omschreven in de artikelen 426 tot en met 428.

Bijzondere rechtsmacht scheepvaart–luchtvaart feiten
Artikel 7

De Surinaamse strafwet is toepasselijk op de gezagvoerder en de opvarenden of inzittenden van een Surinaams vaartuig of luchtvaartuig, die zich buiten Suriname, ook buiten boord, schuldig maken aan een van de strafbare feiten omschreven in Titel XXIX van het Tweede Boek en Titel IX van het Derde Boek.

Artikel 7a

De Surinaamse strafwet is toepasselijk op ieder die zich schuldig maakt aan een van de misdrijven omschreven in artikel 279*,* 334, 381, 414 en 480 tot en met 482, voor zover het feit valt onder de omschrijvingen van artikel 20 van het op 16 mei 2005 te Warschau tot stand gekomen Verdrag inzake bestrijding van mensenhandel, indien het feit is gepleegd tegen een Surinamer.

Volkenrecht
Artikel 8

De toepasselijkheid van de artikelen 2 tot en met 7 wordt beperkt door de uitzonderingen in het volkenrecht erkend.

TITEL II
STRAFFEN

Algemeen

Artikel 9

1. De straffen zijn:
   a. de hoofdstraffen:
      1°. gevangenisstraf,
      2° . hechtenis,
      3°. taakstraf,
      4°. geldboete.

   b. bijkomende straffen:
      1°. ontzetting van bepaalde rechten,
      2°. verbeurdverklaring van bepaalde voorwerpen,
      3°. openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak.

2. Ten aanzien van misdrijven en ten aanzien van overtredingen die worden bedreigd met een vrijheidsstraf kan de rechter een taakstraf opleggen. Een taakstraf bestaat uit een werkstraf, zijnde het verrichten van onbetaalde arbeid, of een leerstraf, zijnde het volgen van een leerproject, of een combinatie van beide.

3. In geval van veroordeling tot gevangenisstraf, tot hechtenis, vervangende hechtenis daaronder niet begrepen, of tot taakstraf kan de rechter tevens een geldboete opleggen, indien de strafbepaling daarin voorziet.

3. In geval van veroordeling tot gevangenisstraf of tot hechtenis, vervangende hechtenis daaronder niet begrepen, waarvan het onvoorwaardelijk ten uitvoer te leggen deel ten hoogste zes maanden bedraagt, kan de rechter tevens een taakstraf opleggen.

4. Naast veroordeling tot levenslange gevangenisstraf kan geen andere straf worden opgelegd dan ontzetting van bepaalde rechten en verbeurdverklaring.

5. Een bijkomende straf kan, in de gevallen waarin de wet haar oplegging toelaat, zowel afzonderlijk als tezamen met hoofdstraffen en met andere bijkomende straffen worden opgelegd.

Rechterlijk pardon
Artikel 9a

Indien de rechter dit raadzaam acht in verband met de geringe ernst van het feit, de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan, dan wel die zich nadien hebben voorgedaan, kan de rechter in het vonnis bepalen dat geen straf of maatregel zal worden opgelegd.

Artikel 10
Vervallen.

Gevangenisstraf
Artikel 11

1. De gevangenisstraf is levenslang of tijdelijk.

2. De duur van de tijdelijke gevangenisstraf is ten minste een dag en ten hoogste twintig achtereenvolgende jaren.

3. Zij kan maximaal dertig achtereenvolgende jaren bedragen in de gevallen waarin op het misdrijf levenslange en tijdelijke gevangenisstraf ter keuze van de rechter zijn gesteld.

4. De rechter kan maximaal dertig achtereenvolgende jaren gevangenisstraf opleggen in die gevallen waarin wegens strafverhoging ter zake van samenloop van misdrijven, herhaling van misdrijf of schending van bijzondere ambtsplicht de tijd van twintig jaren wordt overschreden.

5. Zij kan in geen geval de tijd van dertig jaren te boven gaan.

Tenuitvoerlegging gevangenisstraf
Artikel 12

1. Gevangenisstraf wordt, naar gelang de persoonlijkheid van de veroordeelde, in algehele of in beperkte gemeenschap dan wel in afzondering ondergaan.

2. Iedere gevangene wordt zoveel mogelijk geplaatst in een inrichting, waarvan het regime het meest met zijn persoonlijkheid overeenstemt, en waarbij zowel op de duur der straf als op de reclasseringsmogelijkheden van de gevangene wordt gelet.

3. De gevangenen die hun straf in gemeenschap ondergaan worden verdeeld in klassen.

4. De gevangene is verplicht tot het verrichten van de opgedragen arbeid en het volgen van het opgedragen onderwijs overeenkomstig de voorschriften ter uitvoering van artikel 39 gegeven.

Artikel 13

De afzonderlijke opsluiting wordt niet toegepast:
1°. op hen die tijdens hun veroordeling de leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt;
2°. op gevangenen boven de leeftijd van zestig jaren, tenzij op eigen verzoek;
3°. op gevangenen die daarvoor na geneeskundig onderzoek ongeschikt blijken te zijn.

Strafinrichtingen
Artikel 14

1. Bij of krachtens wet worden regels gesteld ten aanzien van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen.

2. Deze regels betreffen in elk geval:
   a. de aanwijzing en de bestemming van inrichtingen bestemd voor deze tenuitvoerlegging;
   b. de selectie van de personen ten aanzien van wie de tenuitvoerlegging van de voornoemde straffen en maatregelen plaatsvindt voor de inrichtingen;
   c. het beheer van de inrichtingen en het toezicht daarop;

d. het regime in de inrichtingen;
e. gevallen waarin en de wijze waarop beperkingen op de grondrechten van de onder b omschreven personen plaats kan vinden;
f. de rechtsgang voor de in onderdeel b omschreven personen aangaande beslissingen die hen raken en het regime van de inrichting betreffende beslissingen tot hun plaatsing en overplaatsing.

Overplaatsing naar inrichting
Artikel 15

1. Een veroordeelde tot gevangenisstraf die wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens daarvoor in aanmerking komt, kan worden geplaatst in een inrichting voor verpleging van ter beschikking gestelden.

2. Indien een veroordeelde tot gevangenisstraf tevens de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van staatswege is opgelegd, wordt op regelmatige tijdstippen beoordeeld of de veroordeelde dient te worden geplaatst in een justitiële inrichting voor de verpleging van ter beschikking gestelden. Bij of krachtens staatsbesluit worden nadere regels gesteld omtrent deze beoordeling. Deze regels betreffen in elk geval de frequentie van de beoordelingen, de te volgen procedure, waaronder de advisering door een of meer gedragsdeskundigen, de wijze waarop de beoordeling dient plaats te vinden en de rechtsgang voor de veroordeelden aangaande de in dit artikel bedoelde beslissingen.

Artikel 16

Bij staatsbesluit worden nadere voorschriften gegeven ten aanzien van het verlenen van hulp en steun aan veroordeelden.

Voorwaardelijke veroordeling
Artikel 17

1. In geval van veroordeling tot gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, tot hechtenis, vervangende hechtenis daaronder niet begrepen, tot werkstraf of tot geldboete, kan de rechter bepalen dat de straf of een gedeelte daarvan niet zal worden ten uitvoer gelegd.

2. In geval van veroordeling tot gevangenisstraf van meer dan twee jaren en ten hoogste vier jaren kan de rechter bepalen dat een gedeelte van de straf, tot ten hoogste twee jaren, niet zal worden ten uitvoer gelegd.

3. De rechter kan voorts bepalen dat opgelegde bijkomende straffen geheel of gedeeltelijk niet zullen worden ten uitvoer gelegd.

Proeftijd
Artikel 18

1. De rechter die bepaalt dat een opgelegde straf geheel of gedeeltelijk niet zal worden ten uitvoer gelegd, stelt daarbij een proeftijd vast.

2. De proeftijd bedraagt in de gevallen bedoeld in artikel 19 lid 1, ten hoogste twee jaren en in de overige gevallen ten hoogste drie jaren. De proeftijd kan ten hoogste tien jaren bedragen indien er ernstig rekening mee moet worden gehouden dat de veroordeelde wederom een misdrijf zal begaan dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen.

3. De proeftijd gaat in zodra de uitspraak waarbij een bevel als bedoeld in artikel 17 is gegeven, onherroepelijk is geworden. De bijzondere voorwaarden gelden echter pas indien de mededeling hiervan door of vanwege het Openbaar Ministerie aan de veroordeelde in persoon is betekend.

4. De proeftijd loopt niet gedurende de tijd dat de veroordeelde rechtens de vrijheid is ontnomen.

Voorwaarden
Artikel 19

1. Toepassing van artikel 17 geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit.

2. Bij toepassing van artikel 17 kunnen voorts de volgende bijzondere voorwaarden worden gesteld:
   1°. gehele of gedeeltelijke vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade binnen een door de rechter te bepalen termijn, korter dan de proeftijd;
   2°. opneming van de veroordeelde in een inrichting ter verpleging gedurende een door de rechter te bepalen termijn, ten hoogste gelijk aan de proeftijd;
   3°. storting van een door de rechter vastgestelde som geld in een schadefonds geweldsmisdrijven of ten gunste van een van staatswege erkende instelling die zich ten doel stelt belangen van slachtoffers te behartigen welke zijn ontstaan als gevolg van strafbare feiten; het bedrag kan niet hoger zijn dan de geldboete die ten hoogste voor het strafbare feit kan worden opgelegd;
   4°. andere bijzondere voorwaarden, waaraan deze gedurende de proeftijd, of een bij de veroordeling te bepalen gedeelte daarvan, heeft te voldoen.

3. De bijzondere voorwaarden kunnen tevens beperkingen betreffende het gedrag en de bewegingsvrijheid van de veroordeelde omvatten. Aan een bijzondere voorwaarde kan elektronisch toezicht worden verbonden.

4. Bij het stellen van de bijzondere voorwaarde genoemd in lid 2 onder 3° vinden de leden 1 tot en met 3 van artikel 40 overeenkomstige toepassing.

5. De bijzondere voorwaarden mogen de vrijheid van de veroordeelde de godsdienst of levensovertuiging te belijden en de staatkundige vrijheid niet beperken.

Toezicht op voorwaarden
Artikel 20

1. Het Openbaar Ministerie is met het toezicht op de naleving van de voorwaarden belast.

2. De rechter en het Openbaar Ministerie kunnen, indien zij daartoe termen vinden, aan een reclasseringsinstelling, een rechtspersoonlijkheid bezittende instelling, aan de houder van een inrichting, aan een bijzondere ambtenaar of aan een door de rechter geschikt bevonden persoon, die zich daartoe bereid verklaard heeft, opdragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving van de bijzondere voorwaarden hulp en steun te verlenen.

3. Voorschriften tot nadere regeling van die bijstand en tot nadere aanwijzing van de instelling en houders van de inrichtingen of van de bijzondere ambtenaar en de in lid 2 bedoelde persoon, die met het verlenen van bijstand kunnen worden belast, worden vastgesteld bij besluit van de President.

4. Indien een voorwaarde niet wordt nageleefd, maken de instellingen of personen bedoeld in lid 2 daarvan terstond melding aan het Openbaar Ministerie.

Betekening
Artikel 21

1. Nadat de uitspraak onherroepelijk is geworden, wordt ten spoedigste vanwege het Openbaar Ministerie aan de veroordeelde een kennisgeving betekend, houdende de straf waartoe deze is veroordeeld en alle tot het in artikel 17 bedoelde bevel betrekkelijke beslissingen.

2. In ieder geval, waarin bijzondere voorwaarden zijn gesteld of waarin het Openbaar Ministerie dit bepaalt, geschiedt de betekening aan de veroordeelde in persoon; in andere gevallen geschiedt dit zoveel mogelijk.

Artikel 22

1. Indien de voorwaarden niet worden nageleefd, kan het Openbaar Ministerie daarvan aan de rechter, die het in artikel 17 bedoelde bevel heeft gegeven, kennis geven, met zodanig voorstel als het nodig zal oordelen. De kennisgeving dat door de veroordeelde opnieuw een strafbaar feit is begaan, geschiedt niet vóór de nieuwe uitspraak onherroepelijk is geworden.

2. Het voorgaande lid is mede van toepassing, indien de veroordeelde vóór het einde van de proeftijd ter zake van een vóór het ingaan daarvan begaan strafbaar feit onherroepelijk wordt veroordeeld.

Wijziging voorwaarden
Artikel 23

1. De rechter die de voorwaarde heeft gesteld kan hetzij na de ontvangst van een vordering van het Openbaar Ministerie, hetzij op verzoek van de veroordeelde de proeftijd verkorten of deze eenmaal verlengen. De verlenging geschiedt met ten hoogste één jaar.

2. Tevens kan de in lid 1 bedoelde rechter gedurende de proeftijd of gedurende de tijd dat deze is geschorst in de gestelde bijzondere voorwaarden of in de termijn waartoe deze

voorwaarden in haar werking binnen de proeftijd zijn beperkt wijziging brengen, deze voorwaarden opheffen, alsnog bijzondere voorwaarden stellen en een opdracht als bedoeld in artikel 20 geven, wijzigen of opheffen.

Tenuitvoerlegging
Artikel 24

1. Indien enige gestelde voorwaarde niet wordt nageleefd kan de rechter, indien deze daartoe termen vindt, na ontvangst van een vordering van het Openbaar Ministerie en onverminderd het bepaalde in artikel 23,
   1°. gelasten dat de niet ten uitvoer gelegde straf alsnog zal worden ten uitvoer gelegd;
   2°. al of niet onder instandhouding of wijziging van de voorwaarden gelasten dat een gedeelte van de niet ten uitvoer gelegde straf alsnog zal worden ten uitvoer gelegd.

2. In plaats van een last tot tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf te geven kan de rechter een taakstraf als bedoeld in artikel 9 lid 1 onder a sub 3° gelasten. De artikelen 39a tot en met 39h zijn van overeenkomstige toepassing.

3. Tot behandeling van de vordering is bevoegd de rechter die de straf heeft opgelegd. Indien de veroordeelde wordt vervolgd wegens een strafbaar feit, begaan voor het einde van de proeftijd, is de rechter in eerste aanleg tot behandeling van de vordering bevoegd. De vordering wordt in dat geval ingediend door het Openbaar Ministerie en kan slechts bij gelegenheid van een veroordeling ter zake worden toegewezen.

4. Het Openbaar Ministerie is in zijn vordering niet ontvankelijk wanneer zij later wordt ingediend dan zes maanden na het verstrijken van de proeftijd.

Procedure
Artikel 25

1. In de gevallen in de artikelen 23 en 24 bedoeld dagvaardt het Openbaar Ministerie de veroordeelde met een met redenen omklede vordering. Is door de veroordeelde een verzoekschrift tot toepassing van artikel 23 tot de rechter gericht, dan dagvaardt het Openbaar Ministerie de veroordeelde ten spoedigste nadat het verzoekschrift door de griffier in zijn handen is gesteld met een met redenen omklede conclusie.

2. In het geval, bedoeld in artikel 24 lid 3, tweede volzin, geschiedt de dagvaarding bij voorkeur gelijktijdig met de behandeling van het feit waarvoor de veroordeelde wordt vervolgd.

3. Het Openbaar Ministerie doet degene die met het verlenen van hulp en steun was belast tot bijwoning van het onderzoek oproepen.

4. Zowel het Openbaar Ministerie als de veroordeelde zijn bevoegd getuigen en deskundigen te doen dagvaarden om bij het onderzoek tegenwoordig te zijn. De rechter kan, al dan niet op verzoek van de veroordeelde, bevelen dat bepaalde personen door of vanwege het Openbaar Ministerie zullen worden gedagvaard.

5. De veroordeelde en degene die met het verlenen van hulp en steun is belast, kunnen vóór de aanvang van het onderzoek van de stukken ter griffie kennis nemen. Hetzelfde geldt

ten aanzien van de raadsman, indien deze verklaart tot de kennisneming door de veroordeelde te zijn gemachtigd of, ten aanzien van een bijzondere daartoe door de veroordeelde gemachtigde.

Wijze van onderzoek
Artikel 26

1. Het onderzoek van de zaak vindt plaats ter openbare zitting. Nochtans kan de veroordeelde verzoeken dat het onderzoek achter gesloten deuren zal plaatsvinden. De rechter beslist, gehoord het Openbaar Ministerie, of en in hoeverre aan dat verzoek zal worden voldaan.

2. Het Openbaar Ministerie is bij het onderzoek tegenwoordig en wordt ter zake gehoord.

3. De veroordeelde en degene die met het verlenen van bijstand is belast, kunnen bij het onderzoek tegenwoordig zijn en worden alsdan gehoord. De veroordeelde kan zich door een advocaat of door een bijzonder daartoe gemachtigde als raadsman doen bijstaan.

4. In gevallen waarin de behandeling van de zaak niet gelijktijdig geschiedt met de behandeling van een feit waarvoor de veroordeelde wordt vervolgd, vindt de behandeling zoveel mogelijk plaats overeenkomstig het Derde Boek, Titel III, tweede afdeling van het Wetboek van Strafvordering met uitzondering van die artikelen, die betrekking hebben op een getuige wiens identiteit niet of slechts ten dele blijkt.

5. De ingediende vorderingen, conclusies of verzoeken kunnen gedurende het onderzoek door het Openbaar Ministerie of door de veroordeelde worden gewijzigd.

Beslissingen
Artikel 27

1. Rechterlijke beslissingen omtrent de vorderingen van het Openbaar Ministerie of de verzoeken van de veroordeelde zijn met redenen omkleed en worden in het openbaar uitgesproken. Zij zijn, voor zover zij geen deel uitmaken van uitspraken ter zake van andere strafbare feiten, niet aan enig rechtsmiddel onderworpen.

2. De inhoud van de in lid 1 bedoelde beslissingen wordt onverwijld vanwege het Openbaar Ministerie schriftelijk medegedeeld aan de veroordeelde en aan degene die met het verlenen van hulp en steun is belast, zomede aan degene die bij de beslissing daarvan wordt ontheven. Indien de beslissing een wijziging van de bijzondere voorwaarden bevat of daarbij alsnog bijzondere voorwaarden zijn gesteld, wordt de mededeling aan de veroordeelde in persoon betekend.

Dagvaardingen en betekeningen
Artikel 28

De dagvaardingen en betekeningen, bedoeld in de artikelen 21, 25 en 27, vinden plaats op voet van de betrekkelijke artikelen van het Wetboek van Strafvordering.

Voorwaardelijke invrijheidstelling
Artikel 28a

1. De veroordeelde tot levenslange gevangenisstraf wordt, nadat de vrijheidsbeneming ten minste twintig jaren heeft geduurd, voorwaardelijk in vrijheid gesteld, indien naar het oordeel van het Hof van Justitie verdere onvoorwaardelijke tenuitvoerlegging geen redelijk doel meer dient.

2. Het Hof neemt daarbij ten minste in zijn beschouwing de positie van het eventuele slachtoffer of directe nabestaanden en het gevaar dat de veroordeelde alsnog zal recidiveren.

3. In het geval dat het Hof niet tot invrijheidstelling overgaat beoordeelt het de situatie opnieuw na vijf jaren en zonodig telkens na vijf jaren.

4. Het Openbaar Ministerie roept de veroordeelde ter terechtzitting op ten laatste zes maanden voor verloop van de betrokken periode.

5. Artikel 24 lid 1, artikel 25 leden 3 tot en met 5 en de artikelen 26 en 27 zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

6. Met betrekking tot de voorwaarden zijn voorts artikel 29 leden 5 tot en met 7 en artikel 30 zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 29

1. De veroordeelde tot vrijheidsstraf waarvan het onvoorwaardelijk ten uitvoer te leggen gedeelte ten hoogste een jaar bedraagt, wordt voorwaardelijk in vrijheid gesteld wanneer de vrijheidsbeneming ten minste zes maanden heeft geduurd en van het alsdan nog ten uitvoer te leggen gedeelte van de straf een derde gedeelte is ondergaan.

2. De veroordeelde tot tijdelijke vrijheidsstraf waarvan het onvoorwaardelijk ten uitvoer te leggen gedeelte meer dan een jaar bedraagt, wordt voorwaardelijk in vrijheid gesteld wanneer deze tweederde gedeelte daarvan heeft ondergaan.

3. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 van dit artikel wordt de tijd gedurende welke de veroordeelde voor de tenuitvoerlegging van de uitspraak in verzekering, in voorlopige hechtenis of in detentie in het buitenland ingevolge een Surinaams verzoek om uitlevering is doorgebracht onder de termijn begrepen, tenzij die tijd uit andere hoofde reeds in mindering is gebracht op een andere straf die de veroordeelde heeft ondergaan.

4. Indien de veroordeelde meer dan één vrijheidsstraf geheel of gedeeltelijk heeft te ondergaan, worden deze zo mogelijk aaneensluitend ten uitvoer gelegd. In dat geval worden de ten uitvoer te leggen gedeelten gezamenlijk, met uitzondering van vervangende hechtenis, als één vrijheidsstraf aangemerkt, waarop dit en de artikelen 30 en 33a van toepassing zijn.

5. Bij deze invrijheidstelling wordt tevens een proeftijd voor de veroordeelde bepaald en worden voorwaarden gesteld, waaraan deze gedurende de proeftijd zal moeten voldoen.

6. De proeftijd duurt een jaar langer dan het overblijvende gedeelte van de onvoorwaardelijk opgelegde straf, doch ten minste twee jaren. De proeftijd loopt niet gedurende de tijd dat de veroordeelde rechtens van zijn vrijheid is ontnomen.

7. De proeftijd van een veroordeelde die voorwaardelijk in vrijheid is gesteld loopt wel indien ten aanzien van de veroordeelde tevens een proeftijd ingevolge artikel 18 is opgelegd en van kracht is.

Artikel 30

1. Aan de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt als algemene voorwaarde verbonden dat de veroordeelde geen strafbaar feit zal begaan, noch zich op andere wijze zal misdragen.

2. Aan de voorwaardelijke invrijheidstelling kunnen daarnaast door de Minister niet dan na daartoe strekkend advies van de door de Minister in te stellen Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling, bijzondere voorwaarden betreffende het gedrag van de veroordeelde worden verbonden. Mede kan als bijzondere voorwaarde worden gesteld dat de veroordeelde zich zal laten opnemen in een daarbij aan te wijzen inrichting. De bijzondere voorwaarden mogen de godsdienstige of staatkundige vrijheid niet beperken.

3. De Minister kan de gestelde bijzondere voorwaarden, niet dan na daartoe strekkend advies van de Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling, aanvullen, wijzigen of opheffen.

4. De Minister kan deze bevoegdheid mandateren aan het Openbaar Ministerie of de Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling.

5. Bij staatsbesluit kunnen nadere regels worden gesteld ten aanzien van de procedure die leidt tot de in dit artikel bedoelde beslissingen.

6. Artikel 20 is van overeenkomstige toepassing.

Weigering voorwaardelijke invrijheidstelling
Artikel 30a

1. In afwijking van artikel 29 leden 1 en 2 kan de Minister niet dan na daartoe strekkend advies van de Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling bepalen dat de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt uitgesteld of achterwege gelaten, indien:
   a. de veroordeelde op grond van de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens is opgenomen in een inrichting voor ter beschikking gestelden en de opname voortzetting behoeft;
   b. de veroordeelde onherroepelijk is veroordeeld ter zake van een misdrijf waarvoor ingevolge het Wetboek van Strafvordering voorlopige hechtenis is toegelaten en dat is begaan na de aanvang van de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf;
   c. is gebleken dat de veroordeelde zich anderszins na de aanvang van de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf zeer ernstig heeft misdragen;
   d. de veroordeelde na de aanvang van de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf zich hieraan onttrekt of heeft onttrokken of hiertoe een poging als bedoeld in artikel 70 heeft gedaan;

e. door het stellen van voorwaarden de veiligheid van anderen of de algemene veiligheid van personen niet kan worden gewaarborgd dan wel indien de veroordeelde zich niet bereid verklaart de voorwaarden na te leven;
f. de vrijheidsstraf die ten uitvoer wordt gelegd, voortvloeit uit een onherroepelijke veroordeling door een buitenlandse rechter en de tenuitvoerlegging overeenkomstig het toepasselijke verdrag is overgenomen, voor zover de mogelijkheid van uitstel of achterwege blijven van voorwaardelijke invrijheidstelling de instemming van de buitenlandse autoriteit met de overbrenging heeft bevorderd.

2. De voorwaardelijke invrijheidstelling kan telkens opnieuw met een bepaalde termijn worden uitgesteld dan wel, nadat zij is uitgesteld, achterwege blijven. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel is van toepassing.

3. Voorwaardelijke invrijheidstelling kan tevens worden uitgesteld of achterwege blijven, indien de feiten of omstandigheden als genoemd in lid 1 onder b, c of d, zich hebben voorgedaan gedurende de periode die ingevolge artikel 44 lid 1 op de gevangenisstraf in mindering wordt gebracht.

4. De leden 5 en 6 van artikel 30 zijn van toepassing.

Herroeping voorwaardelijke invrijheidstelling
Artikel 31

1. Voorwaardelijke invrijheidstelling kan door de Minister niet dan na een daartoe strekkend advies van de door de Minister in te stellen Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling worden herroepen indien:
a. er ernstige redenen bestaan voor het vermoeden dat de veroordeelde de algemene voorwaarde niet heeft nageleefd;
b. de veroordeelde de gestelde bijzondere voorwaarden niet heeft nageleefd.

2. De voorwaardelijke invrijheidstelling kan geheel of gedeeltelijk worden herroepen.

3. Indien de Minister gebruik maakt van de in dit artikel genoemde mogelijkheid kan de vervolgingsambtenaar de veroordeelde doen aanhouden. Aan de aangehoudene wordt terstond een raadsman toegevoegd. Binnen drie dagen na die aanhouding dient de veroordeelde te worden geleid voor de rechter-commissaris.

4. De rechter-commissaris toetst de rechtmatigheid van de aanhouding. Tegen diens beslissing staat geen rechtsmiddel open.

5. De leden 5 en 6 van artikel 30 zijn van toepassing.

Artikel 32
Vervallen.

Betekening en beroep
Artikel 33

1. De beslissing tot invrijheidstelling met daarin vermeld de duur van de proeftijd alsmede de algemene en bijzondere voorwaarden wordt voor de invrijheidstelling aan de

veroordeelde in persoon betekend. Indien geen beslissing is betekend op de dag dat de veroordeelde ex artikel 29 in vrijheid had moeten worden gesteld, wordt de voorwaardelijke invrijheidstelling geacht te zijn geweigerd.

2. De overige beslissingen als bedoeld in de artikelen 30, 30a en 31 worden zo spoedig mogelijk aan de veroordeelde in persoon betekend.

3. De veroordeelde kan tegen de beslissingen als bedoeld in de artikelen 30, 30a en 31 binnen veertien dagen nadat deze daarvan kennis heeft gekregen een met redenen omkleed bezwaarschrift indienen bij de rechter die de vrijheidsstraf heeft opgelegd. Hangende de beslissing van het gerecht op het bezwaarschrift wordt de veroordeelde niet in vrijheid gesteld.

4. Aan de in lid 3 van dit artikel bedoelde veroordeelde wordt ter gelegenheid van het indienen van een bezwaarschrift en voor de behandeling daarvan een raadsman toegevoegd.

Artikel 33a

1. Na ontvangst van het bezwaarschrift als bedoeld in artikel 33 dagvaardt het Openbaar Ministerie de veroordeelde ten spoedigste nadat het bezwaarschrift door de griffier in zijn handen is gesteld.

2. Artikel 25 leden 3 tot en met 5 en de artikelen 26 en 27 zijn zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Hechtenis
Artikel 34

1. De duur der hechtenis is ten minste één dag en ten hoogste één jaar.

2. Zij kan voor ten hoogste een jaar en vier maanden worden opgelegd in de gevallen waarin wegens strafverhoging ter zake van samenloop of het bepaalde bij artikel 69, de tijd van een jaar wordt overschreden.

3. Zij kan in geen geval de tijd van een jaar en vier maanden te boven gaan**,** behoudens in het geval van vervangende hechtenis ingevolge artikel 41b.

Artikel 35
Vervallen.

Artikel 36
Vervallen.

Artikel 37
Vervallen.

Duur der straffen
Artikel 38

De duur van de tijdelijke gevangenisstraf en van de hechtenis wordt in de rechterlijke

uitspraak aangewezen in dagen, weken, maanden en jaren, niet in gedeelten daarvan.

Buitenlandse executie
Artikel 38a

Het Openbaar Ministerie is bevoegd in uitzonderlijke omstandigheden, met toestemming van betrokkene, te bepalen dat een vrijheidsstraf buiten Suriname ten uitvoer wordt gelegd.

Taakstraf
Artikel 39

1. Het vonnis vermeldt of de taakstraf bestaat uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie van beide, alsmede het aantal uren dat de straf zal duren. Het vonnis kan, voorzover (mede) een werkstraf wordt opgelegd, tevens de aard van de te verrichten werkzaamheden vermelden. Indien (mede) een leerstraf wordt opgelegd, vermeldt het vonnis het te volgen leerproject.

2. Het aantal uren dat de taakstraf duurt, bedraagt ten hoogste vierhonderdentachtig, waarvan niet meer dan tweehonderdenveertig uren werkstraf.

3. De termijn binnen welke de taakstraf moet worden voltooid bedraagt een jaar na het onherroepelijk worden van het vonnis. Het Openbaar Ministerie kan ambtshalve of op verzoek van de veroordeelde deze termijn eenmaal met een jaar verlengen. Het zendt hiervan zo spoedig mogelijk een kennisgeving aan de veroordeelde.

4. De termijn binnen welke de taakstraf moet worden verricht, wordt verlengd met de tijd dat de veroordeelde rechtens de vrijheid is ontnomen alsmede met de tijd dat deze ongeoorloofd afwezig is.

Artikel 39a

1. In het vonnis waarbij taakstraf wordt opgelegd, beveelt de rechter, voor het geval dat de veroordeelde de taakstraf niet naar behoren verricht, dat vervangende hechtenis zal worden toegepast.

2. De duur van de vervangende hechtenis wordt in gehele dagen, weken of maanden vastgesteld.

3. De vervangende hechtenis beloopt ten minste één dag en ten hoogste acht maanden. Voor elke twee uren van de taakstraf wordt niet meer dan één dag opgelegd.

4. Wanneer een gedeelte van de te verrichten taakstraf is voldaan, wordt de duur van de vervangende hechtenis naar evenredigheid verminderd. Heeft deze vermindering tot gevolg dat voor een gedeelte van een dag vervangende hechtenis zou moeten worden ondergaan, dan vindt afronding naar boven plaats tot het naaste aantal gehele dagen.

Artikel 39b

1. Het Openbaar Ministerie is belast met het toezicht op de uitvoering van de taakstraf.

2. De rechter en het Openbaar Ministerie kunnen aan een reclasseringsinstelling dan wel aan een bijzondere reclasseringsambtenaar opdracht geven de veroordeelde begeleiding te bieden bij en toezicht te houden op de wijze waarop de taakstraf wordt verricht. Indien een taakstraf niet naar behoren is verricht, maakt de reclasseringsambtenaar daarvan terstond melding aan het Openbaar Ministerie.

Artikel 39c

1. Het Openbaar Ministerie kan de opgelegde straf wijzigen voor wat betreft de aard van de te verrichten werkzaamheden of het te volgen leerproject, bedoeld in artikel 39 lid 1, tweede volzin, indien het van oordeel is dat de veroordeelde de taakstraf niet geheel overeenkomstig de opgelegde straf kan of heeft kunnen verrichten. Het Openbaar Ministerie benadert daarbij zo veel mogelijk de opgelegde straf. Het Openbaar Ministerie geeft hiervan kennis aan de veroordeelde.

2. Het Openbaar Ministerie doet deze kennisgeving zo spoedig mogelijk aan de veroordeelde betekenen. De kennisgeving behelst het aantal uren taakstraf dat naar het oordeel van het Openbaar Ministerie is verricht, alsmede de straf zoals deze voor het overige nader is vastgesteld.

3. Tegen de kennisgeving, bedoeld in lid 2 van dit artikel, kan de veroordeelde binnen veertien dagen na de betekening daarvan een bezwaarschrift indienen bij de rechter die de straf heeft opgelegd. De rechter kan de beslissing van het Openbaar Ministerie wijzigen. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 39d

1. Indien de tot een taakstraf veroordeelde niet aanvangt met de taakstraf of het Openbaar Ministerie van oordeel is dat de veroordeelde de opgelegde taakstraf niet naar behoren verricht of heeft verricht, kan het Openbaar Ministerie de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis bevelen. Het Openbaar Ministerie geeft hiervan kennis aan de veroordeelde.

2. Het Openbaar Ministerie doet deze kennisgeving zo spoedig mogelijk aan de veroordeelde betekenen. De kennisgeving behelst het aantal uren taakstraf dat naar het oordeel van het Openbaar Ministerie is verricht, alsmede het aantal dagen vervangende hechtenis.

3. Tegen de kennisgeving, bedoeld in lid 2 van dit artikel, kan de veroordeelde binnen veertien dagen na de betekening daarvan een bezwaarschrift indienen bij de rechter die de straf heeft opgelegd. De rechter kan de beslissing van het Openbaar Ministerie wijzigen.

4. Op de tenuitvoerlegging van de vervangende hechtenis is artikel 29 niet van toepassing.

Artikel 39e

1. Na ontvangst van het bezwaarschrift als bedoeld in artikel 39c lid 3 en artikel 39d lid 3 dagvaardt het Openbaar Ministerie de veroordeelde ten spoedigste nadat het bezwaarschrift door de griffier in zijn handen is gesteld.

2. Artikel 25 leden 3 tot en met 5 en de artikelen 26 en 27 zijn zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 39f

Het Openbaar Ministerie kan een beslissing als bedoeld in artikel 39c lid 1 of artikel 39d lid 1 slechts nemen gedurende de termijn waarbinnen de taakstraf dient te zijn voltooid, genoemd in artikel 39 lid 3, of binnen drie maanden na afloop van deze termijn.

Artikel 39g

Indien naar het oordeel van het Openbaar Ministerie de opgelegde taakstraf naar behoren is verricht, stelt het zo spoedig mogelijk de veroordeelde hiervan in kennis.

Artikel 39h

Bij of krachtens staatsbesluit worden nadere regels gesteld over de inhoud van de taakstraf, de tenuitvoerlegging van de taakstraf en de rechten en plichten van de tot een taakstraf veroordeelde.

Geldboete
Artikel 40

1. Degene die al dan niet bij rechterlijke uitspraak tot betaling van een geldboete is verplicht, is gehouden het vastgestelde bedrag binnen de termijn door het Openbaar Ministerie te stellen, aan de Staat te betalen.

2. Bij de vaststelling van de geldboete wordt, met het oog op een passende bestraffing, rekening met de maatschappelijke omstandigheden van de verdachte gehouden.

3. Het bedrag van de geldboete is ten minste tien Surinaamse dollar.

4. De geldboete die voor een strafbaar feit ten hoogste kan worden opgelegd, is gelijk aan het bedrag van de categorie die voor dat feit is bepaald.

5. Er zijn zes categorieën:
   de eerste categorie : SRD 3.500,-
   de tweede categorie : SRD 10.000,-
   de derde categorie : SRD 25.000,-
   de vierde categorie : SRD 50.000,-
   de vijfde categorie : SRD 100.000,-
   de zesde categorie : SRD 1.000.000,-.

6. Voor een overtreding, onderscheidenlijk een misdrijf, waarop geen geldboete is gesteld, kan de rechter een geldboete opleggen tot ten hoogste het bedrag van de eerste, onderscheidenlijk de derde categorie.

7. Voor een overtreding, onderscheidenlijk een misdrijf, waarop een geldboete is gesteld, maar waarvoor geen boetecategorie is bepaald, kan de rechter een geldboete opleggen tot ten hoogste het bedrag van de categorie, die voorziet in het naast hogere geldbedrag, indien dit bedrag hoger is dan het bedrag van de op het betrokken strafbare feit gestelde geldboete.

8. Bij veroordeling van een rechtspersoon kan, indien de voor het feit bepaalde boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag van de naast hogere categorie.

9. Het bepaalde in lid 8 van dit artikel is van overeenkomstige toepassing bij veroordeling van een vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid, de maatschap, de rederij en het doelvermogen.

10. Bij veroordeling wegens een schuldmisdrijf kan, indien de voor het feit bepaalde boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag van de naast hogere categorie.

Artikel 41

1. Indien bij het vonnis een of meer geldboeten zijn opgelegd tot een bedrag van ten minste SRD. 500,- , is de rechter bevoegd bij de uitspraak te bepalen, dat de veroordeelde het bedrag in gedeelten mag voldoen. Elk van die gedeelten wordt daarbij op ten minste SRD. 50,- bepaald.

2. In geval van toepassing van lid 1 van dit artikel stelt de rechter bij de uitspraak tevens termijnen vast voor de betaling van het tweede en - zo de geldboete in meer gedeelten mag worden voldaan - de volgende gedeelten.

3. Deze termijnen worden op ten minste één en ten hoogste drie maanden gesteld. Zij mogen tezamen een tijdvak van twee jaar niet overschrijden.

Artikel 41a

1. Wanneer een ingevolge een onherroepelijke veroordeling tot geldboete te betalen bedrag binnen de daarvoor gestelde termijn niet in zijn geheel is voldaan, wordt de veroordeelde door het Openbaar Ministerie schriftelijk tot betaling aangemaand. Het bedrag wordt dan van rechtswege verhoogd met SRD. 30,-. Het Openbaar Ministerie wijst de veroordeelde op het bepaalde in lid 2 van dit artikel.

2. Is het overeenkomstig in lid 1 van dit artikel verhoogde bedrag na verloop van de bij de aanmaning gestelde termijn geheel of ten dele onbetaald gebleven, dan wordt het bedrag, dan wel het nog verschuldigde gedeelte daarvan, van rechtswege verder verhoogd met een vijfde, doch ten minste met SRD. 60,-.

3. Een geldboete die krachtens een rechterlijke beslissing overeenkomstig artikel 41 in gedeelten mag worden voldaan, of ten aanzien waarvan het Openbaar Ministerie betaling in termijnen heeft toegestaan, is onmiddellijk in haar geheel opeisbaar, zodra een verhoging krachtens lid 1 van dit artikel is ingetreden.

4. In gevallen waarin het Openbaar Ministerie, nadat de veroordeelde reeds in verzuim was, alsnog uitstel van betaling heeft verleend, dan wel afbetaling heeft toegestaan, vinden de leden 1 tot en met 3 van dit artikel geen toepassing, zolang de veroordeelde de verplichtingen volgens de getroffen nadere regeling nakomt.

5. Betalingen door de veroordeelde gedaan, worden geacht in de eerste plaats tot voldoening van de krachtens de leden 1 en 2 van dit artikel ingetreden verhogingen te strekken.

Vervangende hechtenis
Artikel 41b

1. Bij de uitspraak waarbij geldboete wordt opgelegd, beveelt de rechter voor het geval dat noch volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, dat vervangende hechtenis zal worden toegepast. Indien de veroordeelde een rechtspersoon is, blijft dit bevel achterwege. Artikel 76 lid 3 is van overeenkomstige toepassing.

2. De duur van de vervangende hechtenis wordt in gehele dagen, weken of maanden vastgesteld.

3. De vervangende hechtenis beloopt ten minste één dag en ten hoogste een jaar. Voor elke volle SRD. 10,- van de geldboete wordt niet meer dan één dag opgelegd.

4. Wanneer een gedeelte van het verschuldigde bedrag is voldaan, vermindert de duur van de vervangende hechtenis naar evenredigheid. Heeft deze vermindering tot gevolg dat voor een gedeelte van een dag vervangende hechtenis zou moeten worden ondergaan, dan vindt afronding naar boven plaats tot het naaste aantal gehele dagen.

5. Het bepaalde in lid 4 van dit artikel is ook van toepassing in gevallen waarin de betaling geschiedt nadat reeds een deel van de vervangende hechtenis ten uitvoer is gelegd.

Artikel 41c

1. Bij de uitspraak waarbij een natuurlijk persoon de verplichting is opgelegd tot betaling van een geldbedrag aan de Staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, beveelt de rechter voor het geval dat noch volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, dat vervangende hechtenis zal worden toegepast, met dien verstande dat vervangende hechtenis op grond van dit artikel op te leggen op ten hoogste zes jaren kan worden bepaald.

2. De duur van deze vervangende hechtenis wordt niet verminderd door het voldoen van slechts een gedeelte van het verschuldigde bedrag.

Artikel 41d

Op de tenuitvoerlegging van vervangende hechtenis is het bepaalde in artikel 29 niet van toepassing.

Hechtenis na gevangenisstraf
Artikel 42

Bevindt de veroordeelde, die hechtenis moet ondergaan, zich in een inrichting uitsluitend bestemd tot de uitvoering van gevangenisstraf dan kan op verzoek van die veroordeelde de hechtenis terstond na het eindigen der gevangenisstraf in die inrichting worden ondergaan, zonder daardoor van aard te veranderen.

Ingang vrijheidsstraf
Artikel 43

1. De gevangenisstraf, ten aanzien van veroordeelden die zich in voorlopige hechtenis bevinden ter zake van het feit waarvoor zij veroordeeld zijn, gaat in op de dag waarop de rechterlijke uitspraak in kracht van gewijsde is gegaan.

2. De gevangenisstraf en de hechtenis, ten aanzien van andere veroordeelden, gaan in op de dag van de tenuitvoerlegging van de rechterlijke uitspraak.

3. Wordt bij een vonnis zowel gevangenisstraf als hechtenis opgelegd, dan worden deze straffen aansluitend na elkaar geëxecuteerd.

Aftrek voorlopige hechtenis
Artikel 44

1. Bij het opleggen van tijdelijke gevangenisstraf, hechtenis of taakstraf beveelt de rechter, dat de tijd die door de veroordeelde vóór de tenuitvoerlegging van de uitspraak in verzekering, in voorlopige hechtenis, ook wanneer deze is doorgebracht in een psychiatrische inrichting voor observatie ingevolge een bevel tot observatie, of in detentie in het buitenland ingevolge een verzoek van Suriname om uitlevering is doorgebracht, bij de uitvoering van die straf geheel in mindering zal worden gebracht. Indien de rechter dit bevel geeft ter zake van een taakstraf, bepaalt deze in de uitspraak volgens welke maatstaf de aftrek zal geschieden.

2. Bij het berekenen van de in mindering te brengen tijd geldt de eerste dag van de verzekering als een volle dag en blijft de dag waarop zij is geëindigd buiten beschouwing.

3. De rechter kan een overeenkomstig bevel geven bij het opleggen van geldboete. Indien de rechter dit bevel geeft, bepaalt deze in de uitspraak volgens welke maatstaf de aftrek zal geschieden.

4. De leden 1 tot en met 3 van dit artikel zijn ook van toepassing in gevallen waarin, bij gelijktijdige vervolging wegens twee of meer feiten, de veroordeling wordt uitgesproken ter zake van een ander feit dan dat waarvoor de verzekering of de voorlopige hechtenis is bevolen.

Artikel 45

De tijd die door de tot gevangenisstraf of hechtenis veroordeelde in het buitenland in detentie is doorgebracht ingevolge een verzoek van Suriname om uitlevering ten behoeve van de tenuitvoerlegging of verdere tenuitvoerlegging van deze straf, komt daarop in mindering.

Ontzetting van rechten
Artikel 46

1. De rechten waarvan de schuldige, in de bij wet bepaalde gevallen, bij rechterlijke uitspraak kan worden ontzet, zijn:
   1°. het bekleden van ambten of bepaalde ambten;
   2°. de uitoefening van bepaalde beroepen;
   3°. het recht de leden van algemeen vertegenwoordigende organen te verkiezen of tot lid van deze organen te worden verkozen of beide;

4°. het recht om Suriname, waar de schuldige woonplaats heeft, uit te reizen, dan wel het recht tot het inreizen in Suriname;
5°. het recht zich vrijelijk overal in Suriname te bevinden.

2. Onverminderd bijzondere bepalingen kan bij veroordeling wegens een terroristisch misdrijf de ontzetting van de in lid 1 van dit artikel vermelde rechten worden uitgesproken.

3. Ontzetting van leden van de rechterlijke macht die, hetzij voor hun leven, hetzij voor een bepaalde tijd zijn aangesteld, of van andere voor hun leven aangestelde ambtenaren, geschiedt, ten opzichte van het ambt waartoe zij aldus zijn aangesteld, alleen in de gevallen en op de wijze bij de wet bepaald.

4. Ontzetting van het recht bedoeld in lid 1 onder 3º van dit artikel, kan alleen worden uitgesproken bij veroordeling tot gevangenisstraf van ten minste een jaar.

5. De rechter, die de ontzetting heeft uitgesproken, kan, gedurende de duur daarvan, de in lid 1 onder 4º of 5º opgelegde straf op verzoek van de veroordeelde wijzigen. De artikelen 25 tot en met 27 zijn zoveel mogelijk van toepassing. In spoedeisende gevallen kan het Openbaar Ministerie hangende de rechterlijke beslissing, de executie van de ontzetting opschorten.

Artikel 47

Ontzetting van het recht om ambten of bepaalde ambten te bekleden kan, behalve in de gevallen in het Tweede Boek omschreven, worden uitgesproken bij veroordeling wegens enig ambtsmisdrijf of een misdrijf gepleegd in de betrekking van een bepaalde ambt of wegens enig misdrijf waardoor de schuldige een bijzondere ambtsplicht schond of waarbij de schuldige gebruik maakte van macht, gelegenheid of middel aan deze door het ambt geschonken.

Artikel 48

1. Wanneer ontzetting van rechten wordt uitgesproken, bepaalt de rechter de duur als volgt:
1◦. bij veroordeling tot levenslange gevangenisstraf, voor het leven;
2◦. bij veroordeling tot tijdelijke gevangenisstraf of tot hechtenis, voor een tijd de duur van de hoofdstraf ten minste twee en ten hoogste vijf jaren te boven gaande;
3◦. bij veroordeling tot geldboete, voor een tijd van ten minste twee en ten hoogste vijf jaren;
4◦. bij afzonderlijke oplegging, voor een tijd van ten minste twee en ten hoogste vijf jaren.

2. De ontzetting van het recht vermeld in artikel 46 lid 1 onder 3° gaat in op de dag dat de veroordeling daartoe onherroepelijk is geworden. De ontzetting van een van de andere in artikel 46 lid 1 vermelde rechten gaat in op de dag waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd.

Artikel 49
Vervallen.

Artikel 49a
Vervallen.

Verbeurdverklaring
Artikel 50

1. Verbeurdverklaring kan worden uitgesproken bij veroordeling wegens enig strafbaar feit.

2. Artikel 40 lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 50a

1. Vatbaar voor verbeurdverklaring zijn aan de veroordeelde toebehorende voorwerpen:
   a. die geheel of grotendeels door middel van het strafbare feit zijn verkregen;
   b. met betrekking tot welke het feit is begaan;
   c. met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid;
   d. met behulp van welke de opsporing van het misdrijf is belemmerd;
   e. die tot het begaan van het misdrijf zijn vervaardigd of bestemd, alsmede
   f. zakelijke rechten op of persoonlijke rechten ten aanzien van de onder a tot en met e bedoelde voorwerpen.

2. Onder aan de veroordeelde toebehorende voorwerpen als bedoeld in lid 1 van dit artikel worden tevens verstaan voorwerpen die deze geheel of ten dele ten eigen bate kan aanwenden.

3. Voorwerpen als bedoeld in lid 1 onder a tot en met e van dit artikel die niet aan de veroordeelde toebehoren kunnen alleen verbeurd worden verklaard, indien:
   a. degene aan wie zij toebehoren bekend was met hun verkrijging door middel van het strafbare feit of met het gebruik of de bestemming in verband daarmede, dan wel die verkrijging, dat gebruik of die bestemming redelijkerwijs had kunnen vermoeden, of
   b. niet kan worden vastgesteld aan wie zij toebehoren.

4. Rechten als bedoeld in lid 1 onder f van dit artikel, die niet aan de veroordeelde toebehoren, kunnen alleen verbeurd worden verklaard indien degene aan wie zij toebehoren bekend was met de verkrijging van de voorwerpen waarop of ten aanzien waarvan deze rechten bestaan, door middel van het strafbare feit of met het gebruik of de bestemming in verband daarmede, dan wel die verkrijging, dat gebruik of die bestemming redelijkerwijs had kunnen vermoeden.

5. Onder voorwerpen worden begrepen alle vermogensbestanddelen, zoals roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten.

6. De verbeurdverklaring van een voorwerp sluit de verbeurdverklaring van daarbij behorende rechten in, tenzij de rechter anders bepaalt.

Artikel 50b

In de verbeurdverklaring van een voorwerp is begrepen de verpakking, tenzij de rechter het tegendeel bepaalt.

Artikel 50c

1. Bij de verbeurdverklaring van voorwerpen kan de rechter voor het geval waarin de

verbeurdverklaarde voorwerpen meer zouden opbrengen dan een in de uitspraak vastgesteld bedrag, bevelen dat het verschil wordt vergoed.

2. De rechter kent een vergoeding, als bedoeld in lid 1 van dit artikel, of een geldelijke tegemoetkoming toe wanneer dit nodig is om te voorkomen dat de verdachte, of een ander aan wie de verbeurdverklaarde voorwerpen toebehoren, onevenredig zou worden getroffen.

3. De rechter bepaalt aan wie het bedrag van de vergoeding of tegemoetkoming wordt uitbetaald; zulks laat ieders recht op dit bedrag onverlet.

Uitlevering voorwerpen
Artikel 51

1. Niet in beslag genomen voorwerpen worden, bij verbeurdverklaring, in de uitspraak op een bepaald geldelijk bedrag geschat.

2. De voorwerpen moeten in dit geval worden uitgeleverd, of de geschatte waarde moet worden betaald, binnen de termijn door de ambtenaar in wiens naam de tenuitvoerlegging van het vonnis geschiedt, te stellen.

3. Bij gebreke van het een en het ander wordt vervangende vrijheidsstraf ten uitvoer gelegd.

4. De artikelen 41b en 41c zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande, dat te allen tijde ook algehele bevrijding mogelijk is door uitlevering alsnog van alle verbeurdverklaarde voorwerpen.

Kosten en baten
Artikel 52

Alle kosten van gevangenisstraf, hechtenis en taakstraf komen ten laste, alle opbrengsten van geldboeten, taakstraf en verbeurdverklaringen ten bate van de Staatskas.

Openbaarmaking uitspraak
Artikel 53

1. In de gevallen waarin de rechter krachtens de wet openbaarmaking van de uitspraak gelast, bepaalt deze tevens de wijze waarop aan die last uitvoering wordt gegeven.

2. De kosten van openbaarmaking worden in de uitspraak op een bepaald bedrag geschat.

3. Dit bedrag moet door de veroordeelde worden betaald binnen de termijn door de ambtenaar, in wiens naam de tenuitvoerlegging van het vonnis geschiedt, te stellen.

4. Bij gebreke van betaling wordt vervangende vrijheidsstraf ten uitvoer gelegd. De artikelen 41b en 41c zijn van overeenkomstige toepassing.

TITEL IIA
MAATREGELEN

Artikel 54

De maatregelen zijn:
1°. onttrekking aan het verkeer,
2°. ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel,
3°. schadevergoeding aan de benadeelden,
4°. plaatsing in een psychiatrische inrichting,
5°. terbeschikkingstelling.

EERSTE AFDELING
ONTTREKKING AAN HET VERKEER, ONTNEMING VAN HET WEDERRECHTELIJK VERKREGEN VOORDEEL EN SCHADEVERGOEDING

Artikel 54a

Alle kosten van tenuitvoerlegging van de in deze afdeling bedoelde maatregelen - met uitzondering van de kosten van het verhaal, de invorderingskosten daaronder begrepen, - komen ten laste, al hetgeen door die tenuitvoerlegging wordt verkregen, komt ten bate van de Staat, met uitzondering van hetgeen door de tenuitvoerlegging van de maatregel, genoemd in artikel 54f, wordt verkregen.

Artikel 54b

1. Onttrekking aan het verkeer van in beslag genomen voorwerpen kan worden uitgesproken:
   1°. bij de rechterlijke uitspraak, waarbij iemand wegens een strafbaar feit wordt veroordeeld;
   2°. bij de rechterlijke uitspraak, waarbij overeenkomstig artikel 9a wordt bepaald dat geen straf zal worden opgelegd;
   3°. bij de rechterlijke uitspraak waarbij, niettegenstaande vrijspraak of ontslag van alle rechtsvervolging, wordt vastgesteld dat een strafbaar feit is begaan;
   4°. bij een afzonderlijke rechterlijke beschikking op vordering van het Openbaar Ministerie.

2. Artikel 50b, artikel 50c leden 2 en 3 alsmede artikel 376 van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

3. De maatregel kan tezamen met straffen en met andere maatregelen worden opgelegd.

Artikel 54c

Vatbaar voor onttrekking aan het verkeer zijn alle voorwerpen:
1°. die geheel of grotendeels door middel van of uit de baten van het feit zijn verkregen;
2°. met betrekking tot welke het feit is begaan;
3°. met behulp van welke het feit is begaan of voorbereid;
4°. met behulp van welke de opsporing van het feit is belemmerd;
5°. die tot het begaan van het feit zijn vervaardigd of bestemd;
een en ander voor zover zij van zodanige aard zijn, dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of met het algemeen belang.

Artikel 54d

Vatbaar voor onttrekking aan het verkeer zijn bovendien de aan de dader of verdachte toebehorende voorwerpen van zodanige aard dat het ongecontroleerde bezit daarvan in strijd is met de wet of met het algemeen belang, welke bij gelegenheid van het onderzoek naar het door deze begane feit, dan wel het feit waarvan deze wordt verdacht, zijn aangetroffen, doch alleen indien de voorwerpen kunnen dienen tot het begaan of de voorbereiding van soortgelijke feiten, dan wel tot de belemmering van de opsporing daarvan.

Artikel 54e

1. Op vordering van het Openbaar Ministerie kan bij een afzonderlijke rechterlijke beslissing aan degene die is veroordeeld wegens een strafbaar feit de verplichting worden opgelegd tot betaling van een geldbedrag aan de Staat ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

2. De verplichting kan worden opgelegd aan de in lid 1 van dit artikel bedoelde persoon die voordeel heeft verkregen door middel van of uit de baten van het daar bedoelde strafbare feit of soortgelijke feiten of feiten waardoor op geld waardeerbaar voordeel van enig belang kan worden verkregen, waaromtrent voldoende aanwijzingen bestaan dat zij door deze zijn begaan.

3. Op vordering van het Openbaar Ministerie kan bij een afzonderlijke rechterlijke beslissing aan degene die is veroordeeld wegens een misdrijf, waarop naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf van ten hoogste vier of meer jaren is gesteld, of een misdrijf, waardoor op geld waardeerbaar voordeel van enig belang kan worden verkregen en tegen wie als verdachte van dat misdrijf een strafrechtelijk financieel onderzoek is ingesteld, de verplichting worden opgelegd tot betaling van een geldbedrag aan de Staat ter ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel, indien gelet op dat onderzoek aannemelijk is dat dat feit of andere strafbare feiten er op enigerlei wijze toe hebben geleid dat de veroordeelde wederrechtelijk voordeel heeft verkregen.

4. De rechter stelt het bedrag vast waarop het wederrechtelijk verkregen voordeel wordt geschat. Onder voordeel is de besparing van kosten begrepen. De waarde van voorwerpen die door de rechter tot het wederrechtelijk verkregen voordeel worden gerekend, kan worden geschat op de marktwaarde op het tijdstip van de beslissing of door verwijzing naar de bij openbare verkoop te behalen opbrengst, indien verhaal moet worden genomen. De rechter kan het te betalen bedrag lager vaststellen dan het geschatte voordeel. Op het gemotiveerde verzoek van de verdachte of veroordeelde kan de rechter, indien de huidige en de redelijkerwijs te verwachten toekomstige draagkracht van de verdachte of veroordeelde niet toereikend zullen zijn om het te betalen bedrag te voldoen, bij de vaststelling van het te betalen bedrag daarmee rekening houden. Bij het ontbreken van zodanig verzoek kan de rechter ambtshalve of op vordering van de vervolgingsambtenaar deze bevoegdheid toepassen.

5. Onder voorwerpen worden verstaan alle vermogensbestanddelen, zoals roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten.

6. Bij de bepaling van de omvang van het bedrag waarop het wederrechtelijk verkregen voordeel wordt geschat, worden aan benadeelde derden in rechte toegekende vorderingen in mindering gebracht.

7. Bij de oplegging van de maatregel wordt rekening gehouden met uit hoofde van eerdere beslissingen opgelegde verplichtingen tot betaling van een geldbedrag ter ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel.

Artikel 54f

1. Bij een rechterlijke uitspraak waarbij iemand wegens een strafbaar feit wordt veroordeeld, kan aan deze de verplichting worden opgelegd tot betaling aan de Staat van een som geld ten behoeve van het slachtoffer. Het Openbaar Ministerie is belast met de tenuitvoerlegging van deze maatregel en keert het ontvangen bedrag onverwijld uit aan het slachtoffer.

2. De rechter kan de maatregel opleggen indien en voor zover de verdachte jegens het slachtoffer naar burgerlijk recht aansprakelijk is voor de schade die door het strafbare feit is toegebracht.

3. De maatregel kan tezamen met straffen en andere maatregelen worden opgelegd.

4. Artikel 41 en artikel 41a leden 1 tot en met 4 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de verhoging van het ingevolge de maatregel verschuldigde bedrag vervalt aan de Staat.

5. Betalingen door de veroordeelde aan de Staat verricht, strekken in de eerste plaats tot voldoening van de maatregel en vervolgens tot voldoening van de krachtens lid 4 van dit artikel ingetreden verhogingen.

6. Artikel 41b en artikel 105j leden 2 tot en met 6 zijn van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de toepassing van de vervangende hechtenis of vervangende jeugddetentie de verplichting ingevolge de maatregel tot schadevergoeding ten behoeve van het slachtoffer niet opheft.

TWEEDE AFDELING
PLAATSING IN EEN PSYCHIATRISCHE INRICHTING EN TERBESCHIKKINGSTELLING

Artikel 55

1. De rechter kan gelasten dat degene aan wie een strafbaar feit wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens niet kan worden toegerekend, in een psychiatrische inrichting zal worden geplaatst voor een termijn van een jaar, doch alleen indien deze gevaarlijk is voor zichzelf, voor anderen, of voor de algemene veiligheid van personen of goederen.

2. De rechter geeft een last als bedoeld in lid 1 van dit artikel slechts na een daartoe strekkend, met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies van een of meer gedragsdeskundigen die de betrokkene hebben onderzocht.

3. Indien betrokkene weigert medewerking te verlenen aan het onderzoek dat ten behoeve van het advies bedoeld in lid 1 van dit artikel moet worden verricht, behoeft een dergelijk advies niet te worden afgewacht.

Artikel 56

1. De verdachte bij wie tijdens het begaan van het feit gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond, kan op last van de rechter ter beschikking worden gesteld, indien:
   1°. het door deze begane feit een misdrijf is waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van zes jaren of meer is gesteld dan wel behoort tot een van de misdrijven omschreven in artikel 170, artikel 213c onder 1°, de artikelen 290, 291, 292, artikel 345 leden 1 en 2, artikel 345b, artikel 360 lid 1, artikel 361 lid 1, de artikelen 378 en 418 en
   2°. de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel vereist.

2. Bij toepassing van het bepaalde in lid 1 van dit artikel kan de rechter afzien van het opleggen van straf, ook indien deze bevindt dat het feit wel aan de verdachte kan worden toegerekend.

3. De rechter geeft een last als bedoeld in lid 1 van dit artikel slechts na een daartoe strekkend, met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies van een of meer gedragsdeskundigen die de betrokkene hebben onderzocht.

4. Indien betrokkene weigert medewerking te verlenen aan het onderzoek dat ten behoeve van het advies als bedoeld in lid 1 van dit artikel moet worden verricht behoeft een dergelijk advies niet te worden afgewacht.

5. Bij het geven van een last als bedoeld in lid 1 van dit artikel neemt de rechter de inhoud van de overige adviezen en rapporten die over de persoonlijkheid van de verdachte zijn uitgebracht, alsmede de ernst van het begane feit of de veelvuldigheid van voorafgegane veroordelingen wegens misdrijf in aanmerking.

Artikel 56a

1. De rechter kan bevelen dat de ter beschikking gestelde van staatswege wordt verpleegd, indien de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen de verpleging vereist.

2. Indien de rechter naast de maatregel van terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van staatswege een gevangenisstraf heeft opgelegd, kan de rechter in de uitspraak een advies opnemen omtrent het tijdstip waarop de terbeschikkingstelling met verpleging van staatswege dient aan te vangen.

Artikel 56b

1. Bij of krachtens wet kunnen regels worden gesteld ten aanzien van de verpleging van staatswege en de rechtspositie van de ter beschikking gestelden.

2. De Minister ziet erop toe, dat de ter beschikking gestelde die van staatswege wordt verpleegd de nodige behandeling krijgt. De Minister kan met betrekking tot bepaalde verpleegden aan het hoofd van de inrichting bijzondere aanwijzingen geven in het belang van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen.

Artikel 56c

Ter beschikking gestelden kunnen worden verpleegd in een door de Minister aangewezen particuliere inrichting, in beheer bij een in Suriname gevestigde rechtspersoon dan wel in een landsinrichting.

Artikel 56d

De kosten van de verpleging en behandeling van ter beschikking gestelden komen, voor zover niet bij of krachtens enige wet anders is bepaald, ten laste van de Staat.

Artikel 56e

1. Indien de rechter niet een bevel als bedoeld in artikel 56a geeft, stelt deze ter bescherming van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen voorwaarden betreffende het gedrag van de ter beschikking gestelde. De rechter kan tevens aan een in het staatsbesluit, bedoeld in artikel 16, aangewezen reclasseringsinstelling opdracht geven de ter beschikking gestelde bij de naleving van de voorwaarden hulp en steun te verlenen.

2. Een voorwaarde als bedoeld in lid 1 van dit artikel kan de rechter slechts stellen, indien de ter beschikking gestelde zich bereid heeft verklaard tot naleving van de voorwaarde.

3. Indien bij de uitspraak tevens een vrijheidsstraf wordt opgelegd, kan deze in het in lid 1 van dit artikel bedoelde geval ten hoogste op zes jaren worden bepaald.

Artikel 56f

1. De voorwaarden bedoeld in artikel 56e lid 1 kunnen inhouden dat de ter beschikking gestelde zich in een door de rechter aangewezen inrichting als bedoeld in artikel 56c laat opnemen, zich onder behandeling stelt van een in de uitspraak aangewezen deskundige, of door de behandelende arts voorgeschreven geneesmiddelen inneemt dan wel gedoogt dat deze door de behandelende arts worden toegediend.

2. De voorwaarden bedoeld in artikel 56e lid 1 mogen de vrijheid de godsdienst of levensovertuiging te belijden en de staatkundige vrijheid niet beperken.

Artikel 56g

1. Het Openbaar Ministerie houdt toezicht op de naleving van de gestelde voorwaarden.

2. De rechter en het Openbaar Ministerie kunnen aan een in het staatsbesluit bedoeld in artikel 16 aangewezen reclasseringsinstelling dan wel aan een bijzondere reclasseringsambtenaar opdracht geven de ter beschikking gestelde begeleiding te bieden bij en toezicht te houden op de naleving van de voorwaarden. Indien een voorwaarde niet wordt

nageleefd, maakt de reclasseringsinstelling of reclasseringsambtenaar daarvan melding aan het Openbaar Ministerie.

Artikel 56h

De rechter kan, op vordering van het Openbaar Ministerie of op verzoek van de ter beschikking gestelde of diens raadsman, met inachtneming van het bepaalde in de voorgaande artikelen van deze afdeling:

1°. de voorwaarden als bedoeld in lid 1 van artikel 56e aanvullen, wijzigen of opheffen;

2°. aan een andere instelling of ambtenaar dan die welke daarmede tevoren was belast het verlenen van hulp en steun bij de naleving van die voorwaarden opdragen.

Artikel 56i

De rechter kan, op vordering van het Openbaar Ministerie, indien een gestelde voorwaarde niet wordt nageleefd of anderszins het belang van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen zulks vereist bevelen dat de ter beschikking gestelde alsnog van staatswege zal worden verpleegd.

Artikel 56j

1. De terbeschikkingstelling geldt voor de tijd van twee jaar, te rekenen van de dag waarop de rechterlijke uitspraak waarbij zij is opgelegd onherroepelijk is geworden.

2. Op vordering van het Openbaar Ministerie kan de termijn van de terbeschikkingstelling, behoudens het bepaalde in artikel 56k of artikel 56p, door de rechter, telkens hetzij met een jaar hetzij met twee jaar worden verlengd, indien de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen die verlenging vereist. Een tweede verlenging is slechts mogelijk wanneer een bevel als bedoeld in artikel 56a of artikel 56i is gegeven.

3. De leden 2 en 3 van artikel 55 zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 56k

1. De totale duur van de maatregel van terbeschikkingstelling gaat een periode van vier jaren niet te boven, tenzij de terbeschikkingstelling is opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van een of meer personen.

2. Indien de totale duur van de terbeschikkingstelling niet in tijd is beperkt, kan de termijn van de terbeschikkingstelling telkens worden verlengd, wanneer de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen die verlenging vereist.

Artikel 56l

1. De termijn van de terbeschikkingstelling loopt niet:
   a. gedurende de tijd dat aan de terbeschikkinggestelde uit andere hoofde rechtens de vrijheid is ontnomen en gedurende de tijd dat deze zich aan zodanige vrijheidsontneming heeft onttrokken;

b. wanneer de terbeschikkinggestelde zich langer dan een week achtereen ongeoorloofd ophoudt buiten de inrichting voor verpleging van terbeschikkinggestelden waar deze krachtens de terbeschikkingstelling is opgenomen;
c. wanneer de terbeschikkinggestelde zich langer dan een week achtereen ongeoorloofd ophoudt buiten een inrichting waarin deze krachtens een voorwaarde als bedoeld in artikel 56f lid 1 is opgenomen.

2. In afwijking van het bepaalde in lid 1, aanhef en onder a, van dit artikel loopt de termijn van de terbeschikkingstelling in ieder geval wel indien de terbeschikkinggestelde:
   a. krachtens een van staatswege gegeven last krachtens de Wet Delinquentenzorg in een inrichting voor verpleging van terbeschikkinggestelden of in een andere psychiatrische inrichting is opgenomen, tenzij deze zich langer dan een week achtereen ongeoorloofd ophoudt buiten die inrichting;
   b. nadat de termijn van de terbeschikkingstelling een aanvang heeft genomen, in een psychiatrische inrichting is opgenomen, tenzij deze zich langer dan een week achtereen ongeoorloofd ophoudt buiten die inrichting.

Artikel 56m

1. De verpleging van staatswege kan bij de beslissing tot verlenging van de terbeschikkingstelling voor de tijd van een jaar door de rechter ambtshalve, op vordering van het Openbaar Ministerie of op verzoek van de ter beschikking gestelde of de raadsman voorwaardelijk worden beëindigd.

2. De rechter kan ter bescherming van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen voorwaarden betreffende het gedrag van de ter beschikking gestelde stellen. Artikel 56e lid 1 tweede volzin en lid 3 en artikel 56f zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 56n

1. Buiten de procedure als bedoeld in artikel 56m lid 1 kan de rechter op vordering van het Openbaar Ministerie of op verzoek van de ter beschikking gestelde of de raadsman de verpleging van staatswege voorwaardelijk beëindigen.

2. In zodanig geval beëindigt de rechter de verpleging van staatswege voorwaardelijk voor de duur van het gegeven bevel tot terbeschikkingstelling.

3. Artikel 56m lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 56o

De rechter kan ambtshalve, op vordering van het Openbaar Ministerie of op verzoek van de ter beschikking gestelde of diens raadsman, met inachtneming van het bepaalde in de voorgaande artikelen van deze afdeling:
1°. de voorwaarden als bedoeld in artikel 56m lid 2 aanvullen, wijzigen of opheffen;
2°. aan een andere instelling of ambtenaar dan die welke daarmede tevoren was belast het verlenen van hulp en steun bij de naleving van die voorwaarden opdragen.

Artikel 56p

1. In geval van voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van staatswege kan de terbeschikkingstelling telkens met een jaar worden verlengd.

2. De totale duur van de voorwaardelijke beëindigde verpleging bedraagt ten hoogste zes jaren.

3. Indien de in lid 2 van dit artikel bedoelde termijn is verstreken, zonder dat een last tot hervatting van de verpleging van staatswege als bedoeld in artikel 56q is gegeven, eindigt de terbeschikkingstelling van rechtswege.

Artikel 56q

De rechter kan, op vordering van het Openbaar Ministerie, in geval van voorwaardelijke beëindiging van de verpleging van staatswege, een last tot hervatting van die verpleging van staatswege geven, indien:

1◦. een gestelde voorwaarde niet wordt nageleefd of

2◦. het belang van de veiligheid van anderen dan wel van de algemene veiligheid van personen of goederen zulks vereist, of

3◦. wanneer toepassing is gegeven aan artikel 56k, het belang van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen zulks vereist.

Artikel 56r

1. Een terbeschikkingstelling vervalt bij het onherroepelijk worden van een rechterlijke uitspraak, waarbij dezelfde persoon wederom ter beschikking wordt gesteld.

2. Een last tot plaatsing in een psychiatrische inrichting eindigt van rechtswege bij het onherroepelijk worden van een rechterlijke uitspraak, waarbij ten aanzien van dezelfde persoon wederom een last tot hervatting van zodanige plaatsing is gegeven.

3. Een last tot plaatsing in een psychiatrische inrichting eindigt van rechtswege bij het onherroepelijk worden van een rechterlijke uitspraak, waarbij ten aanzien van dezelfde persoon een terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging van staatswege dan wel een last tot hervatting van zodanig bevel is gegeven.

Artikel 56s

1. In de gevallen in de artikelen 56h, 56i, 56j, 56n, 56o en 56q bedoeld dagvaardt het Openbaar Ministerie de ter beschikking gestelde met een met redenen omklede vordering.

2. Is door de ter beschikking gestelde een verzoek tot toepassing van de artikelen 56h, 56n of 56o tot de rechter gericht, dan dagvaardt het Openbaar Ministerie deze ten spoedigste nadat het verzoekschrift door de griffier in zijn handen is gesteld met een met redenen omklede conclusie.

3. Tot behandeling van de vordering of het verzoek is bevoegd de rechter die de maatregel heeft opgelegd.

Artikel 56t

In het geval de vervolgingsambtenaar gebruik maakt van de procedure, genoemd in de artikelen 56i of 56q, kan deze daartoe de aanhouding van de ter beschikking gestelde bevelen. Aan de aangehoudene wordt terstond een raadsman toegevoegd. Binnen zeven dagen na die aanhouding dient de veroordeelde te worden geleid voor de rechter-commissaris. De rechter-commissaris toetst de rechtmatigheid van de aanhouding. Tegen diens beslissing staat geen rechtsmiddel open.

Artikel 56u

1. Op een vordering, genoemd in artikel 56s, beslist de rechter zo spoedig mogelijk. Is de ter beschikking gestelde van de vrijheid beroofd op grond van artikel 56t, dan neemt de rechter uiterlijk een maand na diens aanhouding een beslissing.

2. Op de vordering tot verlenging van de terbeschikkingstelling dient voor de afloop van de termijn te worden beschikt, doch in ieder geval binnen drie maanden na de afloop van die termijn. Wanneer de vordering tot verlenging eerst na afloop van de wettelijke termijn van de terbeschikkingstelling met het bevel als bedoeld in artikel 56a wordt ingediend dan wel er op de dag van die afloop nog niet op die vordering is beslist, wordt gehandeld overeenkomstig artikel 56t.

3. Artikel 25 leden 3 tot en met 5, artikel 26, alsmede artikel 27 lid 2 zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 56v

Tegen een beschikking als hier bedoeld en gegeven door de Kantonrechter staat, behalve in de gevallen van de artikelen 56h en 56o hoger beroep open.

Artikel 56w

Indien de verdachte is veroordeeld tot een levenslange gevangenisstraf, kunnen de maatregelen bedoeld in de artikelen 55 en 56 niet worden opgelegd.

Artikelen 57 tot en met 64bis

Vervallen

TITEL III
UITSLUITING EN VERHOGING VAN STRAFBAARHEID

Rechtvaardigingsgronden
Artikel 65

1. Niet strafbaar is een gedraging
   a. waartoe de dader door noodtoestand wordt gedrongen;

b. geboden door de noodzakelijke verdediging tegen de ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding van lijf, eerbaarheid of goed van de dader zelf of een ander;
c. gepleegd ter uitvoering van een wettelijk voorschrift;
d. gepleegd ter uitvoering van een rechtmatig gegeven ambtelijk bevel.

2. De verdediging als bedoeld in lid 1 van dit artikel wordt, behoudens voor zover het tegendeel blijkt, vooronderstelt een noodzakelijke verdediging te zijn in geval van gewelddadige verstoring van de huisvrede door wederrechtelijk binnendringen of wederrechtelijk vertoeven in de woning, op het erf in de onmiddellijke nabijheid van de woning of in het besloten lokaal.

Schulduitsluitingsgronden
Artikel 66

Niet strafbaar is degene, die een gedraging pleegt,
a. die deze wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens niet kan worden toegerekend;
b. waartoe deze door psychische overmacht wordt gedrongen;
c. die als onmiddellijk gevolg van een hevige gemoedsbeweging door een wederrechtelijke aanranding veroorzaakt, de grenzen van de noodzakelijke verdediging tegen de ogenblikkelijke wederrechtelijke aanranding van lijf, eerbaarheid of goed van diegene of een ander overschrijdt;
d. indien diegene te goeder trouw kan menen dat deze handelt ter uitvoering van een rechtmatig gegeven ambtelijk bevel, waarvan de nakoming binnen de kring van de ondergeschiktheid van diegene is gelegen.

Verzwaring voor ambtenaren
Artikel 67

Indien een ambtenaar door het begaan van een strafbaar feit een bijzondere ambtsplicht schendt of bij het begaan van een strafbaar feit gebruik maakt van macht, gelegenheid of middel aan de ambtenaar door het ambt geschonken, kan de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde worden verhoogd.

Verzwaring bij recidive
Artikel 68

De op een misdrijf gestelde tijdelijke gevangenisstraf wordt met een derde verhoogd, indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen vijf jaren zijn verlopen sedert een veroordeling van de schuldige tot gevangenisstraf wegens een daaraan soortgelijk misdrijf in kracht van gewijsde is gegaan. De termijn van vijf jaren wordt verlengd met de tijd waarin de veroordeelde rechtens de vrijheid is ontnomen.

Artikel 69

Als misdrijven welke soortgelijk zijn aan elkaar worden in elk geval aangemerkt:
1°. de misdrijven omschreven in de artikelen 143, 225a, 260 tot en met 264a, 268 tot en met 275, 278 tot en met 285, artikel 333b lid 2, de artikelen 370, 371 tot en met 372, 377,

378, 381 tot en met 384, 386 tot en met 395, 404, 407, 423, 425, 430, 466, 480, 481, 486a, 486b (vermogens- en bedrogsdelikten);
2°. de misdrijven omschreven in de artikelen 129, 149, 155 tot en met 157, 189, 233, 234, 247 tot en met 351, 353, 360 tot en met 363, 441, 445, 459, 460 (veiligheids-, levens- of geweldsdelikten);
3°. de misdrijven omschreven in de artikelen 152 tot en met 153, 159, 160, 320 tot en met 331 (beledigingsdelikten);
4°. de misdrijven omschreven in de Wet Verdovende Middelen;
5°. de misdrijven omschreven in de Vuurwapenwet.

TITEL IV
POGING EN VOORBEREIDING

Poging
Artikel 70

1. Poging tot misdrijf is strafbaar, wanneer het voornemen van de dader zich door een begin van uitvoering heeft geopenbaard.

2. Het maximum van de hoofdstraffen op het misdrijf gesteld wordt bij poging met een derde verminderd.

3. Geldt het een misdrijf waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan wordt gevangenisstraf opgelegd van ten hoogste twintig jaren.

4. De bijkomende straffen zijn voor poging dezelfde als voor het voltooide misdrijf.

Voorbereiding
Artikel 71

1. Voorbereiding van een misdrijf waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van acht jaar of meer is gesteld alsmede van een van de misdrijven omschreven in de artikelen 268 en 268a, is strafbaar, wanneer de dader opzettelijk voorwerpen, stoffen, informatiedragers, ruimten of vervoermiddelen bestemd tot het begaan van dat misdrijf verwerft, vervaardigt, invoert, doorvoert, uitvoert of voorhanden heeft.

2. Onder voorbereiding van terroristische misdrijven wordt begrepen de financiering dan wel poging tot financiering van die misdrijven.

3. Het maximum van de hoofdstraffen op het misdrijf gesteld wordt bij voorbereiding met de helft verminderd.

4. Geldt het een misdrijf waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan wordt gevangenisstraf opgelegd van ten hoogste vijftien jaren.

5. De bijkomende straffen zijn voor voorbereiding dezelfde als voor het voltooide misdrijf.

6. Onder voorwerpen worden begrepen alle vermogensbestanddelen, zoals roerende en onroerende goederen, alsmede zakelijke en persoonlijke rechten.

Mislukte uitlokking
Artikel 71a

Poging om een ander door een van de in artikel 72 lid 1 onder 2° vermelde middelen te bewegen om een misdrijf te begaan, is strafbaar, met dien verstande dat geen zwaardere straf wordt uitgesproken dan ter zake van poging tot het misdrijf of, indien zodanige poging niet strafbaar is, ter zake van het misdrijf zelf kan worden opgelegd.

Vrijwillige terugtred
Artikel 71b

Voorbereiding of poging is niet strafbaar, indien het misdrijf niet is voltooid tengevolge van omstandigheden van de wil van de dader afhankelijk.

TITEL V
DEELNEMING AAN STRAFBARE FEITEN

Daders
Artikel 72

1. Als daders van een strafbaar feit worden gestraft:
   1°. zij die het feit plegen, doen plegen of medeplegen;
   2°. zij die door giften, beloften, misbruik van gezag, geweld, bedreiging of misleiding of door het verschaffen van gelegenheid, middelen of inlichtingen of door een andere feitelijkheid het feit opzettelijk uitlokken.

2. Ten aanzien van de laatsten komen alleen die handelingen in aanmerking, die zij opzettelijk hebben uitgelokt, benevens hun gevolgen.

Medeplichtigheid misdrijven
Artikel 73

Als medeplichtigen aan een misdrijf worden gestraft:
1°. zij die opzettelijk behulpzaam zijn bij het plegen van het misdrijf;
2°. zij die opzettelijk gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaffen tot het plegen van het misdrijf.

Straffen bij medeplichtigheid
Artikel 74

1. Het maximum van de hoofdstraffen op het misdrijf gesteld wordt bij medeplichtigheid met een derde verminderd.

2. Geldt het een misdrijf waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan wordt gevangenisstraf opgelegd van ten hoogste twintig jaren.

3. De bijkomende straffen zijn voor medeplichtigheid dezelfde als voor het misdrijf zelf.

4. Bij het bepalen van de straf komen alleen die handelingen in aanmerking die de medeplichtige opzettelijk heeft gemakkelijk gemaakt of bevorderd, benevens hun gevolgen.

Persoonlijke omstandigheden
Artikel 75

De persoonlijke omstandigheden waardoor de strafbaarheid uitgesloten, verminderd of verhoogd wordt, komen bij de toepassing van de strafwet alleen in aanmerking ten aanzien van die dader of medeplichtige wie zij persoonlijk betreffen.

Rechtspersonen
Artikel 76

1. Strafbare feiten kunnen worden begaan door natuurlijke personen en rechtspersonen.

2. Indien een strafbaar feit wordt begaan door een rechtspersoon, kan de strafvervolging worden ingesteld en kunnen de in de wet voorziene straffen en maatregelen, indien zij daarvoor in aanmerking komen, worden uitgesproken :
   a. tegen die rechtspersoon, dan wel
   b. tegen hen die tot het feit opdracht hebben gegeven, alsmede tegen hen die feitelijke leiding hebben gegeven aan de verboden gedraging, dan wel
   c. tegen de in de onderdelen a en b genoemden tezamen.

3. Voor de toepassing van de leden 1 en 2 wordt met de rechtspersoon gelijkgesteld: de vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid, de maatschap, de rederij en het doelvermogen.

Medeplichtigheid overtredingen
Artikel 77

Medeplichtigheid aan overtreding is niet strafbaar.

Drukpersmisdrijven
Artikel 78

1. Bij misdrijven door middel van de drukpers gepleegd wordt de uitgever als zodanig niet vervolgd, indien het gedrukte stuk de naam en woonplaats van de uitgever vermeldt en de dader bekend is of op de eerste aanmaning nadat tot het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek is overgegaan, door de uitgever is bekend gemaakt.

2. Deze bepaling is niet toepasselijk, indien de dader op het tijdstip van de uitgave strafrechtelijk niet vervolgbaar of buiten Suriname gevestigd was.

Artikel 79

1. Bij misdrijven door middel van de drukpers gepleegd wordt de drukker als zodanig niet vervolgd, indien het gedrukte stuk de naam en woonplaats van de drukker vermeldt en de persoon op wiens last het stuk is gedrukt, bekend is of op de eerste aanmaning nadat tot

het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek is overgegaan, door de drukker is bekend gemaakt.

2. Deze bepaling is niet toepasselijk, indien de persoon, op wiens last het stuk is gedrukt, op het tijdstip van het drukken strafrechtelijk niet vervolgbaar of buiten Suriname gevestigd was.

Tussenpersonen
Artikel 79a

Een tussenpersoon die een telecommunicatiedienst verleent bestaande in de doorgifte of opslag van gegevens die van een ander afkomstig zijn, wordt als zodanig niet vervolgd, indien die persoon voldoet aan een bevel van de vervolgingsambtenaar, na schriftelijke machtiging op vordering van de vervolgingsambtenaar te verlenen door de rechter-commissaris, om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van die persoon kunnen worden gevergd om de gegevens ontoegankelijk te maken.

TITEL VI
SAMENLOOP VAN STRAFBARE FEITEN

Eendaadse samenloop
Artikel 80

Levert een gedraging meer dan één misdrijf van gelijke strekking op zonder dat sprake is van een bijzondere strafbepaling als bedoeld in artikel 1 lid 2, dan is sprake van eendaadse samenloop. In geval van eendaadse samenloop wordt slechts één van die bepalingen toegepast, bij verschil die waarop de zwaarste hoofdstraf is gesteld.

Voortgezette handeling
Artikel 81

Staan meerdere feiten, ofschoon elk op zichzelf misdrijf opleverende, in zodanig verband dat zij moeten worden beschouwd als één voortgezette handeling, dan wordt slechts één strafbepaling toegepast, bij verschil die waarop de zwaarste hoofdstraf is gesteld.

Meerdaadse samenloop
Artikel 82

Bij samenloop van meerdere feiten die als op zichzelf staande gedragingen moeten worden beschouwd en meer dan één misdrijf opleveren, is sprake van meerdaadse samenloop. Ingeval van meerdaadse samenloop van misdrijven gelden voor de strafoplegging de volgende regels:

a. de als één straf op te leggen vrijheidsstraf bedraagt maximaal het totaal van de hoogste straffen op de feiten gesteld, doch niet meer dan een derde boven het maximum van de zwaarste strafbedreiging;
b. de als één straf op te leggen taakstraf bedraagt niet meer dan het maximum genoemd in artikel 39 lid 2;
c. de als één straf op te leggen geldboete bedraagt maximaal het totaal van de hoogste geldboetes op de feiten gesteld;
d. de bijkomende straffen van ontzetting van dezelfde rechten worden uitgesproken als één straf, waarbij voor de duur artikel 48 onverkort geldt;

e. de bijkomende straffen van ontzetting van verschillende rechten worden voor elk misdrijf afzonderlijk opgelegd, waarbij voor de duur eveneens artikel 48 geldt;
f. de bijkomende straffen van verbeurdverklaring van bepaalde voorwerpen worden voor elk misdrijf afzonderlijk opgelegd;
g. ingeval van levenslange gevangenisstraf geldt artikel 9 lid 5 onverkort;
h. met betrekking tot de maatregelen gelden artikel 54e lid 7 en de artikelen 54g en 56w onverkort;
i. de vervangende hechtenisstraffen mogen gezamenlijk het maximum, bepaald in artikel 41b lid 3, niet overschrijden.

Artikel 83
Vervallen.

Artikel 84
Vervallen

Artikel 85
Vervallen

Samenloop misdrijven en overtredingen
Artikel 86

Bij samenloop van hetzij een of meer misdrijven met een of meer overtredingen, hetzij van overtredingen onderling, zijn de voorgaande artikelen van deze titel zoveel mogelijk van toepassing, doch de geldboetes worden voor ieder feit apart opgelegd.

Latere berechting vroeger feit
Artikel 87

1. Indien iemand, na veroordeling tot straf, opnieuw wordt schuldig verklaard aan misdrijf of overtreding vóór die veroordeling gepleegd, gelden ten aanzien van de op te leggen straffen en maatregelen de bepalingen van deze titel.

2. Het maximum van de op te leggen vrijheidsstraf wordt verminderd met de door de eerste rechter opgelegde straf. Bij de tweede opvolgende berechting mag echter het maximum van de vrijheidstraf dat geldt ter zake van het dan bewezen verklaarde feit of de bewezen verklaarde feiten gezamenlijk niet worden overschreden.

3. Behelst de tweede berechting een feit waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld, dan kan deze worden opgelegd, welke straf ook door de eerste rechter mocht zijn opgelegd.

4. Indien in dit laatste geval een tijdelijke vrijheidsstraf was opgelegd dan wel een vrijheidsbenemende maatregel was opgelegd, vervalt die tijdelijke straf of maatregel zodra de levenslange gevangenisstraf ten aanzien van dezelfde persoon onherroepelijk is geworden.

Betrekkelijke zwaarte van straffen
Artikel 88

1. De betrekkelijke zwaarte van ongelijksoortige hoofdstraffen wordt bepaald door de volgorde van artikel 9.

2. Waar de rechter de keuze tussen twee hoofdstraffen is gelaten, komt bij de vergelijking alleen de zwaarste der straffen in aanmerking.

3. De betrekkelijke zwaarte van gelijksoortige hoofdstraffen wordt bepaald door het maximum.

4. De betrekkelijke duur zowel van ongelijksoortige als van gelijksoortige hoofdstraffen wordt eveneens bepaald door het maximum.

TITEL VII
INDIENING EN INTREKKING VAN DE KLACHT BIJ MISDRIJVEN ALLEEN OP KLACHT VERVOLGBAAR

Klachtgerechtigde
Artikel 89

Inzake een misdrijf dat alleen op klacht wordt vervolgd, is degene tegen wie het feit is begaan, tot de klacht gerechtigd.

Vervanging klachtgerechtigde
Artikel 90

1. Indien de in artikel 89 aangewezen persoon de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt of anders dan wegens verkwisting onder curatele is gesteld, dan wel aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens lijdt dat deze niet in staat is te beoordelen of het belang van die persoon gediend is met de klacht, geschiedt de klacht door de wettige vertegenwoordiger in burgerlijke zaken van die persoon.

2. Indien de in artikel 89 aangewezen persoon overleden is, zijn tot de klacht gerechtigd: de ouders, de kinderen en de overlevende echtgenoot of levensgezel van die persoon, tenzij blijkt dat de overleden persoon een vervolging niet heeft gewild.

3. Indien de klacht tegen de wettige vertegenwoordiger in burgerlijke zaken van de in artikel 89 aangewezen persoon moet geschieden, zijn ook tot de klacht gerechtigd: de echtgenoot of levensgezel, een bloedverwant in de rechte linie of, bij het ontbreken van al die personen, een broer en een zuster.

4. Indien een in de leden 2 of 3 van dit artikel aangewezen persoon de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt of anders dan wegens verkwisting onder curatele is gesteld, dan wel aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens lijdt dat deze niet in staat is te beoordelen of het belang van die persoon gediend is met de klacht, kan vervolging plaatsvinden op klacht van de wettige vertegenwoordiger in burgerlijke zaken van die persoon.

Termijn indiening klacht
Artikel 91

1. De klacht kan worden ingediend gedurende drie maanden na de dag waarop de tot klacht gerechtigde kennis heeft genomen van het gepleegde feit.

2. Indien degene tegen wie het feit is begaan, nadat de termijn een aanvang heeft genomen, is overleden, dan wel het recht tot het indienen van de klacht heeft verloren, verkregen of herkregen, loopt deze termijn zonder verlenging door.

Termijn intrekking klacht
Artikel 92

Degene die de klacht indient, blijft gedurende een maand na de dag van de indiening bevoegd deze in te trekken.

Artikel 93
Vervallen.

TITEL VIII
VERVAL VAN HET RECHT TOT STRAFVORDERING EN VAN DE STRAF

Gewijsde
Artikel 94

1. Behoudens de gevallen waarin rechterlijke uitspraken voor herziening vatbaar zijn, kan niemand andermaal worden vervolgd wegens een feit waarover te zijnen aanzien bij gewijsde van een Surinaamse rechter onherroepelijk is beslist.

2. Is het gewijsde afkomstig van een andere rechter, dan heeft tegen dezelfde persoon wegens hetzelfde feit geen vervolging plaats in geval van:
   1°. vrijspraak of ontslag van rechtsvervolging;
   2°. veroordeling, indien een straf is opgelegd, gevolgd door gehele uitvoering, gratie of verjaring van de straf.

Dood verdachte
Artikel 95

Het recht tot strafvordering vervalt door de dood van de verdachte. Ten aanzien van een rechtspersoon geldt dat de strafvordering vervalt indien de rechtspersoon feitelijk is opgehouden te bestaan.

Verjaring strafvordering
Artikel 96

1. Het recht tot strafvordering vervalt door verjaring:
   1°. in drie jaren voor alle overtredingen;
   2°. in zes jaren voor de misdrijven waarop geldboete, hechtenis of gevangenisstraf van niet meer dan drie jaren is gesteld;

3°. in twaalf jaren voor de misdrijven waarop tijdelijke gevangenisstraf van meer dan drie jaren is gesteld;
4°. in twintig jaren voor de misdrijven waarop gevangenisstraf van meer dan tien jaren is gesteld.

2. In afwijking van lid 1 van dit artikel verjaart het recht tot strafvordering niet voor misdrijven waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld alsmede voor die misdrijven als bedoeld in het Statuut van het Internationaal Strafhof.

Aanvang termijn verjaring
Artikel 97

De termijn van verjaring vangt aan op de dag na die waarop het feit is gepleegd, behoudens in de volgende gevallen:
1°. bij de misdrijven omschreven in de artikelen 224, 225, 225a en 225b vangt de termijn aan op de dag na die waarop het misdrijf ter kennis is gekomen van een ambtenaar belast met de opsporing van strafbare feiten;
2°. bij valsheid of muntschennis op de dag na die waarop gebruik is gemaakt van het voorwerp ten opzichte waarvan de valsheid of muntschennis gepleegd is;
3°. bij de misdrijven omschreven in de artikelen 293 tot en met 305 en 334, 334a en 334b en gepleegd ten aanzien van een persoon die de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, op de dag na die waarop die persoon achttien jaren is geworden;
4°. bij de misdrijven omschreven in de artikelen 338, 339, 342 en 342a op de dag na die van de bevrijding of de dood van degene tegen wie onmiddellijk het misdrijf gepleegd is;
5°. bij de overtredingen omschreven in de artikelen 551, 552 en 553 op de dag na die waarop de overtreding ter kennis is gekomen van een ambtenaar belast met de opsporing van strafbare feiten.

Stuiting verjaring
Artikel 98

1. Elke daad van vervolging stuit de verjaring, ook ten aanzien van anderen dan de al dan niet bekende vervolgde.

2. Na de stuiting vangt een nieuwe verjaringstermijn aan. Het recht tot strafvordering vervalt evenwel indien vanaf de dag waarop de oorspronkelijke verjaringstermijn is aangevangen een periode is verstreken die gelijk is aan twee maal de voor het feit geldende verjaringstermijn.

Schorsing verjaring
Artikel 99

De schorsing van de strafvervolging ter zake van een prejudicieel geschil schorst de verjaring.

Transactie
Artikel 100

1. De vervolgingsambtenaar kan voor de aanvang van de terechtzitting een of meer voorwaarden stellen ter voorkoming van de strafvervolging wegens strafbare feiten met

uitzondering van misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld van meer dan zes jaar. Door voldoening aan die voorwaarden vervalt het recht tot strafvordering.

2. De volgende voorwaarden kunnen worden gesteld:
   a. betaling aan de Staat van een geldsom, te bepalen op ten minste SRD. 10,- en ten hoogste het maximum van de geldboete die voor het feit aan de betrokkene kan worden opgelegd;
   b. afstand van voorwerpen die in beslag zijn genomen en vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer;
   c. uitlevering, of voldoening aan de Staat van de geschatte waarde, van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring;
   d. voldoening aan de Staat van een geldbedrag of overdracht van in beslag genomen voorwerpen ter gehele of gedeeltelijke ontneming van het ingevolge artikel 54e voor ontneming vatbare wederrechtelijk verkregen voordeel.
   e. gehele of gedeeltelijke vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade;
   f. het verrichten van onbetaalde arbeid of het volgen van een leerproject gedurende ten hoogste honderdentwintig uren.
   g. instemming met openbaarmaking van een of meer van de gestelde voorwaarden.

3. De vervolgingsambtenaar doet in geval van misdrijf aan de bekende rechtstreekse belanghebbenden, onverwijld mededeling van de datum waarop die voorwaarden zijn gesteld.

4. Op de in lid 2 onder f van dit artikel bedoelde voorwaarde is het bepaalde bij of krachtens artikel 39 leden 1 en 4 en de artikelen 39b en 39h met betrekking tot taakstraffen, van overeenkomstige toepassing. De onbetaalde arbeid of het leerproject wordt binnen een termijn van zes maanden na instemming met de voorwaarde voltooid. Het Openbaar Ministerie kan deze termijn eenmaal met zes maanden verlengen. Het zendt hiervan zo spoedig mogelijk een kennisgeving aan de betrokkene.

5. Door het Openbaar Ministerie kunnen voorschriften worden gegeven omtrent de nakoming van de voorwaarde, bedoeld in lid 2 onder a. Deze voorschriften hebben in ieder geval betrekking op de plaats en wijze van betaling van de geldsom, de termijn waarbinnen die betaling moet zijn geschied en de verantwoording van de ontvangen geldbedragen. Tevens kunnen door het Openbaar Ministerie voorschriften worden gegeven omtrent de nakoming van de overige in lid 2 bedoelde voorwaarden.

Aanbod verdachte
Artikel 100a

Is op het strafbare feit naar de wettelijke omschrijving geen andere hoofdstraf gesteld dan geldboete en biedt de verdachte aan, binnen een door de vervolgingsambtenaar te bepalen termijn, het maximum van de geldboete te betalen en aan alle overige, overeenkomstig artikel 100, te stellen voorwaarden te voldoen, dan mag de vervolgingsambtenaar het stellen van voorwaarden, als bedoeld in artikel 100, niet weigeren.

Herleving recht tot strafvordering
Artikel 100b

1. Een bevel als bedoeld in artikel 4 van het Wetboek van Strafvordering doet, na voldoening aan de overeenkomstig artikel 100 gestelde voorwaarden, het recht tot strafvordering herleven als ware het niet vervallen geweest.

2. Na een bevel als bedoeld in lid 1 van dit artikel worden bedragen, betaald in toepassing van artikel 100 lid 2 onder a, c en d onverwijld terugbetaald aan degene die ze heeft betaald.

3. Volgt na een bevel als bedoeld in lid 1 van dit artikel een veroordeling, dan houdt de rechter rekening met de afstand of uitlevering door de veroordeelde van voorwerpen op grond van artikel 100 lid 2 onder b en c met de vergoeding van schade op grond van artikel 100 lid 2 onder e en met de onbetaalde arbeid die is verricht of het leerproject dat is gevolgd op grond van artikel 100 lid 2 onder f.

4. Eindigt, na een bevel als bedoeld in lid 1 van dit artikel, de zaak waarbij een voorwaarde is gesteld als bedoeld in artikel 100 lid 2 onder f zonder oplegging van straf of maatregel, dan kan de rechter, op verzoek van de gewezen verdachte, deze een vergoeding ten laste van de Staat toekennen voor de schade welke deze ten gevolge van de verrichte onbetaalde arbeid of het gevolgde leerproject heeft geleden. Onder schade is begrepen het nadeel dat niet uit vermogensschade bestaat. De artikelen 77 tot en met 81 van het Wetboek van Strafvordering zijn van overeenkomstige toepassing.

Politietransactie
Artikel 100c

1. De bevoegdheid, bij artikel 100 lid 1 toegekend aan de vervolgingsambtenaar, komt met betrekking tot overtredingen tevens toe aan de opsporingsambtenaren, indien zij een oproeping uitreiken als bedoeld in artikel 355 van het Wetboek van Strafvordering.

2. Lid 2 onder a alsmede lid 3 van artikel 100 en artikel 100b zijn van toepassing.

3. De ambtenaren, bedoeld in lid 1 van dit artikel, maken van de hun in dit artikel toegekende bevoegdheid gebruik volgens richtlijnen, aan te geven door de Procureur Generaal.

Buitenlandse transactie
Artikel 100d

Niemand kan worden vervolgd wegens een feit dat ten aanzien van die persoon in een vreemde staat onherroepelijk is afgedaan door de voldoening aan een voorwaarde, door de bevoegde autoriteit gesteld ter voorkoming van strafvervolging.

Verval recht tot strafuitvoering
Artikel 101

1. Het recht tot uitvoering van de straf of maatregel vervalt door de dood van de veroordeelde, met uitzondering van de maatregelen tot onttrekking aan het verkeer van in beslag genomen voorwerpen, tot ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel en de verplichting tot betaling aan de Staat van een som geld ten behoeve van het

slachtoffer.

2. Ten aanzien van een rechtspersoon geldt dat het recht tot uitvoering van de straf of maatregel vervalt, indien de rechtspersoon feitelijk is opgehouden te bestaan.

Artikel 102

1. Het recht tot uitvoering van de straf of maatregel vervalt door verjaring, met uitzondering van de maatregel tot onttrekking aan het verkeer van in beslag genomen voorwerpen.

2. De termijn van deze verjaring is een derde langer dan de termijn van verjaring van het recht tot strafvordering. In geen geval is de termijn korter dan de duur van de opgelegde straf.

Artikel 103

1. De termijn van verjaring vangt aan op de dag na die waarop de rechterlijke uitspraak kan worden ten uitvoer gelegd.

2. Bij ongeoorloofde afwezigheid van een veroordeelde die de straf in een inrichting ondergaat, vangt een nieuwe verjaringstermijn aan op de dag na die waarop de ongeoorloofde afwezigheid aanving. Bij herroeping van een voorwaardelijke invrijheidstelling vangt een nieuwe verjaringstermijn aan op de dag na die van de herroeping.

3. De termijn loopt niet gedurende de bij de wet bevolen schorsing van de tenuitvoerlegging, noch gedurende de tijd dat de veroordeelde, zij het ook ter zake van een andere veroordeling, in verzekerde bewaring is.

4. Wanneer een geldboete wegens een overtreding is opgelegd en de rechter heeft beslist dat het bedrag daarvan in gedeelten mag worden voldaan, dan wel het Openbaar Ministerie aan de veroordeelde op diens verzoek uitstel van betaling heeft verleend of betaling in termijnen heeft toegestaan, wordt de verjaringstermijn verlengd met twee jaren.

5. De termijn loopt niet gedurende de tijd dat de tenuitvoerlegging aan een vreemde Staat is overgedragen, zolang de Minister van de autoriteiten van die Staat geen mededeling, houdende een beslissing omtrent de overname van de tenuitvoerlegging, heeft ontvangen.

6. Indien, nadat de tenuitvoerlegging door een vreemde Staat is overgenomen, die Staat afstand doet van het recht tot tenuitvoerlegging ten behoeve van Suriname, vangt een nieuwe verjaringstermijn aan op de dag waarop de Minister de mededeling van de autoriteiten van die Staat omtrent de afstand heeft ontvangen.

Overdracht aan vreemde staat
Artikel 104

1. Het recht tot strafvordering en het recht tot uitvoering van de straf vervallen door de overdracht van de strafvervolging aan een vreemde staat overeenkomstig de bepalingen van het Wetboek van Strafvordering.

2. In het geval, bedoeld in lid 1 van dit artikel, herleven het recht tot strafvordering en het recht tot uitvoering van de straf, indien de autoriteiten van de staat die de strafvervolging had overgenomen op die beslissing terugkomen of mededelen dat geen strafvervolging wordt ingesteld dan wel een ingestelde vervolging is gestaakt.

TITEL IX
BIJZONDERE BEPALINGEN VOOR JEUGDIGE PERSONEN

Algemene bepalingen
Artikel 105

1. Een kind wordt niet strafrechtelijk vervolgd wegens een feit begaan voordat het de leeftijd van twaalf jaren heeft bereikt.

2. Ten aanzien van degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van twaalf jaren doch nog niet die van achttien jaren heeft bereikt, zijn de artikelen in dit boek van toepassing voor zover daarvan in deze titel niet wordt afgeweken.

Artikel 105a

1. Ten aanzien van degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van zestien jaren doch nog niet die van achttien jaren heeft bereikt, kan de rechter de artikelen 105e tot en met 106k buiten toepassing laten en recht doen overeenkomstig de bepalingen in de voorgaande titels vervat, indien de rechter daartoe grond vindt in de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de dader alsmede in de omstandigheden waaronder het feit is begaan.

2. Bij toepassing van het bepaalde van lid 1 van dit artikel wordt het maximum der vrijheidsstraffen op het strafbare feit gesteld, met een derde verminderd en wordt, zelfs in het geval levenslange gevangenisstraf op het feit of op een van de feiten is gesteld, niet meer opgelegd dan twintig jaren gevangenisstraf.

Artikel 105b

1. De verjaringstermijn van het recht tot strafvordering, genoemd in artikel 96 lid 1 wordt ten aanzien van misdrijven met een derde van de daar bedoelde duur ingekort.

2. In de gevallen als bedoeld in artikel 96 lid 2 vervalt het recht tot strafvordering in twintig jaren.

Transactie
Artikel 105c

1. De hulpofficier die daartoe door de Procureur-generaal is aangewezen, kan na verkregen toestemming van de Procureur-generaal aan de verdachte voorstellen dat deze deelneemt

aan een project. Door de Procureur-generaal worden de strafbare feiten aangewezen die op deze wijze kunnen worden afgedaan.

2. Bij een voorstel als bedoeld in lid 1 van dit artikel deelt de hulpofficier de verdachte en diens wettelijke vertegenwoordiger mede dat de verdachte niet verplicht is aan het project deel te nemen en licht deze in over de mogelijke gevolgen van niet-deelneming.

3. De Procureur-generaal geeft algemene aanwijzingen omtrent de wijze van afdoening ingevolge lid 1 van dit artikel. Deze aanwijzingen betreffen in ieder geval:
   a. de projecten en de categorieën van strafbare feiten die, gelet op de aard van deze projecten, in aanmerking komen voor deze wijze van afdoening;
   b. de duur van de deelneming, afhankelijk van de aard van het strafbare feit en het project en
   c. de wijze waarop de toestemming van de Procureur-generaal kan worden verkregen.

4. De duur van de deelneming is ten hoogste twintig uren.

5. De hulpofficier doet aan de bekende rechtstreekse belanghebbenden, onverwijld mededeling van de datum waarop die voorstellen zijn gedaan.

6. Indien de hulpofficier, bedoeld in lid 1 van dit artikel, van oordeel is dat de verdachte naar behoren aan een project heeft deelgenomen, stelt deze de Procureur-generaal en de verdachte hiervan schriftelijk in kennis. Daarmee vervalt het recht tot strafvordering, behalve indien een bevel wordt gegeven als bedoeld in artikel 4 van het Wetboek van Strafvordering. In dat geval houdt de rechter, indien deze een straf oplegt, rekening met de voltooide deelneming aan het project.

Artikel 105d

1. Bij toepassing van artikel 100 lid 1 kan de vervolgingsambtenaar tevens als voorwaarde stellen dat de verdachte zich zal richten naar de aanwijzingen van de jeugdreclassering voor een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste zes maanden.

2. Bij toepassing van artikel 100 lid 2 onder a geldt dat het maximum van de geldsom SRD. 10.000,- bedraagt.

3. Bij toepassing van artikel 100 lid 2 onder f geldt dat de voorwaarde kan worden gesteld dat onbetaalde arbeid of arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade wordt verricht dan wel een leerproject wordt gevolgd gedurende een door de vervolgingsambtenaar te bepalen duur van ten hoogste zestig uren binnen een door die ambtenaar te bepalen termijn van ten hoogste drie maanden.

4. Op de in lid 3 van dit artikel bedoelde voorwaarden zijn de artikelen 105k, 105m lid 1 en 106j lid 4, met betrekking tot taakstraffen van overeenkomstige toepassing.

Straffen en maatregelen
Artikel 105e

1. In plaats van de op een feit gestelde straffen en maatregelen worden de straffen en maatregelen opgelegd in deze Titel voorzien.

2. Een hoofdstraf kan zowel afzonderlijk als tezamen met andere hoofdstraffen en met bijkomende straffen worden opgelegd.

3. Een maatregel kan zowel afzonderlijk als tezamen met hoofdstraffen, met bijkomende straffen en met andere maatregelen worden opgelegd.

4. In afwijking van lid 3 van dit artikel kan de plaatsing in een inrichting voor jeugdigen noch met jeugddetentie noch met een maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige worden gecombineerd.

Artikel 105f

1. De hoofdstraffen zijn:
   a. in geval van misdrijf: jeugddetentie, taakstraf of geldboete;
   b. in geval van overtreding: taakstraf of geldboete.

2. Een taakstraf bestaat uit:
   a. een werkstraf, zijnde het verrichten van onbetaalde arbeid of het verrichten van arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade, of
   b. een leerstraf, zijnde het volgen van een leerproject, of
   c. een combinatie van werkstraf en leerstraf.

3. De bijkomende straffen zijn:
   a. verbeurdverklaring;
   b. ontzegging van de bevoegdheid motorrijtuigen te besturen als bedoeld in de Rijwet 1971;
   c. ontzetting van bepaalde rechten.

4. De maatregelen zijn:
   a. plaatsing in een inrichting voor jeugdigen;
   b. maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige;
   c. onttrekking aan het verkeer;
   d. ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel;
   e. schadevergoeding.

Jeugddetentie
Artikel 105g

1. De duur van de jeugddetentie is voor degene, die ten tijde van het begaan van het misdrijf de leeftijd van zestien jaren nog niet had bereikt, ten minste een dag en ten hoogste twaalf maanden.

2. De duur van de jeugddetentie is voor degene, die ten tijde van het begaan van het misdrijf de leeftijd van zestien jaren had bereikt:
   a. ten hoogste twee jaren, doch
   b. ten hoogste vier jaren voor strafbare feiten waarop een gevangenisstraf van vijftien of meer jaren is gesteld, en
   c. ten hoogste zes jaren voor strafbare feiten waarop een levenslange gevangenisstraf is gesteld.

3. De duur van de jeugddetentie wordt in de rechterlijke uitspraak aangewezen in dagen, weken, maanden of jaren.

4. De artikelen 42 en 44 zijn bij veroordeling tot jeugddetentie van overeenkomstige toepassing.

Artikel 105h

1. Indien de straf jeugddetentie is opgelegd, draagt de Minister de tenuitvoerlegging op aan een inrichting als bedoeld in de Wet Delinquentenzorg.

2. De rechter die de straf heeft opgelegd kan de jeugdige aan wie een jeugddetentie is opgelegd, ambtshalve voorwaardelijk in vrijheid stellen. In geval van een voorwaardelijke invrijheidstelling wordt een proeftijd bepaald van ten hoogste twee jaren.

3. Bij toepassing van het bepaalde in lid 2 van dit artikel zijn de artikelen 106d tot en met 106i zo veel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

4. De jeugdige aan wie een jeugddetentie is opgelegd wordt voorwaardelijk in vrijheid gesteld wanneer deze tweederde gedeelte daarvan heeft ondergaan. In geval van een voorwaardelijke invrijheidstelling wordt een proeftijd bepaald van ten hoogste twee jaren.

Artikel 105i

De straf van jeugddetentie kan door de rechter die de straf heeft opgelegd op vordering van het Openbaar Ministerie of op verzoek van de veroordeelde geheel of gedeeltelijk worden vervangen door een van de straffen genoemd in artikel 9*,* indien de tenuitvoerlegging van de opgelegde straf geheel of gedeeltelijk zou moeten plaatsvinden nadat de veroordeelde de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt en deze naar het oordeel van de rechter niet meer voor een zodanige straf in aanmerking komt.

Geldboete
Artikel 105j

1. Het bedrag van de geldboete is ten hoogste SRD. 10.000,-. Artikel 41a is van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat de rechter bij elke geldboete kan bepalen dat het bedrag in gedeelten kan worden voldaan. De rechter stelt daarbij de hoogte van elk van die gedeelten vast.

2. De rechter beveelt bij de uitspraak waarbij geldboete wordt opgelegd, dat voor het geval volledige betaling noch volledig verhaal van het verschuldigde bedrag volgt, vervangende jeugddetentie zal worden toegepast. De rechter, die de vervangende jeugddetentie heeft bevolen, kan de duur van de eerder opgelegde vervangende jeugddetentie ook wijzigen.

3. Indien geen of geen volledige betaling van het bedrag van de geldboete heeft plaatsgevonden, kan de rechter die de straf heeft opgelegd op verzoek van de veroordeelde de geldboete vervangen door een taakstraf.

4. De taakstraf, bedoeld in lid 3 van dit artikel, wordt opgelegd in evenredigheid met het nog verschuldigde bedrag. De artikelen 105k tot en met 105o en 106j lid 4 zijn van overeenkomstige toepassing.

5. Indien de veroordeelde de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, legt de rechter vervangende hechtenis op, tenzij naar het oordeel van de rechter de veroordeelde in aanmerking komt voor vervangende jeugddetentie.

6. De duur van de vervangende jeugddetentie of vervangende hechtenis is ten minste één dag en ten hoogste drie maanden. Voor elke volle SRD. 10,- van de nog te betalen geldboete wordt niet meer dan één dag opgelegd. Door betaling van het nog te betalen bedrag vervalt de vervangende jeugddetentie of de vervangende hechtenis. Artikel 41b lid 4 is van overeenkomstige toepassing.

Taakstraf
Artikel 105k

1. Het vonnis vermeldt of de taakstraf bestaat uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie van beide, alsmede het aantal uren dat de straf zal duren. Het vonnis kan de aard en inhoud van de te verrichten werkzaamheden of het te volgen leerproject vermelden.

2. De duur van de onbetaalde arbeid of van de arbeid tot herstel van de door het strafbare feit aangerichte schade, is ten hoogste tweehonderd uren.

3. De termijn waarbinnen de arbeid moet zijn verricht bedraagt ten hoogste zes maanden indien niet meer dan honderd uren zijn opgelegd en overigens ten hoogste een jaar. Het Openbaar Ministerie kan evenwel bij toepassing van artikel 105m lid 2 de duur verlengen.

4. De duur van een leerproject is ten hoogste tweehonderd uren.

5. De termijn waarbinnen een leerproject plaatsvindt bedraagt ten hoogste zes maanden.

6. Indien meer dan één taakstraf wordt opgelegd, bedraagt het totaal aantal uren niet meer dan tweehonderdenveertig.

7. Artikel 44 leden 1 en 4 is bij veroordeling tot een taakstraf van overeenkomstige toepassing.

8. Het Openbaar Ministerie kan de termijn, genoemd in de leden 3 en 5 van dit artikel, ambtshalve of op verzoek van de veroordeelde, eenmaal met een zelfde periode verlengen. Het Openbaar Ministerie zendt hiervan zo spoedig mogelijk een kennisgeving aan de veroordeelde.

9. De termijnen, genoemd in de leden 3 en 5 van dit artikel, worden verlengd met de tijd dat de veroordeelde uit anderen hoofde rechtens de vrijheid is ontnomen alsmede met de tijd dat deze ongeoorloofd afwezig was.

Artikel 105l

1. In het vonnis waarbij een taakstraf wordt opgelegd, beveelt de rechter voor het geval dat de veroordeelde de taakstraf niet naar behoren verricht, dat vervangende jeugddetentie zal worden toegepast.

2. De duur van de vervangende jeugddetentie wordt in gehele dagen, weken of maanden vastgesteld.

3. De vervangende jeugddetentie beloopt ten minste één dag en ten hoogste vier maanden. Voor elke twee uren van de taakstraf wordt niet meer dan één dag opgelegd.

4. Wanneer een gedeelte van de te verrichten taakstraf is voldaan, vermindert de duur van de vervangende jeugddetentie naar evenredigheid. Heeft deze vermindering tot gevolg dat voor een gedeelte van een dag vervangende jeugddetentie zou moeten worden ondergaan, dan vindt afronding naar boven plaats tot het naaste aantal gehele dagen.

Artikel 105m

1. De jeugdreclassering heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van taakstraffen. Over de wijze waarop de veroordeelde de taakstraf uitvoert, kan het Openbaar Ministerie inlichtingen inwinnen bij de jeugdreclassering. Het Openbaar Ministerie kan haar medewerking inroepen en aan haar de nodige opdrachten geven.

2. Het Openbaar Ministerie kan na overleg met de jeugdreclassering en de veroordeelde, de opgelegde straf, behoudens voor wat betreft het aantal opgelegde uren, wijzigen indien het van oordeel is dat de veroordeelde de taakstraf niet geheel overeenkomstig het vonnis kan of heeft kunnen volbrengen. Het benadert daarbij zo veel mogelijk de opgelegde taakstraf. Het Openbaar Ministerie geeft hiervan kennis aan de veroordeelde en de jeugdreclassering.

3. Het Openbaar Ministerie doet deze kennisgeving zo spoedig mogelijk aan de veroordeelde betekenen. De kennisgeving behelst het aantal uren dat naar het oordeel van het Openbaar Ministerie reeds naar behoren is volbracht, alsmede de straf zoals deze voor het overige nader is vastgesteld.

4. Tegen de kennisgeving, bedoeld in lid 3 van dit artikel, kan de veroordeelde binnen veertien dagen na de betekening een bezwaarschrift indienen bij de rechter die de straf oplegde. De rechter kan de beslissing van het Openbaar Ministerie wijzigen. Lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 105n

1. Indien de tot een taakstraf veroordeelde niet aanvangt met de taakstraf of het Openbaar Ministerie van oordeel is dat de veroordeelde de opgelegde taakstraf niet naar behoren

verricht of heeft verricht, kan het Openbaar Ministerie de tenuitvoerlegging van de vervangende jeugddetentie bevelen. Het Openbaar Ministerie geeft hiervan kennis aan de veroordeelde en de jeugdreclassering.

2. Het Openbaar Ministerie doet deze kennisgeving zo spoedig mogelijk aan de veroordeelde betekenen. De kennisgeving behelst het aantal uren taakstraf dat naar het oordeel van het Openbaar Ministerie is verricht, alsmede het aantal dagen vervangende jeugddetentie.

3. Tegen de kennisgeving, bedoeld in lid 2 van dit artikel, kan de veroordeelde binnen veertien dagen na de betekening daarvan een bezwaarschrift indienen bij de rechter die de straf oplegde. De rechter kan de beslissing van het Openbaar Ministerie wijzigen.

4. Indien de veroordeelde bij aanvang van de tenuitvoerlegging meerderjarig is, kan de vervangende jeugddetentie ten uitvoer worden gelegd als vervangende hechtenis. Artikel 33 leden 2 en 3 en artikel 33a zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 105o

1. Het Openbaar Ministerie kan slechts een beslissing nemen of een bevel geven krachtens artikel 105m lid 2, onderscheidenlijk artikel 105n lid 1, binnen drie maanden na afloop van de termijn waarbinnen de arbeid moet zijn verricht of waarbinnen het leerproject moet zijn gevolgd krachtens artikel 105k.

2. Indien naar het oordeel van het Openbaar Ministerie de opgelegde taakstraf naar behoren is uitgevoerd, stelt het zo spoedig mogelijk de veroordeelde hiervan in kennis.

Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen
Artikel 105p

1. De maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen kan worden opgelegd, indien:
   a. het een misdrijf betreft waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten;
   b. de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist, en
   c. de maatregel in het belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte.

2. De maatregel kan ook worden opgelegd indien de verdachte het feit wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens niet volledig kan worden toegerekend.

3. De rechter legt de maatregel slechts op na een daartoe strekkend, met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies van een of meer gedragsdeskundigen die de betrokkene hebben onderzocht. Indien dit advies eerder dan een jaar voor de aanvang van de terechtzitting is gedagtekend, kan de rechter hier slechts gebruik van maken met instemming van het Openbaar Ministerie en de verdachte.

4. Het bepaalde van lid 3 van dit artikel blijft buiten toepassing, indien de betrokkene weigert medewerking te verlenen aan het onderzoek dat ten behoeve van het advies

moet worden verricht. Voor zover mogelijk maken de gedragsdeskundigen gezamenlijk dan wel ieder van hen afzonderlijk over de reden van weigering rapport op. De rechter doet zich zoveel mogelijk een ander advies of rapport overleggen, bevattende voorlichting over de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de oplegging van de maatregel, aan de totstandkoming waarvan de betrokkene wel bereid is mee te werken.

5. Indien de maatregel is opgelegd, draagt de Minister bij beschikking de tenuitvoerlegging op aan een inrichting of doet hij de veroordeelde elders opnemen.

6. De maatregel geldt voor de tijd van twee jaren. De termijn gaat in nadat de rechterlijke uitspraak onherroepelijk is geworden. De maatregel vervalt bij het onherroepelijk worden van een rechterlijke uitspraak, waarbij de betrokkene wederom een dergelijke maatregel wordt opgelegd.

7. De termijn van de maatregel loopt niet:
   a. gedurende de tijd dat aan de veroordeelde uit anderen hoofde rechtens de vrijheid is ontnomen en gedurende de tijd dat deze uit zodanige vrijheidsbeneming ongeoorloofd afwezig is;
   b. wanneer de veroordeelde langer dan een week ongeoorloofd afwezig is uit de plaats die voor de tenuitvoerlegging van de maatregel is aangewezen.

8. De rechter, die de maatregel heeft opgelegd, kan de maatregel te allen tijde, na advies te hebben ingewonnen van de jeugdreclassering, voorwaardelijk of onvoorwaardelijk beëindigen. De artikelen 106d tot en met 106i zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

Artikel 105q

1. De rechter die in eerste aanleg heeft kennis genomen van het misdrijf ter zake waarvan de maatregel is opgelegd, kan op vordering van het Openbaar Ministerie de termijn, bedoeld in artikel 105p lid 6, telkens met ten hoogste twee jaren verlengen. Artikel 56u lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

2. Verlenging van de termijn van de maatregel is slechts mogelijk voor zover de maatregel daardoor de duur van vier jaren niet te boven gaat, tenzij de maatregel is opgelegd aan een verdachte als bedoeld in artikel 105p lid 2. In zodanig geval is verlenging mogelijk voor zover de maatregel de duur van zes jaren niet te boven gaat.

3. De verlenging is slechts mogelijk, indien de maatregel is opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meer personen. Artikel 105p lid 1 onder b en c is van overeenkomstige toepassing. De verlenging is niet mogelijk indien gebruik is gemaakt van de bevoegdheid, bedoeld in artikel 106c.

4. Artikel 105p leden 3 en 4 is van overeenkomstige toepassing.

5. Indien de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen dit bepaaldelijk vordert, kan de verlengde plaatsing van de veroordeelde, die meerderjarig is en aan wie de maatregel is opgelegd ingevolge artikel 105p lid 2 worden opgevolgd door een last tot terbeschikkingstelling al dan niet met een bevel tot verpleging van

staatswege als bedoeld in de artikelen 56 en 56a. De leden 3 en 4 van artikel 56, alsmede de artikelen 56b tot en met 56v vinden overeenkomstige toepassing.

Artikel 105r

1. Indien jeugddetentie of plaatsing in een inrichting voor jeugdigen wordt opgelegd, kan de rechter in de uitspraak een advies opnemen over de plaats waar en de wijze waarop deze straf of maatregel zal moeten worden ten uitvoer gelegd. De rechter kan ook bij een beslissing als bedoeld in artikel 105q zodanig advies opnemen.

2. Lid 1 van dit artikel is niet van toepassing, indien met gebruikmaking van artikel 106c, de straf of maatregel geheel niet wordt ten uitvoer gelegd. Indien ingevolge artikel 106h de straf of maatregel alsnog geheel of gedeeltelijk ten uitvoer wordt gelegd, kan de rechter het advies opnemen in de last tot tenuitvoerlegging.

3. Het Openbaar Ministerie stelt de Minister in kennis van rechterlijke uitspraken, zodra deze voor tenuitvoerlegging vatbaar zijn geworden. Het voegt daarbij in voorkomende gevallen het advies van de rechter omtrent de plaatsing.

4. De Minister kan het advies van de jeugdreclassering inwinnen omtrent de plaats van de tenuitvoerlegging.

Maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige
Artikel 106

1. De maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige kan slechts worden opgelegd, indien:
   a. de aard van het gepleegde misdrijf, de veelheid van de gepleegde misdrijven, of eerdere veroordelingen wegens misdrijf en de problematiek van de verdachte hiertoe aanleiding geven, en
   b. de maatregel in het belang is van de verdere ontwikkeling van de verdachte.

2. De rechter legt de maatregel slechts op, nadat deze zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van een gedragsdeskundige, die de betrokkene heeft onderzocht. Indien dit advies eerder dan een jaar voor de aanvang van de terechtzitting is gedagtekend, kan de rechter hier slechts gebruik van maken met instemming van het Openbaar Ministerie en de verdachte.

3. De rechter geeft in de uitspraak aan waar de maatregel uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat de veroordeelde aan een door de rechter aan te wijzen programma deelneemt in een daarbij te bepalen inrichting of dat de veroordeelde een door de rechter te bepalen ambulant programma zal volgen onder begeleiding van een in de uitspraak aangewezen organisatie.

4. Bij of krachtens staatsbesluit kunnen regels worden gesteld omtrent de eisen waaraan de programma's en inrichtingen of organisaties, bedoeld in lid 3 van dit artikel, moeten voldoen.

5. Het programma, bedoeld in lid 3 van dit artikel, mag de vrijheid van de veroordeelde de godsdienst of levensovertuiging te belijden en de staatkundige vrijheid niet beperken.

6. De maatregel wordt opgelegd voor de tijd van minimaal zes maanden en maximaal een jaar. De termijn gaat in nadat de rechterlijke uitspraak onherroepelijk is geworden.

7. De termijn van de maatregel loopt niet:
   a. gedurende de tijd dat aan de veroordeelde uit anderen hoofde rechtens de vrijheid is ontnomen en gedurende de tijd dat deze zich aan zodanige vrijheidsbeneming heeft onttrokken;
   b. gedurende de tijd dat de veroordeelde zich aan de tenuitvoerlegging van de maatregel onttrekt.

8. Artikel 105p lid 8 is van overeenkomstige toepassing. De rechter kan aan de maatregel in het belang van de ontwikkeling van de veroordeelde bovendien een andere invulling geven.

9. Het Openbaar Ministerie houdt toezicht op de medewerking van de veroordeelde aan de tenuitvoerlegging van het programma.

Artikel 106a

1. In het vonnis waarbij de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige wordt opgelegd, beveelt de rechter voor het geval dat de veroordeelde niet naar behoren aan de tenuitvoerlegging van de maatregel heeft meegewerkt, dat vervangende jeugddetentie zal worden toegepast.

2. De duur van de vervangende jeugddetentie wordt in gehele dagen, weken of maanden vastgesteld. Voor elke maand waarvoor de maatregel is opgelegd beloopt de vervangende jeugddetentie eveneens een maand.

3. Wanneer een gedeelte van de maatregel ten uitvoer is gelegd, vermindert de duur van de vervangende jeugddetentie naar evenredigheid.

4. Artikel 105o is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 106b

1. Indien het gedrag van de veroordeelde daartoe aanleiding geeft en verlenging in het belang is van de ontwikkeling van de veroordeelde, kan de rechter, die in eerste aanleg heeft kennis genomen van het misdrijf ter zake waarvan de maatregel is opgelegd, de termijn van de maatregel, op vordering van het Openbaar Ministerie, eenmaal verlengen voor dezelfde tijd als waarvoor de maatregel was opgelegd.

2. Artikel 106 lid 2 is van overeenkomstige toepassing.

3. In de beslissing omtrent de verlenging geeft de rechter aan waaruit de verlenging van de maatregel bestaat. De verlenging kan inhouden dat het programma waaraan de veroordeelde deelneemt wordt verlengd. De verlenging kan ook inhouden dat de veroordeelde deelneemt aan een door de rechter te bepalen programma in een daarbij te bepalen inrichting of dat de veroordeelde een door de rechter te bepalen ambulant

programma zal volgen onder begeleiding van een in de beslissing aangewezen organisatie.

4. Artikel 106a is van overeenkomstige toepassing op de beslissing tot verlenging.

Voorwaardelijke oplegging van de straf
Artikel 106c

In geval van veroordeling tot jeugddetentie, vervangende jeugddetentie daaronder niet begrepen, tot werkstraf, tot geldboete, en tot enige bijkomende straf, kan de rechter bepalen dat deze of een gedeelte daarvan, niet zal worden ten uitvoer gelegd.

Artikel 106d

1. De rechter die bepaalt dat een opgelegde straf niet zal worden ten uitvoer gelegd, stelt daarbij een proeftijd vast van ten hoogste twee jaren.

2. De proeftijd gaat in zodra de uitspraak, waarbij een bevel als in artikel 106c bedoeld is gegeven, onherroepelijk is geworden. De bijzondere voorwaarden gelden echter pas, indien deze door of vanwege het Openbaar Ministerie aan de veroordeelde in persoon zijn betekend.

3. De proeftijd loopt niet gedurende de tijd dat de veroordeelde rechtens de vrijheid is ontnomen of de veroordeelde uit zodanige vrijheidsontneming ongeoorloofd afwezig is.

Artikel 106e

Toepassing van artikel 106c geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Bovendien kunnen bijzondere voorwaarden, het gedrag van de veroordeelde betreffende, worden gesteld. Deze mogen de vrijheid van de veroordeelde de godsdienst of levensovertuiging te belijden en de staatkundige vrijheid niet beperken. De rechter kan de werking van de bijzondere voorwaarden beperken tot een bij de uitspraak te bepalen tijdsduur binnen de proeftijd.

Artikel 106f

1. Met het toezicht op de naleving van de voorwaarden is het Openbaar Ministerie belast.

2. De rechter kan aan de jeugdreclassering of, in bijzondere gevallen en na overleg met de jeugdreclassering, aan een particulier persoon, opdragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving van de bijzondere voorwaarden hulp en steun te verlenen.

3. De rechter kan, indien de veroordeelde ingevolge artikel 254 van Boek 1 van het Burgerlijk Wetboek onder toezicht is gesteld, aan de gezinsvoogd opdragen aan de veroordeelde ter zake van de naleving van de bijzondere voorwaarden hulp en steun te verlenen.

4. Is de veroordeelde meerderjarig dan is artikel 20 lid 2 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 106g

1. De rechter die de voorwaarde heeft gesteld, kan na ontvangst van een vordering van het Openbaar Ministerie of op verzoek van de veroordeelde, de proeftijd verkorten of deze eenmaal verlengen. De verlenging geschiedt met ten hoogste één jaar.

2. Evenzo kan de in lid 1 bedoelde rechter gedurende de proeftijd of gedurende de tijd dat deze is geschorst, in de gestelde bijzondere voorwaarden of in de termijn waartoe deze voorwaarden in haar werking binnen de proeftijd zijn beperkt, wijziging brengen, deze voorwaarden opheffen, alsnog bijzondere voorwaarden stellen en een opdracht als bedoeld in artikel 106f leden 2 en 3 geven, wijzigen of opheffen.

3. De gewijzigde bijzondere voorwaarden gelden zodra deze door of vanwege het Openbaar Ministerie aan de veroordeelde in persoon zijn betekend.

Artikel 106h

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 106g kan de rechter, indien enige gestelde voorwaarde niet wordt nageleefd en de rechter daartoe termen vindt, na ontvangst van de vordering van het Openbaar Ministerie:
   a. gelasten dat de niet ten uitvoer gelegde straf alsnog zal worden ten uitvoer gelegd;
   b. al of niet onder instandhouding of wijziging van de voorwaarden gelasten dat een gedeelte van de niet ten uitvoer gelegde straf alsnog zal worden ten uitvoer gelegd.

2. Artikel 24 leden 2, 3 en 4 is verder van overeenkomstige toepassing.

3. Artikel 105i is van overeenkomstige toepassing,

Procedure
Artikel 106i

1. Indien op grond van enige bepaling in deze titel door de rechter een beslissing wordt genomen, geldt het volgende:
   a. bij een vordering van het Openbaar Ministerie dagvaardt deze de veroordeelde met een met reden omklede vordering; is door de veroordeelde enig verzoek aan de rechter gericht, dan dagvaardt het Openbaar Ministerie ten spoedigste nadat het verzoekschrift door de griffier in zijn handen is gesteld met een met redenen omklede conclusie; indien de rechter ambtshalve voornemens is de beslissing te wijzigen, dan dagvaardt het Openbaar Ministerie de veroordeelde ten spoedigste nadat het daaromtrent vanwege de griffie heeft vernomen;
   b. artikel 25 leden 3 tot en met 5, artikel 26 leden 2 tot en met 5 en artikel 27 van dit wetboek alsmede artikel 488 van het Wetboek van Strafvordering zijn zoveel mogelijk van overeenkomstige toepassing.

2. Indien de veroordeelde op het tijdstip dat de procedure bedoeld in lid 1 van dit artikel is ingesteld, de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, zijn daarenboven de artikelen 488 tot en met 490, 497 en 498 van het Wetboek van Strafvordering van overeenkomstige toepassing.

3. In afwijking van het in lid 1 van dit artikel van toepassing verklaarde artikel 27 geldt dat hoger beroep in de gevallen van beslissingen op grond van artikel 105q en artikel 106b lid 1, wel is toegelaten.

Slotbepalingen
Artikel 106j

1. De kosten van jeugddetentie en van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen komen ten laste van de Staat.

2. Bij of krachtens wet kunnen regels worden gesteld ten aanzien van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen en vrijheidsbenemende maatregelen als bedoeld in artikel 105f en de rechtspositie van jeugdigen.

3. Tevens kunnen daarbij regels worden gesteld voor de verstrekking van Staatswege van een bijdrage in de bekostiging van de voorbereiding en uitvoering van:
   a. projecten als bedoeld in artikel 105c en artikel 105d lid 3 en
   b. taakstraffen als bedoeld in artikel 105f lid 2.

4. Bij of krachtens wet kunnen nadere regels worden gesteld over de inhoud van de taakstraf, de tenuitvoerlegging van de taakstraf en de rechten en plichten van de tot een taakstraf veroordeelde.

Artikel 106k

1. De straffen en maatregelen als bedoeld in deze Titel, zijn voor poging, voorbereiding, deelneming en medeplichtigheid dezelfde als die voor het voltooide misdrijf.

2. Bij meerdaadse samenloop wordt ten aanzien van de hoofdstraffen slechts die bepaling toegepast, waarop de zwaarste straf is gesteld.

TITEL X
BETEKENIS VAN SOMMIGE IN HET WETBOEK VOORKOMENDE UITDRUKKINGEN

Minister
Artikel 107

Waar in dit wetboek gesproken wordt van Minister wordt bedoeld de Minister van Justitie en Politie.

Misdrijf
Artikel 107a

Waar van misdrijf in het algemeen of van enig misdrijf in het bijzonder wordt gesproken, wordt daaronder medeplichtigheid aan, poging tot en voorbereiding van dat misdrijf begrepen, voor zover niet uit enige bepaling het tegendeel volgt.

Video/audio
Artikel 107b

1. Waar in dit wetboek de bevoegdheid wordt gegeven tot het horen, verhoren of ondervragen van personen, wordt daaronder mede begrepen horen, verhoren of ondervragen per telecommunicatie, waarbij een directe beeld- en/of geluidsverbinding tot stand komt tussen de betrokken personen.

2. De voorzitter van het college, de rechter, de rechter-commissaris of ambtenaar die met de leiding over het horen is belast, beslist of van deze communicatie gebruik gemaakt wordt. Alvorens te beslissen wordt de te horen persoon of diens raadsman en in voorkomende gevallen de vervolgingsambtenaar, in de gelegenheid gesteld hun mening kenbaar te maken over de toepassing daarvan.

3. Tegen de beslissing om van deze communicatie gebruik te maken staat geen afzonderlijk rechtsmiddel open.

4. Bij staatsbesluit kunnen regels worden gesteld omtrent de technische eisen van die communicatie.

Aanslag
Artikel 107c

Aanslag tot een feit bestaat, zodra het voornemen van de dader zich door een begin van uitvoering, in de zin van artikel 70, heeft geopenbaard.

Samenspanning
Artikel 108

Samenspanning bestaat zodra twee of meer personen zijn overeengekomen om het misdrijf te plegen.

Omwenteling
Artikel 109

Onder omwenteling wordt verstaan het vernietigen of op onwettige wijze veranderen van de grondwettige regeringsvorm van Suriname.

Verboden plaats
Artikel 109a

Onder verboden plaats wordt verstaan iedere plaats die als verboden plaats is aangewezen krachtens de wet.

Gegevens
Artikel 109b

Onder gegevens wordt verstaan iedere weergave van feiten, begrippen of instructies, op een

overeengekomen wijze, geschikt voor overdracht, interpretatie of verwerking door personen of geautomatiseerde werken.

Geautomatiseerd werk
Artikel 109c

Onder geautomatiseerd werk wordt verstaan een inrichting die bestemd is om langs elektronische weg gegevens op te slaan, te verwerken en over te dragen.

Telecommunicatie en aftappen
Artikel 109d

1. Onder telecommunicatie wordt verstaan: iedere overdracht, uitzending of ontvangst van gegevens van welke aard dan ook, door middel van kabels, langs radio-elektrische weg of door middel van optische of andere elektromagnetische systemen.

2. Onder aftappen wordt verstaan het opnemen met een technisch hulpmiddel van niet voor het publiek bestemde communicatie, die plaatsvindt met gebruikmaking van de diensten van een aanbieder van een communicatiedienst.

Geweld
Artikel 110

Met het plegen van geweld wordt gelijkgesteld het brengen in een staat van bewusteloosheid of onmacht.

Zwaar lichamelijk letsel
Artikel 111

Onder zwaar lichamelijk letsel wordt verstaan hetgeen naar gewoon spraakgebruik als zodanig wordt genoemd, waarbij wordt gelet op de aard van het letsel, de aard en de noodzaak van het medisch ingrijpen en het uitzicht op volledig herstel. Verder dient als zwaar lichamelijk letsel te worden aangemerkt: voortdurende ongeschiktheid tot uitoefening van de ambts- of beroepsbezigheden, afdrijving of dood van de vrucht van een vrouw en storing van de verstandelijke vermogens die langer dan vier weken heeft geduurd.

Surinamer
Artikel 112

1. Surinamer is degene die deze staat bezit volgens de Wet op de Nationaliteit en het Ingezetenschap of op grond van een andere wettelijke regeling als Surinamer wordt behandeld.

2. Met de Surinamer staat gelijk ieder ander van wie de uitlevering bij wet is verboden.

Bevolking
Artikel 113

Onder bevolking worden allen verstaan die zich in Suriname bevinden.

Van het leven beroven

Artikel 113a

Onder een ander, of een kind bij of kort na de geboorte, van het leven beroven wordt begrepen: het doden van een vrucht die naar redelijkerwijs verwacht mag worden in staat is buiten het moederlichaam in leven te blijven.

Terroristisch misdrijf
Artikel 113b

Onder terroristisch misdrijf wordt verstaan:
1. elk van de misdrijven omschreven in de artikelen 129 tot en met 133, artikel 155, artikel 161, artikel 207 onderdeel 3, artikel 213a onder 2, artikel 216 lid 2, artikel 218 onderdeel 3, artikel 220 onderdeel 2, artikel 222 onderdeel 3, artikel 226 lid 2 en artikel 349, indien het misdrijf is begaan met een terroristisch oogmerk;
2. elk van de misdrijven waarop ingevolge artikel 149 lid 2, de artikelen 160a, 160b, 162a lid 2, 170 lid 3, 228a, 228b, 257 lid 3, artikel 278 lid 3, de artikelen 364a, 365, 378 lid 2, 382a, 386 lid 2 478a, 479b alsmede in artikel 24a van de Vuurwapenwet gevangenisstraf is gesteld;
3. elk van de misdrijven omschreven in de artikelen 188a, 342b, artikel 345 lid 3, artikel 348a, 349a en artikel 371 lid 1 sub 6.

Terroristisch oogmerk
Artikel 113c

Onder terroristisch oogmerk wordt verstaan het oogmerk om de bevolking of een deel van de bevolking van een land vrees aan te jagen, dan wel een overheid of internationale organisatie wederrechtelijk te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden, dan wel de fundamentele politieke, constitutionele, economische of sociale structuren van een land of een internationale organisatie ernstig te ontwrichten of te vernietigen.

Ambtenaren
Artikel 114

1. Onder ambtenaren worden mede verstaan diegenen die onder toezicht en verantwoording van een overheidsinstelling zijn aangesteld.

2. In dit verband wordt onder overheidsinstelling ook verstaan die onderneming, waarin enige overheid een overwegende invloed kan uitoefenen in de leiding of de bedrijfsvoering van die onderneming.

3. Onder ambtenaren worden tevens begrepen leden van algemeen vertegenwoordigende organen en arbiters.

4. Onder rechters worden tevens begrepen zij die administratieve rechtsmacht uitoefenen, krachtens wettelijk voorschrift optredende tuchtrechters en arbiters.

Koopman
Artikel 115

Onder koopman wordt verstaan ieder die een bedrijf uitoefent.

Muntspeciën
Artikel 115a

Onder muntspeciën, munt- en bankbiljetten worden begrepen muntspeciën, munt- en bankbiljetten die de hoedanigheid van wettig betaalmiddel nog zullen verkrijgen, alsmede muntspeciën, munt- en bankbiljetten die deze hoedanigheid verloren hebben en ingewisseld kunnen worden tegen wettige betaalmiddelen.

Schipper, opvarenden en schepelingen
Artikel 116

1. Onder schipper wordt verstaan: de gezagvoerder van een vaartuig of degene die deze vervangt, alsmede degene die de leiding heeft op een installatie ter zee.

2. Onder opvarende wordt verstaan: degene, niet zijnde de schipper, die zich aan boord van een vaartuig bevindt, alsmede degene, niet zijnde de schipper, die zich op een installatie ter zee bevindt.

3. Onder schepeling wordt verstaan: degene die zich als scheepsofficier of scheepsgezel aan boord bevindt.

4. Vaartuigen in aanbouw worden niet als vaartuigen aangemerkt.

Surinaamse vaartuigen
Artikel 117

Onder Surinaamse vaartuigen worden alleen verstaan:
a. die vaartuigen welke door de Surinaamse wetgeving als zeeschepen worden aangemerkt;
b. de vaartuigen van de Staat welke buiten de tonnen in zee varen.

Surinaamse luchtvaartuigen
Artikel 117a

1. Onder Surinaamse luchtvaartuigen worden verstaan:
   a. luchtvaartuigen die zijn ingeschreven in Surinaamse luchtvaartuigregisters;
   b. luchtvaartuigen die zonder bemanning zijn verhuurd aan een huurder die de hoofdzetel van het bedrijf, of, indien de huurder niet een zodanige zetel heeft, de vaste verblijfplaats, in Suriname heeft.

2. Een luchtvaartuig is in vlucht van het moment af waarop alle buitendeuren, na het instappen, zijn gesloten tot het moment waarop een van de deuren wordt geopend voor het uitstappen. In geval van een noodlanding wordt de vlucht geacht voort te duren totdat de bevoegde autoriteiten de verantwoordelijkheid voor het luchtvaartuig en voor de personen en goederen aan boord overnemen.

3. Een luchtvaartuig is in bedrijf van het begin van het gereedmaken van dat luchtvaartuig voor een bepaalde vlucht door het grondpersoneel of door de bemanning tot het moment dat sedert de landing vierentwintig uren zijn verstreken. De periode, tijdens welke het

luchtvaartuig in bedrijf is, strekt zich in elk geval uit tot de gehele periode, tijdens welke het luchtvaartuig in vlucht is, zoals omschreven in lid 2 van dit artikel.

Installatie ter zee
Artikel 118

Onder installatie ter zee wordt verstaan elke installatie, opgericht op de bodem van de territoriale zee van Suriname of op dat deel van de Atlantische Oceaan, waarvan de grenzen met die van het aan Suriname toekomende gedeelte van het continentale plateau samenvallen.

Oorlog
Artikel 119

1. Onder vijand worden begrepen opstandelingen.

2. Onder oorlog wordt begrepen burgeroorlog.

3. Onder tijd van oorlog wordt begrepen de tijd waarin oorlog dreigende is. Tijd van oorlog wordt mede geacht te bestaan zodra dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst worden opgeroepen en zolang zij buitengewoon in werkelijke dienst worden gehouden.

Bevriende staat
Artikel 119a

Onder een bevriende staat wordt verstaan een buitenlandse mogendheid waarmee de Republiek Suriname niet in een gewapend conflict is gewikkeld.

Internationaal beschermde persoon
Artikel 119b

1. Onder internationaal beschermd persoon wordt verstaan een persoon vallende onder de omschrijving van artikel 1 eerste lid van het Verdrag van 14 december 1973 inzake de voorkoming en bestraffing van misdrijven tegen internationaal beschermde personen, met inbegrip van diplomaten.

2. Onder internationaal beschermd persoon wordt mede verstaan een persoon vallende onder de omschrijving van artikel 1 onderdeel a of b van het Verdrag inzake de veiligheid van VN-personeel en geassocieerd personeel van 9 december 1994, zoals aangevuld door het Facultatief Protocol van 8 december 2005.

3. Onder beschermde goederen worden verstaan de goederen bedoeld in artikel 2 eerste lid onder *b* van het in lid 1 genoemde verdrag en artikel 9 eerste lid onderdeel b van het in lid 2 genoemde verdrag.

Jaar, maand en dag
Artikel 120

1. Onder een jaar wordt verstaan een tijd van driehonderd en vijfenzestig dagen.

2. Onder maand wordt verstaan een tijd van dertig dagen.

3. Onder dag wordt verstaan een tijd van vierentwintig uren.

Nacht
Artikel 121

Onder nacht wordt verstaan de tijd tussen half zeven uur des avonds en half zes uur des morgens.

Inklimming
Artikel 122

Onder inklimming wordt begrepen ondergraving, alsmede het overschrijden van sloten of omheiningen tot afsluiting dienende.

Valse sleutels
Artikel 123

Onder valse sleutels worden begrepen alle tot opening van een mechanisch of elektronisch slot bestemde voorwerpen en middelen tot identificatie, die onbevoegd worden gebruikt, alsmede alle niet tot opening van die sloten bestemde voorwerpen en middelen.

Vee
Artikel 124

Onder vee wordt verstaan paarden, ezels, muilezels, muildieren, runderen, schapen, bokken, geiten en varkens.

Opkoper
Artikel 125

1. Onder opkoper wordt verstaan degene die van opkopen een beroep of een gewoonte maakt.

2. Onder opkopen worden begrepen alle handelingen, hoe ook genaamd, waarmede kennelijk hetzelfde wordt beoogd.

Elektriciteitswerken
Artikel 126

1. Onder elektriciteitswerken worden verstaan werken dienende tot voortbrenging, geleiding, transformatie of levering van elektriciteit en daarmede in verband staande beveiligings-, bevestigings-, ondersteunings- en waarschuwingswerken.

2. Onder elektriciteitswerken worden niet begrepen telegraaf- en telefoonwerken.

Discriminatie
Artikel 126a

Onder discriminatie of discrimineren wordt verstaan elke vorm van onderscheid, elke uitsluiting, beperking of voorkeur, die ten doel heeft of ten gevolge kan hebben dat de erkenning, het genot of de uitoefening op voet van gelijkheid van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein of op andere terreinen van het maatschappelijk leven, wordt teniet gedaan of aangetast.

Gedragsdeskundige
Artikel 126b

Onder gedragsdeskundige wordt verstaan een persoon die bevoegd is de titel psycholoog te voeren dan wel een arts die bevoegd is de titel psychiater of zenuwarts te voeren.

Levensgezel
Artikel 126c

Onder levensgezel wordt verstaan degene met wie men duurzaam feitelijk samenwoont.

Slotbepaling
Artikel 127

De bepalingen van de Titels I-X van dit Boek zijn ook toepasselijk op feiten waarop bij andere wet straf is gesteld, tenzij de wet anders bepaalt.

TWEEDE BOEK
MISDRIJVEN

TITEL I
MISDRIJVEN TEGEN DE VEILIGHEID VAN DE STAAT

Artikel 128
Vervallen.

Aanslag
Artikel 129

De aanslag ondernomen met het oogmerk om het Staatshoofd, het waarnemend Staatshoofd, een ander lid van de Regering, een lid van De Nationale Assemblee of een lid van de Rechterlijke Macht van het leven of de vrijheid te beroven of tot regeren respectievelijk tot het uitoefenen van zijn taak ongeschikt te maken, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 130

De aanslag ondernomen met het oogmerk om de Staat geheel of gedeeltelijk onder vreemde heerschappij te brengen of om een deel daarvan af te scheiden, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Omwenteling
Artikel 131

De aanslag ondernomen met het oogmerk om een omwenteling teweeg te brengen, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Opstand
Artikel 132

1. Als schuldig aan opstand wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen:
   1°. degene die wapenen voert tegen het in Suriname gevestigde gezag.
   2°. degene die, met het oogmerk om zich tegen het in Suriname gevestigde gezag te verzetten, optrekt met of zich aansluit bij een bende, die de wapenen voert tegen dat gezag.

2. Leiders en aanleggers van een opstand worden gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Geweld tegen de regering
Artikel 132a

Degene die door geweld of bedreiging met geweld een vergadering van de Regering of de Raad van Ministers uiteenjaagt, tot het nemen of niet nemen van enig besluit dwingt, een lid uit die vergadering verwijdert of opzettelijk een lid verhindert die vergadering bij te wonen of daarin vrij en onbelemmerd zijn plicht te vervullen, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Samenspanning
Artikel 133

1. De samenspanning tot een der in de artikelen 129 tot en met 132a omschreven misdrijven wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Dezelfde straf is toepasselijk op degene die, met het oogmerk om één der in de artikelen 129 tot en met 132a omschreven misdrijven voor te bereiden of te bevorderen:
   1°. de gelegenheid, middelen of inlichtingen tot het plegen van het misdrijf voor zich of anderen tracht te verschaffen;
   2°. plannen voor de uitvoering van het misdrijf, welke bestemd zijn om aan anderen te worden medegedeeld, in gereedheid brengt of onder zich heeft;
   3°. enige maatregel van regerings- of bestuurswege genomen om de uitvoering van het misdrijf te voorkomen of te onderdrukken, tracht te beletten, te belemmeren of te verijdelen.

3. Niet strafbaar is degene, van wie blijkt, dat zijn oogmerk enkel gericht is op het voorbereiden of bevorderen van staatkundige veranderingen in algemene zin.

4. Indien in een der gevallen, in de leden 1 en 2 van dit artikel bedoeld, het misdrijf is gevolgd, kan de straf worden verdubbeld.

Hulp van het buitenland
Artikel 134

Degene die met een buitenlandse mogendheid in verbinding treedt, met het oogmerk om haar tot het plegen van vijandelijkheden of tot het voeren van oorlog tegen de Staat te bewegen, haar in het daartoe opgevatte voornemen te versterken, haar hulp daarbij toe te zeggen of bij de voorbereiding hulp te verlenen, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 135

Degene die met een in het buitenland gevestigde persoon of gevestigd lichaam in verbinding treedt met het oogmerk om een zodanig persoon of lichaam tot het verschaffen van steun aan het voorbereiden, bevorderen of teweegbrengen van een omwenteling te bewegen, om een zodanig persoon of lichaam in het daartoe opgevatte voornemen te sterken of aan een zodanig persoon of lichaam daarbij hulp toe te zeggen of te verlenen, of om een omwenteling voor te bereiden, te bevorderen of teweeg te brengen, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 135a
Vervallen.

Openbaarmaking staatsgeheimen
Artikel 136

1. Degene die inlichtingen waarvan de geheimhouding door het belang van de Staat of van zijn bondgenoten wordt geboden, een voorwerp waaraan zodanige inlichtingen kunnen worden ontleend, of zodanige gegevens opzettelijk verstrekt aan of opzettelijk ter beschikking stelt van een tot kennisneming daarvan niet gerechtigd persoon of lichaam, wordt, indien diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het zodanige inlichtingen, een zodanig voorwerp of zodanige gegevens betreft, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie**,** hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die inlichtingen, die van een verboden plaats afkomstig zijn en tot de veiligheid van de Staat of van zijn bondgenoten in betrekking staan, een voorwerp waaraan zodanige gegevens kunnen worden ontleend, of zodanige gegevens opzettelijk verstrekt aan of opzettelijk ter beschikking stelt van een tot kennisneming daarvan niet gerechtigd persoon of lichaam, indien diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het inlichtingen, een zodanig voorwerp of zodanige gegevens betreft.

Artikel 136a

1. Degene die inlichtingen, een voorwerp of gegevens als bedoeld in artikel 136 hetzij opzettelijk openbaar maakt, hetzij zonder daartoe gerechtigd te zijn opzettelijk verstrekt aan of ter beschikking stelt van een buitenlandse mogendheid, een in het buitenland gevestigd persoon of lichaam, dan wel een zodanig persoon of lichaam dat gevaar ontstaat

dat de inlichtingen, het voorwerp of de gegevens aan een buitenlandse mogendheid of aan een in het buitenland gevestigd persoon of lichaam bekend wordt, wordt indien diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat het zodanige inlichtingen, een zodanig voorwerp of zodanige gegevens betreft, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien de schuldige heeft gehandeld in tijd van oorlog dan wel in dienst of in opdracht van een buitenlandse mogendheid of van een in het buitenland gevestigd persoon of lichaam, kan levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 136b

Degene aan wie schuld te wijten is dat inlichtingen, een voorwerp of gegevens als bedoeld in artikel 136, openbaar worden gemaakt of ter beschikking komt van een tot kennisneming daarvan niet gerechtigd persoon of lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bemachtigen staatsgeheim
Artikel 136c

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die opzettelijk inlichtingen, een voorwerp of gegevens als bedoeld in artikel 136, zonder daartoe gerechtigd te zijn, onder zich neemt of houdt;
   2°. degene die enige handeling verricht, ondernomen met het oogmerk om, zonder daartoe gerechtigd te zijn, de beschikking te krijgen over inlichtingen, een voorwerp of gegevens als bedoeld in artikel 136;
   3º. degene die opzettelijk en wederrechtelijk binnen tracht te dringen of binnendringt in een verboden plaats, aldaar aanwezig is, of zich vandaar, wederrechtelijk aanwezig zijnde, tracht te verwijderen of verwijdert.

2. De bepaling onder lid 1 onder 3° is niet toepasselijk, indien de rechter blijkt dat de dader niet heeft gehandeld met het oogmerk bedoeld onder lid 1 onder 2°.

Benadeling Staat
Artikel 137

Degene die een hem van regeringswege opgedragen onderhandeling met een buitenlandse mogendheid opzettelijk ten nadele van de Staat voert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Handelingen in tijd van oorlog
Artikel 138

Met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1°. degene die, in ~~het~~ geval van een oorlog waarin de Staat niet betrokken is, opzettelijk enige handeling verricht waardoor het gevaar ontstaat dat de Staat in een oorlog wordt

betrokken, of enig van regeringswege gegeven en bekendgemaakt bijzonder voorschrift tot handhaving van het niet deelnemen aan de oorlog opzettelijk overtreedt;

2°. degene die, in tijd van oorlog, enig voorschrift van regeringswege in het belang van de veiligheid van de Staat gegeven en bekendgemaakt, opzettelijk overtreedt.

Misbruik grondgebied
Artikel 138a

1. Degene die op enigerlei wijze opzettelijk van het grondgebied van Suriname gebruik maakt bij het voorbereiden, bevorderen, teweegbrengen of uitvoeren van hetzij een gewelddadige omwenteling op het grondgebied van een bevriende mogendheid, hetzij enige andere tegen een dergelijke mogendheid of haar regering gerichte illegale actie, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene aan wie schuld te wijten is dat van het grondgebied van Suriname op enigerlei wijze gebruik wordt gemaakt bij enige handeling als bedoeld in het voorgaande lid wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Onder het grondgebied van Suriname wordt voor de toepassing van dit artikel mede verstaan de territoriale zee rond en het luchtruim boven Suriname.

4. Met gelijke straf en naar de onderscheiding, gemaakt in de leden 1 en 2 van dit artikel wordt gestraft de persoon met een vaste woon- of verblijfplaats in Suriname, die deelneemt aan een poging tot gewelddadige omwenteling op het grondgebied van een bevriende mogendheid.

Artikel 139

De Surinamer die in het vooruitzicht van een oorlog met een buitenlandse mogendheid vrijwillig bij deze mogendheid in krijgsdienst treedt, wordt, indien de oorlog uitbreekt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Hulpverlening vijand
Artikel 140

Met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren wordt gestraft degene die opzettelijk, in tijd van oorlog, de vijand hulp verleent of de Staat tegenover de vijand benadeelt, dan wel opzettelijk in tijd van oorlog enige handeling verricht of een verzuim begaat waardoor de oorlogvoering van de kant van de Staat of zijn bondgenoten, wordt gehinderd, belemmerd of geschaad.

Artikel 141

De samenspanning tot het in artikel 140 omschreven misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren of geldboete van de vijfde categorie.

Artikel 142

Niet strafbaar is degene die een van de in de artikelen 140 en 141 omschreven misdrijven heeft begaan in de redelijke overtuiging het Surinaamse belang niet te schaden.

Hulp aan spion en deserteur
Artikel 142a

Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die, in tijd van oorlog, zonder oogmerk om de vijand hulp te verlenen of de Staat tegenover de vijand te benadelen, opzettelijk:
1°. een spion van de vijand opneemt, verbergt of voorthelpt;
2°. desertie van een krijgsman, in dienst van de Staat, teweegbrengt of bevordert.

Bedrog bij levering aan krijgsmacht
Artikel 143

1. Degene die, in tijd van oorlog, enige bedrieglijke handeling pleegt bij levering van benodigdheden ten dienste van de krijgsmacht, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met het opzicht over de levering van de goederen belast, de bedrieglijke handeling opzettelijk toelaat.

Bijkomende straf
Artikel 144

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1onder 1° tot en met 3° vermelde rechten worden uitgesproken.

Artikel 145

De straffen gesteld op de in de artikelen 140 tot en met 143 omschreven feiten, zijn toepasselijkm, indien een van die feiten wordt gepleegd tegen of met betrekking tot de bondgenoten van de Staat in een gemeenschappelijke oorlog.

Gewapend conflict buiten oorlog
Artikel 145a

Artikel 138 onder 2° en de artikelen 139 tot en met 145 vinden overeenkomstige toepassing in geval van een gewapend conflict dat niet als oorlog kan worden aangemerkt en waarbij de Staat is betrokken, hetzij ter individuele of collectieve zelfverdediging, hetzij tot herstel van internationale vrede en veiligheid.

TITEL II
MISDRIJVEN TEGEN DE WAARDIGHEID VAN HET STAATSHOOFD/WAARNEMEND STAATSHOOFD

Artikel 146
Vervallen.

Artikel 147
Vervallen.

Artikel 148
Vervallen.

Feitelijke aanranding Staatshoofd/waarnemend Staatshoofd
Artikel 149

1. Feitelijke aanranding van de persoon van het Staatshoofd of het waarnemend Staatshoofd, die niet valt in een zwaardere strafbepaling, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het misdrijf, strafbaar gesteld in lid 1 van dit artikel is begaan met een terroristisch oogmerk, wordt de daarin bepaalde tijdelijke gevangenisstraf met de helft verhoogd.

Artikel 150
Vervallen.

Artikel 151
Vervallen.

Belediging Staatshoofd/Waarnemend Staatshoofd
Artikel 152

Opzettelijke belediging van het Staatshoofd of het waarnemend Staatshoofd wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beledigend geschrift of afbeelding
Artikel 153

1. Degene die een geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken, waarin een belediging voorkomt voor het Staatshoofd of het waarnemend Staatshoofd, verspreidt, openlijk tentoonstelt of aanslaat, of, om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat in het geschrift of de afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken zodanige belediging voorkomt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift openlijk ten gehore brengt.

Bijkomende straf
Artikel 154

1. Bij veroordeling wegens het in de artikelen 149 en 152 omschreven misdrijf, kan ontzetting van de in artikel 46 lid1 onder 1° tot en met 3° vermelde rechten worden uitgesproken.
2. Bij veroordeling wegens het in artikel 153 omschreven misdrijf, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL III
MISDRIJVEN TEGEN HOOFDEN VAN BEVRIENDE STATEN EN ANDERE INTERNATIONAAL BESCHERMDE PERSONEN

Aanslag, aanranding en geweldpleging
Artikel 155

1. De aanslag op het leven of de vrijheid van een hoofd van een bevriende staat of van een internationaal beschermd persoon, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste achttien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien de aanslag op het leven de dood ten gevolge heeft of met voorbedachten rade wordt ondernomen, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 156

Feitelijke aanranding van de persoon van een hoofd van een bevriende staat of van een internationaal beschermd persoon, die niet valt in een zwaardere strafbepaling, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 157

Degene die opzettelijk geweld pleegt tegen de beschermde goederen van een internationaal beschermd persoon wordt, indien daardoor gevaar voor de veiligheid of de vrijheid van die persoon te duchten is, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Belediging hoge functionaris
Artikel 158

1. Opzettelijke belediging van het hoofd of lid van de regering van een bevriende staat, in de uitoefening van zijn ambt in Suriname verblijvende, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Opzettelijke belediging van een vertegenwoordiger van een buitenlandse mogendheid bij de Regering van Suriname in die hoedanigheid aangedaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beledigend geschrift of afbeelding
Artikel 159

1. Degene die een geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken, waarin een belediging voorkomt voor een regerend vorst of ander hoofd van een bevriende staat of voor een vertegenwoordiger van een buitenlandse mogendheid bij de Surinaamse Regering in die hoedanigheid, verspreidt, openlijk ten toon stelt of aanslaat, of, om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien deze weet of ernstige reden heeft om te vermoeden, dat in het geschrift of de afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken zodanige belediging voorkomt, gestraft met hetzij gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift openlijk ten gehore brengt.

Bijkomende straffen
Artikel 160

1. Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 155 tot en met 157 omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° tot en met 3° vermelde rechten worden uitgesproken.

2. Bij veroordeling wegens het in artikel 159 omschreven misdrijf, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

Misdrijven met terroristisch oogmerk
Artikel 160a

1. Indien het misdrijf, strafbaar gesteld in het eerste lid van artikel 155, is begaan met een terroristisch oogmerk, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

2. Indien een misdrijf, strafbaar gesteld in de artikelen 156 en 157, is begaan met een terroristisch oogmerk, wordt de in dat artikel bepaalde tijdelijke gevangenisstraf met de helft verhoogd.

Artikel 160b

De samenspanning tot de in artikel 155 tot en met 157 omschreven misdrijven, te begaan met een terroristisch oogmerk, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

TITEL IV

MISDRIJVEN BETREFFENDE DE UITOEFENING VAN STAATSPLICHTEN EN STAATSRECHTEN

Geweld tegen De Nationale Assemblée
Artikel 161

Degene die door geweld of bedreiging met geweld een vergadering van De Nationale Assemblée uiteenjaagt of tot het nemen of niet nemen van enig besluit dwingt, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 162

Degene die door geweld of bedreiging met geweld een lid van De Nationale Assemblée, een minister of een onderminister uit een vergadering van De Nationale Assemblée verwijdert of opzettelijk verhindert die bij te wonen of daarin vrij en onbelemmerd zijn plicht te vervullen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 162a

1. De samenspanning tot het in artikel 161 omschreven misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het misdrijf is begaan met een terroristisch oogmerk, wordt de schuldige gestraft met tijdelijke gevangenisstraf van ten hoogste achttien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met een van beide straffen.

Verhindering uitoefening kiesrecht
Artikel 163

Degene die bij gelegenheid van een krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing door geweld of bedreiging met geweld opzettelijk iemand verhindert zijn of eens anders kiesrecht vrij en onbelemmerd uit te oefenen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Omkoping kiesgerechtigde
Artikel 164

1. Degene die bij gelegenheid van een krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing door gift of belofte iemand omkoopt om zijn of eens anders kiesrecht hetzij niet, hetzij op bepaalde wijze uit te oefenen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Dezelfde straf wordt toegepast op de kiezer of de gemachtigde van een kiezer die zich door gift of belofte tot een of ander laat omkopen.

Bedrog bij verkiezing
Artikel 165

Degene die bij gelegenheid van een krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing, enige bedrieglijke handeling pleegt waardoor een stem van onwaarde wordt of een ander dan de bij het uitbrengen van de stem bedoelde persoon wordt aangewezen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Valselijk deelnemen aan verkiezingen
Artikel 166

Degene die opzettelijk zich voor een ander uitgevende, aan een krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing deelneemt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Stemming verijdelen/uitslag vervalsen
Artikel 167

Degene die bij gelegenheid van een krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezing, opzettelijk een plaats gehad hebbende stemming verijdelt of enige bedrieglijke handeling pleegt waardoor aan de stemming een andere uitslag wordt gegeven dan door de wettig uitgebrachte stemmen zou zijn verkregen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 168

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° tot en met 3° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL V
MISDRIJVEN TEGEN DE OPENBARE ORDE

Aanprijzen tot verstoring openbare orde
Artikel 169

Degene die zich opzettelijk uit in woord en geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken, waarin, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedekte termen, verstoring van de openbare orde of omverwerping dan wel aanranding van het in Suriname gevestigd gezag wordt aangeprezen of daarvoor stemming wordt gemaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 170

1. Degene die een geschrift of afbeelding, waarin, zij het ook zijdelings, voorwaardelijk of in bedekte termen, verstoring van de openbare orde of omverwerping dan wel aanranding van het in Suriname gevestigde gezag wordt aangeprezen of daarvoor stemming wordt

gemaakt, verspreidt, openlijk ten toon stelt of aanslaat, of om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden, dat in het geschrift of de afbeelding zodanige aanprijzing of zodanige stemming maken voorkomt, gestraft met hetzij gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift openlijk ten gehore brengt.

3. Indien het strafbare feit waartoe bij geschrift of afbeelding wordt opgeruid een terroristisch misdrijf dan wel een misdrijf ter voorbereiding of vergemakkelijking van een terroristisch misdrijf inhoudt, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd en wordt de op het feit gestelde geldboete verhoogd naar de naast hogere categorie.

Artikel 171
Vervallen.

Artikel 172
Vervallen.

Belediging openbaar gezag
Artikel 173

Degene die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding, opzettelijk in beledigende vorm uitlaat over het openbaar gezag in Suriname, over een openbaar lichaam of over een openbare instelling, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 174

1. Degene die een geschrift of afbeelding, waarin een uitlating in beledigende vorm over het openbaar gezag in Suriname, over een openbaar lichaam of over een openbare instelling voorkomt, verspreidt, openlijk ten toon stelt of aanslaat, of om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden, dat in het geschrift of de afbeelding zodanige uitlating voorkomt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift openlijk ten gehore brengt.

Belediging bevolkingsgroep
Artikel 175

1. Degene die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of door middel van een afbeelding of van gegevens uit geautomatiseerde werken, opzettelijk beledigend uitlaat over een groep mensen wegens hun godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, huidskleur, taal, maatschappelijke afkomst, of lichamelijke, psychische of

verstandelijke handicap of hun seksuele geaardheid, of het behoren tot een nationale minderheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Aanzetten tot haat, discriminatie of geweld
Artikel 175a

1. Degene die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of door middel van een afbeelding of van gegevens uit geautomatiseerde werken, aanzet tot discriminatie van of haat of gewelddadig optreden tegen een groep mensen, of tot gewelddadig optreden tegen hun goederen wegens een of meer van de kenmerken genoemd in artikel 175, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Belediging door openbaarmaking
Artikel 176

1. Degene die, anders dan ten behoeve van zakelijke berichtgeving:
   1°. een uitlating openbaar maakt die, naar diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden, voor een groep mensen wegens een of meer van de kenmerken genoemd in artikel 175 beledigend is, of aanzet tot discriminatie van of haat of gewelddadig optreden tegen een groep mensen, of tot gewelddadig optreden tegen hun goederen wegens een of meer van de kenmerken genoemd in artikel 175;
   2°. een voorwerp waarin, naar diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden, zulk een uitlating is vervat, aan iemand, anders dan op diens verzoek, doet toekomen, dan wel verspreidt of ter openbaarmaking van die uitlating of verspreiding in voorraad heeft;

   wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Bij veroordeling wegens een van de in dit artikel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

Belediging vlag
Artikel 176a

Degene die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken opzettelijk een voor nationale gevoelens krenkende wijze uitlaat over de vlag van Suriname, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ondersteuning discriminatoire activiteiten
Artikel 176b

Degene die deelneemt of geldelijke of andere stoffelijke steun verleent aan activiteiten gericht op discriminatie van een groep mensen wegens een of meer van de kenmerken genoemd in artikel 175, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 176c

1. Degene die, in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf een of meer mensen opzettelijk discrimineert wegens een of meer van de kenmerken genoemd in artikel 175, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit wordt gepleegd door een persoon die daarvan beroep of gewoonte maakt of door twee of meer verenigde personen wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Opruiing
Artikel 177

Degene die, mondeling of bij geschrift of afbeelding of van gegevens uit geautomatiseerde werken, in het openbaar tot enig strafbaar feit, tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag of tot enige andere ongehoorzaamheid hetzij aan een wettelijk voorschrift, hetzij aan een krachtens wettelijk voorschrift gegeven ambtelijk bevel opruit, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Opruiend geschrift of afbeelding
Artikel 178

1. Degene die een geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken, waarin tot enig strafbaar feit, tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag of tot enige andere in artikel 177 omschreven ongehoorzaamheid wordt opgeruid, verspreidt, openlijk ten toon stelt of aanslaat, of om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden, dat in het geschrift of de afbeelding zodanige opruiing voorkomt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift openlijk ten gehore brengt.

Bijkomende straf
Artikel 178a

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 177 en 178 omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° tot en met 3° vermelde rechten worden uitgesproken.

Verstoring openbare orde
Artikel 179

Degene die met het oogmerk om verstoring van de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij te veroorzaken, dan wel wetende of redelijkerwijze vermoedende, dat daarvan verstoring van de openbare orde of ontwrichting van het economisch leven der maatschappij het gevolg zal zijn, teweegbrengt of bevordert, dat meer personen nalaten of ondanks wettig gegeven last weigeren werkzaamheden te verrichten, waartoe zij zich verbonden hebben of uit kracht van hun dienstbetrekking verbonden zijn, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 180

Degene die in het openbaar, mondeling of bij geschrift of door middel van een afbeelding of van gegevens uit geautomatiseerde werken, aanbiedt inlichtingen, gelegenheid of middelen te verschaffen om enig strafbaar feit te plegen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 181

1. Degene die een geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken waarin wordt aangeboden inlichtingen, gelegenheid of middelen te verschaffen om enig strafbaar feit te plegen, verspreidt, openlijk tentoonstelt of aanslaat of, om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat in het geschrift of de afbeelding of de gegevens uit geautomatiseerde werken zodanig aanbod voorkomt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift of van zodanige gegevens uit geautomatiseerde werken openlijk ten gehore brengt.

Artikel 182
Vervallen.

Verzwijging samenspannen en voornemen tot misdrijf
Artikel 183

Degene die, kennis dragende van een strafbare samenspanning tot enig misdrijf dan wel van het voornemen tot het plegen van een terroristisch misdrijf op een tijdstip waarop het plegen van dit misdrijf nog kan worden voorkomen, opzettelijk nalaat daarvan tijdig voldoende kennis te geven, hetzij aan de ambtenaren van justitie of politie, hetzij aan de bedreigde, wordt, indien het misdrijf is gevolgd, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 184

1. Degene die, kennis dragende van een voornemen tot het plegen van een van de in de artikelen 129 tot en met 149 omschreven misdrijven, tot desertie in tijd van oorlog, tot militair verraad, tot moord, mensenroof of verkrachting of tot een van de in Titel VI van dit Boek omschreven misdrijven, op een tijdstip waarop het plegen van deze misdrijven nog kan worden voorkomen, opzettelijk nalaat daarvan tijdig voldoende kennis te geven, hetzij aan de ambtenaren van justitie of politie, hetzij aan de bedreigde, wordt, indien het misdrijf is gevolgd, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Dezelfde straf is toepasselijk op degene die, kennis dragende van enig in lid 1 vermeld reeds gepleegd misdrijf waardoor levensgevaar is ontstaan, op een tijdstip waarop de gevolgen nog kunnen worden afgewend, opzettelijk nalaat daarvan gelijke kennisgeving te doen.

Strafuitsluitingsgrond
Artikel 185

De bepalingen van de artikelen 183 en 184 zijn niet van toepassing op degene die door de kennisgeving gevaar voor een strafvervolging zou doen ontstaan voor zichzelf, voor bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie of in de tweede of derde graad van de zijlinie, voor echtgenoot, echtgenote of levensgezel dan wel gewezen echtgenoot, echtgenote of levensgezel, of voor een ander bij wiens vervolging diegene zich, uit hoofde van zijn ambt of beroep, van het afleggen van getuigenis zou kunnen verschonen.

Huisvredebreuk
Artikel 186

1. Degene die opzettelijk en wederrechtelijk vertoeft in de woning of het besloten lokaal of op een besloten erf, bij een ander in gebruik of aan een ander toebehorend, wordt als schuldig aan huisvredebreuk gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien diegene bedreigingen uit of zich bedient van middelen geschikt om vrees aan te jagen, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. De in de leden 1 en 2 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien twee of meer verenigde personen het misdrijf plegen.

Lokaal vredebreuk
Artikel 187

1. Degene die opzettelijk en wederrechtelijk vertoeft in een voor de openbare dienst bestemd lokaal, wordt als schuldig aan lokaalvredebreuk gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien diegene bedreigingen uit of zich bedient van middelen geschikt om vrees aan te jagen, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. De in de leden 1 en 2 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien twee of meer verenigde personen het misdrijf plegen.

Artikel 187a

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 186 en 187 omschreven misdrijven, kan de ontzetting van het in artikel 46 lid 1 onder 5° vermelde recht worden uitgesproken.

Hacking
Artikel 187b

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt, als schuldig aan hacking, gestraft degene die zich opzettelijk en wederrechtelijk toegang heeft verschaft tot een geautomatiseerd werk, of tot een deel daarvan. De toegang wordt in ieder geval geacht wederrechtelijk te zijn verschaft, indien de toegang tot het werk is verworven:
   a. door het doorbreken van een beveiliging;
   b. door een technische ingreep;
   c. met behulp van valse signalen of een valse sleutel, of
   d. door het aannemen van een valse hoedanigheid.

2. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft hacking, indien de dader vervolgens gegevens die zijn opgeslagen, worden verwerkt of overgedragen door middel van het geautomatiseerd werk waarin diegene zich wederrechtelijk bevindt, voor zichzelf of een ander overneemt, aftapt of opneemt.

3. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft hacking gepleegd door tussenkomst van een openbaar telecommunicatienetwerk, indien de dader vervolgens
   a. met het oogmerk zichzelf of een ander wederrechtelijk te bevoordelen gebruik maakt van verwerkingscapaciteit van een geautomatiseerd werk;
   b. door tussenkomst van het geautomatiseerd werk waarin diegene is binnengedrongen de toegang verwerft tot het geautomatiseerd werk van een derde.

Artikel 187c

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die opzettelijk en wederrechtelijk de toegang tot

of het gebruik van een geautomatiseerd werk belemmert door daaraan gegevens aan te bieden of toe te zenden.

Afluisteren met technisch hulpmiddel
Artikel 187d

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die met een technisch hulpmiddel een gesprek dat in een woning of besloten lokaal of op een besloten erf wordt gevoerd opzettelijk:
   1°. anders dan in opdracht van een deelnemer aan dat gesprek afluistert;
   2°. zonder deelnemer aan dat gesprek te zijn en anders dan in opdracht van zulk een deelnemer opneemt.

2. Lid 1 is niet van toepassing op het opnemen:
   1°. van gegevens die worden verwerkt of overgedragen door middel van telecommunicatie of door middel van een geautomatiseerd werk;
   2°. behoudens in geval van kennelijk misbruik, met een technisch hulpmiddel dat op gezag van degene bij wie de woning, het lokaal of het erf in gebruik is, niet heimelijk aanwezig is;
   3°. ten behoeve van de strafvordering of in verband met de staatsveiligheid.

Artikel 187e

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die, met het oogmerk een gesprek dat elders dan in een woning of besloten lokaal of op een besloten erf wordt gevoerd af te luisteren of op te nemen, dat gesprek met een technisch hulpmiddel heimelijk:
   1°. anders dan in opdracht van een deelnemer aan dat gesprek afluistert;
   2°. zonder deelnemer aan dat gesprek te zijn en anders dan in opdracht van zulk een deelnemer opneemt.

2. Artikel 187d lid 2 onder 1° en 3° is van overeenkomstige toepassing.

Verwerken afgetapte gegevens via telecommunicatie
Artikel 187f

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen**,** wordt gestraft degene die opzettelijk en wederrechtelijk met een technisch hulpmiddel gegevens aftapt of opneemt die niet voor diegene bestemd zijn en die worden verwerkt of overgedragen door middel van telecommunicatie of door middel van een geautomatiseerd werk.

2. Lid 1 is niet van toepassing op het aftappen of opnemen:
   1°. van door middel van een radio-ontvangapparaat ontvangen gegevens, tenzij om de ontvangst mogelijk te maken een bijzondere inspanning is geleverd of een niet toegestane ontvanginrichting is gebruikt**;**
   2°. door of in opdracht van de gerechtigde tot een voor de telecommunicatie gebezigde aansluiting, behoudens in geval van kennelijk misbruik;
   3°. ten behoeve van de strafvordering of in verband met de staatsveiligheid**.**

Plaatsen opname-, aftap- c.q. afluisterapparatuur
Artikel 187g

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**,** wordt gestraft degene die met het oogmerk dat daardoor een gesprek, telecommunicatie of andere gegevensoverdracht of andere gegevensverwerking door een geautomatiseerd werk wederrechtelijk wordt afgeluisterd, afgetapt of opgenomen, een technisch hulpmiddel op een bepaalde plaats aanwezig doet zijn.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met het oogmerk dat daarmee een misdrijf als bedoeld in artikel 187b lid 1, artikel 187c of artikel 187f wordt gepleegd:
   a. een technisch hulpmiddel dat hoofdzakelijk geschikt gemaakt of ontworpen is tot het plegen van een zodanig misdrijf, vervaardigt, verkoopt, verwerft, invoert, verspreidt of anderszins ter beschikking stelt of voorhanden heeft, of
   b. een computerwachtwoord, toegangscode of daarmee vergelijkbaar gegeven waardoor toegang kan worden verkregen tot een geautomatiseerd werk of een deel daarvan, verkoopt, verwerft, verspreidt of anderszins ter beschikking stelt of voorhanden heeft.

3. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die het in lid 2 bedoelde feit pleegt terwijl het oogmerk van diegene is gericht op het misdrijf als bedoeld in artikel 187b lid 2 of lid 3.

Doorgeven afluisterapparatuur en gegevens
Artikel 187h

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft:
1°. degene die de beschikking heeft over een voorwerp waarop, naar diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden, gegevens zijn vastgelegd die door onrechtmatig afluisteren, aftappen of opnemen van een gesprek, telecommunicatie of andere gegevensoverdracht of andere gegevensverwerking door een geautomatiseerd werk zijn verkregen;
2°. degene die gegevens die diegene door wederrechtelijk afluisteren, aftappen of opnemen van een gesprek, telecommunicatie of andere gegevensoverdracht of andere gegevensverwerking door een geautomatiseerd werk heeft verkregen of die, naar diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden, ten gevolge van zulk afluisteren, aftappen of opnemen ter kennis van diegene zijn gekomen, opzettelijk aan een ander bekend maakt;
3°. degene die een voorwerp als omschreven onder 1° opzettelijk ter beschikking stelt van een ander.

Gebruik verborgen camera in woning
Artikel 187i

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**,** wordt gestraft:
1°. degene die, gebruik makende van een technisch hulpmiddel waarvan de aanwezigheid niet op duidelijke wijze kenbaar is gemaakt, opzettelijk en wederrechtelijk van een

persoon, aanwezig in een woning of op een andere niet voor het publiek toegankelijke plaats, een afbeelding vervaardigt;

2°. degene die de beschikking heeft over een afbeelding welke, naar diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden, door of ten gevolge van een onder 1° strafbaar gestelde handeling is verkregen.

Openbaarmaking afbeelding
Artikel 187j

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**,** wordt gestraft degene die een afbeelding, als bedoeld in artikel 187i onder 2° openbaar maakt.

Artikel 187k

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 187b tot en met 187j omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

Deelneming criminele organisatie
Artikel 188

1. Degene die deel heeft aan een organisatie waarvan diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat het tot oogmerk heeft het begaan van misdrijven, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Deelneming aan de voortzetting van de werkzaamheid van een rechtspersoon die bij onherroepelijke rechterlijke beslissing verboden is verklaard en deswege is ontbonden wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Ten aanzien van de oprichters, leiders of bestuurders kunnen de gevangenisstraffen met een derde worden verhoogd.

4. Onder deelneming als omschreven in lid 1 wordt mede begrepen het verlenen van geldelijke of stoffelijke steun aan alsmede het werven van gelden of personen ten behoeve van de daar omschreven organisatie.

Artikel 188a

1. Deelneming aan een organisatie waarvan diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat het tot oogmerk heeft het plegen van terroristische misdrijven, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste achttien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Oprichters, leiders of bestuurders worden gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

3. Lid 4 van artikel 188 is van overeenkomstige toepassing.

Bijkomende straf
Artikel 188b

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 188 en 188a omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 vermelde rechten worden uitgesproken.

Openlijke geweldpleging
Artikel 189

1. Degenen die openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De schuldige wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie hetzij met één van beide straffen, indien diegene opzettelijk goederen vernielt of indien het door diegene gepleegde geweld enig lichamelijk letsel ten gevolge heeft;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie hetzij met één van beide straffen, indien dat geweld zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft;
   3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie hetzij met één van beide straffen, indien dat geweld de dood ten gevolge heeft.

3. Artikel 110 blijft buiten toepassing.

Artikel 190

Degene die opzettelijk een leugenachtig bericht verspreidt, wordt, indien diegene weet of redelijkerwijs kan vermoeden, dat door dit bericht onder de bevolking, een groep van de bevolking of een ten dele tot de bevolking behorende groep van personen de rust kan worden verstoord, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Rustverstoring door vals alarm
Artikel 191

1. Degene die opzettelijk door valse alarmkreten of signalen de rust verstoort, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene die opzettelijk wederrechtelijk gebruik maakt van een alarmnummer voor publieke diensten wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vals bomalarm
Artikel 191a

1. Degene die een voorwerp verzendt of op een al dan niet voor het publiek toegankelijke plaats achterlaat of plaatst, met het oogmerk een ander ten onrechte te doen geloven dat

daardoor een ontploffing kan worden teweeggebracht, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die gegevens doorgeeft met het oogmerk een ander ten onrechte te doen geloven dat op een al dan niet voor publiek toegankelijke plaats een voorwerp aanwezig is waardoor een ontploffing kan worden teweeggebracht.

Verhindering vergadering
Artikel 192

Degene die door geweld of bedreiging met geweld een geoorloofde openbare vergadering of geoorloofde openbare bijeenkomst van personen verhindert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verstoren vergadering of geoorloofde openbare bijeenkomst
Artikel 193

Degene die door het verwekken van wanorde of het maken van gedruis een geoorloofde openbare vergadering, of door het verwekken van wanorde een geoorloofde openbare bijeenkomst van personen opzettelijk verstoort, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verhindering plechtigheden
Artikel 194

Degene die door geweld of bedreiging met geweld hetzij een geoorloofde openbare samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, hetzij een geoorloofde godsdienstige of levensbeschouwelijke plechtigheid of lijkbezorging verhindert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verstoring plechtigheden
Artikel 195

Degene die door het verwekken van wanorde of het maken van gedruis hetzij een geoorloofde openbare samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, hetzij een geoorloofde godsdienstige of levensbeschouwelijke plechtigheid of lijkbezorging opzettelijk verstoort, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Godslastering
Artikel 196

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft:

1°. degene die zich in het openbaar, mondeling of bij geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken, door smalende godslastering op voor godsdienstige gevoelens krenkende wijze uitlaat;
2°. degene die een bedienaar van de godsdienst in de geoorloofde waarneming van zijn bediening bespot;
3°. degene die voorwerpen aan een eredienst gewijd, waar en wanneer de uitoefening van die dienst geoorloofd is, beschimpt.

Artikel 197

1. Degene die een geschrift of afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken waarin uitlatingen voorkomen die, als smalende godslastering, voor godsdienstige gevoelens krenkend zijn, verspreidt, openlijk tentoonstelt of aanslaat of, om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat in het geschrift of de afbeelding zodanige uitlating voorkomt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift of gegevens uit geautomatiseerde werken openlijk ten gehore brengt.

3. Bij veroordeling wegens een van de in dit artikel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

Belemmering toegang begraafplaats of crematorium
Artikel 198

Degene die opzettelijk de geoorloofde toegang tot een begraafplaats of crematorium of het geoorloofd vervoer van een lijk naar een begraafplaats of crematorium verhindert of belemmert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Grafschennis
Artikel 199

Degene die opzettelijk een graf schendt of enig op een begraafplaats opgericht gedenkteken opzettelijk en wederrechtelijk vernielt of beschadigt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 200

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een lijk, delen daarvan of de as ervan opgraaft of wegneemt of een opgegraven of weggenomen lijk, delen daarvan of de as ervan verplaatst of vervoert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 201

Degene die een lijk begraaft, verbrandt, vernietigt, verbergt, wegvoert of wegmaakt, met het oogmerk om het feit of de oorzaak van het overlijden, dan wel van het dood ter wereld komen te verhelen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bevorderen van afstaan en opnemen van pleegkind
Artikel 201a

Degene die uit winstbejag opzettelijk bevordert dat een kind beneden de leeftijd van zes maanden hetwelk niet onder voogdij van een rechtspersoon staat, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken, als pleegkind wordt opgenomen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

TITEL VI
MISDRIJVEN WAARDOOR DE ALGEMENE VEILIGHEID VAN PERSONEN OF GOEDEREN IN GEVAAR WORDT GEBRACHT

Artikel 202
Vervallen.

Artikel 203
Vervallen.

Artikel 204
Vervallen.

Artikel 205
Vervallen.

Artikel 206
Vervallen.

Veroorzaken brand, ontploffing en overstroming
Artikel 207

Degene die opzettelijk brand sticht, een ontploffing teweegbrengt of een overstroming veroorzaakt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander te duchten is;
3°. met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Brand, ontploffing, overstroming door schuld
Artikel 208

1. Degene aan wiens schuld brand, ontploffing of overstroming te wijten is, wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor gemeen gevaar voor goederen ontstaat;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar of gevaar voor zwaar lichamelijk letsel voor een ander ontstaat;
   3°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Verbergen van blusgereedschap
Artikel 209

Degene die opzettelijk bij of in het vooruitzicht van brand blusgereedschappen of blusmiddelen wederrechtelijk verbergt of onbruikbaar maakt, of op enige wijze de blussing van brand verhindert of belemmert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Tegenwerking bij watersnood
Artikel 210

Degene die opzettelijk bij of in het vooruitzicht van watersnood dammaterialen of gereedschappen wederrechtelijk verbergt of onbruikbaar maakt, enige poging tot herstel van dammen of andere waterkeringen verijdelt, of de aangewende middelen tot het voorkomen of stuiten van overstroming tegenwerkt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vernieling van waterkeringen
Artikel 211

Degene die opzettelijk enig werk dienend tot waterkering, waterlozing, gas- of waterleiding of riolering vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor een overstroming of gemeen gevaar voor goederen te duchten is;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Vernieling van elektriciteitswerken
Artikel 212

Degene die opzettelijk enig elektriciteitswerk vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, stoornis in de gang of in de werking van zodanig werk veroorzaakt, of een ten opzichte van zodanig werk genomen veiligheidsmaatregel verijdelt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor verhindering of bemoeilijking van stroomlevering ten algemenen nutte ontstaat;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;
4°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 213

Degene aan wie schuld te wijten is, dat enig elektriciteitswerk wordt vernield, beschadigd, of onbruikbaar gemaakt, dat stoornis in de gang of in de werking van zodanig werk ontstaat, of dat een ten opzichte van zodanig werk genomen veiligheidsmaatregel wordt verijdeld, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor verhindering of bemoeilijking van stroomlevering ten algemenen nutte of gemeen gevaar voor goederen ontstaat;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Besmetting met radioactieve stoffen
Artikel 213a

Degene die opzettelijk mensen, dieren, planten of goederen aan ioniserende stralen blootstelt, dan wel mensen, dieren, planten, goederen, bodem, water of lucht met radioactieve stoffen besmet, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de openbare gezondheid of levensgevaar voor een ander te duchten is;
2°. met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Blootstelling aan radioactieve stoffen en dergelijke door schuld
Artikel 213b

Degene aan wie schuld te wijten is dat mensen, dieren, planten of goederen aan ioniserende stralen worden blootgesteld, dan wel mensen, dieren, planten, goederen, bodem, water of lucht met radioactieve stoffen worden besmet, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de openbare gezondheid of levensgevaar voor een ander te duchten is;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Vernieling van geautomatiseerde werken
Artikel 213c

1. Degene die opzettelijk enig geautomatiseerd werk of enig werk voor telecommunicatie vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, stoornis in de gang of in de werking van zodanig werk veroorzaakt, of een ten opzichte van zodanig werk genomen veiligheidsmaatregel verijdelt, wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor wederrechtelijk verhindering of bemoeilijking van de opslag, verwerking of overdracht van gegevens ten algemene nutte of stoornis in een openbaar telecommunicatienetwerk of in de uitvoering van een openbare telecommunicatiedienst, ontstaat;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen of voor de verlening van diensten te duchten is;
   3°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;
   4°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

2. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft degene die, met het oogmerk dat daarmee een misdrijf als bedoeld in lid 1 wordt gepleegd:
   a. een technisch hulpmiddel dat hoofdzakelijk geschikt gemaakt of ontworpen is tot het plegen van een zodanig misdrijf, vervaardigt, verkoopt, verwerft, invoert, verspreidt of anderszins ter beschikking stelt of voorhanden heeft, of
   b. een computerwachtwoord, toegangscode of daarmee vergelijkbaar gegeven waardoor toegang kan worden verkregen tot een geautomatiseerd werk of een deel daarvan, verkoopt, verwerft, verspreidt of anderszins ter beschikking stelt of voorhanden heeft.

Artikel 213d

Degene aan wie schuld te wijten is dat enig geautomatiseerd werk of enig werk voor telecommunicatie wordt vernield, beschadigd of onbruikbaar gemaakt, dat stoornis in de gang of in de werking van zodanig werk ontstaat, of dat een ten opzichte van zodanig werk genomen veiligheidsmaatregel wordt verijdeld, wordt gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor verhindering of bemoeilijking van de opslag, verwerking of overdracht van gegevens ten algemenen nutte, stoornis in een openbaar telecommunicatienetwerk of in de uitvoering van een openbare telecommunicatiedienst, of gemeen gevaar voor goederen of voor de verlening van diensten ontstaat;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;

3°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Vernieling van verkeerswerken
Artikel 214

Degene die opzettelijk enig werk dienende voor het openbaar verkeer of het luchtverkeer vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, enige openbare land- of waterweg verspert of een ten aanzien van zodanig werk of van zodanige weg genomen veiligheidsmaatregel verijdelt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het verkeer te duchten is;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het verkeer te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 215

Degene aan wie schuld te wijten is dat enig werk dienende voor het openbaar verkeer of het luchtverkeer wordt vernield, onbruikbaar gemaakt of beschadigd, enige openbare land- of waterweg versperd of een ten aanzien van zodanig werk of van zodanige weg genomen veiligheidsmaatregel verijdeld wordt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor het verkeer onveilig wordt;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Vernielingen op de luchthaven
Artikel 215a

Degene die opzettelijk op een luchthaven een luchtvaartuig buiten bedrijf of enige voorziening vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, dan wel de diensten op een luchthaven verstoort, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van de luchtvaart te duchten valt;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van de luchtvaart te duchten valt en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Gevaar spoorwegverkeer
Artikel 216

1. Degene die opzettelijk gevaar veroorzaakt voor het verkeer door mechanische kracht over een spoorweg, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 217

1. Degene aan wie schuld te wijten is dat gevaar ontstaat voor het verkeer door mechanische kracht over een spoorweg, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vernieling veiligheidstekens scheep- en luchtvaart
Artikel 218

Degene die opzettelijk een voor de veiligheid van de scheepvaart of luchtvaart gesteld teken of hulpmiddel vernielt, beschadigt, wegneemt of verplaatst, de werking daarvan verijdelt of een verkeerd teken stelt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van de scheepvaart of luchtvaart te duchten is;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van de scheepvaart of luchtvaart te duchten is en het feit het zinken, stranden of verongelukken van een vaartuig of een luchtvaartuig ten gevolge heeft;
3°. met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van de scheepvaart of luchtvaart te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 219

Degene wie schuld aan vernieling, beschadiging, wegneming of verplaatsing van een voor de veiligheid van de scheepvaart of luchtvaart gesteld teken of hulpmiddel dan wel de verijdeling van de werking daarvan of het stellen van een verkeerd teken te wijten is, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor de scheepvaart of de luchtvaart onveilig wordt;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit het zinken, stranden of verongelukken van een vaartuig of een luchtvaartuig ten gevolge heeft;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Verongelukken vaar-, voer- en luchtvaartuigen
Artikel 220

Degene die enig vaartuig, voertuig of luchtvaartuig opzettelijk en wederrechtelijk doet zinken, stranden of verongelukken, vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;
2°. met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 221

Degene aan wie schuld te wijten is dat enig vaartuig, voertuig of luchtvaartuig zinkt, strandt of verongelukt, vernield, onbruikbaar gemaakt of beschadigd wordt, wordt gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Kaping van openbaar vervoer
Artikel 221a

1. Degene die een middel van openbaar vervoer dan wel een vrachtwagen met een gevaarlijke lading door geweld, bedreiging met geweld of vreesaanjaging in zijn macht brengt of houdt dan wel van zijn route doet afwijken, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

2. Indien twee of meer personen het feit gezamenlijk plegen, of indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, dan wel het feit is gepleegd met het oogmerk iemand wederrechtelijk van zijn vrijheid te beroven of beroofd te houden, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Vernieling gebouwen of installaties ter zee
Artikel 222

Degene die enig gebouw, getimmerte, installatie ter zee of voor het publiek toegankelijke plaats opzettelijk vernielt of beschadigt, wordt gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gemeen gevaar voor goederen te duchten is;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is;
3°. met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 223

Degene aan wie schuld aan de vernieling of beschadiging van enig gebouw, getimmerte, installatie ter zee of voor het publiek toegankelijke plaats te wijten is, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor gemeen gevaar voor goederen ontstaat;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor een ander ontstaat;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Vergiftiging drinkwatervoorziening
Artikel 224

1. Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een stof in een inrichting ten behoeve van de drinkwatervoorziening of in een tot gezamenlijk gebruik van of met anderen bestemde waterleiding brengt, dan wel de aanmaak van drinkwater in of de toevoer van drinkwater vanuit de openbare drinkwatervoorziening belemmert wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor een ander te duchten is;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolg heeft.

2. Degene die opzettelijk enig voor de openbare drinkwatervoorziening bestemd werk vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, stoornis in de gang of in de werking van zodanig werk veroorzaakt, of een ten opzichte van zodanig werk genomen veiligheidsmaatregel verijdelt, wordt, indien daardoor verhindering of bemoeilijking van de openbare drinkwatervoorziening te duchten is, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 225

1. Degene aan wie schuld te wijten is, dat wederrechtelijk een stof in een inrichting ten behoeve van de drinkwatervoorziening of in een tot gezamenlijk gebruik van of met anderen bestemde waterleiding, wordt gebracht, wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de openbare gezondheid of levensgevaar voor een ander te duchten is;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

2. Degene aan wie schuld te wijten is, dat enig voor de openbare drinkwatervoorziening bestemd werk wordt vernield, beschadigd, of onbruikbaar gemaakt, dat stoornis in de gang of in de werking van een zodanig werk ontstaat of dat een ten opzichte van zodanig werk genomen veiligheidsmaatregel wordt verijdeld, wordt, indien daardoor verhindering of bemoeilijking van de openbare drinkwatervoorziening te duchten is, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Milieuverontreiniging
Artikel 225a

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een stof op of in de bodem, in de lucht of in het oppervlaktewater brengt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de openbare gezondheid of levensgevaar voor een ander te duchten is;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 225b

Degene aan wie schuld te wijten is, dat wederrechtelijk een stof op of in de bodem, in de lucht of in het oppervlaktewater wordt gebracht, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de openbare gezondheid of levensgevaar voor een ander te duchten is;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Aan de man brengen schadelijke waren
Artikel 226

1. Degene die waren verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of uitdeelt in de wetenschap dat zij voor het leven of de gezondheid schadelijk zijn, en dat schadelijk karakter verzwijgende, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 227

1. Degene aan wie schuld te wijten is dat waren, schadelijk voor het leven of de gezondheid, verkocht, afgeleverd of uitgedeeld worden, zonder dat de koper of verkrijger met dat schadelijk karakter bekend is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit iemands dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 228

1. Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

2. Bij veroordeling wegens een der in de artikelen 226 en 277 omschreven misdrijven, kan de rechter de openbaarmaking van zijn uitspraak gelasten.

Terroristisch oogmerk
Artikel 228a

1. Indien op een misdrijf, strafbaar gesteld in artikelen 207, 209, 210, 211, 212, 213a onder 1º, 213c, 214, 214a, 218, 220, 221a, 222, 224, 225a en 226 een gevangenisstraf van minder dan vijftien jaar is gesteld en het is begaan met een terroristisch oogmerk, wordt de in dat artikel bepaalde tijdelijke gevangenisstraf met de helft verhoogd.

2. Indien op een misdrijf, strafbaar gesteld in de artikelen genoemd in lid 1, een gevangenisstraf van vijftien jaar is gesteld en het is begaan met een terroristisch oogmerk, kan levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren worden opgelegd.

Samenspanning
Artikel 228b

De samenspanning tot de in artikel 207, artikel 211 onderdelen 2° en 3°, artikel 212 onderdelen 3° en 4°, artikel 213a, artikel 213c lid 1 onderdelen 3° en 4°, de artikelen 214, 218, 220, 221a, 222, artikel 224 lid 1, de artikelen 225a en 226 omschreven misdrijven, te begaan met een terroristisch oogmerk, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

TITEL VII
MISDRIJVEN TEGEN HET OPENBAAR GEZAG

Omkoping ambtenaren
Artikel 229

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die een ambtenaar zelf of een ander een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt met het oogmerk om de ambtenaar te bewegen in zijn bediening, in strijd met zijn plicht, iets te doen of na te laten;
   2°. degene die een ambtenaar een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door deze ambtenaar in zijn huidige of vroegere bediening, in strijd met zijn plicht, is gedaan of nagelaten.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die een feit als in lid 1 onder 1° omschreven, begaat jegens een persoon met zicht op een aanstelling als ambtenaar, indien de aanstelling als ambtenaar is gevolgd.

3. Ontzetting van de in artikel 46 lid1 onder 1°, 2° en 4° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Begunstiging ambtenaren
Artikel 229a

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die een ambtenaar zelf of een ander een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt met het oogmerk om de ambtenaar te bewegen in zijn bediening, zonder daardoor in strijd met zijn plicht te handelen, iets te doen of na te laten;
   2°. degene die een ambtenaar een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door deze ambtenaar in zijn huidige of vroegere bediening, zonder daardoor in strijd met zijn plicht te handelen, is gedaan of nagelaten.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die een feit als in lid 1 onder 1° omschreven, begaat jegens een persoon met zicht op een aanstelling als ambtenaar, indien de aanstelling van ambtenaar is gevolgd.

3. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 4° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Omkoping rechter
Artikel 230

1. Degene die een rechter zelf of een ander een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt met het oogmerk invloed uit te oefenen op de beslissing van een aan het oordeel van die rechter onderworpen zaak, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien die gift of belofte gedaan wordt dan wel die dienst verleend of aangeboden wordt met het oogmerk om een veroordeling in een strafzaak te verkrijgen, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 4° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Met ambtenaren gelijkgesteld
Artikel 230a

1. Met ambtenaren worden ten aanzien van de artikelen 229 en 229a gelijkgesteld personen die zijn aangesteld in een functie met een openbaar karakter in een vreemde Staat of door een volkenrechtelijke organisatie.

2. Met ambtenaren worden ten aanzien van artikel 229 lid 1 onder 2° en artikel 229a lid 1 onder 2° voormalige ambtenaren gelijkgesteld.

3. Met rechter wordt ten aanzien van artikel 230 gelijkgesteld de rechter van een vreemde staat of van een volkenrechtelijke organisatie.

Ambtsdwang
Artikel 231

Degene die door geweld of bedreiging met geweld een ambtenaar dwingt tot het volvoeren van een ambtsverrichting of het nalaten van een rechtmatige ambtsverrichting, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Wederspannigheid
Artikel 232

Degene die zich met geweld of bedreiging met geweld verzet tegen een ambtenaar, werkzaam in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening, of tegen personen, die bedoelde ambtenaar daarbij krachtens wettelijke verplichting of op verzoek bijstand verlenen, wordt als schuldig aan wederspannigheid gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Strafverhoging bij ambtsdwang en bij wederspannigheid
Artikel 233

De dwang en de wederspannigheid in de artikelen 231 en 232 omschreven worden gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het misdrijf of de daarmede gepaard gaande feitelijkheden enig lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij de dood ten gevolge hebben.

Ambtsdwang en wederspannigheid in vereniging
Artikel 234

1. De dwang en de wederspannigheid in de artikelen 231 en 232 omschreven, door twee of meer personen in vereniging gepleegd, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De schuldige wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het door diegene gepleegde misdrijf of de daarbij door diegene gepleegde feitelijkheden enig lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
   3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij de dood ten gevolge hebben.

Met ambtenaren gelijkgesteld
Artikel 235

Met ambtenaren worden ten aanzien van de artikelen 231 tot en met 234 gelijkgesteld de schipper of gezagvoerder van een luchtvaartuig die een bevoegdheid uitoefent of een verplichting vervult, welke diegene als zodanig is toegekend of opgelegd bij een bepaling van het Wetboek van Strafvordering.

Negeren ambtelijk bevel
Artikel 236

1. Degene die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede degene die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met een vordering of handeling als bedoeld in lid 1 wordt gelijkgesteld een vordering of handeling van de schipper of gezagvoerder van een luchtvaartuig die een bevoegdheid uitoefent of een verplichting vervult, welke diegene als zodanig is toegekend of opgelegd bij een bepaling van het Wetboek van Strafvordering.

Bemoeilijken ambtsverrichting
Artikel 237

Degene die bij een terechtzitting of ter plaatse waar een ambtenaar in het openbaar in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening werkzaam is, opschudding veroorzaakt en na het door of vanwege het bevoegd gezag gegeven bevel zich niet verwijdert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Met ambtenaren gelijkgesteld
Artikel 237a

Met ambtenaren worden ten aanzien van de artikelen 231 tot en met 234, 236 en 237 gelijkgesteld personen in de openbare dienst van een vreemde Staat of van een volkenrechtelijke organisatie die in Suriname op door het volkenrecht toegelaten wijze hun bediening uitoefenen.

Deelneming aan samenscholing
Artikel 238

Degene die opzettelijk bij gelegenheid van een volksoploop zich niet onmiddellijk verwijdert na het derde door of vanwege het bevoegd gezag gegeven bevel, wordt, als schuldig aan deelneming aan samenscholing, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beschadiging van bekendmakingen door bevoegd gezag
Artikel 239

Degene die een bekendmaking, vanwege het bevoegd gezag in het openbaar gedaan, wederrechtelijk afscheurt, onleesbaar maakt of beschadigt, met het oogmerk om de kennisneming daarvan te beletten of te bemoeilijken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Valse aangifte of valse klacht
Artikel 240

Degene die aangifte doet van of een klacht deponeert wegens een strafbaar feit in de wetenschap dat het niet gepleegd is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Begunstiging
Artikel 241

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die opzettelijk iemand die als verdachte wordt aangemerkt ter zake van enig misdrijf, verbergt of diegene behulpzaam is in het ontkomen aan de nasporing van of aanhouding door de ambtenaren van de justitie of politie;
   2°. degene die nadat enig misdrijf is gepleegd, met het oogmerk om het te bedekken of de nasporing of vervolging te beletten of te bemoeilijken, voorwerpen waarop of waarmede het misdrijf gepleegd is of andere sporen van het misdrijf vernietigt, wegmaakt, verbergt of aan het onderzoek van de ambtenaren van de justitie of politie onttrekt;
   3°. degene die opzettelijk voorwerpen die kunnen dienen om de waarheid aan de dag te brengen of om wederrechtelijk verkregen voordeel als bedoeld in artikel 54e aan te tonen, met het oogmerk om de inbeslagneming daarvan te beletten, te belemmeren of te verijdelen, verbergt, vernietigt, wegmaakt of aan het onderzoek van de ambtenaren van de justitie of politie onttrekt, dan wel door het opzettelijk verstrekken van gegevens of inlichtingen aan derden die inbeslagneming belet, belemmert of verijdelt.

2. In het geval het misdrijf, bedoeld in lid 1, een terroristisch misdrijf betreft, kan gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie worden opgelegd.

3. Deze bepalingen zijn niet van toepassing op diegene die de daarin vermelde handelingen verricht ten einde gevaar van vervolging te ontgaan of af te wenden van diegene zelf, van bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie of in de tweede of derde graad van de zijlinie of van echtgenoot, echtgenote, gewezen echtgenoot, echtgenote dan wel zijn levensgezel of gewezen levensgezel.

4. Met ambtenaren van justitie of politie worden gelijkgesteld: personen in de openbare dienst van een internationaal gerecht dat zijn rechtsmacht ontleent aan een verdrag waarbij de Staat partij is, die belast zijn met de opsporing of vervolging van enig misdrijf.

Beletten lijkschouwing
Artikel 242

Degene die opzettelijk een gerechtelijke lijkschouwing belet, belemmert of verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ontvluchten na vrijheidsbeneming
Artikel 242a

Degene die, na op openbaar gezag of krachtens rechterlijke uitspraak of beschikking van zijn vrijheid te zijn beroofd, zich daaraan, al dan niet met behulp van derden, onttrekt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bevrijding gevangene
Artikel 243

Degene die opzettelijk iemand, op openbaar gezag of krachtens rechterlijke uitspraak of beschikking van de vrijheid beroofd, bevrijdt of bij de zelfbevrijding behulpzaam is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Weigering tot getuigen
Artikel 244

1. Degene die, wettelijk als getuige, als deskundige of als tolk opgeroepen, opzettelijk niet voldoet aan enige wettelijke verplichting die diegene als zodanig te vervullen heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Het bepaalde in lid 1 van dit artikel is niet van toepassing op de partij in een burgerlijke procedure die, wanneer zij als getuige wordt gehoord, weigert op de haar gestelde vragen te antwoorden.

Negeren wettelijk bevel bij vervalsing
Artikel 245

Degene die opzettelijk niet voldoet aan een wettig bevel tot overlegging van een stuk hetwelk beweerd wordt vals of vervalst te zijn, of hetwelk dienen moet ter vergelijking met een ander waarvan de valsheid of vervalsing beweerd, of de echtheid ontkend of niet erkend wordt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verkeerde inlichtingen bij faillissement
Artikel 246

1. Degene die, in staat van faillissement verklaard of als echtgenoot of echtgenote van een gefailleerde met wie diegene in gemeenschap van goederen is gehuwd, of als bestuurder

of commissaris van een in staat van faillissement verklaarde rechtspersoon, wettelijk opgeroepen tot het geven van inlichtingen, hetzij zonder geldige reden opzettelijk wegblijft, hetzij weigert de vereiste inlichtingen te geven, hetzij opzettelijk verkeerde inlichtingen geeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Uitoefening ontnomen recht
Artikel 247

Degene die opzettelijk een recht uitoefent, waarvan diegene bij rechterlijke uitspraak is ontzet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Misbruik onderscheidingstekens
Artikel 248

Degene die opzettelijk onderscheidingstekens draagt of een daad verricht behorende tot een ambt dat diegene niet bekleedt of waarin diegene geschorst is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Terugkeer ongewenste vreemdeling
Artikel 249

Degene die in strijd met een krachtens wettelijk voorschrift gegeven last binnen Suriname terugkeert wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Arbeid door illegale vreemdeling
Artikel 249a

1. Degene die een ander, die zich wederrechtelijk toegang tot of verblijf in Suriname heeft verschaft, krachtens overeenkomst of aanstelling arbeid doet verrichten, terwijl diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat die toegang of dat verblijf wederrechtelijk is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien een van de feiten omschreven in lid 1 wordt begaan door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt wordt gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

Mensensmokkel
Artikel 249b

1. Als schuldig aan mensensmokkel wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen:

a. degene die een ander behulpzaam is bij het zich verschaffen van toegang tot, doorreis door dan wel vertrek uit Suriname of een staat die is toegetreden tot het op 15 november 2000 te New York tot stand gekomen Protocol tegen de smokkel van migranten over land, over zee en in de lucht, tot aanvulling van het op 15 november 2000 te New York tot stand gekomen Verdrag tegen transnationale georganiseerde misdaad, of hem daartoe gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaft terwijl diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat de aanwezigheid van die ander daar wederrechtelijk is en
b. degene die uit winstbejag een ander behulpzaam is bij het zich verschaffen van verblijf in Suriname of een staat die is toegetreden tot het in het eerste lid genoemde protocol, of hem daartoe gelegenheid, middelen of inlichtingen verschaft, terwijl diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat dat verblijf wederrechtelijk is.

2. Indien mensensmokkel wordt begaan in de uitoefening van enig ambt of beroep, wordt gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

3. Indien mensensmokkel wordt begaan door een persoon die daarvan een beroep of gewoonte maakt of in vereniging wordt begaan door twee of meer personen, wordt gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

4. Indien mensensmokkel zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft of daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is, wordt gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

5. Indien mensensmokkel de dood ten gevolge heeft, wordt gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

6. Bij veroordeling wegens mensensmokkel kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2°, 4° en 5° vermelde rechten worden uitgesproken.

Onttrekking aan opgelegd beslag
Artikel 250

1. Degene die opzettelijk enig goed aan het krachtens een wettelijke regeling daarop gelegd beslag of aan een gerechtelijke bewaring onttrekt of enig goed dat aan zodanig beslag is onttrokken verbergt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk enig krachtens een wettelijke regeling in beslag genomen goed vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt.

3. Degene aan wie schuld te wijten is, dat enig goed aan het krachtens een wettelijke regeling daarop gelegd beslag of aan een gerechtelijke bewaring wordt onttrokken of dat enig goed dat aan zodanig beslag is onttrokken, wordt verborgen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verbreking zegels openbaar gezag
Artikel 251

1. Degene die opzettelijk een zegel waarmede voorwerpen door of vanwege het bevoegd openbaar gezag verzegeld zijn, verbreekt, opheft of beschadigt, of de door zodanig zegel bewerkte afsluiting op andere wijze verijdelt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene aan wie schuld te wijten is, dat een zegel waarmede voorwerpen door of vanwege het bevoegd openbaar gezag verzegeld zijn, worden verbroken, opgeheven of beschadigd, of de door zodanig zegel bewerkte afsluiting op andere wijze wordt verijdeld, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Wegmaken van bewijsstukken
Artikel 252

1. Degene die opzettelijk zaken, bestemd om voor de bevoegde macht tot overtuiging of bewijs te dienen, akten, bescheiden of registers die voortdurend of tijdelijk op openbaar gezag bewaard worden, of hetzij aan een ambtenaar, hetzij aan een ander in het belang van de openbare dienst zijn ter hand gesteld, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Onder bevoegde macht wordt mede verstaan: een internationaal gerecht dat zijn rechtsmacht ontleent aan een verdrag waarbij de Staat partij is.

Beschadiging poststukken
Artikel 253

Degene die opzettelijk brieven of andere stukken, aan een post- of telegraafkantoor bezorgd of in een postbus gestoken, aan hun bestemming onttrekt, opent of beschadigt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Strafverhoging in verband met de artt. 250-253
Artikel 254

Indien de schuldige aan een van de in de artikelen 250 tot en met 253 omschreven misdrijven zich de toegang tot de plaats van het misdrijf verschaft of het goed onder bereik brengt door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of van een vermomming, kan de straf met ten hoogste een jaar gevangenisstraf worden verhoogd.

Uitlokking van desertie
Artikel 255

Degene die in tijd van vrede opzettelijk desertie van een krijgsman, in dienst van de Staat, uitlokt door een van de in artikel 72 lid 1 onder 2° vermelde middelen, of bevordert op enige

in artikel 73 vermelde wijze, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Uitlokken van oproer of muiterij
Artikel 256

Degene die in tijd van vrede opzettelijk oproer of muiterij van krijgslieden, in dienst van de Staat, uitlokt door een van de in artikel 72 lid 1 onder 2° vermelde middelen, of bevordert op enige in artikel 73 vermelde wijze, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Werven voor vreemde krijgsdienst
Artikel 257

1. Degene die, zonder toestemming van het bevoegde gezag zonder daartoe gerechtigd te zijn, iemand voor vreemde krijgsdienst of gewapende strijd werft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Bij veroordeling wegens het in lid 1 omschreven misdrijf, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

3. Indien de gewapende strijd waarvoor wordt geworven, het plegen van een terroristisch misdrijf inhoudt, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd en wordt de op het feit gestelde geldboete verhoogd naar de naast hogere categorie.

Ongeschikt maken voor de krijgsdienst
Artikel 258

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die zich opzettelijk voor de dienst bij de krijgsmacht dan wel voor enige werkzaamheid uit hoofde van burgerdienstplicht ongeschikt maakt of laat maken;
   2°. degene die een ander op diens verzoek opzettelijk voor die dienst dan wel voor zodanige werkzaamheid ongeschikt maakt.
2. Indien in het laatste geval het feit de dood ten gevolge heeft, wordt gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en een geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

TITEL VIII
MEINEED

Meineed
Artikel 259

1. Degene die in de gevallen waarin een wettelijk voorschrift een verklaring onder ede vordert of daaraan rechtsgevolgen verbindt, mondeling of schriftelijk, persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde, opzettelijk een valse verklaring onder ede aflegt,

wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien de valse verklaring is afgelegd in een strafzaak ten nadele van de beklaagde of verdachte, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Met de eed staat gelijk de belofte of bevestiging die krachtens wettelijke regeling voor de eed in de plaats treedt.

Meineed voor internationaal gerecht
Artikel 259a

1. Degene die in de gevallen waarin door of krachtens een verdrag waarbij de Staat partij is, een verklaring onder ede of onder een daarvoor in de plaats tredende bevestiging of belofte wordt gevorderd, voor een internationaal gerecht mondeling of schriftelijk, persoonlijk of door een bijzonder daartoe gemachtigde, opzettelijk een valse verklaring in die vorm aflegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Lid 2 van artikel 259 is van toepassing.

Artikel 259b

1. Degene die, op grond van een verdrag of internationaal recht door een rechterlijke autoriteit van een andere staat per telecommunicatie onder ede of onder een daarvoor in plaats tredende bevestiging of belofte gehoord wordt, mondeling, persoonlijk of schriftelijk, opzettelijk een valse verklaring aflegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Lid 2 van artikel 259 is van toepassing.

Bijkomende straf
Artikel 259c

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL IX
VALSHEID IN MUNTSPECIËN EN MUNT- EN BANKBILJETTEN

Artikel 260

Degene die muntspeciën of munt- of bankbiljetten namaakt of vervalst, met het oogmerk om die muntspeciën of munt- of bankbiljetten als echt en onvervalst uit te geven of te doen

uitgeven, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 261

Degene die opzettelijk als echte en onvervalste muntspeciën of munt- of bankbiljetten uitgeeft muntspeciën of munt- of bankbiljetten, die diegene zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing, toen diegene ze ontving, bekend was, of deze, met het oogmerk om ze als echt en onvervalst uit te geven of te doen uitgeven, ontvangt, zich verschaft, in voorraad heeft, vervoert, invoert, doorvoert of uitvoert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 262
Vervallen.

Artikel 263
Vervallen.

Uitgeven vals geld
Artikel 264

Degene die opzettelijk valse of vervalste muntspeciën of valse of vervalste munt- of bankbiljetten uitgeeft, wordt, behoudens artikel 261, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Wederrechtelijk in omloop brengen geld
Artikel 264a

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk muntspeciën of munt- of bankbiljetten welke bestemd zijn om als wettig betaalmiddel in omloop te worden gebracht, in omloop brengt of, teneinde ze in omloop te brengen, ontvangt, zich verschaft, in voorraad heeft, vervoert, invoert, doorvoert of uitvoert, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

Artikel 265
Vervallen.

Verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer
Artikel 266

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 50a alsmede 54c en 54d worden valse of vervalste muntspeciën en munt- of bankbiljetten verbeurd of onttrokken aan het verkeer verklaard, ongeacht aan wie de voorwerpen toebehoren.

Bijkomende straf
Artikel 267

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 260 tot en met 264a omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL X

VALSHEID IN ZEGELS EN MERKEN

Namaken en vervalsen van zegels
Artikel 268

Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:

1°. degene die op wettelijke grondslag uitgegeven zegels namaakt of vervalst, met het oogmerk om die zegels als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken.

2°. degene die, met gelijk oogmerk, zodanige zegels vervaardigt door wederrechtelijk gebruik te maken van echte stempels.

Vervalsing platina-/goud-/zilverwerken
Artikel 268a

Met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:

1°. degene die op platina, gouden of zilveren werken valse door de wet vereiste merken of meestertekens plaatst of echte vervalst, met het oogmerk om die werken te gebruiken of door anderen te doen gebruiken alsof de daarop geplaatste merken of tekens echt en onvervalst waren;

2°. degene die, met gelijk oogmerk, op de bedoelde werken merken of tekens plaatst door wederrechtelijk gebruik te maken van echte stempels;

3°. degene die echte door de wet vereiste merken of meestertekens inzet, aanvoegt of overbrengt in, aan of op andere platina, gouden of zilveren werken dan die waaraan zij oorspronkelijk zijn aangebracht met het oogmerk om die werken te gebruiken of door anderen te doen gebruiken alsof de bedoelde merken of tekens oorspronkelijk daarop waren geplaatst.

Plaatsing valse ijkwerken
Artikel 269

Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:

1°. degene die op voorwerpen aan ijk onderworpen valse ijkmerken plaatst of echte vervalst, met het oogmerk om die voorwerpen te gebruiken of door anderen te doen gebruiken alsof de daarop geplaatste merken echt en onvervalst waren;

2°. degene die, met gelijk oogmerk, op de bedoelde voorwerpen merken plaatst door wederrechtelijk gebruik te maken van echte stempels.

Artikel 270

Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:

1°. degene die andere dan de in de artikel 268a en 269 bedoelde merken, die krachtens wettelijk voorschrift op goederen of hun verpakking moeten of kunnen worden geplaatst, daarop valselijk plaatst of echte vervalst, met het oogmerk om die goederen te gebruiken of door anderen te doen gebruiken alsof de daarop geplaatste merken echt en onvervalst waren dan wel die merken wederrechtelijk uitwist of verwijdert;

2°. degene die, met gelijk oogmerk, op de bedoelde goederen of hun verpakking merken plaatst door wederrechtelijk gebruik te maken van echte stempels;

3°. degene die echte merken gebruikt voor goederen of hun verpakking waarvoor die merken niet bestemd zijn, met het oogmerk om die goederen te gebruiken of door anderen te doen gebruiken alsof de bedoelde merken daarvoor bestemd waren.

Verkoop valse zegels en merken
Artikel 271

Degene die opzettelijk valse, vervalste of wederrechtelijk vervaardigde zegels, tekens of merken, of de voorwerpen waaraan zij wederrechtelijk verbonden zijn, gebruikt, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, ten verkoop in voorraad heeft of binnen Suriname invoert, als waren die zegels, tekens of merken echt en onvervalst en niet wederrechtelijk vervaardigd of wederrechtelijk aan de voorwerpen verbonden, wordt gestraft met dezelfde straffen als in de artikelen 268 tot en met 270 zijn bepaald, naar de daar gemaakte onderscheidingen.

Vervalsing ijkwerken
Artikel 272

1. Degene die maten, gewichten of weegwerktuigen, nadat zij van een ijkmerk zijn voorzien, vervalst met het oogmerk om ze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, wordt gestraft met hetzij gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk gebruik maakt van vervalste maten, gewichten of weegwerktuigen als waren zij echt en onvervalst.

Verwijderen afkeuringsmerk
Artikel 273

1. Degene die voorwerpen aan ijk onderworpen ontdoet van het daarop geplaatste afkeuringsmerk, met het oogmerk om die voorwerpen te gebruiken of door anderen te doen gebruiken als waren zij niet afgekeurd, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk deze van het afkeuringsmerk ontdane voorwerpen gebruikt, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert of ten verkoop in voorraad heeft, als waren zij niet afgekeurd.

Misbruik afgestempelde zegels/merken
Artikel 274

1. Degene die zegels als bedoeld in artikel 268 welke reeds tot gebruik hebben gediend ontdoet van het merk bestemd om ze voor verder gebruik ongeschikt te maken, met het oogmerk om die zegels te gebruiken of door anderen te doen gebruiken als waren zij nog niet gebruikt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straffen wordt gestraft degene die opzettelijk deze van dat merk ontdane zegels gebruikt, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, ten verkoop in voorraad heeft of binnen Suriname invoert, als waren zij nog niet gebruikt.

Toepassing op buitenlandse zegels/merken
Artikel 275

De bepalingen van de artikelen 268 tot en met 271 en 274 zijn naar de daar gemaakte onderscheidingen mede van toepassing, indien de daarin omschreven feiten worden gepleegd met betrekking tot zegels of merken van een buitenlandse mogendheid of een volkenrechtelijke organisatie.

Artikel 276
Vervallen.

Bijkomende straf
Artikel 277

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XI
VALSHEID IN GESCHRIFTEN, OPGAVE VAN ONWARE GEGEVENS EN SCHENDING VAN DE VERPLICHTING GEGEVENS TE VERSTREKKEN

Valsheid in geschrifte
Artikel 278

1. Degene die een geschrift dat bestemd is om tot bewijs van enig feit te dienen, valselijk opmaakt of vervalst, met het oogmerk om het als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken, wordt als schuldig aan valsheid in geschrift gestraft, met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen .

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk gebruik maakt van het valse of vervalste geschrift als ware het echt en onvervalst dan wel opzettelijk zodanig geschrift aflevert of voorhanden heeft, terwijl diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat dit geschrift bestemd is voor zodanig gebruik.

3. Indien een feit, omschreven in het eerste of tweede lid, wordt gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken**,** wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd.

Gekwalificeerde valsheid
Artikel 279

1. De schuldige aan valsheid in geschrift wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij gepleegd is:
   1°. in authentieke akten;
   2°. in schuldbrieven of certificaten van schuld van enige staat of openbare instelling;
   3°. in aandelen of schuldbrieven of certificaten van aandeel of schuld van enige vereniging, stichting of vennootschap;
   4°. in talons, dividend- of rentebewijzen behorende tot een van de onder de beide voorgaande nummers omschreven stukken, of in de bewijzen in plaats van deze stukken uitgegeven;
   5°. in krediet- of handelspapier,
   6°. in reis- en identiteitsdocumenten;
   7°. in betaalpassen, waardekaarten of enige andere voor het publiek beschikbare kaarten en voor het publiek beschikbare dragers van identiteitsgegevens, bestemd voor het verrichten of verkrijgen van betalingen of andere prestaties langs geautomatiseerde weg.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk gebruik maakt van enig in lid 1 vermeld vals of vervalst geschrift als ware het echt en onvervalst, dan wel opzettelijk zodanig geschrift aflevert of voorhanden heeft, ontvangt, zich verschaft, vervoert, verkoopt of overdraagt, terwijl diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat dit geschrift bestemd is voor zodanig gebruik.

Valse opgave in authentieke akte
Artikel 280

1. Degene die in een authentieke akte een valse opgave doet opnemen aangaande een feit van welks waarheid de akte moet doen blijken, met het oogmerk om die akte te gebruiken of door anderen te doen gebruiken als ware zijn opgave in overeenstemming met de waarheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk gebruik maakt van de akte als ware de inhoud in overeenstemming met de waarheid dan wel opzettelijk de akte aflevert of voorhanden heeft, terwijl diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die akte bestemd is voor zodanig gebruik.

Valse verklaring van arts

Artikel 281

Indien de verklaring wordt afgegeven met het oogmerk om iemand in een psychiatrische inrichting te doen opnemen of terughouden, wordt gevangenisstraf van ten hoogste zeven jaren en zes maanden en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

Artikel 282
Vervallen.

Artikel 283
Vervallen.

Onware gegevens verstrekken
Artikel 284

Degene die, anders dan door valsheid in geschrift, opzettelijk niet naar waarheid gegevens verstrekt aan degene door wie of door wiens tussenkomst enige verstrekking of tegemoetkoming wordt verleend, wordt, indien het feit kan strekken tot bevoordeling van zichzelf of een ander, terwijl diegene weet of redelijkerwijze moet vermoeden dat de verstrekte gegevens van belang zijn voor de vaststelling van zijn of eens anders recht op die verstrekking of tegemoetkoming dan wel voor de hoogte of de duur van een dergelijke verstrekking of tegemoetkoming, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Nalaten gegevens te verstrekken
Artikel 285

Degene die, in strijd met een diegene bij of krachtens wettelijk voorschrift opgelegde verplichting, opzettelijk nalaat tijdig de benodigde gegevens te verstrekken, wordt, indien het feit kan strekken tot bevoordeling van zichzelf of een ander, terwijl diegene weet of redelijkerwijze moet vermoeden dat de gegevens van belang zijn voor de vaststelling van zijn of eens anders recht op een verstrekking of tegemoetkoming dan wel voor de hoogte of de duur van een dergelijke verstrekking of tegemoetkoming, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 286

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XII
MISDRIJVEN TEGEN DE BURGERLIJKE STAAT

Verduistering van staat
Artikel 287

1. Degene die door enige handeling opzettelijk eens anders afstamming onzeker maakt, wordt, als schuldig aan verduistering van staat, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 4° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

3. Vervolging heeft niet plaats dan nadat een verzoek tot betwisting van staat bij onherroepelijke rechterlijke uitspraak gegrond is verklaard. Indien het verzoek echter door het stilzitten van partijen onvoldoende voortgang vindt, kan vervolging ook plaats hebben nadat de burgerlijke rechter heeft beslist dat er een begin van bewijs is.

Bigamie
Artikel 288

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die opzettelijk een dubbel huwelijk aangaat;
   2°. degene die opzettelijk een huwelijk aangaat, waardoor de wederpartij een dubbel huwelijk aangaat.

2. Indien degene die opzettelijk een dubbel huwelijk aangaat, aan de wederpartij de gehuwde staat heeft verzwegen, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en een geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 4° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Verzwijgen huwelijksbeletsel
Artikel 289

De ongehuwde die een huwelijk aangaat, opzettelijk aan de wederpartij verzwijgende dat daartegen enig wettig beletsel bestaat, wordt, indien op grond van dat beletsel het huwelijk bij onherroepelijke uitspraak nietig is verklaard, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 289a
Vervallen.

TITEL XIII
MISDRIJVEN TEGEN DE ZEDEN

Schennis van de eerbaarheid
Artikel 290

Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft schennis van de eerbaarheid:
1°. op of aan een plaats, voor het openbaar verkeer bestemd;
2°. op een andere dan onder 1° bedoelde openbare plaats, toegankelijk voor personen beneden de leeftijd van zestien jaren;
3°. op een niet openbare plaats, indien een ander daarbij zijns ondanks tegenwoordig is.

Pornografie
Artikel 291

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat een afbeelding of voorwerp aanstotelijk voor de eerbaarheid is en die afbeelding of dat voorwerp:
   1°. op of aan een plaats, voor het openbaar verkeer bestemd, openlijk tentoonstelt of aanbiedt;
   2°. aan iemand, anders dan op verzoek, toezendt.

2. Met de in lid 1 van dit artikel genoemde straf wordt gestraft degene die de inhoud van een zodanig voorwerp, indien diegene deze kent, openlijk ten gehore brengt.

3. Indien de schuldige van het plegen van het misdrijf omschreven in de leden 1 en 2 van dit artikel een beroep of een gewoonte maakt, kan gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen worden opgelegd.

Bescherming jeugdigen
Artikel 292

Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die een afbeelding, een voorwerp of een gegevensdrager, bevattende een afbeelding waarvan de vertoning schadelijk is te achten voor personen beneden de leeftijd van zestien jaren, verstrekt, aanbiedt of vertoont aan een minderjarige van wie de schuldige weet of redelijkerwijs moet vermoeden, dat deze jonger is dan zestien jaren.

Kinderpornografie
Artikel 293

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die een afbeelding – of een gegevensdrager, bevattende een afbeelding – van een seksuele gedraging, waarbij iemand die kennelijk de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is betrokken of schijnbaar is betrokken, opzettelijk verspreidt, openlijk tentoonstelt, vervaardigt, invoert, doorvoert, uitvoert, in bezit heeft, verwerft of zich door middel van een geautomatiseerd werk of met gebruikmaking van een communicatiedienst de toegang daartoe verschaft.

2. Met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die van het plegen van een van de misdrijven, omschreven in lid 1 van dit artikel, een beroep of een gewoonte maakt.

Opzettelijke gemeenschap door HIV-geïnfecteerde
Artikel 294

Degene die, wetende met het Human Immunodeficiency Virus (menselijk immuundeficiëntievirus) besmet te zijn, opzettelijk seksuele handelingen pleegt waardoor een ander, onbekend met deze omstandigheid, met dat virus kan worden besmet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verkrachting

Artikel 295

Degene die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het ondergaan van handelingen die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt als schuldig aan verkrachting gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gemeenschap met bewusteloze of onmachtige
Artikel 296

Degene die opzettelijk met iemand die in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijke onmacht verkeert, dan wel aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens lijdt dat deze persoon niet of onvolkomen in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden, handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gemeenschap met kinderen

Artikel 297

Degene die met iemand beneden de leeftijd van twaalf jaren handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gemeenschap met jeugdigen
Artikel 298

1. Degene die met iemand, die de leeftijd van twaalf jaren maar nog niet die van zestien jaren heeft bereikt, buiten echt, handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Het Openbaar Ministerie kan alvorens tot vervolging over te gaan de minderjarige en diens wettelijke vertegenwoordiger, zo dit mogelijk is, in de gelegenheid stellen hun mening over de wenselijkheid van een vervolging voor het gepleegde feit kenbaar te maken.

Feitelijke aanranding
Artikel 299

Degene die door geweld of een andere feitelijkheid of bedreiging met geweld of een andere feitelijkheid iemand dwingt tot het plegen of dulden van ontuchtige handelingen wordt, als schuldig aan feitelijke aanranding van de eerbaarheid, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ontucht met bewusteloze of onmachtige
Artikel 300

1. Degene die opzettelijk met iemand die in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijke onmacht verkeert, dan wel aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens lijdt dat deze persoon niet of onvolkomen in staat is zijn wil op dat gebied te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden, of met iemand beneden de leeftijd van zestien jaren buiten echt ontuchtige handelingen pleegt of laatstgenoemde tot het plegen of dulden van zodanige handelingen buiten echt met een derde verleidt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het misdrijf van lid 1 van dit artikel gepleegd is ten aanzien van een minderjarige die twaalf jaren of ouder is, kan het Openbaar Ministerie alvorens tot vervolging over te gaan de minderjarige en diens wettelijke vertegenwoordiger, zo dit mogelijk is, in de gelegenheid stellen hun mening over de wenselijkheid van een vervolging voor het gepleegde feit kenbaar te maken.

Artikel 301

Degene die opzettelijk iemand in staat van bewusteloosheid, verminderd bewustzijn of lichamelijke onmacht brengt door het toedienen van alcoholhoudende drank of andere bedwelmende middelen, waardoor deze persoon, onbekend met deze omstandigheid, niet of onvolkomen in staat is zijn wil daaromtrent te bepalen of kenbaar te maken of daartegen weerstand te bieden en handelingen pleegt die bestaan uit of mede bestaan uit het seksueel binnendringen van het lichaam, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 302
Vervallen

Misbruik van gezag
Artikel 303

Degene die door giften of beloften van geld of goed, diensten, misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht of misleiding een persoon waarvan de schuldige weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze persoon de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, opzettelijk beweegt ontuchtige handelingen te plegen of zodanige handelingen te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Jeugdprostitutie
Artikel 303a

Degene die ontucht pleegt met iemand die zich beschikbaar stelt tot het verrichten van seksuele handelingen met een derde tegen betaling en die de leeftijd van zestien jaren maar nog niet de leeftijd van achttien jaren heeft bereikt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Publiek bij seksshows door minderjarigen
Artikel 303b

Degene die opzettelijk aanwezig is bij het plegen van ontuchtige handelingen door een persoon waarvan de schuldige weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt dan wel bij het vertonen van afbeeldingen van dergelijke handelingen in een daarvoor bestemde gelegenheid, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ontucht met eigen kinderen of afhankelijken
Artikel 304

1. Degene die ontucht pleegt met zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige werknemer of ondergeschikte, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft:
   1°. de ambtenaar die ontucht pleegt met een persoon aan zijn gezag onderworpen of aan zijn waakzaamheid toevertrouwd of aanbevolen;
   2°. ieder, die werkzaam in of ten behoeve van enige inrichting, zoals een gevangenis, kindertehuis, weeshuis, ziekenhuis, krankzinnigengesticht of instelling van weldadigheid, waarin de schuldige niet is opgenomen, ontucht pleegt met een persoon, die daarin wel is opgenomen;
   3°. degene die, werkzaam in de gezondheidszorg of maatschappelijke zorg, ontucht pleegt met iemand die zich als patiënt of cliënt aan zijn hulp of zorg heeft toevertrouwd.

Koppelarij
Artikel 305

1. Wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen degene die het plegen van ontucht door zijn minderjarig kind, stiefkind of pleegkind, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige werknemer of ondergeschikte met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen degene die, buiten de gevallen genoemd onder 1°, het plegen van ontucht door een persoon waarvan de schuldige weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat deze de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, met een derde opzettelijk teweegbrengt of bevordert.

2. Indien de schuldige van het plegen van het misdrijf een beroep of een gewoonte maakt, kunnen de gevangenisstraffen met een derde worden verhoogd.

Bordeelhouder
Artikel 306

Degene die van het opzettelijk teweegbrengen of bevorderen van ontucht door anderen met derden een beroep of een gewoonte maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Strafverzwarende gevolgen
Artikel 306a

1. De in de artikelen 296, 298 tot en met 303a, 304 en 305 bepaalde gevangenisstraffen worden met ten hoogste een derde verhoogd en de op de feiten gestelde geldboetes worden verhoogd naar de naast hogere categorie, indien het feit wordt gepleegd door twee of meerdere verenigde personen.

2. De in de artikelen 290 tot en met 304 bepaalde gevangenisstraffen worden met ten hoogste een derde verhoogd en de op de feiten gestelde geldboetes worden verhoogd naar de naast hogere categorie, indien de schuldige het feit begaat tegen zijn kind, een kind over wie hij het gezag uitoefent, een kind dat hij verzorgt of opvoedt als behorend tot zijn gezin, zijn pupil, een aan zijn zorg, opleiding of waakzaamheid toevertrouwde minderjarige of zijn minderjarige bediende of ondergeschikte.

3. Indien een van de in de artikelen 296, 298 tot en met 303a, 304 en 305 omschreven misdrijven zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft of daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is, kan de gevangenisstraf met ten hoogste de helft worden verhoogd.

4. Indien een van de in de artikelen 295 en 297 omschreven misdrijven zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft of daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is, kan gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen worden opgelegd.

5. Indien van een van de in de leden 1 tot en met 4 omschreven misdrijven levensgevaar voor een ander te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft, kan levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren worden opgelegd.

Handelen met HIV-besmetting
Artikel 306b

1. Indien bij het misdrijf als omschreven in de artikelen 296, 298, 299, 300, 301, 303, 303a en 304 de schuldige weet of ernstige redenen heeft te vermoeden dat door het plegen van de seksuele handeling een ander met het Human Immunodeficiency Virus (menselijk immuundeficiëntievirus) kan worden besmet, kan de gevangenisstraf met ten hoogste de helft worden verhoogd.

2. Indien bij het misdrijf als omschreven in de artikelen 295 en 297 de schuldige weet of ernstige redenen heeft te vermoeden dat door het plegen van de seksuele handeling een ander met het Human Immunodeficiency Virus (menselijk immuundeficiëntievirus) kan worden besmet, kan gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie worden opgelegd.

Artikel 307
Vervallen.

Bijkomende straf
Artikel 308

1. Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 292 tot en met 305 en artikel 307 omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° tot en met 4° vermelde rechten worden uitgesproken.

2. Indien de schuldige een der in de artikelen 291, 292, 293, 303, 303a, 304, 305 en 307 omschreven misdrijven in zijn beroep begaat, kan de schuldige van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

Verstoring zwangerschap
Artikel 309

1. Degene die opzettelijk een vrouw in behandeling neemt of een behandeling doet ondergaan, te kennen gevende of de verwachting opwekkende, dat daardoor zwangerschap kan worden verstoord, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien de schuldige uit winstbejag heeft gehandeld, van het plegen van het misdrijf een beroep of een gewoonte maakt, of geneeskundige, vroedvrouw of artsenijbereider is, kunnen de straffen met een derde worden verhoogd.

3. Indien de schuldige het misdrijf in beroep begaat, kan degene van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

Bedwelmende drank
Artikel 310

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die aan iemand die in kennelijke staat van dronkenschap verkeert of die kennelijk onder invloed van verdovende middelen is, bedwelmende drank verkoopt of toedient;
   2°. degene die een kind beneden de leeftijd van zestien jaren dronken maakt;
   3°. degene die iemand door geweld of bedreiging met geweld dwingt tot het gebruik van bedwelmende drank.

2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

4. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 5° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Kinderen afstaan
Artikel 311

Degene die opzettelijk een onder zijn wettig gezag staand kind beneden de leeftijd van twaalf jaren, dat tot of bij het uitoefenen van bedelarij, van gevaarlijke kunstverrichtingen of van gevaarlijke of de gezondheid ondermijnende arbeid zal worden gebruikt, aan een ander afstaat of overlaat wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 312
Vervallen.

Hazard
Artikel 313

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene, die anders dan krachtens op wettelijke grondslag verleende vergunning:
   1°. het opzettelijk aanbieden of geven van gelegenheid tot hazardbedrijf als bedrijf uitoefent of opzettelijk in een onderneming daartoe deelneemt;
   2°. opzettelijk het publiek gelegenheid tot hazardspel aanbiedt of geeft of opzettelijk in onderneming daartoe deelneemt, onverschillig of het gebruik maken van die gelegenheid al dan niet van enige voorwaarde of van de inachtneming van enige vorm afhankelijk is gesteld;
   3°. het deelnemen aan hazardspel als bedrijf uitoefent.

2. Indien de schuldige het misdrijf in beroep begaat, kan degene van de uitoefening van dat beroep worden ontzet.

3. Onder hazardspel wordt verstaan elk spel, waarbij in het algemeen de kans op winst van het toeval afhangt, ook wanneer die kans toeneemt met de betere geoefendheid of de grotere behendigheid van de speler. Daaronder worden begrepen alle kansovereenkomsten over de uitslag van wedstrijden of verdere spelen, welke niet tussen hen die daaraan deelnemen zijn gesloten, zomede alle weddenschappen. Daaronder worden niet begrepen loterijen naar de daarvan bij het eerste lid van artikel 1 der Loterijwet 1939 gegeven omschrijving.

TITEL XIV
VERLATING VAN HULPBEHOEVENDEN

Verlating van hulpbehoevenden
Artikel 314

Degene die opzettelijk iemand tot wie diegene onderhoud, verpleging of verzorging krachtens wettelijke regeling of overeenkomst verplicht is, in een hulpeloze toestand brengt of laat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Alimentatie
Artikel 314a

Degene, die bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak veroordeeld zijnde om aan iemand levensonderhoud te verschaffen of om een bepaald bedrag te betalen voor de verzorging en de opvoeding van een minderjarig kind, hiermede opzettelijk geheel of gedeeltelijk in gebreke is gebleven gedurende een tijdsverloop van twee maanden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 314b

Degene, aan wie schuld te wijten is, dat diegene, bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak veroordeeld zijnde om aan iemand levensonderhoud te verschaffen of om een bepaald bedrag te betalen voor de verzorging en de opvoeding van een minderjarig kind, hiermede geheel of gedeeltelijk in gebreke is gebleven gedurende een tijdsverloop van twee maanden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 314c

1. Degene die opzettelijk weigert mee te werken, dan wel zijn medewerking opzettelijk onthoudt aan een krachtens rechterlijke beslissing vastgestelde omgangsregeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of hechtenis en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Niet strafbaar is degene ten aanzien van wie rechtens is komen vast te staan, dat die weigering of het niet meewerken blijkt te zijn gedaan in het belang van het kind.

Te vondeling leggen
Artikel 315

Degene die een kind beneden de leeftijd van zeven jaren te vondeling legt of, met het oogmerk om zich ervan te ontdoen, verlaat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Strafverzwarende omstandigheden
Artikel 316

1. Indien een van de in de artikelen 314 en 315 omschreven feiten zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien een van deze feiten de dood ten gevolge heeft, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 317

Indien de schuldige aan het in artikel 315 omschreven misdrijf de vader of de moeder is, kunnen te aanzien van hen de in de artikelen 315 en 316 bepaalde gevangenisstraffen met een derde worden verhoogd.

Strafverminderende omstandigheid
Artikel 318

Indien de moeder onder de werking van vrees voor de ontdekking van haar bevalling haar kind kort na de geboorte te vondeling legt of, met het oogmerk om er zich van te ontdoen, verlaat, wordt het maximum van de in de artikelen 315 en 316 vermelde gevangenisstraffen tot de helft verminderd en de geldboete teruggebracht tot de vierde categorie voor zover het maximum van de vrijheidsstraf minder dan zes jaar is.

Artikel 319
Vervallen.

TITEL XV
BELEDIGING

Smaad, smaadschrift
Artikel 320

1. Degene die opzettelijk iemands eer of goede naam aanrandt, door beschuldiging van een bepaald feit, met het kennelijke doel om daaraan ruchtbaarheid te geven, wordt, als schuldig aan smaad, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien dit geschiedt door middel van geschriften, afbeeldingen of gegevens uit geautomatiseerde werken, verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen, of door geschriften of gegevens waarvan de inhoud openlijk ten gehore wordt gebracht, wordt de dader, als schuldig aan smaadschrift, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Noch smaad noch smaadschrift bestaat voor zover de dader klaarblijkelijk heeft gehandeld in het algemeen belang of tot noodzakelijke verdediging.

Laster
Artikel 321

1. Degene die het misdrijf van smaad of smaadschrift pleegt in de wetenschap dat de beschuldiging in strijd met de waarheid is, wordt, als schuldig aan laster, gestraft met

gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Artikel 322
Vervallen.

Artikel 323
Vervallen.

Artikel 324

1. Indien de beledigde aan het feit, waarvan diegene werd beschuldigd, bij rechterlijk gewijsde onherroepelijk is schuldig verklaard, is veroordeling wegens laster uitgesloten.

2. Indien degene van het te laste gelegde feit bij rechterlijk gewijsde onherroepelijk is vrijgesproken, wordt dat gewijsde als volkomen bewijs van de onwaarheid van het feit aangemerkt.

3. Indien tegen de beledigde wegens het feit, waarvan diegene wordt beschuldigd, een strafvervolging is aangevangen, wordt de vervolging wegens laster geschorst totdat bij gewijsde onherroepelijk over dat feit is beslist.

Eenvoudige belediging
Artikel 325

1. Elke opzettelijke belediging die niet het karakter van smaad of smaadschrift draagt, hetzij in het openbaar mondeling of bij geschrift of afbeelding of in gegevens uit geautomatiseerde werken, hetzij iemand, in zijn tegenwoordigheid mondeling of door feitelijkheden, hetzij door een toegezonden of aangeboden geschrift of afbeelding of door toezending van gegevens uit geautomatiseerde werken, aangedaan, wordt, als eenvoudige belediging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Niet als eenvoudige belediging strafbaar zijn gedragingen die ertoe strekken een oordeel te geven over de behartiging van openbare belangen, en die er niet op zijn gericht ook in ander opzicht of zwaarder te grieven dan uit die strekking voortvloeit.

Belediging ambtenaar
Artikel 326

De in de voorgaande artikelen van deze titel bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de belediging wordt aangedaan aan:
1°. het openbaar gezag, een openbaar lichaam of een openbare instelling;
2°. een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening;
3°. het hoofd of een lid van de regering van een bevriende staat of een internationaal beschermd persoon.

Lasterlijke aanklacht
Artikel 327

1. Degene die opzettelijk tegen een bepaald persoon bij de overheid een valse klacht of aangifte schriftelijk – al dan niet met behulp van geautomatiseerde werken - inlevert of in geschrift doet brengen, waardoor de eer of goede naam van die persoon wordt aangerand, wordt, als schuldig aan lasterlijke aanklacht, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Bij veroordeling wegens een van de in dit artikel omschreven misdrijven, kan ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Valselijke verdenking
Artikel 328

1. Degene die opzettelijk door enige handeling een ander valselijk onder verdenking brengt ener strafbaar feit te hebben gepleegd, wordt, als schuldig aan lasterlijke verdachtmaking, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Bij veroordeling wegens een van de in dit artikel omschreven misdrijven, kan ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten kan worden uitgesproken.

Artikel 329
Vervallen.

Smaad tegenover overledene
Artikel 330

Degene die ten aanzien van een overledene een feit pleegt dat, ware deze nog in leven, als smaadschrift of smaad zou zijn gekenmerkt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verspreiding beledigend geschrift
Artikel 331

1. Degene die een geschrift, afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken van beledigende of voor een overledene smadelijke inhoud verspreidt, openlijk tentoonstelt of aanslaat of, om verspreid, openlijk tentoongesteld of aangeslagen te worden, in voorraad heeft, wordt, indien diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat de inhoud van het geschrift, de afbeelding of de gegevens van zodanige aard is, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met gelijke wetenschap of een gelijke reden tot vermoeden, de inhoud van een zodanig geschrift of gegevens openlijk ten gehore brengt.

3. Bij veroordeling wegens een van de in dit artikel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

Vervolging na klacht
Artikel 331a

Een vorm van belediging, strafbaar krachtens deze titel, wordt niet vervolgd dan op klacht, behalve in de gevallen voorzien in artikel 326.

TITEL XVI
SCHENDING VAN GEHEIMEN

Schending geheimhoudingsplicht/beroeps- of ambtsgeheim
Artikel 332

1. Degene die enig geheim waarvan diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat diegene uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift dan wel van vroeger ambt of beroep verplicht is het te bewaren, opzettelijk schendt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien dit misdrijf tegen een bepaald persoon gepleegd is, wordt het slechts vervolgd op klacht.

Schending bedrijfsgeheim/heling computergegevens ondernemingen
Artikel 333

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die opzettelijk
   1°. aangaande een onderneming van handel, nijverheid of dienstverlening bij welke diegene werkzaam is of is geweest, bijzonderheden waarvan aan diegene geheimhouding is opgelegd, bekend maakt of
   2°. gegevens die door misdrijf zijn verkregen uit een geautomatiseerd werk van een onderneming van handel, nijverheid of dienstverlening en die betrekking hebben op deze onderneming, bekend maakt of uit winstbejag gebruikt, indien deze gegevens ten tijde van de bekendmaking of het gebruik niet algemeen bekend waren en daaruit enig nadeel kan ontstaan.

2. Niet strafbaar is degene die te goeder trouw heeft kunnen aannemen dat het algemeen belang de bekendmaking vereiste.

3. Geen vervolging heeft plaats dan op klacht van het bestuur van de onderneming.

Openen van poststukken
Artikel 333a

De persoon werkzaam bij enige instelling van vervoer die een aan zodanige instelling toevertrouwde brief, gesloten stuk of pakket opzettelijk en wederrechtelijk opent, daarvan

inzage neemt of de inhoud aan een ander bekendmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Schending van postgeheim
Artikel 333b

1. De persoon werkzaam bij enige instelling van vervoer die een aan zodanige instelling toevertrouwde brief, briefkaart, stuk, pakket dan wel enig daarin gesloten voorwerp opzettelijk aan een ander dan de rechthebbende afgeeft, vernietigt, wegmaakt, zich toe-eigent of de inhoud wijzigt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

2. Indien zodanig stuk of voorwerp geldswaarde heeft, wordt de toe-eigening gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Schending van telegraafgeheim
Artikel 333c

De persoon belast met de dienst van een ten algemene nutte gebezigde telegraafinrichting wordt gestraft:
a. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen indien diegene de inhoud van een aan zodanige inrichting toevertrouwd bericht opzettelijk en wederrechtelijk aan een ander bekendmaakt of een telegram opzettelijk en wederrechtelijk opent, daarvan inzage neemt of de inhoud aan een ander bekendmaakt;
b. met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien diegene een aan zodanige inrichting toevertrouwd bericht of een telegram opzettelijk aan een ander dan de rechthebbende afgeeft, vernietigt, wegmaakt, zich toe-eigent of de inhoud wijzigt.

Schending van telecommunicatiegeheim
Artikel 333d

Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de persoon werkzaam bij een aanbieder van een telecommunicatienetwerk of een telecommunicatiedienst:
a. die opzettelijk en wederrechtelijk van gegevens kennisneemt die door tussenkomst van zodanig netwerk of zodanige dienst zijn opgeslagen, worden verwerkt of overgedragen en die niet voor diegene zijn bestemd, zodanige gegevens voor zichzelf of een ander overneemt, aftapt of opneemt;
b. die de beschikking heeft over een voorwerp waaraan naar diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden een gegeven kan worden ontleend, dat door wederrechtelijk overnemen, aftappen of opnemen van zodanige gegevens is verkregen;
c. die opzettelijk en wederrechtelijk de inhoud van zodanige gegevens aan een ander bekendmaakt;
d. die opzettelijk en wederrechtelijk een voorwerp waaraan een gegeven omtrent de inhoud van zodanige gegevens kan worden ontleend, ter beschikking stelt van een ander.

Bijkomende straf
Artikel 333e

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XVII
MISDRIJVEN TEGEN DE PERSOONLIJKE VRIJHEID

Mensenhandel
Artikel 334

1. Als schuldig aan mensenhandel wordt met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen gestraft:
   1°. degene die een ander door dwang, geweld of een andere feitelijkheid of door dreiging met geweld of een andere feitelijkheid, door afpersing, fraude, misleiding dan wel door misbruik van uit feitelijke verhoudingen voortvloeiend overwicht, door misbruik van een kwetsbare positie of door het geven of ontvangen van betalingen of voordelen om de instemming van een persoon te verkrijgen, die zeggenschap over die ander heeft, werft, vervoert, overbrengt, huisvest of opneemt, met het oogmerk van uitbuiting van die ander of de verwijdering van diens organen;
   2°. degene die een ander werft, vervoert, overbrengt, huisvest of opneemt, met het oogmerk van uitbuiting van die ander of de verwijdering van diens organen, terwijl die ander de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;
   3°. degene die een ander aanwerft, meeneemt of ontvoert met het oogmerk die ander in een ander land ertoe te brengen zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling;
   4°. degene die een ander met één van de onder 1° genoemde middelen dwingt of beweegt zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van arbeid of diensten of zijn organen beschikbaar te stellen dan wel onder de onder 1° genoemde omstandigheden enige handeling onderneemt waarvan diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die ander zich daardoor beschikbaar stelt tot het verrichten van arbeid of diensten of diens organen beschikbaar stelt;
   5°. degene die een ander ertoe brengt zich beschikbaar te stellen tot het verrichten van seksuele handelingen met of voor een derde tegen betaling of diens organen tegen betaling beschikbaar te stellen, dan wel ten aanzien van een ander enige handeling onderneemt, waarvan diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat die ander zich daardoor beschikbaar stelt tot het verrichten van die handelingen of zijn organen tegen betaling beschikbaar stelt, terwijl die ander de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;
   6°. degene die opzettelijk voordeel trekt uit de uitbuiting van een ander;
   7°. degene die opzettelijk voordeel trekt uit de verwijdering van organen van een ander, terwijl diegene weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat diens organen onder de onder 1° bedoelde omstandigheden zijn verwijderd;
   8°. degene die opzettelijk voordeel trekt uit seksuele handelingen van een ander met of voor een derde tegen betaling of de verwijdering van diens organen tegen betaling, terwijl die ander de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt;

9°. degene die een ander met één van de onder 1° genoemde middelen dwingt dan wel beweegt diegene te bevoordelen uit de opbrengst van diens seksuele handelingen met of voor een derde of van de verwijdering van diens organen.

2. Uitbuiting omvat ten minste uitbuiting van een ander in de prostitutie, andere vormen van seksuele uitbuiting, gedwongen of verplichte arbeid of diensten, slavernij en met slavernij of dienstbaarheid te vergelijken praktijken.

3. De schuldige wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien:
   1°. de feiten, omschreven in lid 1, worden gepleegd door twee of meer verenigde personen;
   2°. de persoon ten aanzien van wie de in lid 1 omschreven feiten worden gepleegd, de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereikt.

4. De feiten, omschreven in lid 1, gepleegd door twee of meer verenigde personen onder de omstandigheid, bedoeld in lid 3 onder 2°, worden gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij één van beide straffen.

5. Indien een van de in lid 1 omschreven feiten zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft of daarvan levensgevaar voor een ander te duchten is, kan gevangenisstraf van ten hoogste achttien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij één van beide straffen worden opgelegd.

6. Indien een van de in lid 1 omschreven feiten de dood ten gevolge heeft, kan gevangenisstraf van ten hoogste vier en twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen worden opgelegd.

Slavenhandel
Artikel 334a

Degene die voor eigen of vreemde rekening slavenhandel drijft of opzettelijk daaraan middellijk of onmiddellijk deelneemt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Schipper slavenvaartuig
Artikel 335

1. Degene die opzettelijk als schipper dienst neemt of dienst doet op een vaartuig, dat tot het drijven van slavenhandel bestemd is, of het daartoe gebruikt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het vervoer de dood van een of meer slaven ten gevolge heeft, wordt de schipper gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier en twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Schepeling slavenvaartuig
Artikel 336

Degene die opzettelijk als schepeling dienst neemt op een vaartuig, dat tot het drijven van slavenhandel bestemd is of gebruikt wordt, of vrijwillig in dienst blijft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 337

Degene die opzettelijk voor eigen of vreemde rekening middellijk of onmiddellijk medewerkt tot het verhuren, vervrachten of verzekeren van een vaartuig, dat tot het drijven van slavenhandel bestemd is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Mensenroof
Artikel 338

Degene die iemand over de grenzen van Suriname voert, met het oogmerk om die persoon wederrechtelijk onder de macht van een ander te brengen dan wel in hulpeloze toestand te verplaatsen, wordt, als schuldig aan mensenroof, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Onttrekking minderjarige aan wettig gezag
Artikel 339

1. Degene die opzettelijk een minderjarige onttrekt aan het wettig over die minderjarige gesteld gezag of aan het opzicht van de persoon die dit desbevoegd over die minderjarige uitoefent, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij één van beide straffen kan worden opgelegd indien list, geweld of bedreiging met geweld is gebezigd, of indien de minderjarige beneden de twaalf jaren oud is.

Verbergen minderjarige
Artikel 340

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een minderjarige die onttrokken is of zich onttrokken heeft aan het wettig over die minderjarige gesteld gezag of aan het opzicht van de persoon die dit desbevoegd uitoefent, verbergt of aan de nasporing van de ambtenaren van de justitie of politie onttrekt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en een geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen of, indien de minderjarige beneden de twaalf jaren oud is, met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Schaking
Artikel 341

1. Als schuldig aan schaking wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, degene die een minderjarige met zijn of haar toestemming, doch zonder de instemming van degene die het wettig gezag over hem

of haar uitoefent, wegvoert, met het oogmerk om zich zijn of haar bezit te verzekeren;

2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, degene die een ander door list, geweld of bedreiging met geweld wegvoert, met het oogmerk om zich zijn of haar bezit te verzekeren.

2. Geen vervolging heeft plaats dan op klacht.

Opzettelijke vrijheidsberoving
Artikel 342

1. Degene die opzettelijk iemand wederrechtelijk van de vrijheid berooft of beroofd houdt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

4. De in dit artikel bepaalde straffen zijn ook van toepassing op degene die opzettelijk tot de wederrechtelijke vrijheidsberoving een plaats verschaft.

Gijzeling
Artikel 342a

1. Degene die opzettelijk iemand wederrechtelijk van de vrijheid berooft of beroofd houdt met het oogmerk een ander te dwingen iets te doen of niet te doen wordt als schuldig aan gijzeling gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft wordt diegene gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren

3. Lid 4 van artikel 342 is van overeenkomstige toepassing.

Vrijheidsberoving met terroristisch oogmerk
Artikel 342b

1. Degene die opzettelijk iemand wederrechtelijk van de vrijheid berooft of beroofd houdt met een terroristisch oogmerk, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

2. Lid 4 van artikel 342 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 342c

De samenspanning tot het in artikel 342b omschreven misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 343

1. Degene aan wie schuld te wijten is dat iemand wederrechtelijk van de vrijheid beroofd wordt of beroofd blijft, wordt gestraft met een gevangenisstraf van ten hoogste één jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Dwang
Artikel 344

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft degene die een ander door geweld of enige andere feitelijkheid of door bedreiging met geweld of enige andere feitelijkheid, gericht hetzij tegen die ander hetzij tegen derden, wederrechtelijk dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden.

2. Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft degene die een ander door bedreiging met smaad, smaadschrift of valse aanklacht dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden.

3. In het geval in lid 2 omschreven wordt het misdrijf niet vervolgd dan op klacht.

Bedreiging met misdrijf
Artikel 345

1. Bedreiging met openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, met geweld tegen een internationaal beschermd persoon of diens beschermde goederen, met enig misdrijf waardoor gevaar voor de algemene veiligheid van personen of goederen of gemeen gevaar voor de verlening van diensten ontstaat, met verkrachting, met feitelijke aanranding van de eerbaarheid, met enig misdrijf tegen het leven gericht, met gijzeling, met zware mishandeling of met brandstichting, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien deze bedreiging schriftelijk en onder een bepaalde voorwaarde geschiedt, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Bedreiging met een terroristisch misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beïnvloeding verklaringsvrijheid
Artikel 345a

1. Degene die opzettelijk mondeling, door gebaren, bij geschrift, afbeelding of gegevens uit geautomatiseerde werken zich jegens een persoon uitlaat, kennelijk om de vrijheid van die persoon om naar waarheid of geweten ten overstaan van een rechter of ambtenaar een verklaring af te leggen te beïnvloeden, terwijl diegene weet of ernstige reden heeft te vermoeden dat die verklaring zal worden afgelegd, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met rechter of ambtenaar wordt gelijkgesteld: een rechter bij, onderscheidenlijk een persoon in de openbare dienst van, een internationaal gerecht dat zijn rechtsmacht ontleent aan een verdrag waarbij de Staat partij is.

3. Lid 1 van dit artikel is eveneens van toepassing wanneer die persoon gehoord wordt op een wijze zoals beschreven in artikel 259b, ook indien dat horen niet onder ede geschiedt.

Belaging of stalking
Artikel 345b

1. Degene, die wederrechtelijk stelselmatig opzettelijk inbreuk maakt op eens anders persoonlijke levenssfeer met het oogmerk die andere te dwingen iets te doen, niet te doen of te dulden dan wel vrees aan te jagen, wordt als schuldig aan belaging gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met een gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt de schuldige gestraft indien het misdrijf bedoeld in lid 1 van dit artikel:
   a. wordt gepleegd door twee of meer verenigde personen;
   b. is begaan tegen een minderjarige;
   c. zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft.

3. Met een gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en een geldboete van de vijfde categorie wordt de schuldige gestraft, indien het misdrijf bedoeld in lid 1 van dit artikel de dood ten gevolge heeft.

4. Vervolging vindt niet plaats dan op klacht, met uitzondering van de gevallen bedoeld in lid 2 onder c en lid 3.

Bijkomende straf
Artikel 346

1. Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 4° vermelde rechten worden uitgesproken.

2. Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 340 tot en met 342c, artikelen 344, 345 en 345b omschreven misdrijven, kan de ontzetting van het in artikel 46 lid 1 onder 5° vermelde recht worden uitgesproken.

TITEL XVIII
MISDRIJVEN TEGEN HET LEVEN GERICHT

Doodslag
Artikel 347

Degene die opzettelijk een ander van het leven berooft, wordt, als schuldig aan doodslag, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gekwalificeerde doodslag
Artikel 348

Doodslag gevolgd, vergezeld of voorafgegaan van een strafbaar feit en gepleegd met het oogmerk om de uitvoering van dat feit voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of om, bij betrapping op heterdaad, aan zichzelf of andere deelnemers aan dat feit hetzij straffeloosheid hetzij het bezit van het wederrechtelijk verkregene te verzekeren, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Doodslag met terroristisch oogmerk
Artikel 348a

Doodslag, gepleegd met een terroristisch oogmerk, wordt gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Moord
Artikel 349

Degene die opzettelijk en met voorbedachten rade een ander van het leven berooft, wordt, als schuldig aan moord, gestraft met levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren.

Artikel 349a

De samenspanning tot het in artikel 349 omschreven misdrijf, te begaan met een terroristisch oogmerk, alsmede tot het in artikel 348a omschreven misdrijf wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Kinderdoodslag
Artikel 350

De moeder die, onder de werking van vrees voor de ontdekking van haar bevalling, haar kind bij of kort na de geboorte opzettelijk van het leven berooft, wordt, als schuldig aan

kinderdoodslag, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Kindermoord
Artikel 351

De moeder die, ter uitvoering van een onder de werking van vrees voor de ontdekking van haar aanstaande bevalling genomen besluit, haar kind bij of kort na de geboorte opzettelijk van het leven berooft, wordt, als schuldig aan kindermoord, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 352

De in de artikelen 350 en 351 omschreven misdrijven worden ten aanzien van anderen die er aan deelnemen als doodslag of als moord aangemerkt.

Euthanasie
Artikel 353

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk het leven van een ander op diens uitdrukkelijk en ernstig verlangen beëindigt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Hulp bij zelfdoding
Artikel 354

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een ander tot zelfdoding aanzet, hem of haar daarbij behulpzaam is of hem of haar de middelen daartoe verschaft, wordt, indien de zelfdoding volgt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 354a

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 347 tot en met 349a en de artikelen 352 tot en met 354 omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XIX
AFBREKING VAN ZWANGERSCHAP

Vruchtafdrijving door de vrouw
Artikel 355

De vrouw die opzettelijk de afdrijving of de dood van haar vrucht veroorzaakt of door een ander laat veroorzaken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met een van beide straffen.

Vruchtafdrijving zonder toestemming
Artikel 356

1. Degene die opzettelijk de afdrijving of de dood van de vrucht van een vrouw zonder haar toestemming veroorzaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met een van beide straffen.

2. Indien het feit de dood van de vrouw ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met een van beide straffen.

Vruchtafdrijving met toestemming
Artikel 357

1. Degene die opzettelijk de afdrijving of de dood van de vrucht van een vrouw met haar toestemming veroorzaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met een van beide straffen.

2. Indien het feit de dood van de vrouw ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met een van beide straffen.

Strafverzwaring
Artikel 358

Indien een geneeskundige, vroedvrouw of artsenijbereider medeplichtig is aan het misdrijf in artikel 355 of schuldig of medeplichtig aan een van de misdrijven in de artikelen 356 en 357 omschreven, kunnen de in die artikelen bepaalde straffen met een derde worden verhoogd, en kan hij/zij van de uitoefening van het beroep waarin hij/zij het misdrijf begaat worden ontzet.

Bijkomende straf
Artikel 359

Bij veroordeling wegens een van de in de artikel 355, 356 en 357 omschreven misdrijven kan ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XX
MISHANDELING

Eenvoudige mishandeling
Artikel 360

1. Mishandeling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

4. Met mishandeling wordt gelijkgesteld opzettelijke benadeling van de gezondheid.

5. Poging tot dit misdrijf is niet strafbaar.

Mishandeling met voorbedachte rade
Artikel 361

1. Mishandeling gepleegd met voorbedachte rade wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Zware mishandeling
Artikel 362

1. Degene die aan een ander opzettelijk zwaar lichamelijk letsel toebrengt, wordt, als schuldig aan zware mishandeling, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Zware mishandeling met voorbedachte rade
Artikel 363

1. Zware mishandeling gepleegd met voorbedachten rade wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Strafverzwaring
Artikel 364

1. De in de artikelen 360, 361, 362 en artikel 363 lid 1 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd:

1°. ten aanzien van de schuldige die het misdrijf begaat tegen zijn of haar moeder, zijn of haar vader, zijn of haar echtgenoot of levensgezel, echtgenote of levensgezellin of zijn of haar kind;
2°. indien het misdrijf wordt gepleegd tegen een ambtenaar gedurende of ter zake van de rechtmatige uitoefening van zijn bediening;
3°. indien het misdrijf wordt gepleegd door toediening van voor het leven of de gezondheid schadelijke stoffen.

2. Indien een in lid 1 genoemde omstandigheid van toepassing is op het misdrijf bedoeld in artikel 363 lid 2**,** kan levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren worden opgelegd.

Zware mishandeling met terroristisch oogmerk
Artikel 364a

Indien een misdrijf strafbaar gesteld in artikel 362 en 363 is begaan met een terroristisch oogmerk, kan levenslange gevangenisstraf of tijdelijke van ten hoogste dertig jaren worden opgelegd.

Samenspanning
Artikel 365

De samenspanning tot het in artikel 363 omschreven misdrijf, te begaan met een terroristisch oogmerk, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Deelneming aan aanval of vechterij
Artikel 366

Degenen die opzettelijk deelnemen aan een aanval of vechterij waarin onderscheiden personen zijn gewikkeld, worden, behoudens ieders verantwoordelijkheid voor de bijzondere door diegene bedreven feiten, gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien de aanval of vechterij alleen zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien de aanval of vechterij iemands dood ten gevolge heeft.

Bijkomende straf
Artikel 366a

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 5° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XXI
VEROORZAKEN VAN DE DOOD OF LICHAMELIJK LETSEL DOOR SCHULD

Dood door schuld
Artikel 367

Degene aan wie schuld aan de dood van een ander te wijten is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Zwaar lichamelijk letsel door schuld
Artikel 368

Degene aan wie schuld te wijten is dat een ander zwaar lichamelijk letsel bekomt of zodanig lichamelijk letsel dat daaruit tijdelijke ziekte of verhindering in de uitoefening van zijn ambts- of beroepsbezigheden ontstaat, wordt gestraft met gevangenisstraf of hechtenis van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 369

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1º en 2º vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XXII
DIEFSTAL

Diefstal
Artikel 370

Degene die enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort wegneemt, met het oogmerk om het zich wederrechtelijk toe te eigenen, wordt, als schuldig aan diefstal, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gekwalificeerde diefstal
Artikel 371

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1º . diefstal van vee uit de weide;
   2º. diefstal bij gelegenheid van brand, ontploffing, watersnood, schipbreuk, stranding, spoorwegongeval, oproer, muiterij of oorlogsnood;
   3º. diefstal bij nacht in een woning of op een bij een woning behorend erf, door iemand die zich aldaar buiten weten of tegen de wil van de rechthebbende bevindt;
   4º . diefstal door twee of meer verenigde personen;
   5º. diefstal waarbij de schuldige zich de toegang tot de plaats des misdrijfs heeft

verschaft of het weg te nemen goed onder zijn bereik heeft gebracht door middel van braak, verbreking of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of een vals kostuum.

6º. diefstal met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken.

2. Indien de in lid 1 no. 3 omschreven diefstal vergezeld gaat van een der in lid 1 no. 4, 5 en 6 vermelde omstandigheden, wordt gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren opgelegd en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Diefstal met geweldpleging
Artikel 372

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft diefstal, voorafgegaan, vergezeld of gevolgd van geweld of bedreiging met geweld tegen personen, gepleegd met het oogmerk om die diefstal voor te bereiden of gemakkelijk te maken, of om, bij betrapping op heterdaad, aan zichzelf of andere deelnemers aan het misdrijf hetzij de vlucht mogelijk te maken, hetzij het bezit van het gestolene te verzekeren.

2. Gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen kan worden opgelegd indien het feit wordt gepleegd onder een of meer van de in artikel 371 genoemde omstandigheden of indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft.

3. Gevangenisstraf van ten hoogste twintig jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen kan worden opgelegd, indien het feit de dood ten gevolge heeft.

Bijkomende straf
Artikel 373

Bij veroordeling wegens diefstal kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 5° vermelde rechten worden uitgesproken.

Artikel 374
Vervallen.

Artikel 375
Vervallen.

Diefstal tussen echtgenoten
Artikel 376

1. Indien de dader van of medeplichtige aan een van de in deze titel omschreven misdrijven de niet van tafel en bed of van goederen gescheiden echtgenoot, echtgenote dan wel levensgezel is van hem tegen wie het misdrijf is gepleegd, is de strafvervolging tegen die dader of die medeplichtige uitgesloten.

2. Indien diegene een van tafel en bed of van goederen gescheiden echtgenoot, echtgenote of bloed- of aanverwant, hetzij in de rechte linie, hetzij in de tweede graad van de zijlinie is, heeft de vervolging, voor zover diegene betreft, alleen plaats op een tegen diegene gerichte klacht.

3. Indien lid 2 van toepassing is, neemt de termijn bedoeld in artikel 91 een aanvang op de dag dat de identiteit van de verdachte aan de tot de klacht gerechtigde bekend werd.

TITEL XXIII

AFPERSING EN AFDREIGING

Afpersing
Artikel 377

1. Degene die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, door geweld of bedreiging met geweld iemand dwingt hetzij tot de afgifte van enig goed dat geheel of ten dele aan deze of aan een derde toebehoort, hetzij tot het aangaan van een schuld of het teniet doen van een inschuld, hetzij tot het ter beschikking stellen van gegevens, wordt, als schuldig aan afpersing, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die de dwang, bedoeld in lid 1, uitoefent door de bedreiging dat gegevens die door middel van een geautomatiseerd werk zijn opgeslagen, onbruikbaar of ontoegankelijk zullen worden gemaakt of zullen worden gewist.

3. De bepalingen van de leden 2 en 3 van artikel 372 zijn op dit misdrijf van toepassing.

4. Indien een feit, als omschreven in lid 1, wordt gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijker te maken, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd en wordt de op het feit gestelde geldboete verhoogd naar de naast hogere categorie.

Afdreiging
Artikel 378

1. Degene die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, door bedreiging met smaad, smaadschrift of openbaring van een geheim hetzij met aangifte van een strafbaar feit bij de overheid, iemand dwingt hetzij tot de afgifte van enig goed dat geheel of ten dele aan deze of aan een derde toebehoort, hetzij tot het aangaan van een schuld of het teniet doen van een inschuld, hetzij tot het ter beschikking stellen van gegevens, wordt als schuldig aan afdreiging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien een feit, als omschreven in lid 1, wordt gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijker te maken, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd en wordt de op het feit gestelde geldboete verhoogd naar de naast hogere categorie.

3. Dit misdrijf wordt niet vervolgd dan op klacht.

Afpersing en afdreiging tussen echtgenoten en levensgezellen
Artikel 379

De bepaling van artikel 376 is op de in deze titel omschreven misdrijven van toepassing.

Bijkomende straf
Artikel 380

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1°, 2° en 5° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XXIV
VERDUISTERING

Verduistering
Artikel 381

Degene die opzettelijk enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort en dat diegene anders dan door misdrijf onder zich heeft, wederrechtelijk zich toe-eigent, wordt, als schuldig aan verduistering, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

Gekwalificeerde verduistering
Artikel 382

Verduistering gepleegd door degene die het goed uit hoofde van zijn persoonlijke dienstbetrekking of van zijn beroep, of tegen geldelijke vergoeding onder zich heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 382a

Indien een van de in de artikelen 381 en 382 omschreven feiten wordt gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijker te maken, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd en wordt de op het feit gestelde geldboete verhoogd naar de naast hogere categorie.

Verduistering door voogden e.a.
Artikel 383

Verduistering gepleegd door degene wie het goed uit noodzaak in bewaring is gegeven, of door voogden, curatoren, bewindvoerders, executeurs van een nalatenschap, door de rechter benoemde vereffenaars van een nalatenschap of gemeenschap of de vereffenaars van een vennootschap of beheerders van instellingen van weldadigheid of van stichtingen, ten opzichte van enig goed dat zij als zodanig onder zich hebben, wordt gestraft met

gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Misbruik subsidie
Artikel 383a

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een subsidie die met een bepaald doel door of vanwege de Surinaamse overheid of door of vanwege een buitenlandse overheid of internationale organisatie is verstrekt, aanwendt voor andere doeleinden dan waarvoor zij is verstrekt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen .

Verduistering tussen echtgenoten en levensgezellen
Artikel 384

De bepaling van artikel 376 is op de in deze titel omschreven misdrijven van toepassing.

Bijkomende straf
Artikel 385

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XXV
BEDROG

Oplichting
Artikel 386

1. Degene die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, hetzij door het aannemen van een valse naam of van een valse hoedanigheid, hetzij door listige kunstgrepen, hetzij door een samenweefsel van verdichtsels, iemand beweegt tot de afgifte van enig goed, tot het ter beschikking stellen van gegevens, tot het aangaan van een schuld of tot het teniet doen van een inschuld, wordt, als schuldig aan oplichting, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien een feit, als omschreven in lid 1, wordt gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijker te maken, wordt de op het feit gestelde gevangenisstraf met een derde verhoogd en wordt de op het feit gestelde geldboete verhoogd naar de naast hogere categorie.

Flessentrekkerij
Artikel 387

Degene die een beroep of een gewoonte maakt van het kopen van goederen met het oogmerk om zonder volledige betaling zich of een ander de beschikking over die goederen te

verzekeren, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Misbruik van telecommunicatie
Artikel 387a

1. Degene die, met het oogmerk daarvoor niet volledig te betalen, door een technische ingreep of met behulp van valse signalen, gebruik maakt van een dienst die via telecommunicatie aan het publiek wordt aangeboden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met gevangenisstraf van twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die opzettelijk een voorwerp dat kennelijk is bestemd, of gegevens die kennelijk zijn bestemd, tot het plegen van het misdrijf, bedoeld in lid 1,
   a. openlijk ter verspreiding aanbiedt;
   b. ter verspreiding of met het oog op de invoer in Suriname voorhanden heeft of
   c. uit winstbejag vervaardigt of bewaart.

3. Degene die van het plegen van misdrijven als bedoeld in lid 2, zijn beroep maakt of het plegen van deze misdrijven als bedrijf uitoefent wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vervalsen van naam van auteur of kunstenaar
Artikel 387b

Met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1°. degene die op of in een werk van letterkunde, wetenschap, kunst of nijverheid valselijk enige naam of enig teken plaatst, of de echte naam of het echte teken vervalst, met het oogmerk om daardoor aannemelijk te maken, dat dit werk zou zijn van de hand van degene van wie de naam of het teken degene daarop of daarin aanbracht;
2°. degene die opzettelijk een werk van letterkunde, wetenschap, kunst of nijverheid, waarop of waarin valselijk enige naam of enig teken is geplaatst, of de echte naam of het echte teken is vervalst, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, ten verkoop in voorraad heeft of binnen Suriname invoert, als ware dit werk van de hand van degene van wie de naam of het teken daarop of daarin valselijk is aangebracht.

Bedrog bij verzekering
Artikel 388

Degene die door listige kunstgrepen de verzekeraar in dwaling brengt ten opzichte van omstandigheden tot de verzekering betrekking hebbende, zodat deze een overeenkomst sluit die diegene niet of niet onder dezelfde voorwaarden zou hebben gesloten indien diegene de ware staat van zaken gekend had, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Brandstichting, vernieling van schepen

Artikel 389

Degene die, met het oogmerk om zich of een ander, ten nadele van de verzekeraar of van de wettige houder van een bodemerijbrief, wederrechtelijk te bevoordelen, brand sticht of een ontploffing teweegbrengt in enig tegen brandgevaar verzekerd goed, of een vaartuig of luchtvaartuig dat verzekerd is of waarvan de zich aan boord bevindende zaken of de te verdienen vracht zijn verzekerd, doet zinken, stranden of verongelukken, vernielt, onbruikbaar maakt of beschadigt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Oneerlijke mededinging
Artikel 390

Degene die, om het handels- of bedrijfsdebiet van zichzelf of van een ander te vestigen, te behouden of uit te breiden, enige bedrieglijke handeling pleegt tot misleiding van het publiek of van een bepaald persoon, wordt, indien daaruit enig nadeel voor concurrenten van hem of van die ander kan ontstaan, als schuldig aan oneerlijke mededinging, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Omkoping anderen dan ambtenaren
Artikel 390a

1. Degene die, anders dan als ambtenaar, werkzaam zijnde in dienstbetrekking of optredend als lasthebber, een gift, belofte of dienst aanneemt wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze diegene of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt teneinde diegene zelf te bewegen om, in strijd met plicht van de betrekking of bediening, iets te doen of na te laten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene die, anders dan als ambtenaar, werkzaam zijnde in dienstbetrekking of optredend als lasthebber, een gift, belofte of dienst aanneemt wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze gedaan, verleend of aangeboden wordt naar aanleiding van hetgeen door diegene, in strijd met plicht, van huidige of vroegere betrekking of bediening is gedaan of nagelaten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Met gelijke straf wordt gestraft degene die, anders dan als ambtenaar, werkzaam is in dienstbetrekking of optreedt als lasthebber, voor zich zelf of een ander een gift, belofte of dienst vraagt teneinde diegene zelf te bewegen om, in strijd met plicht, van de betrekking of bediening iets te doen of na te laten.

4. Met gelijke straf wordt gestraft degene die, anders dan als ambtenaar, werkzaam is in dienstbetrekking of optreedt als lasthebber, voor zich zelf of een ander een gift, belofte of dienst vraagt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door diegene zelf, in strijd met zijn plicht, in zijn huidige of vroegere betrekking of bediening is gedaan of nagelaten.

5. Met gelijke straf wordt gestraft degene die aan een persoon die, anders dan als ambtenaar, werkzaam is in dienstbetrekking of optreedt als lasthebber, of aan een ander een gift of

belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt met het oogmerk om die persoon te bewegen in betrekking of bediening, in strijd met de plicht, iets te doen of na te laten.

6. Met gelijke straf wordt gestraft degene die aan een persoon die, anders dan als ambtenaar, werkzaam is in dienstbetrekking of optreedt als lasthebber, een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door die persoon, in huidige of vroegere betrekking of bediening, in strijd met de plicht, is gedaan of nagelaten.

Artikel 390b

1. Degene die, anders dan als ambtenaar, werkzaam zijnde in dienstbetrekking of optredend als lasthebber, een gift, belofte of dienst aanneemt wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze diegene of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt teneinde diegene zelf te bewegen om, zonder daartoe in strijd met de plicht te handelen, in betrekking of bediening, iets te doen of na te laten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene die, anders dan als ambtenaar, werkzaam zijnde in dienstbetrekking of optredend als lasthebber, een gift, belofte of dienst aanneemt wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze diegene gedaan, verleend of aangeboden wordt naar aanleiding van hetgeen door diegene, zonder daartoe in strijd met de plicht te handelen, in huidige of vroegere betrekking of bediening is gedaan of nagelaten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Met gelijke straf wordt gestraft degene die aan een persoon die, anders dan als ambtenaar, werkzaam is in dienstbetrekking of optreedt als lasthebber, of aan een ander een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt met het oogmerk om die persoon te bewegen in zijn betrekking of bediening, zonder daartoe in strijd met de plicht te handelen, iets te doen of na te laten.

4. Met gelijke straf wordt gestraft degene die aan een persoon die, anders dan als ambtenaar, werkzaam is in dienstbetrekking of optreedt als lasthebber, een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door die persoon, in huidige of vroegere betrekking of bediening, is gedaan of nagelaten zonder daartoe in strijd met de plicht te handelen.

Steekpenningen en telecommunicatie
Artikel 390c

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die, anders dan als ambtenaar, een gift, belofte of dienst aanneemt, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze diegene of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt naar aanleiding van hetgeen diegene gedaan of nagelaten heeft dan wel zal doen of nalaten in verband met een op diegene, de werkgever of opdrachtgever rustende wettelijke plicht tot
   a. het verstrekken van inlichtingen betreffende telecommunicatie aan de ambtenaren van justitie of politie, dan wel

b. het verlenen van medewerking aan het aftappen of opnemen van telecommunicatie.

2. Met gelijke straf wordt gestraft degene die, anders dan als ambtenaar, een persoon een gift of belofte doet dan wel een dienst verleent of aanbiedt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen deze persoon heeft gedaan of nagelaten dan wel zal doen of nalaten in verband met een op deze persoon, de werkgever of opdrachtgever rustende wettelijke plicht als bedoeld in lid 1.

Bedrog bij verkoop
Artikel 391

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de verkoper die de koper bedriegt:
1°. door degene die een bepaald aangewezen voorwerp kocht, opzettelijk iets anders daarvoor in de plaats te leveren;
2°. ten opzichte van de aard, de hoedanigheid of de hoeveelheid van het geleverde, door het aanwenden van listige kunstgrepen.

Bedrog met cognossement
Artikel 392

De houder van een cognossement, die opzettelijk over verschillende exemplaren daarvan onder bezwarende titel beschikt ten behoeve van verschillende verkrijgers, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en een geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verzwijging vervalste producten
Artikel 393

1. Degene die eet- of drinkwaren of geneesmiddelen verkoopt, te koop aanbiedt of aflevert in de wetenschap dat zij vervalst zijn en die vervalsing verzwijgt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Eet- of drinkwaren of geneesmiddelen zijn vervalst wanneer door bijmenging van vreemde bestanddelen hun waarde of hun bruikbaarheid verminderd is.

Bedrog bij bouwwerk
Artikel 394

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de aannemer of de bouwmeester van enig werk of de verkoper van bouwmaterialen die bij de uitvoering van het werk of de levering van de materialen enige bedrieglijke handeling pleegt, ten gevolge waarvan de veiligheid van personen of goederen of de veiligheid van de staat in tijd van oorlog kan worden in gevaar gebracht.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met het opzicht over het werk of over de levering van de materialen belast, de bedrieglijke handeling opzettelijk toelaat.

Bedrog met militaire leveranties
Artikel 395

1. Degene die, bij levering van benodigdheden ten dienste van de krijgsmacht, enige bedrieglijke handeling pleegt, ten gevolge waarvan de veiligheid van Suriname in tijd van oorlog in gevaar kan worden gebracht, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die, met het opzicht over de levering van de goederen belast, de bedrieglijke handeling opzettelijk toelaat.

Verplaatsing, vernieling van grensscheiding
Artikel 396

Degene die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, hetgeen tot afbakening van de grenzen van erven dient vernielt, verplaatst, verwijdert of onbruikbaar maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beïnvloeding prijzen door leugens
Artikel 397

Degene die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen, door het verspreiden van een leugenachtig bericht de prijs van koopwaren, fondsen of geldswaardig papier doet stijgen of dalen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bedrog bij emissie
Artikel 398

Degene die effecten uitgeeft of belast is met of medewerking verleent tot het plaatsen van effecten, het publiek tot inschrijving of deelneming tracht te bewegen door het opzettelijk verzwijgen of verminken van ware, of voorspiegelen van valse feiten of omstandigheden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Onware balans-, winst- en verliesrekening
Artikel 399

De koopman, de bestuurder, beherende vennoot of commissaris van een rechtspersoon of vennootschap, die opzettelijk een onware staat of een onware balans, winst- en verliesrekening, staat van baten en lasten of toelichting op een van die stukken openbaar maakt of zodanige openbaarmaking opzettelijk toelaat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

Verkoop vervalste producten
Artikel 400

1. Degene die opzettelijk:

a. valse, vervalste of wederrechtelijk vervaardigde merken,
b. waren, die zelf of op hun verpakking valselijk zijn voorzien van de handelsnaam van een ander of van het merk waarop een ander recht heeft,
c. waren, die ter aanduiding van herkomst, valselijk van de naam van een bepaalde plaats, met bijvoeging van een verdichte handelsnaam, zijn voorzien,
d. waren, waarop of op de verpakking waarvan een handelsnaam van een ander of een merk waarop een ander recht heeft, zij het dan ook met een geringe afwijking, is nagebootst of
e. waren of onderdelen daarvan die valselijk hetzelfde uiterlijk vertonen als een tekening of model waarop een ander recht heeft, dan wel daarmede slechts ondergeschikte verschillen vertonen, invoert, doorvoert of uitvoert, verkoopt, te koop aanbiedt, aflevert, uitdeelt of in voorraad heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste één jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Niet strafbaar is degene die enkele waren, onderdelen daarvan of merken als omschreven in lid 1 in voorraad heeft uitsluitend voor eigen gebruik.

3. Indien de schuldige van het plegen van het misdrijf, genoemd in lid 1, zijn beroep maakt of het plegen van dit misdrijf als bedrijf uitoefent, wordt diegene gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

4. Indien door het plegen van het misdrijf, genoemd in lid 1, gemeen gevaar voor personen of goederen te duchten is, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bedrog tussen echtgenoten
Artikel 401

De bepaling van artikel 376 is op de in deze titel omschreven misdrijven van toepassing.

Bijkomende straf
Artikel 402

Bij veroordeling wegens in artikel 390a alsmede in een van de in deze titel omschreven misdrijven, waarvoor maximaal vier jaar gevangenisstraf of meer kan worden opgelegd, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken en bij veroordeling wegens het in artikel 395 gestelde bovendien van het onder 3° vermelde recht.

TITEL XXVI
BENADELING VAN SCHULDEISERS OF RECHTHEBBENDEN

Eenvoudige bankbreuk
Artikel 403

Degene die in staat van faillissement is verklaard, wordt, als schuldig aan eenvoudige bankbreuk, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen:
1°. indien verteringen buitensporig zijn geweest;
2°. indien degene, met het oogmerk om faillissement uit te stellen, in de wetenschap dat het daardoor niet kon worden voorkomen, op bezwarende voorwaarden geldopnemingen heeft gedaan;
3°. indien degene de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers waarmee diegene ingevolge de artikelen 2 tot en met 4 van het Surinaams Wetboek van Koophandel aantekening gehouden heeft, en de boeken, bescheiden en andere gegevensdragers die diegene ingevolge dat artikel bewaard heeft, niet in ongeschonden staat te voorschijn brengt.

Bedrieglijke bankbreuk
Artikel 404

Als schuldig aan bedrieglijke bankbreuk wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, degene die in staat van faillissement is verklaard, indien diegene ter bedrieglijke verkorting van de rechten van de schuldeisers:
1°. hetzij lasten verdicht heeft of verdicht, hetzij baten niet verantwoord heeft of niet verantwoordt, hetzij enig goed aan de boedel onttrokken heeft of onttrekt;
2°. enig goed hetzij om niet, hetzij klaarblijkelijk beneden de waarde heeft vervreemd;
3°. ter gelegenheid van faillissement of op een tijdstip waarop diegene in de wetenschap verkeerde dat het faillissement niet kon worden voorkomen, een van de schuldeisers op enige wijze bevoordeeld heeft of bevoordeelt;
4°. niet voldaan heeft of niet voldoet aan de op diegene rustende verplichtingen ten opzichte van het voeren van een administratie ingevolge de artikelen 2 tot en met 4 van het Surinaams Wetboek van Koophandel en het bewaren en te voorschijn brengen van boeken, bescheiden en gegevensdragers in dat artikel bedoeld.

Artikel 405
Vervallen.

Artikel 406
Vervallen.

Artikel 407

Met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft degene die ter bedrieglijke verkorting van de rechten van de schuldeisers:
1°. in geval van faillissement, of in het vooruitzicht daarvan, indien het faillissement is gevolgd, enig goed aan de boedel onttrekt, of betaling aanneemt, hetzij van een niet opeisbare schuld, hetzij van een opeisbare schuld, in het laatste geval in de wetenschap dat het faillissement van de schuldenaar reeds was aangevraagd of ten gevolge van overleg met de schuldenaar;
2°. bij verificatie van de schuldvorderingen in geval van faillissement, een niet bestaande schuldvordering voorwendt of een bestaande tot een verhoogd bedrag doet gelden.

Sluipakkoord
Artikel 408

1. De schuldeiser die tot een aangeboden gerechtelijk akkoord toetreedt ten gevolge van een overeenkomst hetzij met de schuldenaar, hetzij met een derde, waarbij degene bijzondere voordelen heeft bedongen, wordt, in geval van aanneming van het akkoord, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Gelijke straf wordt in hetzelfde geval toegepast op de schuldenaar die zodanige overeenkomst sluit.

Artikel 409
Vervallen.

Statutair verboden transactie
Artikel 410

De bestuurder of commissaris van een rechtspersoon die opzettelijk medewerking heeft verleend of toestemming heeft gegeven tot enige handeling in strijd met enige wettige bepaling van de statuten of reglementen, tengevolge waarvan de rechtspersoon ernstig nadeel ondervindt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Onttrekking goed aan rechthebbende
Artikel 411

1. Degene die, buiten de gevallen bedoeld in de artikelen 411a en 412, opzettelijk eigen goed of, ten behoeve van iemand aan wie het goed toebehoort, een diegene niet toebehorend goed onttrekt aan een pandrecht, een retentierecht of een recht van vruchtgebruik of gebruik van een ander, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.
2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk een goed dat is onderworpen aan een pandrecht, een retentierecht of een recht van vruchtgebruik of gebruik van een ander, vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt.

3. De bepaling van artikel 376 is op deze misdrijven van toepassing.

Bezetting gebouw of grond van derden
Artikel 411a

1. Degene, die opzettelijk en wederrechtelijk aan een ander toebehorende gebouw, grond of land of een gedeelte daarvan bezet, bezet houdt of in gebruik neemt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Bij veroordeling van de schuldige tot straf, zal de rechter tevens een bevel tot ontruiming van de grond of het land geven.

Onttrekking goed ter benadeling rechthebbende
Artikel 412

1. Degene die enig goed, dat hem toebehoort, doch waaraan bij overeenkomst een bepaalde bestemming ten behoeve van een ander is gegeven en waarvoor door die ander gelden, geldswaarden of goederen zijn verschaft, ter bedrieglijke verkorting van de rechten van die ander aan deze bestemming onttrekt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De bepaling van artikel 376 is op dit misdrijf van toepassing.

Bijkomende straf
Artikel 413

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 404 en 407 omschreven misdrijven kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XXVIa
MISDRIJVEN IN VERBAND MET DE GEZONDHEID EN HET WELZIJN VAN DIEREN

Wederrechtelijke handelingen tegen dieren
Artikel 413a

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk een dier dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, doodt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Dierenmishandeling
Artikel 413b

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft:
   1°. degene die, zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, opzettelijk een dier pijn doet, letsel bij een dier veroorzaakt of de gezondheid van een dier benadeelt;
   2°. degene die zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, opzettelijk aan een dier, dat geheel of ten dele aan diegene toebehoort en onder toezicht van diegene staat of aan een dier, tot welks verzorging diegene verplicht is, de nodige verzorging onthoudt.

2. Het dier kan, indien het de schuldige toebehoort, worden verbeurdverklaard.

TITEL XXVII

VERNIELING OF BESCHADIGING

Beschadiging goederen
Artikel 414

1. Degene die opzettelijk en wederrechtelijk enig goed dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of wegmaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien het goed bedoeld in lid 1 geheel of ten dele als cultureel erfgoed kan worden aangemerkt, wordt een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

3. Indien het goed bedoeld in lid 1 geheel of ten dele als voorwerpen verbandhoudende met de religie beleving kan worden aangemerkt, wordt een gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen opgelegd.

Onbruikbaar maken geautomatiseerde gegevens
Artikel 414a

1. Degene die opzettelijk en wederrechtelijk gegevens die door middel van een geautomatiseerd werk of door middel van telecommunicatie zijn opgeslagen, worden verwerkt of overgedragen, verandert, wist, onbruikbaar of ontoegankelijk maakt, dan wel andere gegevens daaraan toevoegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene die het feit, bedoeld in lid 1, pleegt na door tussenkomst van een openbaar telecommunicatienetwerk, wederrechtelijk in een geautomatiseerd werk te zijn binnengedrongen, en daar ernstige schade met betrekking tot die gegevens veroorzaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Degene die opzettelijk en wederrechtelijk gegevens ter beschikking stelt of verspreidt die zijn bestemd om schade aan te richten in een geautomatiseerd werk, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

4. Niet strafbaar is degene die het feit, bedoeld in lid 3, pleegt met het oogmerk om schade als gevolg van deze gegevens te beperken.

Artikel 414b

1. Degene aan wie schuld te wijten is dat gegevens die door middel van een geautomatiseerd werk of door middel van telecommunicatie zijn opgeslagen, worden verwerkt of overgedragen, wederrechtelijk worden veranderd, gewist, onbruikbaar of ontoegankelijk gemaakt, dan wel dat andere gegevens daaraan worden toegevoegd, wordt, indien daardoor ernstige schade met betrekking tot die gegevens wordt veroorzaakt, gestraft met

gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Degene aan wie schuld te wijten is dat gegevens wederrechtelijk ter beschikking gesteld of verspreid worden die zijn bestemd om schade aan te richten in een geautomatiseerd werk, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 415
Vervallen.

Vernieling nutswerken
Artikel 416

Degene die spoorweg-, elektriciteitswerken, geautomatiseerde werken of werken voor telecommunicatie, werken dienend tot waterkering, waterlozing, gas- of waterleiding of riolering, voor zover deze werken ten algemenen nutte gebezigd worden dan wel goederen of werken ten behoeve van de landsverdediging, opzettelijk en wederrechtelijk vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt, onklaar maakt of weg maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 417

Degene aan wie schuld te wijten is dat enig in artikel 416 bedoeld goed of werk, vernield, beschadigd, onbruikbaar gemaakt, onklaar gemaakt of weggemaakt wordt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beschadiging gebouw, vaartuig of luchtvaartuig
Artikel 418

Degene die opzettelijk en wederrechtelijk enig gebouw, vaartuig of zijn lading, installatie ter zee of luchtvaartuig dat geheel of ten dele aan een ander toebehoort, vernielt, beschadigt, onbruikbaar maakt of onklaar maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vernieling tussen echtgenoten en levensgezellen
Artikel 419

De bepaling van artikel 376 is op de in deze titel omschreven misdrijven van toepassing.

Strafverzwaring
Artikel 420

Indien één der in deze Titel omschreven misdrijven door twee of meer verenigde personen wordt gepleegd of indien van een van de in de artikelen 414, 414b, 416 en 418 omschreven misdrijven levensgevaar voor een ander is te duchten, wordt de gevangenisstraf met een derde verhoogd.

TITEL XXVIII
AMBTSMISDRIJVEN

Misdrijf door minister
Artikel 421

Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, wordt gestraft de minister die:

1°. zijn medeondertekening of paraaf verleent aan resoluties of beschikkingen, in de wetenschap dat daardoor enige bepaling van de Grondwet of andere wetten, resoluties of beschikkingen wordt geschonden;

2°. uitvoering geeft aan resoluties of beschikkingen, in de wetenschap dat deze niet van de vereiste (mede)ondertekening of paraaf is voorzien;

3°. die beschikkingen neemt of bevelen geeft of bestaande beschikkingen of bevelen handhaaft in de wetenschap dat daardoor een bepaling van de onder 1° bedoelde wettelijke regelingen wordt geschonden;

4°. opzettelijk en wederrechtelijk nalaat uitvoering te geven aan een of meer van de onder 1° bedoelde bepalingen, voor zover die uitvoering wegens de aard van de aangelegenheid tot zijn verantwoordelijkheid behoort of hem uitdrukkelijk is opgedragen.

Artikel 421a

De minister, aan wiens grove schuld te wijten is dat de in artikel 421 omschreven uitvoering wordt nagelaten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en een geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Weigering bijstand gewapende macht
Artikel 422

De bevelhebber van de gewapende macht die weigert of opzettelijk nalaat op de wettige vordering van het bevoegde burgerlijk gezag de onder zijn bevel staande macht aan te wenden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ten onrechte inroepen bijstand gewapende macht
Artikel 422a

1. De ambtenaar die opzettelijk de bijstand van de gewapende macht inroept tegen de uitvoering van wettelijke voorschriften, van wettige bevelen van het openbaar gezag of van rechterlijke uitspraken of bevelschriften, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien die uitvoering daardoor wordt verhinderd, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verduistering van geld of geldswaardig papier
Artikel 423

De ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon, die opzettelijk geld, ongemunt goud of geldswaardig papier dat hij in zijn bediening onder zich heeft, verduistert of toelaat dat het door een ander weggenomen of verduisterd wordt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vervalsing van bescheiden
Artikel 424

De ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon die opzettelijk boeken of registers, uitsluitend bestemd tot controle van de administratie, valselijk opmaakt of vervalst, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Wegmaking van bewijsstukken
Artikel 425

1. De ambtenaar of een ander met enige openbare dienst voortdurend of tijdelijk belast persoon, die opzettelijk zaken bestemd om voor de bevoegde macht tot overtuiging of bewijs te dienen, akten, bescheiden of registers, welke hij in zijn bediening onder zich heeft verduistert, vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, of toelaat dat zij door een ander worden weggemaakt, vernield, beschadigd of onbruikbaar gemaakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Onder bevoegde macht wordt mede verstaan: een internationaal gerecht dat zijn rechtsmacht ontleent aan een verdrag waarbij Suriname partij is.

Aannemen van giften of beloften
Artikel 426

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de ambtenaar:
   1°. die, een gift, belofte of dienst aanneemt, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze hem of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt teneinde hem te bewegen om, zonder daardoor in strijd met zijn plicht te handelen, in zijn bediening iets te doen of na te laten;
   2°. die, een gift, belofte of dienst aanneemt, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze hem of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem, zonder daardoor in strijd met zijn plicht te handelen, in zijn huidige of vroegere bediening is gedaan of nagelaten;
   3°. die, voor zich zelf of een ander, een gift, belofte of dienst vraagt teneinde hem zelf te bewegen om, zonder daardoor in strijd met zijn plicht te handelen, in zijn bediening iets te doen of na te laten;
   4°. die, voor zich zelf of een ander, een gift, belofte of dienst vraagt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem zelf, zonder daardoor in strijd met zijn plicht te handelen, in zijn huidige of vroegere bediening is gedaan of nagelaten.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft, degene die in het vooruitzicht van een aanstelling als ambtenaar, indien de aanstelling als ambtenaar is gevolgd, een feit begaat als in lid 1 onder 1° en 3° omschreven.

3. Degene die een feit als omschreven in lid 1 begaat in verband met zijn hoedanigheid van minister, districtscommissaris of lid van een algemeen vertegenwoordigend orgaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Aannemen van giften of beloften onder verzwarende omstandigheden
Artikel 427

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de ambtenaar:
   1°. die, een gift of belofte dan wel een dienst aanneemt, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze hem of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt teneinde hem te bewegen om, in strijd met zijn plicht, in zijn bediening iets te doen of na te laten;
   2°. die, een gift of belofte dan wel een dienst aanneemt, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze hem of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem, in strijd met zijn plicht, in zijn huidige of vroegere bediening is gedaan of nagelaten;
   3°. die, voor zich zelf of een ander, een gift of belofte dan wel een dienst vraagt teneinde hem zelf te bewegen om, in strijd met zijn plicht, in zijn bediening iets te doen of na te laten;
   4°. die, voor zich zelf of een ander, een gift of belofte dan wel een dienst vraagt ten gevolge of naar aanleiding van hetgeen door hem zelf, in strijd met zijn plicht, in zijn huidige of vroegere bediening is gedaan of nagelaten.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die in het vooruitzicht van een aanstelling als ambtenaar, indien de aanstelling als ambtenaar is gevolgd, een feit begaat als in lid 1 onder 1° en 3° omschreven.

3. Degene die een feit als omschreven in lid 1 begaat in verband met zijn hoedanigheid van minister, districtscommissaris of lid van een algemeen vertegenwoordigend orgaan, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie**,** hetzij met één van beide straffen**.**

Aannemen van giften of beloften door rechter
Artikel 427a

1. De rechter die, een gift, belofte of dienst aanneemt, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze hem of een ander gedaan, verleend of aangeboden wordt teneinde invloed uit te oefenen op de beslissing van een aan zijn oordeel onderworpen zaak, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De rechter die, voor zich zelf of een ander, een gift, belofte of dienst vraagt teneinde hem zelf te bewegen om invloed uit te oefenen op de beslissing van een aan zijn oordeel

onderworpen zaak, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien de gift, belofte of dienst wordt aangenomen, wetende of redelijkerwijs vermoedende dat deze gedaan, verleend of aangeboden wordt om een veroordeling in een strafzaak te verkrijgen, wordt de rechter gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

4. Indien de gift, belofte of dienst wordt gevraagd teneinde hem te bewegen om een veroordeling in een strafzaak te verkrijgen, wordt de rechter gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Met ambtenaren gelijkgesteld
Artikel 428

1. Met ambtenaren worden ten aanzien van de artikelen 425, 426 en 427 gelijkgesteld personen in de openbare dienst van een vreemde staat of van een volkenrechtelijke organisatie.

2. Met ambtenaren worden ten aanzien van artikel 426 onder 2° en 4° en artikel 427 onder 2° en 4° voormalige ambtenaren gelijkgesteld.

3. Met rechter wordt ten aanzien van artikel 427a gelijkgesteld de rechter van een vreemde staat of van een volkenrechtelijke organisatie.

Dwang door ambtenaren
Artikel 429

De ambtenaar die door misbruik van gezag iemand dwingt iets te doen, niet te doen of te dulden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 429a

De ambtenaar die opzettelijk met misbruik van zijn functie of positie iets doet of nalaat iets te doen ten einde enig voordeel voor hem of een ander te verkrijgen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Knevelarij
Artikel 430

De ambtenaar die in de uitoefening van zijn bediening opzettelijk, als verschuldigd aan hemzelf, aan een **andere** ambtenaar of aan enige openbare kas, vordert of ontvangt of bij een uitbetaling terughoudt hetgeen niet verschuldigd is, wordt, als schuldig aan knevelarij, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ongeoorloofde verrijking
Artikel 430a

De ambtenaar die sedert de uitoefening van zijn functie opzettelijk een significante verhoging van zijn vermogen vergaart, waaraan geen aannemelijke rechtmatige verkrijging ten grondslag ligt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bevrijding gevangene
Artikel 431

1. De ambtenaar die, belast met de bewaking van iemand die op openbaar gezag of krachtens rechterlijke uitspraak of beschikking van de vrijheid is beroofd, hem opzettelijk laat ontsnappen of bevrijdt of bij zijn bevrijding of zelfbevrijding behulpzaam is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien de ontsnapping, bevrijding of zelfbevrijding aan zijn schuld te wijten is, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Niet melden wederrechtelijke vrijheidsberoving
Artikel 432

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. de ambtenaar, met het opsporen van strafbare feiten belast, die opzettelijk niet voldoet aan de vordering om van een wederrechtelijke vrijheidsberoving te doen blijken of daarvan aan de hogere macht opzettelijk niet onverwijld kennis geeft;
   2°. de ambtenaar die, na in de uitoefening van zijn bediening kennis te hebben bekomen dat iemand op onwettige wijze van de vrijheid is beroofd, opzettelijk nalaat daarvan onverwijld kennis te geven aan een ambtenaar met het opsporen van strafbare feiten belast.

2. De ambtenaar aan wiens schuld enig in dit artikel omschreven verzuim te wijten is, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Weigering door inrichtingshoofd
Artikel 433

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft het hoofd van een inrichting, bestemd tot opsluiting van veroordeelden, voorlopig aangehoudenen of gegijzelden, of het hoofd van een openbaar opvoedingsgesticht, inrichting voor jeugdigen, psychiatrische inrichting of inrichting voor ter beschikking gestelden, die weigert te voldoen aan een wettige vordering om iemand die in de inrichting of het gesticht is opgenomen te vertonen, of om inzage te geven van het register van inschrijving of van de akte waarvan de inschrijving bij wet gevorderd wordt.

Binnentreding woning

Artikel 434

De ambtenaar die opzettelijk in strijd met zijn bevoegdheid gebruik maakt van enige opsporings- of toezichtbevoegdheid als genoemd in het Wetboek van Strafvordering of in enige andere wet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 435
Vervallen.

Artikel 436
Vervallen.

Artikel 437
Vervallen.

Artikel 438
Vervallen.

Artikel 439
Vervallen.

Artikel 440
Vervallen.

Ambtenaar ongeoorloofde transacties
Artikel 441

De ambtenaar die opzettelijk deelneemt, middellijk of onmiddellijk, aan aannemingen of leveranties waarover hem op het tijdstip van de handeling geheel of ten dele het bestuur of toezicht is opgedragen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Ambtenaar bij ongeoorloofd huwelijk
Artikel 442

1. De ambtenaar van de burgerlijke stand die opzettelijk meewerkt aan iemands huwelijksvoltrekking, waardoor deze een dubbel huwelijk aangaat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De ambtenaar van de burgerlijke stand die opzettelijk meewerkt aan iemands huwelijksvoltrekking, waartegen enig ander wettig beletsel bestaat, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 443

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 421 tot en met 427 en 429 tot en met 442 omschreven misdrijven kan de ontzetting van het in artikel 46 lid 1 onder 1º vermelde recht worden uitgesproken en bij veroordeling wegens de in artikel 426 tot en met 427a omschreven misdrijven bovendien de ontzetting van het in artikel 46 lid 1 onder 3º vermelde recht.

TITEL XXIX
SCHEEPVAART- EN LUCHTVAARTMISDRIJVEN

Piraterij
Artikel 444

1. Als schuldig aan piraterij wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, degene die als schipper opzettelijk dienst neemt of dienst doet op een vaartuig, dat bestemd is of gebruikt wordt om in open zee daden van geweld te plegen tegen andere vaartuigen of tegen zich daarop bevindende personen of goederen, zonder door een oorlogvoerende mogendheid daartoe te zijn gemachtigd of tot de oorlogsmarine van een erkende mogendheid te behoren;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, degene die, als schepeling opzettelijk dienst neemt of vrijwillig in dienst blijft op een vaartuig met zodanige bestemming of gebruik.

2. Met het gemis van machtiging wordt gelijkgesteld het overschrijden van de machtiging alsmede het voorzien zijn van machtigingen afkomstig van tegen elkander oorlog voerende mogendheden.

3. Artikel 110 blijft buiten toepassing.

4. Het in de leden 1 tot en met 3 ten aanzien van de schipper en de schepeling bepaalde is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de gezagvoerder onderscheidenlijk het lid van de bemanning van een luchtvaartuig. Onder vaartuig wordt in de vorige leden ook begrepen luchtvaartuig en onder open zee ook het luchtruim daarboven.

Artikel 445

Indien de in artikel 444 omschreven daden van geweld de dood van een van de zich op het aangevallen vaartuig of luchtvaartuig bevindende personen ten gevolge hebben, wordt de schipper, de gezagvoerder van het luchtvaartuig of de deelnemer aan enige daad van geweld, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 446

Degene die voor eigen of vreemde rekening een vaartuig of luchtvaartuig uitrust met de in artikel 444 omschreven bestemming, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 447

Degene die opzettelijk voor eigen of vreemde rekening middellijk of onmiddellijk meewerkt tot het verhuren, vervrachten of verzekeren van een vaartuig of luchtvaartuig, dat de in artikel 444 omschreven bestemming heeft, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 448

Degene die een Surinaams vaartuig opzettelijk in de macht van piraten brengt, wordt gestraft:
1°. indien diegene de schipper is met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen;
2°. in alle andere gevallen met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Kaping
Artikel 448a

1. Degene die een luchtvaartuig, een vaartuig of een installatie ter zee door geweld, bedreiging met geweld of vreesaanjaging in de macht van diegene brengt of houdt dan wel van zijn route doet afwijken, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien twee of meer personen het feit gezamenlijk plegen, of indien het feit zwaar lichamelijk letsel ten gevolge heeft, dan wel het feit is gepleegd met het oogmerk iemand **wederrechtelijk** van zijn vrijheid te beroven of beroofd te houden, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

3. Indien het feit de dood ten gevolge heeft, wordt de schuldige gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Geweld aan boord van een (lucht-)vaartuig of installatie ter zee
Artikel 448b

Degene die opzettelijk een daad van geweld begaat tegen iemand die zich aan boord van een luchtvaartuig in vlucht, dan wel op een vaartuig of een installatie ter zee bevindt**,** wordt gestraft:
1°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het luchtvaartuig, de veilige vaart van het vaartuig of de veiligheid van de installatie ter zee te duchten is;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het luchtvaartuig, de veilige vaart van het vaartuig of de veiligheid van de installatie ter zee te duchten is en het feit zwaar lichamelijk letsel voor een ander ten gevolge heeft;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daarvan gevaar voor de veiligheid van het

luchtvaartuig, de veilige vaart van het vaartuig of de veiligheid van de installatie ter zee te duchten is en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Artikel 448c

Degene die opzettelijk gegevens doorgeeft waarvan diegene weet of ernstige reden heeft om te vermoeden dat zij onjuist zijn, wordt, indien daarvan gevaar voor een luchtvaartuig in vlucht of voor de veilige vaart van een vaartuig te duchten is, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Geweldpleging op luchthaven
Artikel 448d

Degene die opzettelijk met gebruikmaking van een vuurwapen, een ontplofbare of anderszins gemeengevaarlijke stof of enig ander gemeengevaarlijk voorwerp, een daad van geweld begaat tegen iemand die zich in of in de onmiddellijke nabijheid van de vertrek- of aankomstruimten van een luchthaven bevindt, wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste tien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor andere gebruikers van de luchthaven te duchten valt;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor andere gebruikers van de luchthaven te duchten valt en het feit zwaar lichamelijk letsel voor een ander ten gevolge heeft;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien daardoor levensgevaar voor andere gebruikers van de luchthaven te duchten valt en het feit iemands dood ten gevolge heeft.

Overmeestering schip door opvarende
Artikel 449

De opvarende van een Surinaams vaartuig die zich wederrechtelijk van het vaartuig meester maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Onttrekken schip aan de eigenaar/reder
Artikel 450

De schipper van een Surinaams vaartuig die het vaartuig aan de eigenaar of de rederij onttrekt en ten eigen bate gebruikt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 451
Vervallen.

Artikel 452
Vervallen.

Artikel 453

Vervallen.

Artikel 454
Vervallen.

Onttrekking aan de leiding
Artikel 455

De schipper van een Surinaams vaartuig die gedurende de reis zich opzettelijk aan de leiding over het vaartuig onttrekt, wordt, indien die gedraging de veiligheid van de opvarenden, het vaartuig of de zaken aan boord daarvan in gevaar brengt, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 456
Vervallen.

Artikel 457
Vervallen.

Artikel 458
Vervallen.

Insubordinatie
Artikel 459

1. De opvarende van een Surinaams vaartuig of zeevissersvaartuig die aan boord de schipper, of de schepeling die aan boord of in dienst een meerdere in rang feitelijk aanrandt, zich met geweld of bedreiging met geweld tegen hem verzet of hem opzettelijk van zijn vrijheid van handelen berooft, wordt, als schuldig aan insubordinatie, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De schuldige wordt gestraft:
   1°. met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het misdrijf of de daarmede gepaard gaande feitelijkheden enig lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
   2°. met gevangenisstraf van ten hoogste acht jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
   3°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij de dood ten gevolge hebben.

Muiterij
Artikel 460

1. Insubordinatie gepleegd door twee of meer verenigde personen, wordt, als muiterij, gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie hetzij met één van beide straffen.

2. De schuldige wordt gestraft:

1°. met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien het door de schuldige gepleegde misdrijf of de daarbij door diegene gepleegde feitelijkheden enig lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
2°. met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij zwaar lichamelijk letsel ten gevolge hebben;
3°. met gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien zij de dood ten gevolge hebben.

Opruiing tot muiterij
Artikel 461

Degene die aan boord van een Surinaams vaartuig of zeevissersvaartuig tot muiterij op dat vaartuig opruit, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 462
Vervallen.

Artikel 463
Vervallen.

Ongehoorzaamheid
Artikel 464

1. Met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. de opvarende van een Surinaams vaartuig die opzettelijk niet gehoorzaamt aan enig bevel van de schipper in het belang van de veiligheid aan boord gegeven;
   2°. de opvarende van een Surinaams vaartuig die in de wetenschap dat de schipper van zijn vrijheid van handelen beroofd is, hem niet naar vermogen te hulp komt;
   3°. de opvarende van een Surinaams vaartuig die, kennis dragende van een voornemen tot het plegen van insubordinatie, opzettelijk nalaat daarvan tijdig aan de schipper kennis te geven;
   4°. de opvarende, niet zijnde schepeling, van een Surinaams vaartuig die opzettelijk niet gehoorzaamt aan enig bevel van de schipper tot handhaving van de orde en tucht aan boord gegeven.

2. De onder 3° vermelde bepaling is niet van toepassing indien de insubordinatie niet is gevolgd.

Strafverzwaringsgrond voor scheepsofficieren
Artikel 465

De in de artikelen 449 en 459 tot en met 464 bepaalde gevangenisstraffen kunnen met een derde worden verhoogd, indien de schuldige aan een van de in die artikelen omschreven misdrijven scheepsofficier is.

Bevoordeling door schipper

Artikel 466

De schipper van een Surinaams vaartuig die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen of zodanige bevoordeling te bedekken, hetzij het vaartuig verkoopt, hetzij geld opneemt op het vaartuig, het scheepstoebehoren of de scheepsvoorraad, hetzij zaken aan boord van het vaartuig of zaken van de scheepsvoorraad verkoopt of verpandt, hetzij verdichte schaden of uitgaven in rekening brengt, hetzij niet zorgt dat aan boord de vereiste dagboeken overeenkomstig de wettelijke voorschriften worden gehouden, hetzij bij het verlaten van het vaartuig niet zorgt voor het behoud van de scheepspapieren, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Koerswijziging met oogmerk tot bevoordeling
Artikel 467

De schipper van een Surinaams vaartuig die, met het oogmerk om zich of een ander wederrechtelijk te bevoordelen of zodanige bevoordeling te bedekken, van koers verandert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 468
Vervallen.

Blootstellen vaartuig aan opbrenging/aanhouding/ophouding
Artikel 469

1. De schipper van een Surinaams vaartuig die opzettelijk, buiten noodzaak en buiten voorkennis van de eigenaar of de rederij, handelingen pleegt of gedoogt, die het vaartuig of de zaken aan boord daarvan aan opbrenging, aanhouding of ophouding kunnen blootstellen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. De opvarende die, buiten noodzaak en buiten voorkennis van de schipper, met die opzet gelijke handelingen pleegt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verwaarlozing opvarenden
Artikel 470

De schipper van een Surinaams vaartuig die opzettelijk buiten noodzaak aan een opvarende niet verschaft datgene wat hij verplicht is diegene te verschaffen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 471

De schipper van een Surinaams vaartuig die opzettelijk buiten noodzaak of in strijd met enig wettelijk voorschrift goederen werpt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Vernieling van zaken aan boord
Artikel 472

Degene die zaken aan boord van een vaartuig, opzettelijk en wederrechtelijk vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Voeren valse vlag
Artikel 473

De schipper die opzettelijk onbevoegd de Surinaamse vlag voert, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Valse onderscheidingstekens
Artikel 474

De schipper die opzettelijk door het voeren van enig onderscheidingsteken aan zijn vaartuig de schijn geeft alsof het een Surinaams oorlogsvaartuig ware, of een loodsvaartuig in wateren of zeegaten van Suriname dienst doende, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Onbevoegd optreden als schipper
Artikel 475

Degene die buiten noodzaak opzettelijk op een Surinaams vaartuig optreedt als schipper, stuurman of machinist daartoe ingevolge wettelijk voorschrift onbevoegd zijnde, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Weigering verdachte/veroordeelde aan boord te nemen
Artikel 476

De schipper van een Surinaams vaartuig, dan wel de gezagvoerder van een Surinaams luchtvaartuig**,** die zonder geldige reden weigert te voldoen aan een rechtmatige vordering om een verdachte of veroordeelde benevens de tot zijn zaak betrekkelijke stukken aan boord te nemen of te houden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bevrijding verdachte/veroordeelde
Artikel 477

1. De schipper van een Surinaams vaartuig, dan wel de gezagvoerder van een Surinaams luchtvaartuig, die een verdachte of veroordeelde benevens de tot de zaak van diegene betrekkelijke stukken aan boord heeft of genomen heeft, opzettelijk laat ontsnappen of bij bevrijding of zelfbevrijding van diegene behulpzaam is, dan wel de stukken opzettelijk

laat verdwijnen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien de ontsnapping, bevrijding of zelfbevrijding, dan wel de verdwijning aan zijn schuld is te wijten, wordt hij gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verzuim hulpverlening
Artikel 478

De schipper van een Surinaams vaartuig die de op hem rustende verplichting tot hulpverlening, opzettelijk niet nakomt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie jaren en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Misdrijf met terroristisch oogmerk
Artikel 478a

Indien een misdrijf, strafbaar gesteld in een van de artikelen 448a tot en met 448d, is begaan met een terroristisch oogmerk, kan de in dat artikel bepaalde tijdelijke gevangenisstraf met de helft worden verhoogd en kan, indien op dit misdrijf een tijdelijke gevangenisstraf van ten hoogste vijftien jaren is gesteld, levenslange gevangenisstraf of tijdelijk van ten hoogste dertig jaren worden opgelegd.

Artikel 478b

De samenspanning tot de artikelen 448a, 448b en 448d, te begaan met een terroristisch oogmerk, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste twaalf jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Bijkomende straf
Artikel 479

Bij veroordeling wegens een van de in deze titel opgenomen misdrijven, waarop een gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren of meer is gesteld**,** kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2° vermelde rechten worden uitgesproken.

TITEL XXX
BEGUNSTIGING

Heling
Artikel 480

1. Als schuldig aan opzetheling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen:
   a. degene die een goed verwerft, voorhanden heeft of overdraagt, dan wel een persoonlijk recht op of een zakelijk recht ten aanzien van een goed vestigt of overdraagt, terwijl diegene ten tijde van de verwerving of het voorhanden krijgen van

het goed dan wel het vestigen van het recht wist of begreep dat het een door misdrijf verkregen goed betrof;
b. degene die opzettelijk uit winstbejag een door misdrijf verkregen goed voorhanden heeft of overdraagt, dan wel een persoonlijk recht op of zakelijk recht ten aanzien van een door misdrijf verkregen goed overdraagt.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die opzettelijk uit de opbrengst van enig door misdrijf verkregen goed voordeel trekt.

Artikel 481

Degene die van het plegen van opzetheling een gewoonte maakt, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste negen jaren en geldboete van de vijfde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 482

1. Als schuldig aan schuldheling wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vier jaar en geldboete van de vierde categorie, hetzij met één van beide straffen:
   a. degene die een goed verwerft, voorhanden heeft of overdraagt, dan wel een persoonlijk recht op of zakelijk recht ten aanzien van een goed vestigt of overdraagt, terwijl diegene ten tijde van de verwerving of het voorhanden krijgen van het goed dan wel het vestigen van het recht redelijkerwijs had moeten vermoeden dat het een door misdrijf verkregen goed betrof;
   b. degene die uit winstbejag een goed voorhanden heeft of overdraagt dan wel een persoonlijk recht op of zakelijk recht ten aanzien van een goed overdraagt, terwijl diegene redelijkerwijs moet vermoeden dat het een door misdrijf verkregen goed betreft.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die uit de opbrengst van enig goed voordeel trekt, terwijl degene redelijkerwijs moet vermoeden dat het een door misdrijf verkregen goed betreft.

Bijkomende straf
Artikel 483

Bij veroordeling wegens een van de in de artikelen 480 tot en met 482 omschreven misdrijven, kan de ontzetting van de in artikel 46 lid 1 onder 1° en 2°, vermelde rechten worden uitgesproken.

Uitgeven van een stuk van strafbare aard
Artikel 484

Degene die enig geschrift of enige afbeelding uitgeeft van strafbare aard, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien:
1°. de dader noch bekend is, noch op eerste aanmaning nadat tot het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek is overgegaan**,** is bekendgemaakt;
2°. de uitgever wist of moest verwachten dat de dader op het tijdstip van de uitgave strafrechtelijk niet vervolgbaar of buiten Suriname gevestigd zou zijn.

Drukken van een stuk van strafbare aard
Artikel 485

Degene die enig geschrift of enige afbeelding drukt van strafbare aard, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen, indien:

1°. de persoon op last van wie het stuk gedrukt is noch bekend is, noch op eerste aanmaning nadat tot het instellen van een gerechtelijk vooronderzoek is overgegaan, is bekendgemaakt;

2°. de drukker wist of moest verwachten dat de persoon op last van wie het stuk gedrukt is, op het tijdstip van de uitgave strafrechtelijk niet vervolgbaar of buiten Suriname gevestigd zou zijn.

Vervolging op klacht
Artikel 486

Indien de aard van het geschrift of de afbeelding een misdrijf oplevert dat alleen op klacht vervolgbaar is kan de uitgever of drukker in de gevallen van de beide voorgaande artikelen alleen vervolgd worden op klacht van degene tegen wie dat misdrijf gepleegd is.

Artikel 487
Vervallen.

Artikel 488
Vervallen.

Artikel 489
Vervallen.

DERDE BOEK
OVERTREDINGEN

TITEL I
OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE ALGEMENE VEILIGHEID VAN PERSONEN EN GOEDEREN

Baldadigheid
Artikel 490

1. Baldadigheid tegen personen of goederen, waardoor gevaar, nadeel of ongerief kan worden teweeggebracht, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

2. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, wordt deze gestraft met hechtenis van ten hoogste drie dagen en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gevaarlijk dier
Artikel 491

Met hechtenis van ten hoogste zes dagen en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1°. degene die een dier aanhitst op een mens, op een dier dat bereden wordt of op een dier dat voor een rij- of voertuig gespannen is;
2°. degene die een onder zijn hoede staand dier, wanneer het een mens, een dier dat bereden wordt of een dier dat voor een rij- of voertuig gespannen is, aanvalt, niet terughoudt;
3°. degene die geen voldoende zorg draagt voor het onschadelijk houden van een onder zijn hoede staand gevaarlijk dier.

Artikel 492
Vervallen.

Het in staat van dronkenschap belemmeren van het verkeer
Artikel 493

1. Degene die, terwijl hij in staat van dronkenschap verkeert, hetzij in het openbaar het verkeer belemmert of de orde verstoort, hetzij eens anders veiligheid bedreigt, hetzij enige handeling verricht waarbij, tot voorkoming van gevaar voor leven of gezondheid van derden, bijzondere omzichtigheid of voorzorgen worden vereist, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes dagen en geldboete van eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verlopen, sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens gelijke of de in artikel 535 omschreven overtreding onherroepelijk is geworden, wordt deze gestraft met hechtenis van ten hoogste twee weken en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Hinderlijk volgen, belemmeren
Artikel 494

Degene die wederrechtelijk op de openbare weg een ander in zijn vrijheid van beweging belemmert of met een of meer anderen zich aan een ander tegen diens uitdrukkelijk verklaarde wil blijft opdringen of hem op hinderlijke wijze blijft volgen, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Veiligheid openbare weg
Artikel 495

Met geldboete van de eerste categorie wordt gestraft:
1°. degene die niet zorgt dat een door hem of op zijn last op een openbare weg gedane op- of uitgraving of een door hem of op zijn last op de openbare weg geplaatst voorwerp behoorlijk verlicht en van de gebruikelijke tekenen voorzien is;
2°. degene die bij een verrichting op of aan de openbare weg niet de nodige maatregelen neemt om voorbijgangers tegen mogelijk gevaar te waarschuwen;

3°. degene die iets plaatst op of aan, of werpt of uitgiet uit een gebouw op zodanige wijze dat door of ten gevolge daarvan iemand die van de openbare weg gebruik maakt, nadeel kan ondervinden;
4°. degene die op de openbare weg een rij-, trek- of lastdier laat staan, zonder de nodige voorzorgsmaatregelen tegen het aanrichten van schade te hebben genomen.

Versperring, belemmering van verkeer
Artikel 496

Degene die zonder verlof van het bevoegd gezag enige openbare land- of waterweg verspert of het verkeer daarop belemmert, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Brandstichting
Artikel 497

1. Degene die zonder verlof van de Districts-Commissaris of van de door deze aangewezen ambtenaar, eigen onroerende zaken in brand steekt, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

2. Deze bepaling is niet van toepassing op het buiten Paramaribo in brand steken van bomen of gewassen.

Zonder voorzorg aanbrengen of achterlaten van vuur
Artikel 498

Met hechtenis van ten hoogste zes weken en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1°. degene die zonder genoegzame voorzorg vuur op de zeestranden aanbrengt of achterlaat;
2°. degene die zonder genoegzame voorzorg vuur op terreinen van anderen, niet vallende onder die van sub 1° bedoeld, aanbrengt of achterlaat;
3°. degene die zonder genoegzame voorzorg vuur op eigen onbebouwd terrein aanbrengt of achterlaat;
onder eigen terrein wordt hier begrepen terrein waarvan degene door wie of op wiens last het vuur is aangebracht of achtergelaten, recht van gebruik of genot heeft.
4°. degene die zonder noodzaak vuur in of nabij beplantingen van anderen aanbrengt.

Diverse gevaarzettingsdelicten
Artikel 499

Met hechtenis van ten hoogste veertien dagen en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beiden wordt gestraft:

1°. degene die een vuurwapen afschiet, een vuurwerk ontsteekt of een vuur aanlegt aanlegt, voedt of onderhoudt op zo korte afstand van gebouwen of goederen dat daardoor brandgevaar kan ontstaan;
2°. degene die zonder voldoende voorzorg tegen brandgevaar een luchtballon oplaat, waaraan brandende stoffen gehecht zijn.
3°. degene die door gebrek aan de nodige omzichtigheid of voorzorg gevaar voor bos-, savanne-, struikgewas- of grasbrand doet ontstaan;

4°. degene die wederrechtelijk in oppervlaktewateren enige stof aanbrengt waardoor nadeel kan ontstaan in verband met het gebruik dat gewoonlijk van die wateren wordt gemaakt;
5°. degene die een vlieger oplaat of in de lucht heeft aan een lijn die zich geheel of ten dele bevindt binnen een afstand van vijfhonderd meter van een bovengrondse elektrische hoogspanningsleiding.

TITEL II
OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE OPENBARE ORDE

Smalende Godslastering
Artikel 500

Degene die op een van de openbare weg zichtbare plaats woorden of afbeeldingen stelt of gesteld houdt, die, als smalende Godslasteringen, voor godsdienstige gevoelens krenkend zijn, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Beroepsmatige discriminatie
Artikel 500a

Degene die in de uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf personen discrimineert wegens hun ras, hun godsdienst, hun levensovertuiging, hun seksuele geaardheid wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verboden plaats
Artikel 500b

Degene die zonder daartoe gerechtigd te zijn zich op een verboden plaats bevindt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Opneming militair werk
Artikel 501

Degene die zonder verlof van het bevoegd gezag een opneming doet, een tekening of beschrijving van enig militair werk, of die openbaar maakt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Burengerucht
Artikel 502

Met geldboete van de eerste categorie wordt gestraft:
1°. degene die burengerucht verwekt;
2°. degene die rumoer verwekt waardoor de nachtrust kan worden verstoord;
3°. degene die in nabijheid van gebouwen voor een geoorloofde godsdienstoefening of voor de rechtspraak of de zitting van een volksvertegenwoordigend orgaan bestemd, tijdens er

dienst wordt gedaan of zitting wordt gehouden, rumoer maakt waardoor de dienst of de zitting kan worden verstoord.

Bedelarij- landloperij- souteneur
Artikel 503

Met hetzij hechtenis van ten hoogste zes weken en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1°. als schuldig aan bedelarij, degene die in het openbaar bedelt;
2°. als schuldig aan landloperij, degene die zonder middelen van bestaan rondzwerft;
3°. degene die als souteneur uit de ontucht van een vrouw voordeel trekt.

Artikel 504
Vervallen.

Artikel 505
Vervallen.

Artikel 506
Vervallen.

Ordeteken, bij wet beschermde titel en opgave van valse naam
Artikel 507

Met geldboete van eerste categorie wordt gestraft:
1°. degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, een Surinaams ordeteken draagt;
2°. degene die zonder verlof van het bevoegde gezag, waar dit vereist wordt, een vreemd ordeteken, titel, rang of waardigheid aanneemt;
3°. degene die een titel voert zonder daartoe gerechtigd te zijn;
4°. degene die, door het bevoegd gezag naar zijn identiteitsgegevens gevraagd, een valse naam, voornaam, geboortedatum, geboorteplaats, adres waarop hij in de registers van de burgerlijke stand persoonsgegevens als ingezetene staat ingeschreven of woon- of verblijfplaats opgeeft.

Misbruik van Rode Kruisteken
Artikel 508

Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, gebruik maakt van het Rode Kruisteken of van de woorden “Rode Kruis” of “Kruis van Genève”, of van daarmede door de wetten en gebruiken van de oorlog gelijkgestelde tekens of woorden, dan wel van tekens of woorden, die daarvan een nabootsing zijn, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Zwitserse eedgenootschap
Artikel 508a

Met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die het wapen van het Zwitserse Eedgenootschap of een teken, hetwelk een nabootsing daarvan vormt wordt gebruikt,
1°. hetzij als fabrieks- of handelsmerk of als onderdeel van zulk een merk,

2°. hetzij met een doel, strijdig met de eerlijkheid in de handel,
3°. hetzij onder omstandigheden die het Zwitserse nationale gevoel zouden kunnen krenken.

Wijze van uitdrukking geven aan staatkundig streven
Artikel 509

Degene die in het openbaar kledingstukken of opzichtige onderscheidingstekenen draagt of voert, welke uitdrukking zijn van een bepaald staatkundig streven, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Indruk wekken van officieel gesteund of erkend optreden
Artikel 509a

1. Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, gebruik maakt van woorden, uitdrukkingen of kentekenen, die aanduiden of de indruk kunnen wekken, dat zijn optreden is bevorderd dan wel de steun of erkenning geniet vanwege Suriname, een buitenlandse mogendheid of vanwege een volkenrechtelijke organisatie wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Bij veroordeling wegens de in lid 1 van dit artikel omschreven overtreding kan openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak worden gelast.

Telefonische colportage
Artikel 509b

Degene die, anders dan in besloten kring, door tussenkomst van een ten algemenen nutte of mede ten algemenen nutte gebezigde telefooninrichting, goederen of diensten tegen betaling aanbiedt, daarbij te kennen gevend of de indruk wekkend dat de opbrengst geheel of ten dele voor een liefdadig of ideëel doel is bestemd, wordt gestraft met geldboete van de derde categorie.

Onjuiste vermelding hoedanigheid van een naamloze vennootschap
Artikel 510

De bestuurder of commissaris van een naamloze vennootschap of een andere in haar dienst, die in strijd handelt met enig wettelijk voorschrift betreffende de vermelding van de naam, de plaats van vestiging of het kapitaal der vennootschap, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Niet voldoen aan verplichting Wetboek van Koophandel
Artikel 511

De bestuurder van een naamloze vennootschap, die niet voldoet aan enige hem bij artikel 54 van het Wetboek van Koophandel opgelegde verplichting betreffende het register van aandeelhouders, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

Artikel 512

De bestuurder van een naamloze vennootschap, die niet voldoet aan enige hem bij het Wetboek van Koophandel opgelegde verplichting betreffende de openbaarmaking van enig besluit van aandeelhouders, het opmaken van de balans en de winst- en verliesrekening met toelichting, de openbaarmaking of nederlegging ter inzage van enig stuk, of de aankondiging van dergelijke nederlegging, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de derde categorie hetzij één van beide straffen**.**

Onbevoegd beroep uitoefenen
Artikel 513

1**.** Degene die, niet toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe bij wet een toelating wordt gevorderd, buiten noodzaak dat beroep uitoefent, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

2. Degene die, toegelaten tot de uitoefening van een beroep waartoe bij wet een toelating wordt gevorderd, buiten noodzaak in de uitoefening van dat beroep de grenzen zijner bevoegdheid overschrijdt, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

3. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, kan in het geval van lid 1 van dit artikel hechtenis van ten hoogste twee maanden en een geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen worden opgelegd; in het geval van lid 2 van dit artikel kan hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen worden opgelegd.

Handelaren in gebruikte, ongeregelde goederen.Bijhouden registers
Artikel 514

1. Met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de bij staatsbesluit aangewezen handelaar die in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf:
   a. niet met inachtneming van de bij staatsbesluit te stellen regels aantekening houdt van alle gebruikte of ongeregelde goederen die hij heeft verworven dan wel voorhanden heeft;
   b. een gebruikt of ongeregeld goed verwerft van iemand, zonder dat diegene zijn identiteitsgegevens heeft opgegeven of zonder dat hij die gegevens in zijn administratie heeft aangetekend;
   c. nalaat zijn administratie op eerste aanvraag ter inzage te geven aan een daartoe door de Districts-Commissaris aangewezen ambtenaar;
   d. nalaat een gebruikt of ongeregeld goed dat hij heeft verworven of voorhanden heeft, op eerste vordering van een ambtenaar als bedoeld in onderdeel c, ter bezichtiging af te staan en deze te laten zien waar dit goed in zijn administratie staat ingeschreven;
   e. een goed dat bij hem door of vanwege de politie met een duidelijke schriftelijke omschrijving als door misdrijf aan de rechthebbende is onttrokken of als verloren is aangegeven, verwerft of voorhanden heeft;
   f. aan een hem schriftelijk uitgereikt last van een ambtenaar als bedoeld in onderdeel c, tot het gedurende een daarbij aangegeven tijd, veertien dagen niet te boven gaande, bewaren of in bewaring geven van een goed dat hij voorhanden heeft, of aan een hem bij die last gegeven aanwijzing, geen gevolg geeft; of

g. nalaat de van hem bij schriftelijke vordering van een ambtenaar als bedoeld in onderdeel c, gevraagde opgaven betreffende door hem verworven of bij hem voorhanden zijnde goederen binnen de termijn, bij de vordering gesteld, naar waarheid te verschaffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft de voor de handelaar uit het in lid 1 van dit artikel optredende persoon die een feit begaat als in dit lid onder a tot en met g omschreven.

3. De schuldige kan worden ontzet van de uitoefening van het beroep waarin hij de overtreding begaat.

4. Onder ongeregelde goederen worden verstaan goederen die wegens hun aard of uitvoering, hun herkomst of de staat waarin zij verkeren, niet tot de algemeen gangbare goederen kunnen worden gerekend.

Verboden handel
Artikel 515

1. Met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de handelaar die op grond van artikel 514 bij staatsbesluit is aangewezen en in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf:
   a. een goed van een minderjarige verwerft, of
   b. een goed van iemand van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat hij is opgenomen in een strafinrichting, inrichting voor kinderbescherming of psychiatrische inrichting verwerft.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft de voor de handelaar uit het in lid 1 van dit artikel optredende persoon die een feit begaat als in dit lid onder a en b omschreven.

3. De schuldige kan worden ontzet van de uitoefening van het beroep waarin hij de overtreding heeft begaan.

Overtreding voorschrift ter bestrijding van heling.Mededelingsplicht
Artikel 516

1. De handelaar aangewezen bij staatsbesluit op grond van artikel 514, die een districtsverordening ter bestrijding van heling uitgevaardigd en afgekondigd, overtreedt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft degene die van opkopen een beroep of gewoonte maakt, zonder daarvan te voren de Districts-Commissaris of een door die Districts-Commissaris aangewezen ambtenaar schriftelijk in kennis te hebben gesteld**.**

Logementhouder.Verplichtingen inzake register
Artikel 517

Degene die er zijn beroep van maakt aan personen nachtverblijf te verschaffen wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen, indien hij:

a. nalaat zich onverwijld bij aankomst van de persoon die in de door hem gehouden inrichting de nacht zal doorbrengen een geldig reisdocument of identiteitsbewijs te doen overleggen;
b. geen doorlopend register houdt of nalaat daarin onverwijld bij de aankomst van die persoon zijn naam, beroep of betrekking, woonplaats en dag van aankomst aan te tekenen of te doen aantekenen alsmede zelf daarin aantekening te houden of te doen houden van de aard van het overgelegde document, en bij het vertrek, de dag van het vertrek;
c. nalaat dat register op aanvraag te vertonen aan de Districts-Commissaris dan wel aan de door deze aangewezen ambtenaar.

Uniform, uitrusting of bewapening kopen
Artikel 518

1. Met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   a. degene die van een krijgsman beneden de rang van officier goederen behorende tot de kleding, uitrusting of bewapening koopt, inruilt, als geschenk aanneemt, in pand, gebruik of bewaring neemt, of zodanige goederen voor een krijgsman beneden de rang van officier verkoopt, ruilt, ten geschenke, in pand, gebruik of bewaring geeft, zonder schriftelijke vergunning door of vanwege de bevelvoerende officier afgegeven;
   b. degene die, een gewoonte makende van het kopen van zodanige goederen, de bij staatsbesluit gegeven voorschriften omtrent het daarvan te houden register niet naleeft.

2. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens een van deze overtredingen onherroepelijk is geworden, kan de straf van hechtenis worden verdubbeld.

Bankbiljetten, munten, postzegels, reisdocumenten namaken
Artikel 519

Degene die drukwerken of andere voorwerpen in een vorm die ze op munt- of bankbiljetten, op muntspeciën, op van staatsmerken voorziene platina, gouden of zilveren werken, op postzegels of op reisdocumenten doet gelijken, vervaardigt, ontvangt, zich verschaft, in voorraad heeft, vervoert, invoert, doorvoert of uitvoert wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

Mededelen of bekendmaken van vertrouwelijk radiobericht
Artikel 520

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die de inhoud of de strekking van hetgeen door middel van een onder zijn beheer staande of door hem gebruikt radio-ontvangapparaat is opgevangen en, naar hij redelijkerwijs moet vermoeden, niet voor hem of mede voor hem bestemd is, hetzij aan een ander meedeelt, indien hij redelijkerwijs moet vermoeden, dat dan openlijke bekendmaking van de inhoud of de strekking volgen zal en zodanige bekendmaking volgt, hetzij openlijk bekend maakt.

Reclame maken voor afluister- of opneemapparatuur

Artikel 520a

Degene die openlijk of door verspreiding van enig geschrift ongevraagd een voorwerp als verkrijgbaar dan wel als bij hem voorhanden aanwijst en daarbij de aandacht vestigt op de geschiktheid daarvan als technisch hulpmiddel voor het heimelijk afluisteren, aftappen of opnemen van gesprekken, telecommunicatie of andere gegevensoverdracht door een geautomatiseerd werk of als onderdeel van zulk een hulpmiddel, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Gebruik verborgen camera in besloten ruimte
Artikel 520b

Met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die, gebruik makende van een daartoe aangebracht technisch hulpmiddel waarvan de aanwezigheid niet op duidelijke wijze kenbaar is gemaakt, van een persoon, aanwezig op een voor het publiek toegankelijke plaats, wederrechtelijk een afbeelding vervaardigt.

Eigenmachtig optreden tijdens surséance van betaling
Artikel 521

Met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:

a. degene die, surseance van betaling verkregen hebbende, eigenmachtig daden verricht, waartoe de medewerking van bewindvoerders door de wet wordt gevorderd;
b. de bestuurder of commissaris van een rechtspersoon welke surseánce van betaling verkregen heeft, die eigenmachtig daden verricht, waartoe de medewerking van bewindvoerders door de wet wordt gevorderd.

Pleegkind opnemen zonder toestemming
Artikel 521a

Degene die zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken een kind beneden de leeftijd van zes maanden hetwelk niet onder voogdij van een rechtspersoon staat als pleegkind opneemt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie weken en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

TITEL III
OVERTREDINGEN BETREFFENDE HET OPENBAAR GEZAG

Wegblijven als getuige, deskundige, tolk
Artikel 522

Degene die, wettelijk als getuige, als deskundige als eedsafnemer of als tolk opgeroepen, wederrechtelijk wegblijft, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Artikel 523

Vervallen.

Wegblijven van verwanten bij rechterlijke verhoren
Artikel 524

Degene die, in zaken van minderjarigen of onder curatele te stellen of gestelde personen of hen die in een psychiatrische inrichting zijn opgenomen als bloedverwant, aangehuwde, echtgenoot, voogd of toeziende voogd, curator of toeziende curator, voor de rechter geroepen om te worden gehoord, noch in persoon noch, waar dit is toegelaten, door tussenkomst van een gemachtigde verschijnt, zonder geldige reden van verschoning, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Weigeren gevorderd hulpbetoon
Artikel 525

1. Degene die, bij het bestaan van gevaar voor de algemene veiligheid van personen of goederen of bij ontdekking van een misdrijf op heterdaad, het hulpbetoon weigert dat de openbare macht van hem vordert en waartoe hij, zonder zich aan dadelijk gevaar bloot te stellen, in staat is, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

2. Deze bepaling is, ingeval van gevorderd hulpbetoon bij ontdekking van een misdrijf op heterdaad, niet van toepassing op degene die dat hulpbetoon weigert teneinde gevaar van vervolging te ontgaan of af te wenden van één zijner bloedverwanten of aangehuwden in de rechte linie of in de tweede of derde graad der zijlinie of van zijn echtgenoot of gewezen echtgenoot.

Afscheuren openbare bekendmaking
Artikel 526

Degene die een bekendmaking, vanwege het bevoegd gezag in het openbaar gedaan, wederrechtelijk afscheurt, onleesbaar maakt of beschadigt, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Bijhouden registers schepen en luchtvaartuig
Artikel 527

Met geldboete van ten hoogste de eerste categorie wordt gestraft:
a. degene die niet behoorlijk voldoet aan de verplichting, opgelegd in artikel 381 in verband met artikel 380 van het Wetboek van Koophandel, of aan een der verplichtingen, opgelegd bij het krachtens artikel 378 lid 2 van dat wetboek uitgevaardigd staatsbesluit;
b. degene die niet of niet behoorlijk voldoet aan de verplichting, opgelegd in artikel 4 lid 1 of onder c van de Wet Teboekgestelde Luchtvaartuigen, of aan enige verplichting opgelegd bij het krachtens artikel 2 van die wet uitgevaardigd staatsbesluit.

Inlevering reisdocument
Artikel 527a

Degene die een reisdocument dat in zijn bezit is, maar waarvan hij niet de houder is, of dat ingevolge een wettelijke bepaling moet worden ingeleverd, niet terstond wanneer hem dit mondeling door een daartoe bevoegde ambtenaar is bevolen, dan wel binnen veertien dagen,

nadat hem dit bij aangetekend schrijven in persoon is medegedeeld inlevert, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

Actieve fraude
Artikel 527b

Degene die, anders dan door valsheid in geschrift, aan degene door wie of door wiens tussenkomst enige verstrekking of tegemoetkoming wordt verleend, gegevens verstrekt die naar hij weet of redelijkerwijze moet vermoeden niet met de waarheid in overeenstemming zijn, wordt, indien deze gegevens van belang zijn voor de vaststelling van zijn of eens anders recht op die verstrekking of tegemoetkoming dan wel voor de hoogte of de duur van een dergelijke verstrekking of tegemoetkoming, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen

Passieve fraude
Artikel 527c

Degene die, in strijd met een hem bij of krachtens wettelijk voorschrift opgelegde verplichting, nalaat tijdig de benodigde gegevens te verstrekken, wordt, indien deze gegevens van belang zijn voor de vaststelling van zijn of eens anders recht op een verstrekking of tegemoetkoming dan wel voor de hoogte of de duur van een dergelijke verstrekking of tegemoetkoming, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

TITEL IV
OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE BURGERLIJKE STAAT

Niet voldoen aan een wettelijke verplichting tot aangifte van geboorte of van overlijden
Artikel 528

Degene die niet voldoet aan een wettelijke verplichting tot aangifte aan de ambtenaar van de burgerlijke stand voor de registers van geboorte of overlijden, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Artikel 528bis
Vervallen.

Verrichten huwelijksplechtigheid
Artikel 529

1. De bedienaar van de godsdienst die, voordat partijen hem hebben doen blijken dat haar huwelijk ten overstaan van de ambtenaar van de burgerlijke stand is voltrokken, enige godsdienstige plechtigheid daartoe betrekkelijk verricht, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

2. Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verlopen, sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is

geworden, kan, naast de geldboete, hechtenis van ten hoogste twee maanden worden opgelegd, hetzij met één van beide straffen.

3. De voorgaande leden zijn niet van toepassing op de bedienaar van de godsdienst die de plechtigheid verricht bij het voltrekken van een huwelijk overeenkomstig de burgerrechtelijke bepalingen betreffende de voltrekking van huwelijken ten overstaan van een huwelijksambtenaar.

Artikel 529a

1. De huwelijksambtenaar die niet binnen de daarvoor gestelde wettelijke termijn twee exemplaren van een te zijnen overstaan voltrokken huwelijk in ongeschonden staat aan de bevoegde ambtenaar van de burgerlijke stand overhandigt, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

2. De huwelijksambtenaar die met het door hem te bewaren exemplaar van een huwelijksakte niet overeenkomstig een daaromtrent door de President gegeven voorschrift handelt, wordt gestraft met geldboete van ten hoogste de eerste categorie.

3. Indien alle exemplaren van de akte van een ten overstaan van een huwelijksambtenaar voltrokken huwelijk door zijn onachtzaamheid zijn geschonden of ontbreken, kan hem, in plaats van geldboete, hechtenis van ten hoogste drie maanden worden opgelegd.

TITEL V
OVERTREDING BETREFFENDE HULPBEHOEVENDEN

Nalaten hulpverlenen
Artikel 530

Degene die, getuige van het ogenblikkelijke levensgevaar waarin een ander verkeert, nalaat deze die hulp te verlenen of te verschaffen die hij hem, zonder gevaar voor zich of anderen redelijkerwijs te kunnen duchten, verlenen of verschaffen kan, wordt, indien de dood van de hulpbehoevende volgt, gestraft met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen**.**

TITEL VI
OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE ZEDEN

Aanstoot geven
Artikel 531

Met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1° . degene die in het openbaar of op een van de openbare weg zichtbare plaats ongekleed of niet voldoende gekleed verschijnt;
2°. degene die in het openbaar voor de eerbaarheid aanstotelijke woorden uit of ontuchtelijke handelingen pleegt;

3°. degene die op een van de openbare weg zichtbare plaats voor de eerbaarheid aanstotelijke woorden of tekeningen stelt.

Artikel 532

1. Met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die op of aan plaatsen, voor het openbaar verkeer bestemd, enig geschrift, waarvan de leesbaar gestelde titel, omslag of inhoud geschikt is om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, of enige afbeelding of enig voorwerp, geschikt om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, openlijk ten toon stelt, aanbiedt of aanslaat;
   2°. degene die op of aan plaatsen, voor openbaar verkeer bestemd, de inhoud van enig geschrift, geschikt om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, openlijk ten gehore brengt.

2. Met dezelfde straf wordt gestraft:
   1°. degene die enig geschrift, enige afbeelding of enig voorwerp, geschikt om de zinnelijkheid van de jeugd te prikkelen, aan een minderjarige beneden de zestien jaren aanbiedt, blijvend of tijdelijk afstaat, in handen geeft of vertoont;
   2°. degene die inhoud van een zodanig geschrift in tegenwoordigheid van een minderjarige beneden de zestien jaren ten gehore brengt.

Wildplassen
Artikel 532a

Met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft degene die in het openbaar of op een van de openbare weg zichtbare plaats urineert, of op andere wijze zijn behoefte doet.

Artikel 533
Vervallen

Middel verstoring zwangerschap
Artikel 534

Degene die, hetzij enig middel tot verstoring van zwangerschap openlijk ten toon stelt, hetzij openlijk of ongevraagd zodanig middel of diensten ter verstoring van zwangerschap aanbiedt of als verkrijgbaar aanwijst, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Openbare dronkenschap
Artikel 535

Degene die zich in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van geestverruimende middelen op de openbare weg bevindt, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Sterke drank aan kind beneden achttien
Artikel 536

De verkoper van sterke drank of zijn vervanger die in de uitoefening van het beroep aan een kind beneden de achttien jaren sterke drank toedient of verkoopt wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Dierenmishandeling
Artikel 537

1. Met hechtenis van ten hoogste acht dagen en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
   1°. degene die dieren nodeloos vervoert of doet vervoeren op pijnlijke of kwellende wijze;
   2°. degene die dieren nodeloos vervoert of doet vervoeren, zonder hun het nodige levensonderhoud te verschaffen of te doen verschaffen;
   3°. degene die dieren vervoert, laadt of lost dan wel doet vervoeren, laden of lossen op een wijze welke in strijd is met de bij staatsbesluit daaromtrent gestelde regelen.

2. Tot de in lid 1 van dit artikel strafbaar gestelde feiten wordt gerekend:
   a. een dier arbeid doen verrichten, welke kennelijk zijn krachten te boven gaat of waartoe het uit hoofde van zijn toestand ongeschikt is;
   b. een dier vervoeren of doen vervoeren zonder dit het nodige levensonderhoud te verschaffen of doen verschaffen;
   c. het castreren van een dier anders dan door een dierenarts of door een persoon, die daartoe van regeringswege bevoegd is verklaard.

Hazardspel
Artikel 538

Degene die gebruik maakt van een in strijd met de bepalingen van artikel 313 opengestelde gelegenheid tot hazardspel, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Hazard
Artikel 539

Met hechtenis van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft:
1°. degene die zijn tussenkomst verleent bij het aanbieden of gelegenheid geven tot hazardspel, waarvoor geen vergunning bedoeld in artikel 313 is verleend;
2°. degene die voorwerpen of stoffen in zijn bezit heeft, die klaarblijkelijk bestemd zijn of geweest zijn, al dan niet na enige bewerking, tot het plegen van enige overtreding van de artikelen 313 en 538 en van dit artikel sub 1.

Artikel 540
Vervallen.

Artikel 541
Vervallen.

TITEL VII
OVERTREDINGEN BETREFFENDE HET VELD

Onbevoegd pluimvee over andermans grond laten lopen
Artikel 542

Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zijn niet uitvliegend pluimgedierte laat lopen in tuinen of op enige grond die bezaaid, bepoot of beplant is, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

Onbevoegd vee over andermans grond laten lopen
Artikel 543

Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, vee laat lopen in tuinen, op enig weiland, op enige grond die, hetzij bezaaid, bepoot of beplant is, hetzij ter bezaaiing, bepoting of beplanting is gereedgemaakt of waarvan de oogst nog niet is weggehaald, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

Onbevoegd over ingezaaide grond lopen
Artikel 544

Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, loopt of rijdt op enige grond die bezaaid, bepoot of beplant is, of die ter bezaaiing, bepoting of beplanting is gereedgemaakt of op enig weiland, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

Verboden toegang
Artikel 545

1. Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, over eens anders grond waarvan de toegang op een voor hem blijkbare wijze door de rechthebbende is verboden, loopt, rijdt of vee laat lopen, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

2. Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, de door de rechthebbende geplaatste aanwijzing of het bord als bedoeld in lid 1 van dit artikel verwijdert, verplaatst of onleesbaar maakt, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

Artikel 546

Degene die, zonder daartoe gerechtigd te zijn, zich begeeft of ophoudt op een grond of plantage tegen de uitgedrukte en hem kennelijk geworden wil van de eigenaar, beheerder of gezagvoerder, wordt gestraft met geldboete van de tweede categorie.

TITEL VIII
AMBTSOVERTREDINGEN

Afschrift vonnis vóór betekening
Artikel 547

De ambtenaar, bevoegd tot de uitgifte van afschriften of uittreksels van vonnissen, die zodanig afschrift of uittreksel uitgeeft alvorens het vonnis behoorlijk is ondertekend, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Openbaarmaking van geheime regeringsbescheiden
Artikel 548

De ambtenaar die zonder verlof van het bevoegd gezag afschrift maakt of uittreksel neemt van geheime regeringsbescheiden of staatstukken of die bekend maakt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 549

Met hechtenis van ten hoogste twee maanden en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen wordt gestraft de gewezen ambtenaar die zonder verlof van het bevoegd gezag:

1°. regeringsbescheiden of staatsstukken onder zich houdt;
2°. afschriften maakt of uittreksels neemt van geheime regeringsbescheiden of staatsstukken of die bekendmaakt.

Nalatigheid bij opname in gesticht
Artikel 550

Het hoofd van een inrichting, bestemd tot opsluiting van veroordeelden, voorlopige aangehoudenen of gegijzelden, van een staatsopvoedingsinrichting of van een psychiatrische inrichting, dat iemand in de inrichting opneemt of houdt, zonder zich het bevel van de bevoegde macht of de rechterlijke uitspraak te hebben laten vertonen, of dat nalaat van deze opneming en van het bevel of de uitspraak op grond waarvan zij geschiedt, in zijn registers de vereiste inschrijving te doen, wordt gestraft met hechtenis van hoogste een maand en geldboete van de eerste categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verzuim van bewijsstukken bij huwelijksvoltrekking
Artikel 551

De ambtenaar van de burgerlijke stand of de huwelijksambtenaar die nalaat vóór de voltrekking van een huwelijk zich de bewijsstukken of verklaringen te laten geven die de wet vordert, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Overtreding van voorschriften omtrent registers en akten van burgerlijke stand
Artikel 552

De ambtenaar van de burgerlijke stand die in strijd handelt met enig wettelijk voorschrift omtrent de registers of de akten van de burgerlijke stand of omtrent de formaliteiten vóór of bij de voltrekking van een huwelijk, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Nalaten inschrijving
Artikel 553

De ambtenaar van de burgerlijke stand die nalaat een akte in de registers op te nemen of een akte op een los blad schrijft, wordt gestraft met geldboete van de derde categorie.

Nalaten opgave
Artikel 554

Met geldboete van de derde categorie wordt gestraft:
1°. de ambtenaar van de burgerlijke stand die nalaat aan het bevoegd gezag de opgaven te doen die enig wettelijk voorschrift van hem vordert;
2° . de ambtenaar die nalaat aan de ambtenaar van de burgerlijke stand de opgaven te doen die enig wettelijk voorschrift van hem vordert.

Begrip ambtenaar van burgerlijke stand
Artikel 554a

Onder ambtenaar van de burgerlijke stand wordt ten aanzien van de artikelen 552 tot en met 554 verstaan een ieder die ingevolge enig wettelijk voorschrift met de bewaring van een register van de burgerlijke stand is belast.

TITEL IX
SCHEEPVAARTOVERTREDINGEN

Vertrek schip zonder vereiste scheepspapieren
Artikel 555

De schipper van een Surinaams vaartuig die vertrekt alvorens de bij de wet vereiste monsterrol is opgemaakt en getekend, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Niet alle wettelijk vereiste documenten aan boord hebben
Artikel 556

De schipper van een Surinaams vaartuig die niet alle door of krachtens wettelijke bepalingen gevorderde scheepspapieren, boeken, bescheiden of andere gegevensdragers aan boord heeft, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Dagboeken/strafregister niet bijhouden/niet vertonen/inzage weigeren
Artikel 557

1. Met geldboete van de eerste categorie wordt gestraft:
   1°. de schipper van een Surinaams vaartuig die niet zorgt, dat aanboord van zijn vaartuig de bij de wet vereiste dagboeken overeenkomstig de wettelijke voorschriften worden gehouden of die dagboeken niet vertoont wanneer en waar de wet dit vordert;
   2°. de schipper van een Surinaams vaartuig die het bij wet vereiste strafregister niet overeenkomstig de wettelijke voorschriften houdt of niet vertoont wanneer en waar de wet dit vordert;
   3°. de schipper van een Surinaams vaartuig die, bij gemis van het strafregister, nalaat de rechter de bij de wet gevorderde mededelingen te doen:
   4°. de eigenaar, reder, boekhouder, schipper of rompbevrachter van een Surinaams vaartuig die weigert aan belanghebbenden op hun aanvrage inzage of, tegen betaling van de kosten, afschrift te verstrekken van de aan boord van het vaartuig gehouden dagboeken.

2. Indien tijdens het plegen van de overtredingen nog geen twee jaren zijn verlopen sedert een vroegere veroordeling van de schuldige wegens een van deze overtredingen onherroepelijk is geworden, kan, naast de geldboete, hechtenis van ten hoogste twee maanden worden opgelegd.

Verzuim inschrijving geboorten/sterfgevallen
Artikel 558

De schipper van een Surinaams vaartuig die niet voldoet aan zijn wettelijke verplichting betreffende de inschrijving en kennisgeving van geboorten of sterfgevallen, die gedurende een zeereis plaats hebben, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Schipper of schepeling
Artikel 559

De schipper of schepeling die niet in acht neemt de wettelijke voorschriften vastgesteld tot voorkoming van aanvaring of aandrijving, wordt gestraft met geldboete van de eerste categorie.

Artikel 560
Vervallen.

Niet verstrekken inlichtingen na aanvaring
Artikel 561

De schipper van een Surinaams vaartuig die niet voldoet aan de verplichtingen, hem opgelegd in lid 2 van artikel 456 van het Wetboek van Koophandel, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste drie maanden en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Verboden schepelingendienst
Artikel 562

De eigenaar, de rompbevrachter**,** de reder en de schipper van een Surinaams vaartuig, aan boord waarvan personen als schepelingen werkzaam zijn in strijd met het verbod van artikel 506 van het Wetboek van Koophandel, worden gestraft met geldboete van de eerste categorie voor iedere persoon, die aldus werkzaam is.

TITEL X
OVERTREDINGEN AAN BOORD VAN LUCHTVAARTUIGEN

Artikel 563

Degene die aan boord van een luchtvaartuig in vlucht bemanningsleden door woord of gebaar belemmert hun werk te doen, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 564

Degene die aan boord van een luchtvaartuig in vlucht weigert een door of namens de gezagvoerder rechtmatig gegeven bevel op te volgen, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 564a

Degene die rookt aan boord van een luchtvaartuig in vlucht terwijl zulks op een voor hem kenbare wijze door de luchtvaartmaatschappij op veiligheidsgronden is verboden, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 564b

Degene die rookdetectoren of andere veiligheidsinstrumenten aan boord van een luchtvaartuig vernielt, beschadigt of onbruikbaar maakt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 564c

Degene die aan boord van een luchtvaartuig in vlucht enig elektronisch apparaat gebruikt terwijl zulks op een voor hem kenbare wijze door de luchtvaartmaatschappij op veiligheidsgronden is verboden, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 564d

Degene die zich in kennelijke staat van dronkenschap of kennelijk onder invloed van geestverruimende middelen aan boord van een luchtvaartuig in vlucht bevindt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste een maand en geldboete van de tweede categorie, hetzij met één van beide straffen.

ARTIKEL II

Voor zover in andere wettelijke regelingen wordt verwezen naar bepalingen in het Wetboek van strafrecht, zijn de overeenkomstige bepalingen in dit wetboek van toepassing.

ARTIKEL III

1. Bij de inwerkingtreding van deze wet vervalt de Algemene Geldboetewet (S.B. 2002 no. 73).

2. Voor zover in andere wettelijke regelingen wordt verwezen naar een geldboete categorie genoemd in de Algemene Geldboetewet, is de overeenkomstige categorie in artikel 40 in dit Wetboek van toepassing.

ARTIKEL IV

1. Deze wet wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.

2. Zij treedt inwerking met ingang van de dag volgende op die van haar afkondiging met uitzondering van de artikelen 56 tot en met 56w en 105p tot en met 106b die in werking treden op een door de President te bepalen tijdstip.

3. De Minister van Justitie en Politie is belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de……

DESIRÉ D. BOUTERSE

WET van .....…….....……,
houdende nadere wijziging van het
Wetboek van Strafrecht (G.B. 1911 no. 1,
zoals laatstelijk gewijzigd bij S.B. 2012 no. 70)
in verband met herziening van het
Wetboek van Strafrecht

MEMORIE VAN TOELICHTING

A. ALGEMEEN

1. De noodzaak tot herziening van het Wetboek van Strafrecht.

De noodzaak tot herziening van de bestaande regelgeving betreffende het strafrecht, vloeit voort uit het feit dat sommige delen van het Wetboek van Strafrecht sterk verouderd zijn. Daarnaast dienen aanpassingen in modaliteiten van straffen en een herijking - in onderling verband - van de geldende strafbedreigingen plaats te vinden. Bovendien hebben de ontwikkelingen, zoals die rondom 11 september 2001 in de Verenigde Staten van Amerika en de afspraken die gemaakt zijn in het kader van de terrorismebestrijding, ertoe geleid dat nieuwe strafbepalingen in dit verband in het Wetboek van Strafrecht moeten worden opgenomen. Verder is een aantal gevallen van integriteitaantasting niet geregeld in het huidige Wetboek van Strafrecht, terwijl de noodzaak daartoe wel bestaat uit hoofde van de Verdragsverplichtingen waaraan Suriname is gebonden. Voorts kan met betrekking tot het jeugdstrafrecht in Suriname worden gesteld dat dit gebrekkig is geregeld.

2. Algemene uitgangspunten en hoofdlijnen

De door de Minister van Justitie en Politie ingestelde Commissie Herziening Wetboek van Strafrecht heeft ervoor gekozen om het Surinaamse Wetboek van Strafrecht en het concept Wetboek van Strafrecht van 2005, als uitgangspunten te nemen voor de herziening van het Wetboek. Daarbij is ook gelet op de ontwikkelingen met betrekking tot de concept Wetboeken van Strafrecht van Aruba en de Nederlandse Antillen. Telkens is de vraag gesteld en beantwoord of die wetgeving voor ons land adequaat is en of aanpassingen aan de Surinaamse samenleving en de daarin gewortelde cultuur noodzakelijk zijn. Bovendien is waar nodig de bestaande tekst verbeterd of verduidelijkt. Daarnaast is de huidige wet geactualiseerd aan de hand van jurisprudentie, overige wetgeving en internationale verdragen. Telkens als veranderingen worden voorgesteld ten opzichte van de bestaande tekst zal daarvan in deze memorie van toelichting verantwoording worden afgelegd.

3. Toelichting op de afzonderlijke artikelen

Vanzelfsprekend kan hier geen commentaar worden gegeven op ieder artikel en zeker niet op de merendeels ongewijzigde. Men kan veelal te rade gaan bij de toelichtingen op het bestaande wetboek, die destijds bij de opname van de diverse artikelen zijn verschenen.

B. EERSTE BOEK , ALGEMENE BEPALINGEN.

1. TITEL I (OMVANG VAN DE WERKING VAN DE STRAFWET).

De eerste titel betreft de omvang van de werking van onze strafwetten. Aan artikel 1 is een lid toegevoegd dat gelijkluidend is aan het eerste artikel van de samenloop titel maar meer thuishoort in deze titel. De daarop volgende artikelen, betreffende de rechtsmacht, zijn verbeterd en aangevuld. Het betreft hier ingewikkelde en steeds veranderende situaties, met name door telkens nieuwe verdragen, die tot aanpassing nopen. Het betreft hier bijvoorbeeld het Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen (New York, 15 december 1997), het Internationaal Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme (New York, 9 december 1999), het Inter-Amerikaans verdrag inzake corruptie, het VN verdrag inzake corruptie (New York, 31 oktober 2003), het VN Verdrag ter bestrijding van transnationale georganiseerde misdaad (New York, 15 november 2000) en het daarbij behorende Protocol inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel (New York, 15 november 2000), het Protocol tegen de smokkel van migranten over land, over zee en door de lucht (New York 15 november 2000) en het Internationaal Verdrag tegen de aanwerving, het inzetten, de financiëring en de opleiding van huurlingen (New York, 4 december 1989).

Bovendien is er sprake van een meer verfijnde rechtsmacht regeling, ingegeven door allerlei ontwikkelingen, waaronder bijvoorbeeld de Circulaire van de Internationale Burgerluchtvaart Organisatie (ICAO) waarin rechtsmacht wordt voorgesteld ten aanzien van een aantal strafbare feiten gepleegd door een vreemdeling aan boord van een vreemd vliegtuig maar ook met betrekking tot terroristische misdrijven in het buitenland gepleegd. Hoewel dergelijke delicten buiten Suriname worden begaan, is er toch voor gekozen om deze regelgeving over te nemen, aangezien het, wat er ook te zeggen valt over de juridische verplichting om een dergelijke rechtsmacht te vestigen, in het kader van de internationale verantwoordelijkheden een goede zaak is dat Suriname op dit gebied een breed scala van mogelijkheden heeft om op te treden in de daarvoor in aanmerking komende gevallen.
Sommige rechtsmachtbepalingen betreffen diegenen *tegen* wie het strafbare feit is begaan, het slachtoffer dus. Men zie daarvoor artikel 4**,** onder 9, 11, 13 en 14.

Een volgend probleem is dat van de nationaliteit van luchtvaartuigen. Ten aanzien van de algemene strafbaarheid van artikel 3 is er voor gekozen om, de rechtsmacht te beperken tot de luchtvaartuigen van eigen bodem. Er zijn geen gevallen bekend, waarin deze beperking tot problemen heeft geleid.

In navolging van het hierboven genoemde ICAO Circular 288-LE/1 is apart de rechtsmacht (onder artikel 4 sub 7 onder e) gevestigd over een aantal strafbare feiten gepleegd aan boord van vreemde vliegtuigen waardoor de orde aan boord en daarmee de veiligheid van het vliegtuig tijdens de vlucht in gevaar worden gebracht, zoals de beoogde strafbaarstelling van het niet opvolgen van instructies van de bemanning (563 en 564), het roken in het vliegtuig (564a), het afdekken van rookdetectie-apparatuur (564b), het gebruik van elektronische apparatuur (564c), zoals mobiel bellen gedurende de vlucht, het verkeren in een toestand van dronkenschap (564d) dan wel het plegen van ernstiger strafbare feiten, zoals brandstichting (207), aanranding (299), het beledigen (325), bedreigen (345) en mishandelen (360 – 366) of zelfs doden (347) van medepassagiers of de bemanning van het vliegtuig of het vernielen van het interieur van het vliegtuig (414). Op deze wijze wordt voorzien in een mogelijkheid om onmiddellijk na de landing op onze vliegvelden, in bepaalde gevallen waarin de openbare

orde ernstig is aangetast aan boord van een vliegtuig, in te grijpen en eventueel deze zaak vervolgens hier te lande strafrechtelijk af te doen. Naar mate het een ernstigere zaak betreft, is de verwachting dat een meer gerede staat een verzoek tot uitlevering zal doen, aan welk verzoek dan bij voorkeur gevolg kan worden gegeven. Eventuele terroristische misdrijven zullen kunnen vallen onder artikel 4 sub 13 t/m 16.
Ten aanzien van artikel 4 onder 15 zij opgemerkt dat met de Surinaamse overheid ook eventuele toekomstige decentrale overheden worden bedoeld.
Het passief nationaliteitsbeginsel is uitgangspunt in het nieuwe tweede lid. Suriname vestigt hierdoor rechtsmacht over misdrijven begaan tegen een Surinamer terwijl de verdachte zich in één van de aan Suriname grenzende landen bevindt. Die bepaling dient eng te worden uitgelegd. De strekking van de bepaling is om rechtsmacht te vestigen in de grensgebieden van de aan Suriname grenzende landen. Het is uitdrukkelijk niet geweest om rechtsmacht te vestigen over een Braziliaan die een misdrijf tegen een Surinamer heeft gepleegd en zich in Rio de Janeiro of een andere ver van de grens met Suriname liggende plaats bevindt. Naast de beperking tot de grensgebieden is de rechtsmacht bovendien beperkt tot de ernstige misdrijven.

Nieuw opgenomen in het Wetboek is de bepaling van artikel 4a. Door de invoering van deze bepaling vestigt Suriname rechtsmacht op grond van bepaalde internationale verdragen, de zogenaamde afgeleide rechtsmacht.

De bepaling van artikel 5 vestigt rechtsmacht op grond van het personaliteitsbeginsel. Hier vindt een uitbreiding in het kader van de toetreding van Suriname tot het Internationaal Strafhof.

2. TITEL II (STRAFFEN).

Artikel 9

De doodstraf is als sanctie geschrapt, hiermee is artikel 10 komen te vervallen. Over de doodstraf bestaan zeer omvangrijke maatschappelijke discussies. De samenleving kent zowel voor- als tegenstanders van de doodstraf. Derhalve dient te worden toegelicht waarom in het herziene Wetboek van Strafrecht toch de principiële keuze is gemaakt voor het verwijderen en daarmee wordt definitief de doodstraf afgeschaft.
Er zijn drie redenen. Allereerst wordt deze sanctie in de praktijk niet toegepast. Ten tweede kan een principiële reden worden genoemd. De overheid kan zich niet het recht toe-eigenen om deze ultieme straf ten uitvoer te brengen. Tot slot is er een praktische reden: de doodstraf is absoluut en ‘onomkeerbaar’. De straf geeft geen erkenning aan de menselijke feilbaarheid. Een eenmaal ten uitvoer gebrachte doodstraf kan niet door middel van een herziening van een vonnis, bijvoorbeeld bij het bekend worden van een novum, worden hersteld.
In de bepaling is de plaatsing in de landswerkinrichting eveneens geschrapt. Deze plaatsing was slechts van toepassing bij de overtreding van openbare dronkenschap. Daarnaast is de cumulatie van straffen mogelijk gemaakt in een nieuw ingevoegd tweede lid.
Nieuw is de uitbreiding met de taakstraf bestaande uit de werkstraf en de leerstraf.

Taakstraffen zijn geschikt voor de plegers van naar verhouding lichte delicten. De werkstraf kan worden beschouwd vanuit de maatschappij bezien als een vergoeding van de delinquent naar de samenleving toe: de verrichte werkzaamheden komen ten goede aan de samenleving. Alleen bij veroordeling tot een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf van maximaal zes maanden kan de rechter tevens een taakstraf opleggen.

De leerstraf heeft duidelijk pedagogische elementen. Resocialisatie is een belangrijk aspect bij deze sanctie. De gehele tenuitvoerlegging van de taakstraf is hierop gericht. De leerstraf is met het oog op het belang van resocialisatie, met name in een kleine samenleving als de onze, dan ook opgenomen.

In het vierde lid wordt een beperkte mogelijkheid gegeven om een taakstraf te combineren met een vrijheidsstraf.

Artikel 9a, Rechterlijk pardon
Voorgesteld wordt het rechterlijk pardon in te voeren. Het nieuwe artikel geeft de bevoegdheid aan de rechter om na een bewezenverklaring af te zien van enige strafoplegging bijvoorbeeld vanwege de geringe ernst van het feit of de persoon van de dader. Voor overtreding is het rechterlijk pardon reeds geregeld in art. 345 WvSv.

Artikel 11, Gevangenisstraf
De tijdelijke gevangenisstraf is in art. 11 lid 2 verhoogd van 15 naar 20 jaren. Gedurende lange tijd zijn de straffen in Suriname niet verhoogd. In de tussentijd is dit echter wel geschied op de Nederlandse Antillen en ook in Nederland. Het beste argument inzake de discussie over de vraag of de maximale duur van de tijdelijke gevangenisstraf als alternatief voor levenslange gevangenisstraf voldoende is, wordt gevonden in het zogenoemde 'strafgat'-argument: aangezien de tijdelijke gevangenisstraf voor zeer ernstige delicten, waarop alternatief een levenslange gevangenisstraf staat, maximaal twintig jaren bedraagt, moet de rechter als het ware kiezen tussen de levenslange straf en de tijdelijke straf van maximaal twintig jaren, waarvan tweederde gedeelte wordt uitgezeten gelet op ons systeem van voorwaardelijke invrijheidstelling. Met een verhoging van deze straf naar *dertig jaren,* wordt de rechter een beter alternatief geboden.

Artikel 14, Strafinrichtingen
Bij of krachtens wet worden regels gesteld ten aanzien van de tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen, vrijheidsbenemende maatregelen en de strafinrichtingen.

Artikel 17, Voorwaardelijke straffen
Het artikel is ruimer geformuleerd en verbeterd ten opzichte van de thans bestaande bepaling. In het voorstel kan, voor wat betreft de taakstraffen, alleen de werkstraf voorwaardelijk worden opgelegd. Het opleggen van een voorwaardelijke leerstraf doet immers geen recht aan de sanctiedoeleinden van speciale preventie.

Artikel 18, Proeftijd
De proeftijd gaat in zodra de uitspraak waarin is bepaald dat een deel van de straf voorwaardelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd, onherroepelijk is geworden. De bijzondere voorwaarden gelden echter pas indien deze in schriftelijke vorm door of vanwege het openbaar ministerie aan de veroordeelde in persoon zijn betekend. Een dergelijke betekening sluit misverstanden over de exacte inhoud van deze bijzondere voorwaarden uit.

Artikel 19 t/m 27
In artikel 19 betreffende de mogelijk op te leggen voorwaarden, wordt het elektronisch toezicht opgenomen als controlemodaliteit en wordt de mogelijkheid tot het opleggen van de verplichting geld te storten in een schadefonds geweldsmisdrijven ingevoerd. De rechter zal, indien hij naast deze voorwaarde tevens een geldboete oplegt, rekening houden met deze

voorwaarde. De bepalingen met betrekking tot toezicht (artikel 20) en verandering van voorwaarden (artikel 23) zijn aangepast. Uit de bepalingen met betrekking tot de tenuitvoerlegging, de vordering tot de tenuitvoerlegging (artikel 24) en de procedure met betrekking tot de tenuitvoerlegging (artikel 25) is de verplichting tot dagtekening bij de rechter geschrapt. De termijn tot vordering in artikel 24 is verruimd van drie naar zes maanden, aangezien de vordering volgens het voorgestelde artikel 24 rechtstreeks bij de rechter dient te worden aangebracht en niet via een dag-bepalingssysteem, dat tot nodeloze vertraging leidt. Het appointeringsrooster van de rechter in aanmerking genomen lijkt een periode van zes maanden zowel uit het oogpunt van de vereiste versheid van de zaak als uit het oogpunt van efficiency en haalbaarheid een goed compromis. Er dient echter naar te worden gestreefd de periode zo kort mogelijk te houden. De termijn tot vordering in het vierde lid van artikel 24 is thans te beperkt en wordt daarom uitgebreid tot 6 maanden. In art. 24 lid 3 wordt met rechter niet bedoeld de persoon van de rechter, maar de instantie waar de straf is opgelegd.
Het onderzoek zal in het openbaar dienen te geschieden, artikel 26 (wijze van onderzoek) en de normale manier van procederen in strafzaken zal zoveel mogelijk worden toegepast.
Artikel 27, Beslissingen. Ook de uitspraak zal in het openbaar dienen te geschieden. In beginsel kan geen rechtsmiddel worden ingesteld tegen de beslissing van de rechter op de vordering van het OM dan wel op verzoek van de veroordeelde. Dit is slechts anders indien die beslissing is gegeven tegelijk met een beslissing in een nieuwe strafzaak en derhalve onderdeel uitmaakt van dat nieuwe vonnis.

Artikelen 28a t/m 33, Voorwaardelijke invrijheidstelling

Nieuw ingevoerd is artikel 28a (toetsing levenslange gevangenisstraf). De bepaling beperkt zich slechts tot diegenen aan wie de levenslange straf is opgelegd. De executie van een gevangenisstraf zonder enige hoop op terugkeer in de maatschappij kan een mensonterende situatie opleveren. Thans is het enige uitzicht dat wordt geboden op terugkeer in de maatschappij de mogelijkheid van de President van Suriname om gratie te verlenen. Die mogelijkheid kan echter onder grote invloed van de publieke opinie komen te staan. Inspelend hierop wordt in deze regeling de verplichting opgelegd aan de rechter om de positie van de tot levenslang veroordeelde na twintig jaren en zonodig telkens na vijf jaren daarna opnieuw te toetsen. We zijn ons er van bewust, dat dit lijkt op de regeling van gratiëring, maar stellen met nadruk, dat deze regeling een eventuele gratiëring volgens de normale weg onverlet laat.

Doel van de regeling is te voorkomen, dat de executie van de levenslange gevangenisstraf automatisch of op oneigenlijke motieven leidt tot een uitzichtloos bestaan voor de betrokkenen. Uiteraard dienen de belangen van de veroordeelde te worden afgewogen tegenover de belangen van de maatschappij en met name dient daarbij de positie van nabestaanden van de slachtoffers of van de slachtoffers zelf betrokken te worden. In het tweede lid wordt ook het recidivegevaar genoemd: het ligt voor de hand dat het Hof zich daartoe laat voorlichten door een gedragsdeskundige.

De procedure voor de totstandkoming van de beslissing van het Hof is geregeld in het vierde en vijfde lid: aangesloten wordt bij de behandeling van diverse te nemen beslissingen door de rechter in dezelfde sfeer, bijvoorbeeld de behandeling van beslissingen in het kader van de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straffen (artikel 24 tot en met 26) en van de voorwaardelijke invrijheidstelling (artikel 30 en volgende). Het Hof kan besluiten de veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid te stellen. Aangesloten wordt, met betrekking tot het stellen van de voorwaarden, bij de voorwaardelijke veroordeling (artikel 17 en volgende).

Daarmede is ook de procedure voor een eventuele herroeping van de invrijheidsstelling geregeld.

In artikel 29 leden 1 en 2 is aangegeven welk gedeelte van het onvoorwaardelijk deel van de vrijheidsstraf door de veroordeelde eerst uitgezeten dient te worden om in aanmerking te komen voor de voorwaardelijke invrijheidsstelling.
Bij de berekening van die termijn wordt daarbij niet in mindering gebracht de termijn(en) van gratie.

De overige artikelen betreffende de voorwaardelijke invrijheidsstellingen zijn aangevuld met een nieuwe bepaling van artikel 30a. De bepaling geeft aan op welke gronden de voorwaardelijke invrijheidstelling wordt uitgesteld of achterwege gelaten. Tevens wordt in de bepalingen een nieuwe thans nog niet bestaande Commissie Voorwaardelijke Invrijheidstelling ingesteld. Deze Commissie zal de belangen van de veroordeelde moeten afwegen tegen de belangen van de maatschappij om de veroordeelde langer vast te houden, waarbij de beschikbaarheid van detentieplaatsen zeker een rol mag spelen.

In artikel 31 is vermeldenswaard dat er een mogelijkheid is opgenomen om de in vrijheid gestelde veroordeelde van wie de voorwaardelijke invrijheidstelling is herroepen wederom aan te houden. Binnen drie dagen na zijn aanhouding dient deze aangehouden veroordeelde dan voor de rechter-commissaris te worden geleid, die de rechtmatigheid van de aanhouding toetst. Daartoe wordt hem een raadsman toegevoegd. De betekening ex artikel 33 tweede lid dient uiteraard voor die voorgeleiding plaats te vinden.

Krachtens artikel 33 komt de veroordeelde een bezwaarschrift tegen de beslissing tot herroeping toe. In die bepaling wordt de mogelijkheid geboden om tegen de diverse in het kader van de voorwaardelijke invrijheidstelling door of namens de Minister genomen beslissingen een bezwaarschrift in te dienen.
In het derde lid van artikel 33 wordt gesproken van een periode van veertien dagen nadat de veroordeelde kennis heeft gekregen van de beslissing. Met opzet is hierbij niet bepaald dat die termijn begint te lopen op het moment van betekening van de beslissing (hoewel dat in de meeste gevallen wel het geval zal zijn), aangezien niet elke beslissing kan worden betekend, waarbij met name wordt gedacht aan de fictieve weigering als bedoeld in de laatste volzin van het eerste lid. Het ligt voor de hand dat de rechter de termijn van veertien dagen in die gevallen naar redelijkheid en billijkheid zal interpreteren.
Het derde en vierde lid van artikel 33 zien op de veroordeelde die gebruik maakt of overweegt gebruik te maken van zijn recht om een bezwaarschrift in te dienen en die zich van zijn vrijheid beroofd weet. Enerzijds zal deze in afwachting van de behandeling van zijn zaak in beginsel niet in vrijheid worden gesteld en anderzijds zal hem een raadsman worden toegevoegd.

Artikel 33a regelt de bezwaarschriftenprocedure, waarbij ter wille van de overzichtelijkheid is aangesloten op de procedure voor de behandeling van een vordering tot ten uitvoerlegging van een voorwaardelijke veroordeling en een verzoek tot wijziging van voorwaarden door het openbaar ministerie of door de verdachte.

Voorgesteld wordt de bepaling van artikel 38a die de mogelijkheid biedt om de vrijheidsstraf buiten Suriname te doen ondergaan. Met dit artikel wordt het bijvoorbeeld mogelijk om gedetineerden in een getuigenbeschermingsprogramma (artikel 24 van het VN-verdrag ter bestrijding van grensoverschrijdende georganiseerde criminaliteit) onder te brengen en op een

onbekende plaats in het buitenland hun gevangenisstraf te laten ondergaan. Met de in dit artikel bedoelde gevallen van executie in het buitenland blijft het een Surinaamse straf, die in uitzonderlijke omstandigheden en op verzoek van de betrokkene elders wordt ondergaan. De bepaling beoogt niet te voorzien in de normale gevallen die krachtens een uitlevering- of een rechtshulpverdrag dan wel enig verdrag tot overdracht van ten uitvoer te leggen straffen zijn of kunnen worden geregeld.

Artikel 39 t/m 39h, Taakstraf
De rechter legt in het vonnis de taakstraf op en bepaalt tevens het aantal uren werken en/of leren dat de taakstraf zal omvatten. Het is niet de bedoeling dat de veroordeelde de leerstraf invult met het volgen van een cursus naar eigen keuze. De veroordeelde moet een cursus volgen en wel op het terrein waarop, gelet op het door hem gepleegde delict, zijn persoonlijkheid kennelijk te kort schiet en recidive te verwachten is als er niet aan dat tekort iets wordt gedaan. Ook de inhoud van deze straf is daarmee gericht op het voorkomen van recidive bij deze verdachte (speciale preventie): de straf is daarmee op zijn toekomst gericht. Een vermogensdelinquent die niet van een minimuminkomen kan rondkomen zal bijv. een budgettraining moeten kunnen volgen, een zedendelinquent zal moeten leren op aanvaardbare wijze met seksualiteit om te gaan en voor een pleger van huiselijk geweld zou het aangewezen kunnen zijn een cursus omgaan met agressie te volgen. In deze inhoud van de leerstraf schuilt het strafkarakter van de leerstraf. De rechter moet daarom de inhoud van het leertraject in het vonnis opnemen. De strafopleggende rechter is degene die een verband moet leggen tussen het delict en de straf. Omdat de straf, in zijn gerichtheid en in zijn zwaarte, sterk bepaald wordt door de concrete inhoud ervan, dient de rechter ook in het vonnis de inhoud van het te volgen leertraject te bepalen. Indien gewenst kan de rechter ook de aard van de werkzaamheden van de werkstraf vermelden, waarbij hij rekening zal houden met de mogelijk praktische moeilijkheden bij het vinden van werkprojecten.

De taakstraf kan voor maximaal 480 uren worden opgelegd, waarvan niet meer dan 240 uur werkstraf (artikel 39 lid 2). Een algemeen minimum is voor de taakstraf niet bepaald. Vooral praktische eisen stellen hier een grens: een taakstraf van drie uren is bijvoorbeeld niet goed uitvoerbaar.
Taakstraf kan worden gecombineerd met andere straffen maar niet met vrijheidsstraffen waarvan het onvoorwaardelijk deel meer bedraagt dan zes maanden: art. 9 leden 3 en 4.

Voor het geval de veroordeelde de taakstraf niet naar behoren verricht, bepaalt de rechter, evenals bij de geldboete, in het vonnis de vervangende hechtenis. Als de veroordeelde niet wil werken of leren, moet hij alsnog detentie ondergaan (art. 39a). De Officier van Justitie beslist of de taakstraf niet naar behoren is verricht en of daarvoor in de plaats vervangende hechtenis moet worden ondergaan: art. 39b. Tegen die beslissing kan beroep worden aangetekend bij de rechter. Door het ondergaan van een deel van de taak vermindert de vervangende hechtenis naar evenredigheid (art. 39a lid 4).

De taakstraf kan door het OM ook bij wijze van transactie aan de verdachte worden aangeboden. Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op artikel 100.
Bij het maken van een taakstraffenbesluit (art. 39h), wordt afgestemd met de dienst belast met de reclassering (zie ook artikel 39b).

Artikelen 40 t/m 41d, Geldboete
In navolging van de geldboetewet wordt op elk delict een geldboetestraf mogelijk gemaakt, uitgezonderd de misdrijven waarop levenslange gevangenisstraf staat. In de leden 6 en 7 van

artikel 40 wordt een regeling gegeven voor die wetten die (nog) niet zijn aangepast. Voor het geval in die wetten geldboetes kunnen worden opgelegd, die niet corresponderen met de huidige categorieën, wordt aansluiting gezocht bij de categorie waarbinnen die betreffende geldboete valt. Voorgesteld wordt om geldboetecategorieën in te voeren en op basis van een algemene indeling de hoogte van de geldboete vast te stellen, zodat niet bij elke afzonderlijke delictsomschrijving moet worden bepaald welke geldboete de meest passende sanctie is. Hierbij is het eenvoudigst om de geldboetecategorieën te koppelen aan de maximale gevangenisstraf waarmee een bepaalde gedraging mag worden gesanctioneerd.

Het volgende systeem wordt voorgesteld:
De geldboete van de eerste categorie komt niet voor in Boek II en wordt gereserveerd voor een aantal eenvoudige overtredingen (Boek III).
De geldboete van de tweede categorie wordt gekoppeld aan een gedraging waarop een hechtenisstraf van ten hoogste twee maanden is gesteld bij overtredingen of een gevangenisstraf tot zes maanden bij misdrijven.
De geldboete van de derde categorie wordt gekoppeld aan de overige overtredingen of een gedraging waarop een maximale gevangenisstraf van zes maanden tot en met een jaar is gesteld.
De geldboete van de vierde categorie wordt gekoppeld aan een gedraging waarop een maximale gevangenisstraf van meer dan een jaar tot zes jaren is gesteld.
De geldboete van de vijfde categorie wordt gekoppeld aan een gedraging waarop een maximale gevangenisstraf van 6 jaren of meer is gesteld.

Bij een veroordeling van een rechtspersoon en bij culpoze delicten kan, indien de voor het feit bepaalde boetecategorie geen passende bestraffing toelaat, een geldboete worden opgelegd tot ten hoogste het bedrag van de naast hogere categorie.
Bij rechtspersonen omdat de maximaal op te leggen straf soms als te laag (voor een onderneming) moet worden aangemerkt, mede gelet op het feit, dat hier geen vrijheidsstraf kan worden opgelegd. Bij culpoze delicten zijn vrijheidsstraffen vaak minder passend, zodat ook hier de (incidentele) mogelijkheid tot een hogere geldboete wenselijk is. Op deze wijze kan ook beter worden voldaan aan de sanctiedoelen.

Het eerste lid van artikel 40 spreekt over al dan niet bij rechterlijke uitspraak; hiermee wordt beoogd de verdachte die de verplichting om een transactie te betalen heeft aanvaard, maar die transactie nog niet kan betalen, onder de verplichting te laten vallen. Een transactie die binnen termijnen wordt betaald is een acceptatie van die boetes.

Het hierboven beschreven uitgangspunt (koppeling van de geldboetecategorie aan de vrijheidsstraf) zal betekenen dat bij een aantal delicten waarvoor reeds in het huidige wetboek een geldboete mogelijk is, de geldboetes zullen worden verhoogd. Naast het argument dat op deze wijze meer systematiek in het wetboek wordt gebracht, wordt de verhoging gerechtvaardigd door de geldontwaarding. Bij de meeste delicten is de hoogte van de geldboete sinds hun invoering niet meer gewijzigd. De bedreigde mogelijke geldboete kan ook worden verlaagd. Dat is met name bij die delicten wenselijk waar een hogere geldboete eertijds nodig werd geoordeeld om de illegale winsten te kunnen afromen. Nu de mogelijkheid tot het ontnemen van wederrechtelijk verkregen voordeel een vaste plaats in het wetboek heeft verkregen en de praktijk bezig is zich ermee vertrouwd te maken, is er geen behoefte meer aan een torenhoge zogenaamde afroomboete.

De zevende categorie zoals die in de huidige Geldboetewet is opgenomen is dan ook niet overgenomen. De zesde geldboetecategorie is uitsluitend voor rechtspersonen en schulddelicten bedoeld.
Door de koppeling van de strafmaxima aan de hoogte van de vrijheidsstraf werd het noodzakelijk geacht de maximale geldboetes te herijken. De minimum geldboete is op SRD. 10,- gesteld. De maximale geldboetes zijn aangepast en passen beter bij de maatschappelijke werkelijkheid. Voor kinderen is de minimum geldboete gelijk aan die van de volwassenen op SRD. 10,- gesteld. Het hoogste maximum voor kinderen is gelijk gesteld aan de maximum geldboete van de tweede categorie voor volwassenen, SRD. 10.000,-.
Een mogelijke verhoging van de maximale geldboete betekent natuurlijk niet dat de rechter nu ook verplicht is om tot een hoger bedrag te veroordelen. Zijn onafhankelijkheid blijft - gelijk bij de verhoging van het maximum der gevangenisstraffen - ook hier als uitgangspunt recht overeind staan.
Zo kan iemand die wordt veroordeeld voor een eenvoudige belediging worden veroordeeld tot een geldboete van de eerste categorie. De eerste categorie heeft een maximum van SRD. 3.500,-. Indien de rechter echter van mening is dat de belediging wel strafwaardig is doch niet zo ernstig dat hij het maximum moet opleggen, kan hij ervoor kiezen een geldboete op te leggen van bijvoorbeeld SRD. 400,-.

Voor het niet voldoen aan de betaling van de opgelegde geldboete blijft vervangende hechtenis mogelijk.
In het tweede lid van artikel 40, is bepaald dat maatschappelijke omstandigheden meespelen bij de vaststelling van de hoogte van de geldboete. Het draagkrachtbeginsel kan als een van die omstandigheden worden aangemerkt. Ingevoerd wordt, de mogelijkheid om in termijnen te betalen, artikel 41a. Daarbij is het mogelijke minimumtermijn bedrag vastgesteld op SRD. 50,-. Artikel 41(oud) is komen te vervallen.
Voordat tot executie van de vervangende hechtenis kan worden overgegaan dient volgens het eerste lid van artikel 41b te blijken van afwezigheid van volledige betaling of verhaal (op de goederen van de veroordeelde). Het bedrag in het derde lid is op SRD. 10,- gesteld om de veroordeelde aan te sporen de geldboete te voldoen en niet te laten kiezen voor het uitzitten van vervangende hechtenis.
Het nieuw voorgestelde artikel 41c vervangt de min of meer gelijke regeling over de vervangende hechtenis bij geldboete in artikel 40a (oud).
Ter wille van een reële executie wordt voorgesteld om de termijn in ons land op zes jaren te stellen. In artikel 41d wordt bepaald dat voor vervangende hechtenis geen regeling van voorwaardelijke invrijheidstelling van toepassing is.

Artikel 44, Aftrek voorlopige hechtenis
De bepaling is uitgebreid door toevoeging van opname in andere instituten, aangezien opname in een van die instituten in onze wet niet binnen het kader van de voorlopige hechtenis valt.

Nieuw voorgesteld is de bepaling van artikel 45. De bepaling heeft betrekking op de aftrek ten behoeve van personen die werden uitgeleverd ter strafexecutie, waar het in art. 44 gaat over vervolgingsuitlevering. Artikel 45 (oud) (berisping), kan worden geschrapt gelet op de opname van aparte straffen in het jeugdstrafrecht in titel IX.

Artikelen 46 t/m 48, Ontzetting van rechten
Met het de facto afschaffen van de opkomstplicht is het zijn van militair een ambt of zo men wil een beroep, wat een aparte vermelding van het dienen van de gewapende macht

overbodig maakt. Het begrip ‘raadsman’ is niet meer bekend in de hier bedoelde familierechtelijke betekenis en kan reeds daarom vervallen. Een aparte categorie voor ‘bewindvoerder’ lijkt overdreven, nu er op vertrouwd kan worden dat de rechter slechts bewindvoerders van goede naam en faam aanstelt.

Het reisverbod in de wet is als extra mogelijkheid van ontzetting van rechten opgenomen. De voorwaardelijke straf de bevoegdheid tot reizen te ontzeggen wordt daarmee geïntroduceerd als strafmodaliteit in overeenstemming met artikel 17 lid 3. Het is noodzakelijk de Paspoortinstructie voor de Republiek Suriname (S.B. 2005 no. 2), dienovereenkomstig aan te passen.

De ontzetting van het recht tot reizen is in de eerste plaats bedoeld (net als de meeste andere reeds lang bestaande mogelijkheden tot ontzetting van rechten) om in specifieke gevallen de schuldigen niet langer in de positie te laten waarin zij hun strafbare feiten hebben begaan. Het zal duidelijk zijn dat bij deze toevoeging in de eerste plaats wordt gedacht aan misdrijven uit de Wet Verdovende Middelen. Maar verder kan ook worden gedacht aan andere smokkeldelicten, zoals invoer van verboden wapenen en andere goederen of aan internationale misdrijven als mensensmokkel, mensenhandel en het omkopen van buitenlandse ambtenaren. Telkens zal bij het specifieke delict worden vermeld, dat de mogelijkheid bestaat gebruik te maken van deze bijkomende straf.
Ongetwijfeld zal de rechter zorg dragen voor een verstandige strafoplegging in deze. Op verzoek van de veroordeelde kan de rechter zijn beslissing aanpassen (vijfde lid). Bovendien kan een wijs executiebeleid, waarbij ruimte wordt gelaten voor het reizen in noodgevallen er voor zorgen dat veroordeelden niet onevenredig zwaar worden gestraft.
Voor buitenlanders is de mogelijkheid gegeven hun het recht te ontzeggen om het grondgebied van Suriname gedurende een bepaalde tijd in te reizen.

Met betrekking tot het antwoord op de vraag of een reisverbod wel toegestaan is gelet op verdragsbepalingen als art. 12 van het Internationaal Verdrag inzake Burgerrechten en Politieke rechten en art. 2 van het vierde protocol bij het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden kan worden opgemerkt dat in die artikelen een derde lid is opgenomen dat de mogelijkheid aan lidstaten biedt om bij wet inbreuk te maken op het recht tot zich vrijelijk te verplaatsen, indien die beperkingen in een democratische samenleving nodig zijn ter handhaving van de openbare orde en voorkoming van strafbare feiten. Het zal duidelijk zijn, dat deze omstandigheden hier van toepassing zijn; te denken valt aan een straatverbod als een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke straf.

In het kader van artikel 46 lid 1 sub 5 wordt met name gedacht aan het opleggen van een straatverbod, c.q. gebiedsverbod.
Dat wil zeggen: een beperking van het grondrecht om te gaan en te staan waar men wil. Er is aantoonbare behoefte aan een dergelijk straat- c.q. gebiedsverbod in ten minste drie situaties.
De eerste is die van belaging of stalking, verwezen wordt naar artikel 345b. Vaak vertonen afgewezen minnaars zich op hinderlijke wijze in de buurt van hun ex-geliefde, van wie zij het niet kunnen verkroppen dat deze de relatie heeft beëindigd. Het is dan soms de civiele rechter die er aan te pas moet komen om bij wege van voorlopige voorziening deze persoon te verbieden zich in de buurt op te houden waar het slachtoffer van stalking woont. Dit kan ook voorkomen in gevallen van huiselijk geweld. Ook dan kan het gewenst zijn dat de schuldige uit de buurt van de mishandelde blijft.

Van belang is uiteraard dat het gebied waaruit de schuldige wordt geweerd nauwkeurig in het vonnis wordt omschreven. De gebiedsaanduiding kan plaats vinden door de wijk te omschrijven, dan wel het gebied gegrensd tussen bepaalde wegen, alsmede een combinatie van beide.
De bewegingsvrijheid mag niet zodanig worden beperkt dat van die vrijheid hoegenaamd niets meer overblijft. Maar op zichzelf is de omstandigheid dat de schuldige woonachtig is of werkzaam is in het verboden gebied geen beletsel om het gebiedsverbod op te leggen. Het is immers zijn eigen gedrag dat aanleiding geeft tot een beperking van zijn vrijheid. Dat de schuldige dientengevolge naar andere woonruimte of een andere werkkring moet omzien kan een consequentie zijn waarmee de rechter uiteraard rekening moet houden indien hij oplegging van een gebiedsverbod overweegt. Deze ontzetting wordt in elk geval mogelijk gemaakt in geval van veroordeling wegens het begaan van misdrijven als belaging, mishandeling, diefstal en afdreiging.

Voor het overige zijn in het eerste lid gehandhaafd (1) het recht tot het bekleden van ambten, (2) het recht tot het uitoefenen van bepaalde beroepen en (3) het kiesrecht. Bij de formulering van het kiesrecht is het actief en passief kiesrecht als alternatief opgenomen. Uiteraard kan de rechter ook ontzetting uit zowel het actieve als het passieve kiesrecht bevelen. Onder het uitoefenen van beroepen wordt ook verstaan het uitoefenen van bepaalde functies, zoals bijvoorbeeld die van het zijn van bestuurder in een rechtspersoon.
De ontzetting van de in artikel 46 genoemde rechten kan niet bij elk misdrijf worden uitgesproken. De bepaling somt slechts de rechten op waaruit in de nadere bepalingen kan worden aangegeven, dat een schuldige daaruit kan worden ontzet. Per titel of per bepaling wordt in het Wetboek bepaald welke ontzetting zou kunnen worden uitgesproken. Deze werkwijze, die de ontzetting van rechten onderscheidt van de andere bijkomende straffen, is gekozen aangezien de ontzetting van rechten in sommige gevallen zeer ingrijpend kan zijn.

Bij nalezing van het huidige Wetboek van Strafrecht is gebleken dat de ontzegging van bepaalde rechten volgens de huidige tekst op een inconsistente wijze bij bepaalde misdrijven mag worden uitgesproken. Dientengevolge worden voor de ontzegging van rechten hieronder enige uitgangspunten geformuleerd.

Uit het recht tot het *bekleden van ambten of bepaalde ambten* kan de schuldige worden ontzet indien het misdrijf een ernstige aantasting van de objectieve betrouwbaarheid van de persoon van de schuldige met zich meebrengt en daarmee tevens het ambt in diskrediet is gebracht of kan worden gebracht, zoals ook verwoord in art. 47.
Uit het recht tot de *uitoefening van bepaalde beroepen,* waaronder tevens functies of het dienen bij de gewapende macht kunnen worden gerekend, kan de schuldige worden ontzet indien het misdrijf een ernstige aantasting met zich meebrengt van de door het publiek te verwachten objectieve betrouwbaarheid waarmee iemand die beroepen zal uitoefenen.
Uit het *actieve of passieve kiesrecht* kan de schuldige slechts worden ontzet indien het misdrijf een ernstige aantasting van de grondslagen van ons staatsbestel met zich mee brengt.
Uit het recht om *te reizen* kan de schuldige (zoals hierboven aangegeven) worden ontzet indien het misdrijf met name in relatie tot het buitenland kan worden begaan dan wel betrekking heeft op verwerving van of de invoer, doorvoer of uitvoer van personen en of goederen.
Uit het recht *zich vrijelijk in alle delen van Suriname te bevinden* kan de schuldige (zoals hierboven eveneens is aangegeven) worden ontzet indien het misdrijf het ernstige vermoeden met zich meebrengt dat de schuldige een vergrote kans op recidive heeft indien hem de toegang tot die gebieden niet wordt ontzegd en dat handelen een grote overlast veroorzaakt.

In het tweede lid is de bepaling opgenomen dat in geval van terroristische misdrijven een ontzetting kan worden uitgesproken van alle rechten. Deze constructie is gekozen om te voorkomen dat dit in elk geval apart moet worden aangegeven, nu in art. 113b duidelijk staat aangegeven welke de terroristische misdrijven zijn.

In het derde lid is het 'oude' tweede lid opgenomen en vernieuwd. Het betreft de ontzetting van leden van de rechterlijke macht en van andere voor het leven aangestelde ambtenaren, bijvoorbeeld notarissen. Om tegenstrijdige uitspraken te voorkomen is vastgelegd dat de strafrechter die functionarissen niet kan ontzetten uit hun ambt; dat is en blijft voorbehouden aan de specifieke regelingen van die ambten. In dit verband wordt verwezen naar art. 46.

In het vierde lid is de bepaling opgenomen dat het kiesrecht slechts kan worden ontzegd bij een veroordeling van ten minste een jaar gevangenisstraf.
In het voorgestelde vijfde lid is aangegeven dat de rechter de duur van de ontzetting tot reizen, of tot het zich bevinden in bepaalde gebieden, in voorkomende gevallen kan wijzigen. In spoedeisende gevallen kan het openbaar ministerie het verbod ook opschorten, bijvoorbeeld indien de betrokkene in verband met een sterfgeval toch moet kunnen reizen.

De artikelen 47 en 48 (oud) zijn bijna integraal overgenomen in artikel 47 en artikel 48. Wat betreft de duur van het op te leggen reis- en gebiedsverbod wordt aansluiting gezocht bij de duur van de mogelijke ontzetting uit de andere rechten. Overigens is een vierde mogelijkheid toegevoegd, zodat de straf ook afzonderlijk kan worden opgelegd (met uitzondering van het actief of passief kiesrecht, waar op grond van art. 46, vierde lid een minimumveroordeling van een jaar is vereist).

De artikelen 49 en 49a zijn vervallen. Deze bepalingen worden nader geregeld in een nieuwe titel met betrekking tot de maatregelen.

Artikelen 50 t/m 50c, Verbeurdverklaring (artikelen 50 t/m 50c (oud)).
Door de verwijzing in artikel 50 lid 2 naar artikel 40 lid 2, wordt het draagkrachtbeginsel tot uitdrukking gebracht. Verder worden geen inhoudelijke wijzigingen voorgesteld. Wel heeft in artikel 50a een verduidelijking plaatsgevonden ten opzichte van de oude tekst.

Overige bepalingen van de tweede titel.
In de plaats van artikel 51 (oud) is artikel 52 (oud) opgenomen met enige aanpassing. Art. 51 (oud) is een uitzondering op het huidige jeugdrecht dat verbeurdverklaring bij minderjarigen uitsluit. In het artikel werd de mogelijkheid gegeven om in belastingzaken de schuldige desondanks toch te veroordelen tot verbeurdverklaring. In het nieuw artikel 52 wordt deze bepaling geschrapt omdat verbeurdverklaring ook in het jeugdrecht een regulier op te leggen straf wordt.

Artikel 52, Kosten en baten
Dit artikel over de kosten en baten van de vrijheidsstraffen is inhoudelijk onveranderd (art. 53 (oud).

3. TITEL IIA (MAATREGELEN).

Er is een nieuwe titel IIA, "Maatregelen" ingevoerd. In artikel 54 zijn de maatregelen genoemd, waarbij er enkele nieuwe maatregelen zijn toegevoegd; deze worden in de volgende artikelen uitgewerkt.

Artikel 54a (kosten tenuitvoerlegging maatregelen)
De huidige tekst is ten opzichte van het huidige art. 54a (oud), aangepast aan de nieuwe schadevergoedingsmaatregel (art. 54f). De baten daarvan vloeien niet toe aan de Staat maar aan het slachtoffer.

Artikelen 54b t/m 54d (onttrekking aan het verkeer, art. 54b t/m 54d (oud).
Onttrekking aan het verkeer van in beslag genomen voorwerpen is ook mogelijk als overeenkomstig art. 9a (nieuw) geen straf is opgelegd.
Artikel 54c is gesplitst in 54c en 54d, overigens is de inhoud ongewijzigd.

Nieuw Artikel 54e (ontnemingsmaatregel)
Nieuw ingevoegd is de bepaling van artikel 54e die een maatregel tot ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel mogelijk maakt.
De maatregel wordt ingevoerd ter bestrijding van de in aantal toegenomen georganiseerde en lucratieve vormen van vooral ook internationale criminaliteit (hierbij valt te denken aan de handel in verdovende middelen, fraude, mensenhandel, witwassen enz.). Het accent van de maatregel ligt op het afromen van het wederrechtelijk verkregen voordeel, inclusief alle daarmee verworven zaken of vermogensrechten (huizen, aandelen) en de eventueel weer uit die zaken of vermogensrechten verkregen voordelen (huurpenningen, dividend uitkeringen). Bijkomend voordeel van deze bepaling is dat de geldboete op gedragingen weer kan fungeren als straf en niet als een oneigenlijk middel om het wederrechtelijk verkregen voordeel terug te geven aan de Staat.

Nieuw Artikel 54f (schadevergoedingsmaatregel)
De schadevergoedingsmaatregel beoogt de strafrechtelijke positie van het slachtoffer te versterken door herstel van de rechtmatige toestand.
De schadevergoedingsmaatregel kan alleen worden opgelegd als de verdachte wegens het schadeveroorzakende feit wordt veroordeeld. Slachtoffer is degene die door het strafbare feit rechtstreeks schade is toegebracht. Verder bestaat de kring van slachtoffers niet alleen uit de slachtoffers die rechtstreeks schade hebben geleden, maar – bij een overleden slachtoffer – ook uit nabestaanden.
Er moet sprake zijn van schade in civielrechtelijke zin. De schadevergoedingsmaatregel kan worden opgebouwd uit de vergoeding van geleden materiële en immateriële schade.
De schade moet door het strafbare feit zijn teweeggebracht en dus daarmee in oorzakelijk verband staan. Kosten voor rechtsbijstand bijvoorbeeld zijn niet aan te merken als schade die rechtstreeks is geleden door het strafbare feit. Derhalve kunnen dergelijke kosten niet in aanmerking worden genomen bij de oplegging van de schadevergoedingsmaatregel.
Het Openbaar Ministerie is belast met de ontvangst en doorbetaling aan het slachtoffer direct met deze taak te belasten. Ten overvloede zij opgemerkt dat deze regeling die van de benadeelde partij uit het Wetboek van Strafvordering (art. 316 en volgende), onverlet laat.

Artikelen 55 tot en met 56v: **de plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis en de terbeschikkingstelling.**

Bij de regeling van de terbeschikkingstellingregeling (tbs) is natuurlijk in beschouwing genomen het feit dat er in ons land weinig mogelijkheden zijn om een tbs met verpleging ook

daadwerkelijk te executeren. Daartegenover staat dat het niet gerechtvaardigd is om mensen met een duidelijke ziekelijke stoornis een langdurige gevangenisstraf op te leggen. Echter kan volstaan worden met een plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis met een maximale duur van een jaar, zoals momenteel in art. 55, tweede lid (oud). Overigens is plaatsing van een ter beschikking gestelde in een inrichting een uiterste stap: de minder vergaande stap is het opleggen van tbs onder voorwaarden, bijvoorbeeld verplicht contact onderhouden met een psychiater of het verplicht innemen van medicijnen.

In **artikel 55** wordt gesproken van een psychiatrische inrichting: een moderne term voor 'psychiatrisch ziekenhuis' en hier tevens gebruikt als equivalent van een psychiatrische afdeling van een ziekenhuis.
Er wordt volstaan met een verplichte rapportage van een of meer gedragsdeskundigen. Aan de hand van de problematiek kan worden beslist of rapportage van een psycholoog volstaat dan wel een psychiatrische rapportage de voorkeur verdient. Natuurlijk kan de rechter ook beslissen dat beide gedragsdeskundigen dienen te rapporteren. Overigens is de tekst van het eerste lid van artikel 55 (oud) verplaatst naar artikel 66.

In **artikel 56** staat een aantal misdrijven opgesomd waarvoor tbs kan worden opgelegd. Vanzelfsprekend dient men terughoudend te zijn met de lengte van deze lijst, maar dient men aan de andere kant voldoende mogelijkheden voor een adequate toepassing van tbs open te laten. Uitgangspunt is het aantal misdrijven waarvoor *zes* jaar of meer kan worden opgelegd. De daaraan toegevoegde artikelen zijn dusdanig gevaarzettend, dat een mogelijkheid tot het opleggen van tbs in de rede lijkt, waarbij moet worden bedacht, dat in alle gevallen ook aan de tweede voorwaarde (het opleggen van de maatregel moet zijn vereist door de algemene veiligheid van personen of goederen) moet zijn voldaan.

In **artikel 56c** (de inrichting) wordt geregeld dat de tbs ten uitvoer dient te worden gelegd in een inrichting, die daartoe door de Minister van Justitie en Politie dient te zijn aangewezen. Opgemerkt dient te worden dat de inrichting ook een particuliere inrichting kan zijn.

Artikel 56e (tbs onder voorwaarden) Bij een te lange gevangenisstraf is het stellen van ingrijpende gedragsvoorwaarden, die de storingen ten tijde van het delict moeten aanpakken, minder voor de hand liggend. Voorgesteld wordt daarom een maximum op te nemen, doch die vast te stellen op zes jaren.

Artikel 56f (inhoud voorwaarden) en artikel 56g (toezicht) zijn de procedures opgenomen om gelijk te schakelen met die van de artikelen 20, 29 en 39b. Aan de rechter en het OM is de mogelijkheid geboden om aan de reclasseringsinstelling de opdracht te geven; de rechter en het OM zijn daartoe dus niet verplicht. Uiteraard betekent dat niet dat een dergelijke begeleidingsopdracht onder omstandigheden niet uiterst gewenst is.

De artikelen 56h en 56i (verandering en opheffing voorwaarden) regelen de wijziging van de voorwaarden en de opheffing daarvan. Hetzelfde geldt voor de artikelen 56j en 56k (termijnen) die de duur van de maatregelen vaststelt.

Artikel 56l (onderbreking tbs) regelt de onderbreking van de termijnen uit art. 56j en 56k.

Artikel 56m biedt de mogelijkheid om de tbs voorwaardelijk te beëindigen. (voorwaardelijke beëindiging tbs).

In **artikel 56n** (eveneens handelend over de voorwaardelijke beëindiging tbs) is aangegeven dat het hier gaat om een regeling buiten de verlengingsprocedure. De procedure met betrekking tot voorwaardelijke beëindiging wordt zelfstandig geregeld in artikel 56n.
Ter voorkoming van verwarring nog het volgende: in artikel 56q wordt onder 2° gedoeld op de algemene voorwaarden voor een tbs, zoals verwoord in art. 56 en onder 3° wordt gedoeld op de specifieke voorwaarden voor een langer verlengde tbs, zoals bedoeld in art. 56k.

Procedure verlenging/verandering van de opgelegde terbeschikkingstelling
Nu de terbeschikkingstelling in het Wetboek van Strafrecht wordt opgenomen, dient er tevens een oplossing gevonden te worden voor de afwezigheid van een aparte regeling in het Wetboek van Strafvordering voor de tbs.

In afwachting van een mogelijke opname van speciale artikelen in het te wijzigen Wetboek van Strafvordering wordt de procedure in rudimentaire vorm geregeld in dit Wetboek (artikelen 56s tot en met 56v). Overigens wordt ook de procedure met betrekking tot de voorwaardelijke straffen in het Wetboek van Strafrecht geregeld zodat de dogmatische bezwaren hiertegen kennelijk relatief zijn. Bij die regeling (artikel 25 tot en met 27) wordt hier ook zoveel mogelijk aangesloten.

In artikel 56s wordt de gang van zaken geregeld, waarbij zoveel mogelijk is aangesloten bij de regelingen, die worden voorgesteld met betrekking tot de voorwaardelijke veroordeling, de voorwaardelijke invrijheidstelling en de taakstraffen: het OM dagvaardt de ter beschikking gestelde voor de behandeling, ook als de behandeling geschiedt op verzoek van de ter beschikking gestelde. In lid 3 wordt de bevoegde rechter aangewezen, al naar gelang de rechter die de terbeschikkingstelling heeft opgelegd is dit het Kantongerecht of het Hof.

De in artikel 56t voorgestelde regeling heeft betrekking op de ter beschikking gestelde die op vrije voeten is en ten aanzien van wie het OM van mening is dat diens dwangverpleging dient te volgen dan wel te worden hervat. De rechter-commissaris dient in dat geval binnen zeven dagen de rechtmatigheid van de aanhouding te toetsen en de rechter dient binnen een maand na de aanhouding een beslissing te nemen (artikel 56u, eerste lid), hetzij een eindbeslissing, hetzij een beslissing tot aanhouding voor het vergaren van nadere gegevens, bijvoorbeeld gedragsrapportage. In het algemeen dient de rechter zo snel mogelijk te beslissen.

Bij een vordering tot verlenging van de termijn tot terbeschikkingstelling (artikel 56u, eerste lid) dient de beslissing (natuurlijk) in beginsel voor de afloop van die termijn genomen te worden. Mocht dit niet mogelijk zijn (bijvoorbeeld omdat het OM de vordering te laat heeft ingediend), dan mag nog binnen drie maanden op de vordering worden beslist, waarbij overigens ook weer aanhouding denkbaar is voor het vergaren van nadere gegevens, bijvoorbeeld gedragsrapportage. Is in het geval van een terbeschikkingstelling met dwangverpleging te laat ontdekt dat de termijn reeds is verlopen dan kan het openbaar ministerie, dat de nadere vordering tot verlenging doet, mits de misslag binnen drie maanden is ontdekt, de ter beschikking gestelde binnen drie dagen doen voorgeleiden bij de rechter-commissaris voor een rechtmatigheidtoets van zijn voortgezette vrijheidsberoving.
Wanneer de procedure van artikel 56t is toegepast, geldt de getoetste voortgezette vrijheidsberoving tot de dag dat de rechter een onherroepelijke beslissing heeft genomen.
Artikel 56v geeft een iets afwijkende regel voor het hoger beroep: slechts in het geval het Kantongerecht een beslissing neemt (anders dan die ingevolge artikel 56i of 56o -wijzigingen voorwaarden-) kan tegen die beschikking hoger beroep worden ingesteld bij het Hof.

3. TITEL III (UITSLUITING EN VERHOGING VAN STRAFBAARHEID).

Artikelen 65 en 66, Rechtvaardigingsgronden en Schulduitsluitingsgronden

Op zich zou de oude tekst van de art. 65 tot en met 68 (oud) gehandhaafd kunnen worden. Maar in de wetenschap is erkend dat die tekst geen recht doet aan het onderscheid tussen rechtvaardigingsgronden en schulduitsluitingsgronden, dat in de literatuur en de rechtspraak sinds de totstandkoming van het Wetboek van Strafrecht wordt gemaakt.
Een rechtvaardigingsgrond ziet op het element wederrechtelijkheid en houdt in dat de gepleegde daad niet strafbaar is, aangezien de daad gerechtvaardigd was. Dit houdt in dat niet alleen de pleger niet wordt gestraft, maar evenmin een der deelnemers aan het bewezen verklaarde feit.
Een schulduitsluitingsgrond ziet op het element schuld en houdt in dat de pleger zelf geen verwijt wordt gemaakt van het begaan van het strafbare feit. Eventuele deelnemers aan het feit kunnen anderzijds wel degelijk strafbaar zijn.
Tot nu toe is er geen aanleiding gevonden om in het Wetboek van Strafrecht met deze uiteenlopende terminologie rekening te houden. Heel bezwaarlijk is dit nu ook weer niet omdat het voor de burger voldoende is te weten dat hij op bepaalde gronden niet gestraft kan worden, en het onderscheid tussen deze twee categorieën strafuitsluitingsgronden voor de rechtstoepasser volstrekt helder is. Niettemin wordt van de gelegenheid van de herziening van het Wetboek van Strafrecht gebruik gemaakt om het dogmatische onderscheid in de wetteksten tot uiting te laten komen. Uitgangspunt is dat er geen aanleiding bestaat om de vigerende rechtspraak op de onderscheiden strafuitsluitingsgronden aan te tasten. Het is slechts de in de jurisprudentie en dogmatiek gemaakte indeling die wordt gecodificeerd.

Het huidige concept doet het onderscheid tussen de rechtvaardigingsgronden (artikel 65) en de schulduitsluitingsgronden (artikel 66), waaronder de huidige wettelijke strafuitsluitingsgronden zijn gerubriceerd, uitkomen. De gevallen waarin de wet aan het ontbreken van de wederrechtelijkheid gevolgen verbindt vinden hun uitwerking in artikel 65; met betrekking tot het ontbreken van verwijtbaarheid in artikel 66.

In artikel 65 zijn als rechtvaardigingsgronden opgenomen:
(a) noodtoestand, ook wel overmacht genoemd (art.65 (oud)),
(b) noodweer (art.66, eerste lid (oud)),
(c) wettelijk voorschrift (art. 67 (oud)),
(d) rechtmatig gegeven ambtelijk bevel (art. 68, eerste lid (oud)).

In artikel 66 zijn als schulduitsluitingsgronden opgenomen
(a) ontoerekeningsvatbaarheid (art. 55 (oud)),
(b) psychische overmacht (art. 65 (oud)),
(c) noodweerexces (art. 66, tweede lid (oud)),
(d) te goeder trouw voldoen aan een onrechtmatig gegeven ambtelijk bevel (art. 68, tweede lid (oud)).

De voorgestelde wettekst wijkt in verschillende opzichten enigszins af van de huidige bepalingen. Tot nu toe bieden deze niet steeds toetsingscriteria, aan de hand waarvan de rechter kan beoordelen of de bewezen verklaarde gedraging aan de eisen van een ingeroepen strafuitsluitingsgrond voldoet. Dit is bijvoorbeeld het geval met overmacht. In de dogmatiek worden hier twee vormen onderscheiden, noodtoestand en psychische overmacht: de een is een rechtvaardigingsgrond, de ander een schulduitsluitingsgrond. Waar nodig wordt in het

ontwerp aangegeven wat de essentie van de strafuitsluitingsgrond is, zodat de rechter hieraan houvast heeft. Dat houvast ontleent hij overigens reeds lang aan de vigerende rechtspraak, maar het kan zeker geen kwaad dit nu in de wet neer te leggen.
In deze benadering biedt de wet de kaders aan waaraan de rechter toetst of een gedraging kan worden gerechtvaardigd dan wel verontschuldigd.
We moeten zo realistisch zijn om te erkennen dat een wet nooit voor 100% dekking kan verlenen van alle gevallen waarin het communis opinio is dat bestraffing achterwege zou moeten blijven. De wetgever behoort er wel naar te streven, aangezien het niet alleen de rechter houvast geeft bij het beoordelen van gedrag: het biedt de burger ook houvast bij het verrichten ervan. Met andere woorden: de rechtspraak zal altijd een ontwikkeling te zien geven die de wetgever niet geheel heeft voorzien en heeft kunnen voorzien.

Ten aanzien van de overmacht (artikel 65, eerste lid onder a) wordt – zoals al even aangestipt - thans duidelijk onderscheiden tussen de hier aan de orde zijnde overmacht als rechtvaardigingsgrond en overmacht als schulduitsluitingsgrond, die in artikel 66 zijn plaats heeft gevonden. Bij overmacht als rechtvaardigingsgrond wordt in de jurisprudentie en de literatuur veelal gesproken van “noodtoestand”. Deze terminologie wordt hier overgenomen. Het gaat er dus duidelijk om dat er voor de betrokkene geen redelijke alternatieven voorhanden waren. Het standaardvoorbeeld is het blussen van de brand, waarvoor een ruit van de woning dient te worden “vernield”. In noodtoestand strijden twee plichten om de voorrang; het zwaarste belang moet daarbij worden gediend ten koste van het lichtste.

Ten aanzien van noodweer (artikel 65, eerste lid onder b). Het zal altijd zoeken blijven naar de grenzen van noodweer (en noodweerexces). Hierin kan de wetgever de rechter niet verder voorgaan. Duidelijk is wel dat (al dan niet georganiseerd) terugslaan geen zelfverdediging is.
Onder artikel 65, eerste lid onder c staat vermeld de rechtvaardigingsgrond voor het opvolgen van een wettelijk voorschrift. Er is hier geen andere wetstekst gebezigd dan in art. 67 (oud).
In artikel 65, eerste lid, onder d is het voldoen aan een gegeven ambtelijk bevel als rechtvaardigingsgrond geformuleerd indien dat bevel rechtmatig is gegeven.
In artikel 65 is een tweede lid opgenomen. Het betreft de vooronderstelling van noodweer in geval van gewelddadige verstoring van de huisvrede door wederrechtelijk binnendringen of wederrechtelijk vertoeven in de woning, op het erf in de onmiddellijke nabijheid van de woning of in het besloten lokaal.

Resteren wellicht die gevallen die niet expliciet zijn opgenomen in de bepaling maar die tevens als rechtvaardigingsgrond kunnen worden aangemerkt. Zo zijn er gevallen waarin het algemeen belang door het strafbare feit overduidelijk meer is gediend dan geschaad. Het gaat dan om een botsing tussen de plicht om de wet na te leven tegenover het maatschappelijk voordeel dat voortkomt uit het niet naleven van de wet. Idealiter zou de wetgever een dergelijke situatie behoren te voorkomen, maar het is een illusie te menen dat hij dit onder alle omstandigheden kan, en dan ook nog bijtijds.
Het zou gaan om het *algemeen* belang. Een particulier belang komt niet voor een dergelijke afweging in aanmerking, hoewel niet uitgesloten is dat het algemeen belang in het verlengde ligt van het particulier belang. Klassiek is het geval van de veearts die in een gebied waar mond- en klauwzeer heerste gezonde koeien opzettelijk met die ziekte besmette. Hij deed dat omdat te verwachten was dat de gezonde koeien toch op enig moment besmet zouden raken in een periode dat zij niet meer - zoals toen - ”droog” stonden en dan die ziekte veel minder goed konden doorstaan. Daarmee diende hij weliswaar het belang van de boer wiens koeien een betere kans op overleven hadden, maar in het verlengde hiervan, en dit is cruciaal, ook het algemeen belang van een gezonde veestapel.

Onvoldoende zou zijn dat het plegen van het strafbare feit *enig* voordeel voor het algemeen belang oplevert. Het naleven van de wet geschiedt namelijk óók in het algemeen belang. Daarmee vallen deze belangen tegen elkaar weg en zegeviert de plicht tot het nalaten van het strafbare feit. Het moet gaan om een duidelijk grotere meerwaarde die juist het plegen van het strafbare feit voor het algemeen belang oplevert. Die meerwaarde moet evident zijn, *onmiskenbaar*. Daarvan is geen sprake als men na veel plussen en minnen uiteindelijk op een positief resultaat voor het algemeen belang uit komt. Het moet dus iets zijn waarvan iedereen meteen zegt: die gedraging is weliswaar strafbaar maar duidelijk gunstig in het algemeen belang. Dit betekent meteen een rem op strafbare gedragingen van diegenen die pretenderen daarmee het algemeen belang te dienen. Zolang dit bijvoorbeeld door een aanmerkelijk deel van de bevolking wordt afgekeurd is het voordeel in ieder geval niet evident.

Wat in het algemeen belang is, is niet overgelaten aan de opvatting van degene die het strafbare feit pleegt, maar uiteindelijk aan de rechter. Indien de burger de wet niet naleeft doet hij dit "suo periculo": de kans dat de rechter de evidentie van het voordeel niet inziet mag de burger niet verwaarlozen. Daarmee wordt de weg afgesneden waarop allerlei eigenwijze burgers zich zouden willen begeven, die het allemaal menen beter te weten dan de wetgever. Ten overvloede zij hierbij nog aangegeven dat eigenmachtig optreden van de burger in de vorm van eigenrichting uiteraard niet onder deze rechtvaardigingsgrond valt.
Een dergelijke nieuwe grond zou enerzijds raakvlakken hebben met de strafuitsluitende werking van beroepsconform handelen en anderzijds met het handelen in noodtoestand. Het afwijkende is echter dat – anders dan bij noodtoestand – niet wordt gehandeld in een situatie waarin verschillende plichten tegenover elkaar staan en de nakoming van de ene plicht de verzaking van de andere impliceert; en - anders dan bij beroepsconform handelen - is het geen strikte voorwaarde dat het gaat om handelen ter uitvoering van een beroep.

Toch is besloten een dergelijke bepaling niet voor te stellen, aangezien in dergelijke gevallen eerder gebruik kan en zal worden gemaakt van een sociaal-adequate creatieve interpretatie van delictsbestanddelen.

Ook is niet opgenomen een aparte regeling van het ouderlijk tuchtigingsrecht. Het handelen van de verdachte dat vanuit opvoedkundig oogpunt zou kunnen worden verantwoord, is niet strafbaar. Op grond hiervan is het niet nodig een speciale voorziening voor het ouderlijk tuchtigingsrecht te creëren: met sociaaladequate interpretatie van het woord *mis*handelen kan de rechtspraktijk zich zeer wel redden.

In artikel 66 zijn de schulduitsluitingsgronden opgenomen.
Onder a. is plaats ingeruimd voor de ontoerekeningsvatbaarheid, in het huidige wetboek omschreven in artikel 55, eerste lid (oud). Inhoudelijke verandering is niet beoogd.
Onder b. is plaats ingeruimd voor de schulduitsluitingvariant van de overmacht. We hebben het dan over de zogenaamde psychische overmacht, waarbij het woord "gedrongen" wel weer een passende betekenis heeft. Het gaat hier niet om in abstracto *onvermijdbaar* gedrag (vermijdbaar is heel veel gedrag), doch om gedrag in concreto waarvan gezegd kan worden dat het voor de specifieke verdachte zodanig onvermijdbaar was dat het *onverwijtbaar* is.
Onder c. staat de noodweerexces vermeld; hiermede zijn geen inhoudelijke wijzigingen beoogd: er dient eerst van een noodweer-situatie sprake te zijn geweest voordat een beroep op noodweerexces kan worden gehonoreerd.
Onder d. is gekozen voor een andere formulering voor het voldoen aan de schulduitsluitingvariant van het ambtelijk bevel. Geprobeerd is de huidige tekst te

verduidelijken door zonder meer te stellen dat het voldoen aan een rechtmatig gegeven ambtelijk bevel een rechtvaardigingsgrond is, maar dat dit niet geldt voor een onrechtmatig gegeven ambtelijk bevel. Mocht de verdachte te goeder trouw hebben aangenomen dat het opgevolgde bevel wel degelijk rechtmatig was gegeven, dan is er onvoldoende grond de verdachte te straffen. Wel blijft vereist dat het onbevoegd gegeven bevel binnen de kring van de ondergeschiktheid van de beveluitvoerder was gelegen. Dit voorkomt chicaneuze verweren aan de kant van de beveluitvoerder enerzijds en scherpt anderzijds de verantwoordelijkheid van de bevelgever in, dat hij zijn ondergeschikte niet mag bevelen dingen te doen die deze anders ook nooit doet. De beveluitvoerder zal zich dan immers niet kunnen vrijpleiten en dit heeft de bevelgever op zijn geweten.

Verder valt nog te wijzen op schulduitsluitingsgronden die niet zijn opgenomen aangezien de opsomming niet limitatief is. Men denke aan de verontschuldigbare dwaling, die in de jurisprudentie is aanvaard. Die dwaling kan zich voordoen ten aanzien van de feiten of het recht.
Daarnaast wijzen we op de in algemene termen geformuleerde grond "afwezigheid van alle schuld" (avas). Op basis van een van de grondbeginselen van ons strafrecht, namelijk dat het niet aangaat om iemand te straffen voor iets waar hem geen verwijt van valt te maken, - hetgeen een korte omschrijving is van wat we bedoelen als we het over schuldstrafrecht hebben – is de rechter ertoe gekomen om totaal schuldeloze wetsovertreding ongestraft te laten. Er was dan meestal sprake van dwaling (hierboven besproken).
Overigens is de uitdrukking "afwezigheid van *alle* schuld" niet geheel juist aangezien een zó vergaande eis in de praktijk niet wordt gesteld: een flintertje schuld mag bestaan zonder dat dit aan het met succes inroepen van de schulduitsluitingsgrond in de weg staat. Zo had de importeur van de besmette pinda's kunnen afzien van het importeren van pinda's en was hij volstrekt zonder enige schuld geweest. Zover gaat de Hoge Raad echter niet. Wij zijn het daarmee eens: het economisch verkeer in op zichzelf toegelaten goederen en diensten moet wel werkbaar blijven.

Artikel 67, Verzwaring voor ambtenaren
Schending van de ambtsplicht is in dit artikel bijna gelijk geformuleerd aan artikel 69 lid 1 (oud). De strafverhoging is echter beperkt tot de gevangenisstraf omdat het in de praktijk toch hierom zal gaan en deze strafverhoging gelimiteerd is in art. 9. Andere strafverhogingen zijn niet noodzakelijk en zouden bijzondere maxima doorkruisen: men denke bijvoorbeeld aan het maximale aantal op te leggen uren voor taakstraffen, zoals opgenomen in art. 39.

Artikelen 68 en 69, Verzwaring bij recidive
In de artikelen 68 en 69 wordt een beperkt algemene (strafverhogende) recidivebepaling opgenomen. Dat betekent dat de recidivebepalingen niet meer uitsluitend op bepaalde delicten van toepassing zullen zijn. De op een misdrijf gestelde tijdelijke gevangenisstraf kan met een derde worden verhoogd indien tijdens het plegen van het misdrijf nog geen vijf jaren zijn verlopen sedert een veroordeling van de schuldige tot gevangenisstraf wegens een daaraan soortgelijk misdrijf in kracht van gewijsde is gegaan. In zoverre is de algemene recidivebepaling beperkt. De termijn van vijf jaren wordt verlengd met de tijd waarin de veroordeelde rechtens zijn vrijheid is ontnomen.
Algemeen wordt aangenomen dat de bijzondere bepalingen te beperkte gelding hebben en bovendien te "verstopt" staan in het wetboek. Voorgesteld wordt dus dit Nederlandse voorbeeld hier te volgen. Door onze bepalingen van titel XXXI (oud) een algemene strekking te geven wordt het mogelijk om altijd als er sprake is van recidive van een soortgelijk delict,

een strafverhoging toe te passen met een derde. Artikel 11 is van toepassing. Deze recidive moet wel ten laste gelegd en bewezen worden.

Om interpretatieverschillen te voorkomen wordt in artikel 69 vastgelegd welke delicten in elk geval als soortgelijk worden beschouwd. Daarbij is aangesloten bij de verzameling delicten, die thans in artikel 487 tot en met 489 (oud) staan vermeld, te weten een eerste categorie van vermogens- en bedrogdelicten, een tweede van veiligheids-, levens- of geweldsdelicten en een derde categorie van beledigingdelicten. Uiteraard wordt voorgesteld met deze veralgemenisering en verhuizing van de recidivebepalingen de artikelen 487 en 489 (oud) te schrappen.

Ter verdere toelichting zij het volgende vermeld. De voorgestelde aanpassing is ook gewenst uit oogpunt van signaalwerking. Duidelijk wordt gemaakt dat recidive ter zake van soortgelijke misdrijven in zijn algemeenheid strafverhoging rechtvaardigt. De huidige ingewikkeld geformuleerde wettelijke recidiveregeling, waarvan de reikwijdte beperkt is, functioneert in dat opzicht niet optimaal.
De voorgestelde formulering impliceert een aantal aanpassingen ten opzichte van de bestaande wettelijke recidiveregeling. In de *eerste* plaats wordt de reikwijdte van de wettelijke strafverhogingsgrond uitgebreid tot alle soortgelijke misdrijven, ongeacht of deze zijn opgenomen in het Wetboek van Strafrecht dan wel in bijzondere wetten. De recidiveregeling krijgt zo een algemener karakter.

Het begrip ‘soortgelijke misdrijven’ is vergelijkbaar met het begrip ‘soortgelijke feiten’, dat ook thans reeds in het Wetboek van Strafrecht voorkomt. Gewezen kan worden op de artikelen 54c en 54d (art. 54c lid 2 en 54d lid 2 (oud)); bij de interpretatie van de voorgestelde recidiveregeling kan dan ook worden aangesloten bij de uitleg van bestaande begrippen. Door gebruik van het begrip ‘soortgelijke misdrijven’ komt in de artikelen 68 en 69 zelf duidelijk tot uitdrukking dat de daarin neergelegde recidiveregeling ziet op herhaling van misdrijven.
De bestaande recidiveregeling is in het voorgestelde artikel 69 materieel in zoverre gehandhaafd, dat de misdrijven ter zake waarvan een veroordeling in de huidige recidiveregeling tot een verhoging van het wettelijke strafmaximum aanleiding kan geven, ook in de nieuwe regeling als soortgelijk worden aangemerkt. Ter verduidelijking is tevens aangegeven dat misdrijven uit de Wet Verdovende Middelen respectievelijk de Vuurwapenwet ook als ‘soortgelijk’ aan elkaar worden aangemerkt. Toepassing van de wettelijke recidiveregeling is, zo blijkt uit de formulering van de voorgestelde artikelen 68 en 69, evenwel niet tot de in het voorgestelde artikel 69 omschreven categorieën beperkt.

Een *tweede* voorgestelde aanpassing ligt daarin dat niet langer het ondergaan of kwijtgescholden zijn van (vrijheids)straf het wettelijke aanknopingspunt is, maar het in kracht van gewijsde gaan van de veroordeling daartoe. Ook in de huidige regeling kan het in kracht van gewijsde gaan van een veroordeling tot een gevangenisstraf die niet ten uitvoer is gelegd tot toepassing van de recidiveregeling aanleiding geven. Het geval waarin de opgelegde straf is kwijtgescholden alsmede het geval waarin het recht tot uitvoering van de straf nog niet is verjaard (maar de uitvoering nog niet heeft plaatsgevonden) worden daarin immers genoemd. Dat lijkt ook terecht: de definitieve rechterlijke veroordeling, niet de tenuitvoerlegging daarvan, roept de – met het oog op speciale preventie – verzwaarde strafbaarheid van de veroordeelde in het leven. In dit wetsvoorstel wordt dit uitgangspunt centraal gesteld, door in alle gevallen bij het in kracht van gewijsde gaan van de veroordeling aan te knopen. Op deze wijze is een eenduidig beginpunt aan te wijzen; dat komt ook de consistentie en de toegankelijkheid van de wettelijke recidiveregeling ten goede.

Aansluiten bij het in kracht van gewijsde gaan van de veroordeling heeft ook een ander voordeel. Verzekerd is op deze wijze dat de recidiveregeling van toepassing is tijdens de tenuitvoerlegging van een opgelegde vrijheidsstraf. Ook een geweldsmisdrijf dat tegen een bewaker of een andere gedetineerde wordt gepleegd tijdens de tenuitvoerlegging van een gevangenisstraf voor een eerder geweldsmisdrijf, komt derhalve onder de verzwaarde strafbaarheid te vallen, indien een soortgelijk delict de aanleiding tot de veroordeling vormde. De huidige recidiveregeling voorziet daar niet in, doordat in beginsel als beginpunt de voltooide executie van de vrijheidsstraf wordt gekozen. Wel moet voorkomen worden dat de termijn gedurende welke de verzwaarde strafbaarheid geldt, tijdens de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf verstrijkt. De verzwaarde strafbaarheid dient na de tenuitvoerlegging van de vrijheidsstraf voor elke veroordeelde nog een vaste periode van vijf jaar te duren; de tweede zin van het voorgestelde artikel 68 bewerkstelligt dit.

Het centraal stellen van het in kracht van gewijsde gaan van de veroordeling heeft ten slotte ook consequenties voor de gevallen waarin een geheel voorwaardelijke gevangenisstraf is opgelegd. Weliswaar kan ook thans een geheel voorwaardelijke gevangenisstraf tot toepassing van de wettelijke recidiveregeling aanleiding geven, bijvoorbeeld in het geval de tenuitvoerlegging van deze straf is gelast naar aanleiding van schending van de opgelegde voorwaarden, maar dit komt slechts in een minderheid van de gevallen voor, terwijl nu juist recidive na een voorwaardelijke veroordeling extra zwaar telt: de dader heeft de kans die de rechter hem bood niet gegrepen. In het onderhavige voorstel blijft onveranderd dat elke gevangenisstraf, en derhalve ook elke geheel voorwaardelijk opgelegde gevangenisstraf, tot toepassing van de regeling aanleiding kan geven. Daarmee biedt de wet, in deze gevallen, twee wegen om het recidive-element in de strafoplegging te verdisconteren: toepassing van de recidiveregeling en de vordering tot tenuitvoerlegging van – een deel van – de voorwaardelijk opgelegde straf. Dat spoort met de omstandigheid dat zowel de wet als de strafrechter aan de eerdere vaststelling van een strafbaar feit gevolgen verbinden. Het recidive-element zal overigens in een deel van deze gevallen door een vordering tot tenuitvoerlegging van de voorwaardelijk opgelegde straf voldoende bij de strafoplegging voor het nieuwe feit tot uitdrukking kunnen worden gebracht.

4. TITEL IV (POGING EN VOORBEREIDING).

Artikel 70, Poging
Dit artikel blijft in beginsel ongewijzigd ten opzichte van artikel 70 (oud). De bijzondere strafmaat is bij poging tot een delict waar levenslang op staat nu bepaald op maximaal twintig jaren, zijnde tweederde van de dertig jaren, die bij een voltooid delict kunnen worden opgelegd (artikel 11, derde lid). De berisping van art. 70 lid 4 (oud) is verwijderd in verband met de invoering van titel IX betreffende het jeugdstrafrecht. De niet-strafbaarheid van de vrijwillige terugtred bij poging en voorbereiding is opgenomen in artikel 71b.

Artikel 71, Voorbereiding
Onmiddellijk aansluitend op de strafbaarstelling van poging tot misdrijf wordt ook de voorbereiding van misdrijf strafbaar gesteld. De strafbaarstelling van voorbereiding van een misdrijf is ingevoerd in 2011 (artikel 71a oud). De tekst is ongewijzigd. De strafbaarstelling is echter wel beperkt tot de voorbereiding van een misdrijf waarop een gevangenisstraf van acht jaren of meer is gesteld. Naast het algemene vereiste dat op een misdrijf acht jaren of meer is gesteld zijn twee specifieke misdrijven opgenomen, waarbij naar onze mening een strafbaarheid van voorbereidingshandelingen in elk geval aangewezen lijkt. Het betreft artikel

268. De strafbare voorbereidingshandeling wordt geïntroduceerd. Het gaat bij de voorbereiding van misdrijven om gedrag dat aan het in de delictsomschrijving omschreven gedrag vooraf gaat. Strafbare voorbereiding bestaat dus uit geheel andere gedragingen dan de gedragingen van het voltooide delict. Opmerking verdient dat het goed, dat voorhanden is, dient te strekken tot de voorbereiding van de bepaalde feiten, op het begaan waarvan verdachtes opzet was gericht. Uit het enkele bezit vloeit het opzet nog niet voort. Zo gelezen is deze ruime strafbepaling enigszins ingeperkt.

Artikel 2, vierde lid, van het internationale Verdrag ter bestrijding van de financiering van terrorisme (New York, 9 dec. 1999) verplicht om naast het financieren ook de poging tot de financiering van terroristische misdrijven strafbaar te stellen. Met betrekking tot de financiering is het een verdedigbaar standpunt, dat dit begrepen kan worden onder de formulering van het eerste lid van dit voorbereidingsartikel. Voor poging tot financiering gaat een dergelijke redenering echter niet op. In het tweede lid is zowel de financiering van terroristische misdrijven als een poging daartoe geregeld.

Aangezien de levenslange gevangenisstraf gekoppeld is aan een tijdelijke gevangenisstraf van dertig jaren en we als strafmaat voor de voorbereiding uitgaan van de helft van de gronddelicten, is het redelijk om de straf voor de voorbereiding van delicten waarop levenslange gevangenisstraf gesteld is op maximaal vijftien jaren te stellen (artikel 71 vierde lid).

Artikel 71a, Mislukte uitlokking
Deze bepaling vervangt 182 (oud). Het verschil met de oude bepaling is slechts dat er geen sprake meer is van een afzonderlijk misdrijf, maar steeds van een onvolkomen vorm van misdrijf. Dit heeft gevolgen voor de strafmaat (in de toekomst wordt de strafmaat afgeleid van het hoofddelict) en voor de vervolgingsbeletselen, zoals bij klachtdelicten.

5. TITEL V (DEELNEMING AAN STRAFBARE FEITEN).

Artikel 72, Daders
Bij de uitlokkingmiddelen wordt opgenomen: “of door een andere feitelijkheid”. De middelen, die thans in de wet staan, voldoen niet meer. Met name in de moderne criminaliteit worden uitlokkingmiddelen gebruikt, die nauwelijks kunnen worden omschreven, laat staan bewezen. Uitgangspunt blijft voor de deelnemingsvorm “uitlokking”, dat het initiatief tot het misdrijf uitgaat van die uitlokker. Hij is degene, die de plannen bedenkt en anderen op pad stuurt. Een traditioneel voorbeeld is het inhuren van een moordenaar. Maar vaak zal de uitlokking op een verholen manier plaatsvinden. Men denke aan criminele organisaties, waarbinnen een van de leden een bepaald misdrijf pleegt, waarvan kan worden aangenomen dat dit ‘in opdracht’ wordt gepleegd, maar waar een thans in de wet opgenomen uitlokkingmiddel feitelijk niet valt vast te stellen; bijvoorbeeld omdat niet kan worden bewezen dat er sprake is van concrete beloften. Het verweer van “eigen initiatief” van de uitvoerder is dan moeilijk te ontzenuwen. Vandaar dat hier het begrip “een andere feitelijkheid” wordt geïntroduceerd. Het begrip “andere feitelijkheid” is niet nieuw. Het is bijvoorbeeld ook opgenomen in artikel 344 (oud) (bedreiging). Met name omdat onder feitelijkheid ook iets onstoffelijks, iets ontastbaars kan vallen, zoals een afhankelijkheidsrelatie, psychische druk of een (andere) bedreigende situatie, wordt de bewijslast voor het openbaar ministerie hierdoor verlicht. Het is overigens niet de bedoeling, dat ook zaken als een dreigende blik of een bars stemgeluid op zich al als een feitelijkheid

worden aangemerkt. Het gebruiken van digitale middelen zou eventueel onder deze nieuwe uitbreiding kunnen vallen.

Artikel 74, Straffen bij medeplichtigheid
Het uitgangspunt voor de strafmaat blijft (ten opzichte van art. 73 (oud)) tweederde van het hoofdfeit. Net als in artikel 70, derde lid wordt voorgesteld de maximumstraf voor medeplichtigheid aan delicten waarvoor levenslange gevangenisstraf kan worden opgelegd bepaald op twintig jaren. Evenals in de vorige titel wordt in lid 3 (oud) de berisping geschrapt in verband met de introductie van het jeugdstrafrecht in Titel IX.

Artikel 76 (rechtspersonen): hier is in lid 1 een kleine tekstuele wijziging ten opzichte van art. 76 lid 1 (oud) aangebracht; in lid 3 is toegevoegd "de rederij".
Voor de criteria voor strafbaarheid van rechtspersonen wordt nog verwezen naar HR 21 oktober 2003, NJ 2006, 328.

Artikel 77, Medeplichtigheid aan overtreding
Deze bepaling is ongewijzigd ten opzichte van art. 77 (oud); de gedraging is niet strafbaar.

Artikelen 78 tot en 79 (niet vervolgbaarheid tussenpersonen)
De artikelen 78 en 79 (oud) zijn nagenoeg ongewijzigd gebleven.
Er is een nieuw artikel 79a (tussenpersoon telecommunicatiedienst) inzake elektronische handel ingevoegd.

6. TITEL VI (SAMENLOOP).

De samenloopbepalingen zijn herschreven en dus verschillend aan de artikelen 80 tot en met 88 (oud).

In het huidige tweede lid van artikel 80 (oud) wordt de hoofdregel vermeld betreffende de algemene en bijzondere bepalingen. Deze hoofdregel is overgebracht naar artikel 1 tweede lid van dit boek aangezien het daar beter thuishoort. Voor de duidelijkheid wordt in de wettekst vermeld dat de regeling zowel geldt voor de toepassing van de wet(tekst) als voor de toepassing van de straf(maat).

Artikel 81, Voortgezette handeling
De bepaling is gelijk gebleven als artikel 81 (oud). Het tweede lid van de huidige tekst kan als zijnde te specifiek worden gemist.

Vervolgens komt in één artikel 82 de meerdaadse samenloop van misdrijven aan de orde, waarin alle mogelijke straffen en maatregelen aan de orde komen en derhalve de artikelen 82, 83 en 85 (oud) worden geïncorporeerd. In de eerste plaats verdient vermelding dat de wettekst de aanduiding 'meerdaadse samenloop' bevat en dat wordt vermeld dat hier sprake dient te zijn van een *onderscheiden* strekking.

Onder (a) wordt de regel van art. 82, tweede lid (oud) inhoudelijk overgenomen: de vrijheidsstraf wordt als één straf opgelegd met een maximum van een derde boven het wettelijke maximum. Op alle misdrijven in dit wetboek kan slechts gevangenisstraf worden opgelegd als vrijheidsstraf (en geen hechtenis, welke straf is voorbehouden aan overtredingen).

Onder (b) de regeling betreffende de taakstraf, die tot nu toe niet expliciet in de wet werd verwoord: ook bij meerdaadse samenloop is het maximum van art. 39, tweede lid van toepassing om te veel opeenstapeling van taakstraffen te voorkomen.
Onder (c) de codificatie van de onbeperkte cumulatie van geldboetes. Dit is wel een verandering ten opzichte van de huidige wettekst, aangezien art. 82 (oud) ook bindt aan een maximum van een derde boven het zwaarste maximumbedrag.
De onderdelen (d) en (e) gaan over de ontzetting van de rechten. De regel is thans geformuleerd in artikel 85 (oud). Met betrekking tot de duur wordt geen ander regiem dan dat van art. 46 voorgesteld.
Onderdeel (f) regelt de bijkomende straf van verbeurdverklaring: de situatie blijft zoals die is (art. 85 (oud)).
In het onderdeel (h) worden de maatregelen behandeld: de geformuleerde regels zijn op zich wel logisch, maar waren nog niet eerder expliciet vastgelegd: de maatregelen onttrekking aan het verkeer en de schadevergoedingsmaatregel worden voor elk misdrijf afzonderlijk opgelegd. Bij ontneming geldt dit in beginsel ook, maar doordat in art. 54e ook gesproken wordt over 'soortgelijke feiten' en zelfs van 'andere strafbare feiten' wordt, wellicht overbodig, nog vermeld dat wederrechtelijk verkregen voordeel slechts éénmaal kan worden ontnomen. Bij plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis of ter beschikking stelling dan wel ondercuratelestelling doet zich de moeilijkheid voor, dat deze maatregelen gebonden zijn aan bepaalde voorwaarden: mochten die voorwaarden niet aanwezig zijn voor alle gepleegde en bewezen verklaarde delicten, dan is het niet verplicht dat voor die andere feiten ook nog aparte straffen of maatregelen worden opgelegd.
Onderdeel (i) was (deels) geregeld in art. 87 (oud). Hier worden alle vormen van mogelijke vervangende hechtenis bedoeld.

Artikel 84, Overtredingen
Dit artikel verwijst naar de vorige bepalingen, die zoveel mogelijk van toepassing zijn. Het lijkt niet nodig een dergelijke regeling geheel uit te schrijven. Slechts voor de geldboete geldt een ander regiem: die worden voor elke overtreding apart en dus kunnen ook (net zoals overigens bij misdrijven) zonder vermindering worden opgelegd. Aangezien in de praktijk meestal geldboetes worden opgelegd als straf voor overtredingen, zal deze bepaling de huidige praktijk niet echt veranderen. Bij het cumuleren van gevangenisstraf met hechtenis zullen die straffen uit hun aard ook apart worden opgelegd. Wel wordt voor meerdere feiten – indien van toepassing – één hechtenis straf bepaald.

Artikel 85, Latere berechting
Het artikel blijft, net als artikel 88 (oud) tot uitdrukking brengen dat de regeling van samenloop ook geldt als de zaken niet gelijktijdig, doch separaat van elkaar worden aangebracht, terwijl dat wel gelijktijdig had gekund. Uitgangspunt van de wet is, dat alle op de dag van de veroordeling gepleegde en nog niet berechte strafbare feiten onder de samenloopregeling vallen. Om te voorkomen dat dit uitgangspunt kan worden omzeild door het apart aanbrengen en berechten van de strafbare feiten, is dit in de wet opgenomen.

Bij toepassing van artikel 85 dient te worden nagegaan wat de maximaal op te leggen gevangenisstraf zou zijn geweest indien alle feiten gevoegd zouden zijn behandeld. Vervolgens mag geen hogere straf worden opgelegd dan overeenkomt met dat maximum, verminderd met de door de eerste rechter opgelegde straf. De strekking van dit artikel is immers het maximum van de gevangenisstraf die de tweede rechter kan opleggen te *beperken* en niet dat die tweede rechter in het gegeven geval een hogere straf zou kunnen opleggen dan overeenkomt met het strafmaximum van het feit dat onderwerp is van de tweede berechting.

Stel een situatie waarin de eerste rechter een feit berechtte, waarvoor levenslange gevangenisstraf kon worden, maar in casu niet werd opgelegd. Vervolgens berecht de tweede rechter later feiten waarop géén levenslange gevangenisstraf is gesteld, mag deze feitenrechter alsnog deze levenslange straf opleggen. In de wettekst werd deze mogelijkheid uitgesloten.
Om een ongewenste consequentie te vermijden, is het tweede lid van artikel 88 (oud) gehandhaafd in het derde lid van artikel 85, zij het dat het opleggen van deze levenslange gevangenisstraf niet meer imperatief is geformuleerd, aangezien dit een formule is die het wetboek in het geheel niet kent: de rechter wordt de vrijheid gelaten om binnen de aangegeven strafmaxima na afweging van alle belangen tot de oplegging van een passende straf te komen. Bovendien is de term doodstraf geschrapt aangezien besloten is tot afschaffing van deze straf.

Het vierde lid is ingevoerd omdat tijdelijke gevangenisstraffen normaliter aansluitend aan elkaar ten uitvoer worden gelegd, waarbij het maximum door de toepasselijke samenloopbepaling wordt gedicteerd. Dit is bij samenloop van tijdelijke en levenslange gevangenisstraf niet mogelijk. Vandaar dat in afwijking van het vaste stelsel op dit punt wordt bepaald, dat de tijdelijke gevangenisstraf na het onherroepelijk worden van een levenslange gevangenisstraf vervalt, analoog aan artikel 56r (dubbele tbs).

Tot slot nog dit: in artikel 85, aanhef en sub 3˚ (oud) en artikel 87 (oud), tweede lid, wordt nog gesproken van voorzieningen in de opvoeding. Door de introductie van een apart jeugdstrafrecht (titel IX) komt dit te vervallen.

7. TITEL VII (INDIENING EN INTREKKING VAN DE KLACHT BIJ MISDRIJVEN ALLEEN OP KLACHT VERVOLGBAAR).

De regeling wijkt enigszins af van de huidige artikelen 89 tot en met 93 (oud).

Artikel 89 en 90, Klachtgerechtigde en Vervanging
Met betrekking tot het indienen van een klacht bij misdrijven die alleen op klacht vervolgbaar zijn, wordt een aangepaste regeling opgenomen. De wettelijke vertegenwoordiger mag een klacht indienen indien het slachtoffer lijdt aan een zodanige gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens dat hij niet in staat is te beoordelen of zijn belang gediend is met een klacht.
In de uitgebreide regeling van artikel 90 wordt naast ‘echtgenoot’ het begrip ‘levensgezel’ geïntroduceerd, welk begrip in art. 126c wordt gedefinieerd als degene met wie men duurzaam samenleeft.

Een afwijking in artikel 91 (indiening) is dat anders dan artikel 91 (oud) met betrekking tot de termijn geen onderscheid meer wordt gemaakt tussen personen die wel en personen, die niet in Suriname verblijven. Aangezien de klacht ook schriftelijk kan geschieden (art. 152
WvSv) is voor dat onderscheid geen aanleiding meer.
In artikel 92 (intrekking) is de termijn van intrekking van de klacht gehandhaafd. De termijn van een maand is in vergelijking tot andere landen een ruime. Toch is er vanwege de gebrekkige communicatiemiddelen besloten de termijn op zijn huidige grootte te handhaven. Dit brengt met zich mee dat de officier van justitie na het ontvangen van een klacht een maand zal moeten wachten voordat hij overgaat tot het uitvaardigen van de dagvaarding. Opgemerkt wordt dat met de opsporing uiteraard al kan worden gestart.

Bedacht dient te worden, dat de klacht niet langer een voorwaarde voor de vervolging van zedendelicten zal zijn. De klacht heeft daarmee sterk aan belang ingeboet, zij het dat daarvoor een hoorplicht voor de officier van Justitie in de plaats is gekomen (zie bijv. art. 298). De klacht is nu nog vereist bij belediging (titel XV, schending van geheimen (art. 332 (oud) en 333 (oud), schaking (art. 341 (oud), dwang met smaadschrift (art. 344 (oud), belaging art.345b, vermogensdelicten gepleegd door bepaalde personen (art. 376 (oud), 379 (oud), 384 (oud), 401 (oud), 411 (oud), 412 (oud) en 419 (oud) en nog apart in het algemeen bij de afdreiging (art. 378 (oud). Tot slot zij nog gewezen op de strafbaarheid van de uitgever of drukker in bepaalde gevallen (art. 486 (oud).

De huidige bepaling van artikel 93 (oud) wordt in dit wetboek niet meer opgenomen. In verband met het vervallen van het klachtvereiste heeft de bepaling aan belang ingeboet. De bepaling richtte zich tot de Procureur-generaal. Het vervallen van de bepaling laat onverlet dat de Procureur-generaal, in die gevallen waar het bestaan van een klacht nog een vereiste is, nog steeds de klachtgerechtigde kan benaderen.

8. TITEL VIII (VERVAL VAN HET RECHT TOT STRAFVORDERING EN VAN DE STRAF).

De verjaring (artikelen 94 tot en met 99)

Artikel 95 is uitgebreid ten opzichte van de huidige bepaling van artikel 95 (oud). Aan de bepaling is toegevoegd het vervallen van de mogelijkheid van strafvordering bij rechtspersonen. Hierop wordt bij artikel 101 ingegaan.
De veranderingen in artikel 96 (termijnen) ten opzichte van artikel 96 (oud) zijn hoofdzakelijk het gevolg van de opheffing van de verjaringstermijn bij delicten waarop levenslange gevangenisstraf is gesteld. Bovendien is de termijn voor delicten waarop gevangenisstraf staat van meer dan tien jaren, gesteld op twintig jaren. Kort gezegd is de verlenging geïnspireerd door de veranderde tijdgeest en de opkomst van de mogelijkheden om door DNA-bewijs ook nog na vele jaren misdrijven op te lossen.
Voornamelijk met het oog op de termijn van de mogelijke stuiting is deze termijn opgenomen.
Het tweede lid van artikel 96 (oud) is geschrapt in verband met de invoering van een apart jeugdstrafrecht in titel IX.

In artikel 97 (aanvang termijnen) is de omschrijving van de ingangsdag van de verjaring van overtredingen gepleegd door een ambtenaar van de burgerlijke stand vereenvoudigd gesteld op de dag van de eventuele aangifte.

In artikel 98 (stuiting) is de persoonlijke werking van de stuiting van de verjaring in artikel 98 (oud) omgezet in een meer zakelijke werking. De verandering beoogt elke vervolgingsdaad, al dan niet gericht tegen een bekende verdachte, effect te laten sorteren jegens alle bij het delict betrokken (toekomstige) verdachten, waaronder ook – al dan niet onbekende – medeplegers of medeplichtigen. Op deze wijze kunnen actief vervolgende ambtenaren de verjaring stuiten. Dit levert geen misbruik van procesrecht op.
Tot slot is het van belang hier apart te vermelden dat de feiten die ten tijde van de inwerkingtreding van deze wet reeds zijn verjaard, ook daadwerkelijk verjaard blijven. In andere gevallen gaan de nieuwe bepalingen onmiddellijk rechtskracht krijgen.

Artikelen 100 tot en met 104 (transactie)

De transactiebevoegdheden zijn in het onderhavige voorstel aanzienlijk uitgebreid. Op basis van het huidige Wetboek van Strafrecht is slechts een transactievoorstel mogelijk bij overtredingen. Het nieuwe artikel geeft het Openbaar Ministerie het recht een transactie met een verdachte aan te gaan voor alle misdrijven en overtredingen waarop zes jaar of minder is gesteld

De te stellen voorwaarden zijn het betalen van een geldbedrag, afstand doen van in beslag genomen voorwerpen, uitlevering of overdracht van voorwerpen, vergoeding van de veroorzaakte schade of het verrichten van een werkstraf. Ook wordt als mogelijke voorwaarde ingevoegd de instemming met een publicatie van de transactieovereenkomst tussen verdachte en het Openbaar Ministerie: een dergelijke bepaling voorkomt moeilijkheden achteraf indien het Openbaar Ministerie het noodzakelijk acht de transactie te publiceren en de verdachte zich daartegen zou willen verzetten. De OM-transactie zal overigens in nadere details kunnen worden geregeld.

De mogelijkheid om ook in jeugdzaken te transigeren (art. 100, lid 9 (oud)) wordt apart in titel IX geregeld.

Een extra complicatie is de meer nadrukkelijke plaats die we willen geven aan het slachtoffer in het strafproces, net zoals in andere landen met soortgelijke rechtsstelsels. Om te voorkomen, dat het OM een zaak zou transigeren zonder rekening te houden met de belangen van het slachtoffer is artikel 100, derde lid opgenomen. Overigens is met opzet niet vermeld dat die mededeling *schriftelijk* dient te geschieden. Het slachtoffer kan na ontvangst van de mededeling desgewenst gebruik maken van de klachtbevoegdheid omschreven in artikel 4 Wetboek van Strafvordering. Beveelt het Hof inderdaad alsnog de vervolging, dan herleeft die vervolgingsmogelijkheid inderdaad ingevolge artikel 100b ondanks het feit, dat aan de gestelde voorwaarden was voldaan. Indien de voorwaarde bestond in het voldoen van een geldbedrag wordt dat geldbedrag weer teruggestort aan degene die het bedrag voldaan heeft.

Als afgeleide van de transactiebevoegdheid van het Openbaar Ministerie is in artikel 100c de reeds bestaande bepaling van artikel 100a (oud) die de *politie* de bevoegdheid geeft om in geval van overtredingen -transacties met de verdachte aan te gaan

Verdere artikelen betreffende het verval van strafvordering

Artikel 100d (buitenlandse transactie)
De bepaling van artikel 100d betreft een uitbreiding van het beginsel ‘Ne bis in idem’. Is een vervolging in het buitenland onherroepelijk afgedaan door de voldoening van een voorwaarde dan kan die persoon in Suriname niet meer worden vervolgd.

Artikel 101 (overlijden) wordt uitgebreid met een tweede lid dat betrekking heeft op de rechtspersoon, en ondergaat een redactionele wijziging. In het tweede lid wordt aangegeven wanneer het vervolgingsrecht ten aanzien van rechtspersonen vervalt. Dat recht komt op grond van de bepaling te vervallen indien de rechtspersoon feitelijk is opgehouden te bestaan. Dit heeft niet tot gevolg dat bij een faillissement het recht op vervolging komt te vervallen. De vervolging zou bij een faillissement van de rechtspersoon ook kunnen worden ingesteld tegen een eventuele opvolger van die rechtspersoon. Het is derhalve niet mogelijk om vervolging te ontduiken door de rechtspersoon failliet te laten gaan.

In het eerste lid van de bepaling wordt tevens opgenomen de schadevergoedingsmaatregel in het belang van de slachtoffers van het delict. Daarnaast wordt de mogelijkheid toegevoegd de

maatregel van onttrekking aan het verkeer van in beslag genomen voorwerpen uit te voeren na overlijden van de veroordeelde. Het betreft hier immers een maatregel die beoogt verboden voorwerpen, zoals (vuur)wapens uit het maatschappelijke verkeer te halen. Dit belang vervalt niet met het overlijden van de veroordeelde. Dit belang vervalt ook niet door verjaring, vandaar dat deze uitzondering (voor gevaarlijke voorwerpen) in artikel 102 (executieverjaring) wordt herhaald. Om dezelfde reden is in artikel 103 (termijnen executieverjaring) het oude vierde lid van art. 103 vervallen; bepalingen met betrekking tot het jeugdrecht zijn in een aparte titel opgenomen.
Er is een nieuw lid voor in de plaats gekomen dat ruimere mogelijkheden biedt om de opgelegde geldboetes te voldoen.

Artikel 100 (oud) is vervallen vanwege de invoering van een apart jeugdstrafrecht.

In artikel 104 (overdracht strafvervolging) is de bepaling opgenomen dat het recht tot strafvordering ook vervalt na overdracht van de strafvervolging aan een andere staat. Zodra dergelijke verdragsverplichtingen aangaat heeft dit artikel ook praktische betekenis.

9. TITEL IX (BIJZONDERE BEPALINGEN VOOR JEUGDIGE PERSONEN).

Het jeugdstrafrecht wordt in zijn geheel herzien en is aangepast aan de Surinaamse samenleving. Deze nieuwe regeling vergroot de mogelijkheden om strafbare gedragingen gepleegd door jeugdigen aan te pakken en te bestraffen aanzienlijk. Overigens wordt het VN-verdrag inzake de rechten van het kind daarbij uiteraard gerespecteerd.
De algemene beginselen die aan het Wetboek van Strafrecht ten grondslag liggen, gelden onverminderd voor de categorie jeugdigen.

De beneden grens wordt in plaats van op tien jaren vastgesteld op twaalf jaren. Dat ligt gezien de huidige maatschappelijke visie op jeugdigen voor de hand. Voor feiten begaan vóór het bereiken van die leeftijd, kan de betrokkene op grond van artikel 105 niet vervolgd en dus ook niet bestraft worden (56 (oud)). De bovengrens is flexibeler: ligt die grens voor de doorsnee gevallen op achttien jaren, in bijzondere gevallen kunnen, net als thans in artikel 58 (oud), bij zestien- en zeventienjarigen volwassenensancties worden opgelegd.
De in deze nieuwe titel opgenomen bepalingen voorzien in hoofdzaak in enkele specifieke sancties voor jeugdige personen alsmede in een aantal voorschriften omtrent de wijze van tenuitvoerlegging daarvan.

In het huidige systeem (artikelen 56 tot en met 64bis (oud)) is er slechts een aantal mogelijkheden. Een persoon die tijdens de uitspraak van het eindvonnis in eerste aanleg de leeftijd van zestien jaren nog niet had bereikt, kon bij veroordeling slechts worden gestraft met een geldboete of berisping als hoofdstraf of verbeurdverklaring als bijkomende straf (art. 9 lid 2 jo 56 lid 2 (oud)). Daarnaast bestonden de mogelijkheden van artikel 56 lid 1 (oud) (het teruggeven van de minderjarige aan de ouders of voogd) en 56 lid 3 Sr (oud) (de terbeschikkingstelling van de regering). Van de uitgebreide mogelijkheden van artikel 60 (oud) werd in de praktijk geen of nauwelijks gebruik gemaakt in verband met de executiemoeilijkheden met betrekking tot de terbeschikkingstelling.

De Regering realiseert zich dat met de introductie van de nieuwe jeugdstraffen ook de executiemogelijkheden dienen te worden aangepast. In het verleden hebben velen in onze samenleving aangegeven dat de huidige situatie onhoudbaar is en niet in het belang is van de Surinaamse jeugd.

In het nieuwe systeem zijn meerdere sancties mogelijk. Geheel *nieuw* is de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (de zogenaamde pij-maatregel, artikel 105p). Deze maatregel vervangt de terbeschikkingstelling van de regering voor jeugdigen. Ook de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige is nieuw (106) en geeft de rechter mogelijkheden om individuele en diverse eisen te stellen aan een gestrafte minderjarige; mitsdien kan de maatregel werken als een alternatief voor een verdergaande pij-maatregel.

De zwaarste straf is jeugddetentie voor de duur van twee jaren en in zware gevallen van zes jaren (artikel 105g). De geldboete bedraagt ten hoogste SRD 10.000 (artikel 105j). Het voorgaande neemt niet weg dat ten aanzien van degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van zestien jaren maar nog niet die van achttien jaren heeft bereikt, de rechter in uitzonderlijke gevallen kan beslissen het jeugdstrafrecht buiten toepassing te laten en recht te doen overeenkomstig het volwassenstrafrecht indien hij daartoe grond vindt in de ernst van het begane feit, de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan (artikel 105a).

Alle straffen en maatregelen kunnen afzonderlijk en in onderlinge combinatie worden opgelegd. De rechter wordt de mogelijkheid geboden een zo passend mogelijk arsenaal op te leggen, toegesneden op de individuele minderjarige (artikel 105e).

Een gemeenschappelijk kenmerk van de hoofdstraffen voor jeugdigen is dat ze beduidend lichter zijn dan de straffen voor ‘volwassenen’. Daar komt nog bij, dat het gestelde maximum ook niet kan worden overschreden in geval van meerdaadse samenloop (artikel 106k lid 2). Ook in geval van recidive is geen strafverhoging mogelijk.

Artikelsgewijs commentaar

Artikel 105 (Algemene bepalingen)
De bepaling van artikel 105 formuleert de hoofdregel indien het strafrecht wordt toegepast op jeugdigen. Wanneer dat het geval is, zijn alle voorgaande bepalingen ook in het jeugdstrafrecht van toepassing, voorzover er in deze speciale titel niet van wordt afgeweken. Bovendien is het strafrecht niet meer van toepassing op personen die de leeftijd van twaalf jaren nog niet hebben bereikt. In het oude wetboek was de grens op tien jaren gesteld. De verhoging van die grens is gezien het bovenstaande en het feit dat in andere landen die leeftijdsgrens eveneens op twaalf jaren of hoger is gesteld niet bezwaarlijk.

Artikel 105a (toepassing volwassenenstrafrecht)
In deze bepaling worden in tegenstelling tot de oude bepaling (art. 56 (oud) drie limitatieve en cumulatieve gronden opgesomd waarop de rechter zijn beslissing moet baseren om in een bepaald geval het volwassenenstrafrecht toe te passen op degene die ten tijde van het begaan van een strafbaar feit de leeftijd van zestien jaren maar nog niet die van achttien jaren heeft bereikt. Dat zijn de ernst van het feit, de persoonlijkheid van de dader en de omstandigheden waaronder het feit is begaan. Het kan op deze plaats geen kwaad vast te stellen dat de rechter volgens art. 3 van het VN-verdrag inzake de rechten van het kind, de plicht heeft prioriteit te geven aan het belang van het kind. De rechter mag de reden voor toepassing van een sanctie voor volwassenen niet stilzwijgend aanwezig achten, maar dient deze als bepalend voor de straf of maatregel in zijn vonnis op te nemen. Hij dient een kind zolang mogelijk te berechten als ware hij een kind, zelfs al oogt een kind veel ouder. Is eenmaal gekozen voor een

volwassenen aanpak, dan is evenwel het opleggen van een levenslange gevangenisstraf voor deze groep jeugdigen toch uitgesloten.

Artikel 105b (verjaring)
Bij minderjarigen hoort een andere, geringere verjaringstermijn dan bij volwassenen. Ten opzichte van de huidige termijnen is echter sprake van een verlenging. Bij de zwaarste delicten is de verjaringsperiode gesteld op twintig jaren. De rechter zal in een voorkomend geval uiteraard rekening houden met het feit, dat een inmiddels (wellicht reeds lang) meerderjarige het betreffende feit lang geleden en tijdens diens minderjarigheid heeft gepleegd. Voor de ernstigste misdrijven is er in het tweede lid wel een speciale uitzondering opgenomen.

Artikel 105c (politietransactie)
Door de politietransactie wordt de jonge verdachte een strafblad bespaard.
De jeugdige verdachte is niet verplicht op het voorstel in te gaan. Om zijn standpunt te helpen bepalen wordt hij geïnformeerd over de mogelijke gevolgen van niet-deelneming.
De Procureur-generaal zal de strafbare feiten moeten aanwijzen die op deze wijze kunnen worden afgedaan. Het zal moeten gaan om zaken van eenvoudige aard, waarbij sprake is van overlast veroorzakend gedrag van geringe ernst. Gedacht kan bijvoorbeeld worden aan geringe gevallen van openlijk geweld (met name geweld tegen goederen, art. 189), brandstichting met gemeen gevaar voor goederen (207), (winkel)diefstal (370), verduistering (381), vernieling (414) en heling (480). De algemene aanwijzingen, die de Procureur-generaal met betrekking tot de politietransactie kan geven, dienen (uiteraard) openbaar te worden gemaakt.

Artikel 105d (transactie)
Transactie wordt ook mogelijk in het jeugdstrafrecht. Het algemene transactieartikel 100 is in beginsel van toepassing. Er zijn enige afwijkingen. In de eerste plaats kan er een voorwaarde worden opgelegd inhoudende dat de verdachte zich houdt aan de aanwijzingen van de jeugdreclassering; in de tweede plaats is het maximum van een eventueel te betalen geldsom gekoppeld aan artikel 105m, eerste lid; in de derde plaats is de mogelijkheid opgenomen om als voorwaarde herstelarbeid op te leggen en in de vierde plaats is de voorwaarde van het uitvoeren van arbeid of het volgen van een leerproject beperkt tot een maximum van zestig uren. In deze titel wordt gesproken van de ‘jeugdreclassering’ en niet van de ‘Dienst Justitiële Kinderbescherming (JKB)’ om daarmee niet een andere taakverdeling binnen de reclassering uit te sluiten. Uiteraard wordt wel gedoeld op een officieel daartoe aangewezen instantie.

Artikel 105e kondigt een apart jeugdsanctiestelsel aan. Aan de rechter wordt overgelaten welke combinatie van straffen en maatregelen hij gepast vindt voor de minderjarige. Deze mogelijkheid is geheel in overeenstemming met de mogelijkheden in het volwassenenstrafrecht en is verwoord in het tweede en derde lid van dit voorgestelde artikel. In het tweede lid is aangegeven dat cumulatie van straffen tot de mogelijkheid behoort. Verder wordt hier bepaald dat een plaatsing in een inrichting voor jeugdigen niet kan worden gecombineerd met jeugddetentie: indien het nodig is het kind te plaatsen in een jeugdinrichting is jeugddetentie ongepast en per definitie niet in het belang van het kind.

Artikel 105f bevat het sanctiearsenaal waarover de rechter ten aanzien van jeugdigen kan beschikken. De nieuwe hoofdstraffen zijn de jeugddetentie, de taakstraf of de geldboete.
De bijkomende straffen, die voor jeugdigen in aanmerking komen zijn de verbeurdverklaring en de ontzetting van bepaalde rechten en de maatregelen zijn de plaatsing in een inrichting

voor jeugdigen, de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige, de onttrekking aan het verkeer, de ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, schadevergoeding, en de ontzegging van de rijbevoegdheid. Hieronder wordt op elk van deze modaliteiten teruggekomen.

Artikel 105g (jeugddetentie)
De straf van *jeugddetentie* kan worden opgelegd aan jeugdigen die een ernstig misdrijf hebben gepleegd, maar naar het zich laat aanzien het vermogen bezitten de ernst daarvan in te zien en op grond daarvan ontvankelijk zijn voor een stevige aanpak. De maximale duur van de straf is afhankelijk van de leeftijd van de betrokken jeugdigen ten tijde van het begaan van het feit (artikel 105g eerste en tweede lid) en de ernst van het feit. Deze straf zal ten uitvoer worden gelegd in een speciale inrichting of afdeling voor jeugddetentie, zoals vereist in artikel 37 sub c van het VN-verdrag inzake de rechten van het kind.
De rechter wordt de mogelijkheid gegeven om zestien- of zeventienjarigen voor de ernstigste misdrijven te veroordelen tot een jeugddetentie van maximaal zes jaren voor delicten waarop een levenslange gevangenisstraf is gesteld. De jeugddetentie is enerzijds een sterke uitbreiding van de mogelijkheid om jeugdigen een vrijheidsstraf op te leggen. Een van de grote voordelen daarvan is dat de rechter niet langer “genoodzaakt” is om het volwassenstrafrecht toe te passen op jeugdigen indien het maatschappelijk onaanvaardbaar zou zijn geweest de minderjarigen geen vrijheidsstraf op te leggen. Anderzijds wordt ook een beperking gevonden ten opzichte van de tekst van art. 58 (oud), op grond waarvan een nog langdurigere vrijheidsstraf mogelijk is in combinatie met de berechting als een volwassene.

Artikel 105h (executie)
Het tweede en derde lid handelen over de bevoegdheid van de rechter, die de jeugddetentie heeft opgelegd om de jeugdige in diens belang te allen tijde voorwaardelijk in vrijheid te stellen. Met betrekking tot het vervolg wordt aansluiting gezocht bij de regels betreffende de oplegging van een voorwaardelijke straf. De procedure op zich wordt geregeld in artikel 106i.
Het vierde lid behandelt de mogelijkheid om de veroordeelde voorwaardelijk in vrijheid te stellen. Met betrekking tot de procedure wordt hier geheel aansluiting gezocht bij die voor de volwassenen.

In artikel 105i wordt gedoeld op een (overigens uitzonderlijke) situatie dat de sanctie ten uitvoer wordt gelegd op een moment dat het om een of andere reden niet langer verantwoord lijkt dat de veroordeelde aan de opgelegde *jeugd*sancties wordt onderworpen.

Artikel 105j behandelt de afwijkende bepalingen ten aanzien van de geldboete. De maximale geldboete voor jeugdigen bedraagt SRD 10.000,- een bedrag dat gelijk is aan de geldboete van de tweede categorie voor volwassenen. De minimum geldboete verschilt niet tussen jeugdigen en volwassenen. Bovendien kan het niet voldoen aan de geldboete worden vervangen door een taakstraf. Die taakstraf wordt naar evenredigheid opgelegd.

De artikelen 105k tot en met 105o betreffen een op te leggen taakstraf aan jeugdigen. Net als in het volwassenenstrafrecht kan de taakstraf bestaan uit werk- en leerstraffen. De Jeugdreclassering heeft een voorbereidende en ondersteunende taak (artikelen 105m en 105n). Van de taakstraffen biedt het leerproject de meest directe relatie met het delictgedrag doordat de nadruk ligt op gedragsbeïnvloeding. Vanzelfsprekend dienen dergelijke projecten bij de inwerkingtreding van deze herziening van wetgeving beschikbaar te zijn.
Voor de procedure van hetgeen is gesteld in de artikelen 105m, vierde lid en 105n, derde lid zij verwezen naar artikel 106i. De vervangende jeugddetentie *kan* worden ten uitvoer gelegd

als vervangende hechtenis, verplicht is het niet. Voor rechtsbescherming tegen de beslissing van de uitvoerende macht wordt aansluiting gezocht bij de artikelen 33 en 33a.

De ontzegging van de rijbevoegdheid voor minderjarigen is opgenomen onder de bijkomende straffen van artikel 105f. Deze en de andere genoemde bijkomende straffen behoeven echter geen nadere uitwerking, aangezien geen afwijkingen worden voorgesteld. De rechter zal in staat zijn bij de oplegging van die straffen rekening te houden met de jeugdige leeftijd van te veroordelen personen. Een en ander betekent dat inderdaad ook de ontzetting van bepaalde rechten in voorkomende gevallen kan worden opgelegd. Opgemerkt dient te worden dat de ontzegging van de rijbevoegdheid in artikel 105f lid 3 onder b, overeenkomstig de bepalingen in de Rijwet 1971 is. De bepalingen die verder van toepassing zijn op de ontzegging van de rijbevoegdheid zijn in de Rijwet 1971 opgenomen.

Artikelen 105p tot en met 105r (plaatsing in inrichting voor jeugdigen).
De maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen ("pij-maatregel") komt in de plaats van de jeugd-t.b.r, genoemd in artikel 56 (oud). De pij-maatregel kan worden opgelegd als aan een aantal voorwaarden is voldaan (artikel 105p, eerste lid). Het moet gaan om een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten. Onder de huidige regeling is een terbeschikkingstelling ook mogelijk in geval van overtredingen, doch dat lijkt ongewenst. De veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen moet het opleggen van de maatregel eisen en de maatregel moet in het belang zijn van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de verdachte. Dit zijn *cumulatieve* voorwaarden. De pij-maatregel kan ook worden opgelegd aan een niet-toerekenbare verdachte (artikel 105p, tweede lid). Uit de tekst volgt duidelijk en onmiskenbaar dat dit ook geldt voor personen die verminderd toerekenbaar zijn.
Bovendien mag de maatregel slechts worden opgelegd na advies van een gedragdeskundige (artikel 105p, derde lid). De gedragsdeskundige kan bij jeugdigen ook een orthopedagoog zijn aangezien zij daartoe gespecialiseerd zijn. Voor het geval de verdachte weigert aan een onderzoek mee te werken voorziet artikel 105p, vierde lid in een regeling.
Het vijfde lid wijst naar een beschikking van de Minister. Deze beschikking dient ook bepalingen te bevatten betreffende de jeugddetentie (artikel 105h). In het achtste lid wordt de bevoegdheid de plaatsing al dan niet voorwaardelijk ongedaan te maken, in handen gelegd van de *rechter*, die de maatregel heeft opgelegd.

De maatregel kan ook worden opgelegd indien het feit de verdachte geheel kan worden toegerekend. In dat geval is de maximale duur vier jaren. Als bij de betrokken jeugdige ten tijde van het begaan van het feit een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond, kan verlenging plaatsvinden tot – in totaal – ten hoogste zes jaren (artikel 105q, tweede lid).
Bij verlenging geldt dat de vordering van het OM in beginsel dusdanig tijdig dient te worden gedaan dat de rechter nog voor de afloop van de termijn kan beslissen. De bevoegde rechter is het gerecht in eerste aanleg, opdat ook hoger beroep mogelijk kan zijn (artikel 1.06i, derde lid). Voor het geval de vordering te laat wordt gedaan wordt verwezen naar de procedure van artikel 56u.

Weliswaar maakt meer materiaal (zoals bijvoorbeeld de aantekeningen van de inrichting) de beslissing van de rechter gemakkelijker, doch wordt hier niet *verplicht* gesteld.

In artikel 105q lid 5 wordt een koppeling mogelijk gemaakt tussen de pij-maatregel en de in te voeren terbeschikkingstelling met verpleging voor volwassenen (56a). In zeer uitzonderlijke gevallen (namelijk bij een inmiddels volwassen geworden ontoerekenbare

indien de veiligheid van personen dit bepaaldelijk vordert) is het mogelijk om de pij-maatregel om te zetten in een terbeschikkingstelling. De duur van de terbeschikkingstelling wordt vervolgens volgens het volwassenenrecht gelimiteerd.

Voor de procedure wordt verwezen naar het algemene procedureartikel 106i, waar aansluiting wordt gezocht bij de artikelen 25 tot en met 27. In het derde lid van artikel 106i is bepaald dat tegen een bevolen verlenging van de maatregel wel hoger beroep mogelijk is.

Nieuw is verder de introductie van de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige. (artikelen 106 tot en met 106b). Deze bepalingen vullen als het ware het gat tussen de pij-maatregel en de gewone straffen en kunnen worden vergeleken met die van de "volwassen" terbeschikkingstelling van de regering zonder een bevel tot verpleging.
Het is de bedoeling deze maatregel te bestemmen voor diegenen die in aanmerking komen voor intensieve vormen van (her)opvoeding. Daartoe worden de wettelijke mogelijkheden verruimd. Vanzelfsprekend zullen dergelijke programma's dienen te worden ontwikkeld en zal de rechter eerst na die ontwikkeling gebruik kunnen maken van deze extra wettelijke mogelijkheid.
De vervangende jeugddetentie wordt op gelijke voet als die voor de taakstraf geregeld (artikel 106a jo. 105n). Een mogelijke verlenging van de vastgestelde periode is geregeld in artikel 106b. In artikel 106i is de procedure geregeld en is bepaald dat ook hoger beroep mogelijk is tegen de verlengingsbeslissing, die overigens genomen dient te worden door het gerecht in eerste aanleg.

Artikel 106c brengt met zich mee dat alle hoofdstraffen (met uitzondering van de leerstraf) en de bijkomende straffen ook voorwaardelijk kunnen worden opgelegd. De mogelijkheid tot het opleggen van een voorwaardelijke leerstraf, een voorwaardelijke pij-maatregel of een voorwaardelijke maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige wordt echter niet zinvol geacht. Met betrekking tot een voorwaardelijke pij-maatregel kan nog worden opgemerkt, dat de maatregel betreffende het gedrag van de jeugdige als het ware kan dienen als een alternatief hiervoor, met name ten einde toch bepaalde belangrijke voorwaarden te kunnen opleggen.

Artikel 106d behandelt de proeftijd en is geënt op artikel 18. De voorwaarden worden behandeld in artikel 106e. In artikel 106f is het toezicht op de naleving van de voorwaarden nader geregeld. Het laatste lid geldt voor de meerderjarige, op wie krachtens artikel 105a het jeugdstrafrecht is toegepast.

Artikel 106g (wijziging voorwaarden) geeft de rechter de mogelijkheid om op verzoek van het openbaar ministerie of de verdachte de proeftijd te wijzigen. Bovendien kan hij in de proeftijd bijzondere voorwaarden opleggen, wijzigen of opheffen. Voor de volledigheid is een derde lid toegevoegd over de betekening van de bijzondere voorwaarden.

Artikel 106h gaat over de vordering tenuitvoerlegging. Zoveel mogelijk wordt hier aangesloten bij het volwassenenstrafrecht. Omdat er geruime tijd kan verstrijken tussen het moment van oplegging van een voorwaardelijke straf en het moment van het behandelen van de vordering tot tenuitvoerlegging, is het derde lid opgenomen. De procedure van verschillende in deze titel apart te nemen rechterlijke beslissingen wordt geregeld in artikel 106i, waarbij aansluiting is gezocht bij de bekende procedure voor volwassenen. Extra aandacht is er hier voor het feit, dat de rechter in voorkomende gevallen ook ambtshalve

beslissingen mag nemen (artikelen 105h, derde lid, 105j, derde lid, laatste volzin en 106g, tweede lid.) Hij dient dan wel de veroordeelde en het Openbaar Ministerie te horen.

Artikel 106k is het slotartikel van de bepalingen voor het jeugdstrafrecht: er wordt enerzijds geen verlaging op het maximum van de duur van de in deze titel genoemde hoofdstraffen toegepast indien er sprake is van poging, voorbereiding, deelneming of medeplichtigheid en anderzijds ook geen verhoging indien sprake is van meerdaadse samenloop. Bij meerdaadse samenloop wordt slechts de bepaling toegepast waarop de zwaarste hoofdstraf is gesteld.

10. TITEL XI (BETEKENIS VAN SOMMIGE IN HET WETBOEK VOORKOMENDE UITDRUKKINGEN).

Artikel 107
Deze bepaling formuleert het beginsel dat in dit wetboek met "Minister" de Minister van Justitie en Politie wordt bedoeld.

Artikel 107a (misdrijf)
Vergeleken met het huidige wetboek (artikel 106 oud) moet worden opgemerkt, dat het noemen van "voorbereiding" in artikel 107a nieuw is en het gevolg is van het opnemen van artikel 71.

Artikel 107b (verhoor door middel van video- of geluidsverbinding)
Nieuw opgenomen in dit wetboek is de bepaling van artikel 107b. Kort gezegd wordt de praktijk de mogelijkheid gegeven om gebruik te maken van de thans ter beschikking staande mogelijkheden van de video. Het is van belang om deze bevoegdheid uit te breiden tot enkel geluidsverbindingen, omdat vooralsnog niet te verwachten is dat het houden van videosessies ten onzent tot de standaardmogelijkheid zal gaan behoren, hoezeer ook een *face to face contact* middels een videoverbinding de voorkeur verdient boven louter een geluidsverbinding. Met name het horen van een verdachte of anderen over hun standpunt inzake ondernomen of te ondernemen maatregelen leent zich wel goed voor de mogelijkheid van telefonisch verhoor. Wanneer het om de waarheidsvinding gaat zal met deze mogelijkheid behoedzaam en met beleid dienen te worden omgegaan en zal deze mogelijkheid afgewogen dienen te worden tegenover andere, meer voor de hand liggende methoden die waarneming van ook de non-verbale communicatie mogelijk maken, waarbij uiteraard in beginsel wordt uitgegaan van persoonlijke verschijning.
Het artikel is van belang voor toepassing van de artikelen 26, 33, 39e, 56u en 106i.
Ook in het Wetboek van Strafvordering dient een dergelijke bepaling te worden opgenomen.

Artikel 107c (aanslag)
De definitie is dezelfde als in het huidige artikel 107 en heeft betrekking op de artikelen 129, 130,131, 155.

Artikel 108 (samenspanning)
Hier dient te worden opgemerkt dat het belang van artikel 108 is toegenomen door de sterke uitbreiding van het aantal delicten met samenspanning in de delictsomschrijving. Behalve de reeds bestaande delicten, waarin samenspanning wordt strafbaar gesteld (zoals de artikelen 133, 141, en 183 zijn nieuwe delicten opgenomen ten gevolge van de anti-terrorisme wetgeving (de artikelen 160b, 228b, 342c, 349a, 365 en 478b).

Artikel 109 (omwenteling)

De omschrijving is tekstueel aangepast ten opzichte van de bestaande bepaling in het huidige wetboek en is van belang voor de artikelen 131 en 135.

Artikel 109a (verboden plaats)
Nieuw is de bepaling die een definitie geeft van verboden plaats. De omschrijving is van belang voor de nieuw in te voeren artikelen 136 en 136c.

Artikelen 109b en 109c (computerwetgeving)
De definities in de artikelen 109b en 109c zijn opgenomen in verband met de bestrijding van de computercriminaliteit.
Artikel 109b is van belang voor de artikelen 136, 153, 160, 177, 213c, 241, 284 e.v., 320 e.v., 333, 333d, 377 e.v., 386, 387a, 403, 404, 414a, 414b en 448c.
Ook artikel 109c is van belang voor de artikelen in de vijfde titel van Boek II en de artikelen 213c e.v., 320 e.v., 333, 377, 414a en volgende.

Artikel 109d (telecommunicatie)
Voor de duidelijkheid lijkt het goed hier slechts te verwijzen naar het te wijzigen Wetboek van Strafvordering voor nadere uitleg van de begrippen “telecommunicatie” en “aftappen”.
Het begrip “telecommunicatie” is van belang voor de artikelen 187b tot en met 187h, 213c en 213d en de artikelen 333d, 387a, 390c, 414a en 416.
Het begrip “aftappen” is van belang voor de artikelen 187b, 187f, 187h, 333d en 390c.

Artikel 110 (geweld)
De omschrijving van het begrip “geweld” in artikel 110 (oud) is gehandhaafd en is van belang voor de artikelen 132a, 161, 162, 163, 189, 192, 194, 231, 232, 295, 299, 310, 339, 341, 344, 345, 372, 377, 444, 445, 448a en 448b.

Artikel 111 (zwaar lichamelijk letsel)
Aangezien het verschil tussen eenvoudig en zwaar lichamelijk letsel moeilijk blijft, is de tekst verduidelijkt. In de eerste plaats is als zwaar lichamelijk letsel te beschouwen dat letsel wat naar normaal spraakgebruik als zwaar lichamelijk letsel geldt. Daarbij zijn er vier omstandigheden die voor de rechter van belang zijn om te beoordelen of het letsel als zwaar lichamelijk letsel is te beschouwen. Die omstandigheden zijn: de aard van het letsel, de eventuele noodzaak en aard van medisch ingrijpen en het uitzicht op (volledig) herstel.
De in het vonnis gebezigde bewijsmiddelen moeten hieromtrent duidelijkheid verschaffen. Verder somt dit artikel bepaalde gevallen op die ook als zwaar lichamelijk letsel dienen te worden aangemerkt, namelijk de voortdurende ongeschiktheid tot uitoefening van iemands ambts- of beroepsbezigheden, de afdrijving of de dood van de vrucht van een vrouw en de storing van de verstandelijke gegevens die langer dan vier weken heeft geduurd. De ziekte, die geen uitzicht op volkomen genezing biedt, is geschrapt, aangezien dat geval duidelijk onder het normale spraakgebruik, zoals hier nader aangegeven, valt. Het artikel is van belang voor de artikelen 189, 207, 208, 233, 234, 301, 310, 316, 334a, 342, 343, 360, 361, 362, 366, 368, 372, 448a, 448d, 459 en 460.

Artikelen 113b en 113c (terrorisme)
Deze artikelen zijn toegevoegd in verband met de bestrijding van het terrorisme. Het voorbereiden van en het oogmerk hebben op een terroristisch misdrijf wordt als strafverzwarend bestanddeel voorgesteld in de artikelen 278, 371, 372 en 377 en bedreiging met een terroristisch misdrijf in artikel 345.

Het hebben van een terroristisch oogmerk wordt genoemd in de artikelen 149, 160a, 160b, 168a, 228a, 228b, 342b, 348a, 349a, 364a, 365a alsmede 478a en 478b.

Artikel 114 (ambtenaren/rechters)
In artikel 114 is de definitie van ambtenaar aangepast.
In lid 2 wordt nader ingegaan op de term "overheidsinstelling". Deze definitie is ingegeven door de potentiële privatisering van overheidsinstellingen. Het lijkt juist om werknemers van dergelijke instellingen ook blijvend onder de term 'ambtenaren' te laten vallen. Reeds nu wordt opgemerkt dat door deze definities het equivalent van het tweede lid van artikel 236 niet meer zal voorkomen.
In lid 3 van dit artikel is "leden van algemeen vertegenwoordigende organen" iets anders geformuleerd om nauwkeurig aan te sluiten bij artikel 46 lid 1 onder 3°.
Het laatste lid van het huidige artikel 114 is nu overbodig: die leden van de gewapende macht vallen onder de ruime definitie van het eerste lid.
De definitie van "ambtenaar" is van belang voor de artikelen 183, 184, 187, 229, 229a, 231 tot en met 234, 236, 237, 252, 304, 322, 326, 345a, 364, 390a, 422a, 432 en 434 tot en met 442.
Men lette er op dat artikel 230a het begrip "ambtenaar" uitbreidt voor de artikelen 229 en 229a; dat artikel 235 het begrip uitbreidt voor de artikelen 231 tot en met 234; dat artikel 237a het begrip uitbreidt ten aanzien van de artikelen 231 tot en met 234 en 236 en 237; en dat artikel 428 het begrip uitbreidt voor de artikelen 426, 427 en 427a.
Het begrip "rechter" is uitgebreid ten opzichte van de huidige wet. Daarmede wordt vastgelegd hetgeen thans reeds wordt aangenomen. Het woord "scheidsrechter" is vervangen door het woord "arbiter" om duidelijk aan te sluiten bij artikel 500 e.v. van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering.
De definitie van "rechter" is van belang voor de artikelen 230, 240 en 427a. Men lette er op, dat in artikel 230a respectievelijk 428 het begrip "rechter" uit de artikelen 230 respectievelijk 427a eveneens wordt uitgebreid en dat in artikel 345a ook een uitbreiding is vermeld.

Artikel 115 (koopman)
De omschrijving is conform het oude wetboek en van belang voor artikel 399.

Artikel 115a (geld)
Het is in het algemeen verstandig om onder "geld" ook te verstaan toekomstig geld alsmede geld dat reeds uit de roulatie is genomen.

Artikel 116 tot en met 117 (zeevaart)
De omschrijvingen van het begrip schipper, opvarende en schepeling in artikel 116 zijn aangepast ten opzichte van het huidige artikel 116.
De omschrijving "Surinaams' vaartuig" in artikel 117 is conform de huidige wet in dier voege, dat de naam van de betreffende wet is vervangen door een algemene verwijzing naar de Surinaamse wetgeving.

Artikel 117a (luchtvaartuigen)
Het artikel is conform het huidige artikel 117a en is van belang voor de artikelen 3, 4, 418 en de artikelen 444 e.v., alsmede voor de bepalingen uit de nieuwe laatste titel van Boek 3.

Artikel 119 (vijand/oorlog)
Het artikel is conform het huidige artikel 119 en is van belang voor de artikelen 134, 138 tot en met 140, 142, 143, 145, 184, 394, 395 en 444.

Artikel 119a (bevriende staat) en artikel 119b (internationaal beschermd persoon/beschermde goederen) zijn nieuw opgenomen in dit wetboek. De definities zijn van belang voor de artikelen in titel 3 van het tweede Boek en de artikelen 326 en 345a.

Artikel 120 (jaar, maand en dag)
Het huidige artikel 120 spreekt slechts over een maand en een dag. Ter voorkoming van misverstanden is hier ook het jaar opgenomen in deze reeks om misverstanden uit te sluiten.

Artikel 121
Het artikel geeft een definitie van "nacht". De bepaling is slechts van belang als strafverzwarende grond bij huisvredebreuk en diefstal met braak.

Artikel 122 (inklimming)
Het artikel is bijna conform het huidige artikel 122, doch in plaats van "grachten" zijn opgenomen "omheiningen". De bepaling is van belang voor de artikelen 186, 187 en 254, 371 en 372.

Artikel 123 (valse sleutels)

Het artikel is uitgebreider dan het huidige artikel 123 en heeft betrekking op de artikelen 186, 187, 254, 371 en 372.
Het woord "slot" is ruimer omschreven. Bedoeld worden alle tot opening van mechanische of elektronische sloten. Het openen van deze sloten door het onbevoegd gebruiken van voorwerpen en middelen tot identificatie wordt geacht te zijn het openen van sloten door een valse sleutel. Men kan daarbij denken aan gestolen sleutels of zelfs aan een onbevoegd gebruik van een pincode, waardoor met een kredietkaart geld uit een betaalautomaat kan worden verworven. Net als in de huidige jurisprudentie vallen uiteraard ook alle niet voor het openen van sloten bestemde voorwerpen en middelen, die feitelijk gebezigd worden of zijn bij het onbevoegd openen van sloten onder het begrip valse sleutel. Het klassieke voorbeeld blijft het gebruik van een kleerhanger bij het door de brievenbus openen van het slot van een voordeur.

Artikel 124 (vee)
Het artikel is conform het huidige artikel 124 en van belang voor de artikelen 371, 543 en 545.
Artikel 125 (opkoper)
Het artikel is hetzelfde als het huidige artikel 125 en is slechts toepasbaar op artikel 514.

Artikel 126 (elektriciteitswerken)
Het artikel is gelijk aan het huidige artikel 126 en van belang voor de artikelen 212, 213 en 416.

Artikel 126a (discriminatie)
Het artikel spoort met de bestaande inhoud van artikel 126bis, maar is opnieuw geformuleerd. Het belangrijkste verschil is dat het artikel niet meer op de kenmerken en eigenschappen van personen of groepen van personen is geconcentreerd. Het is van belang voor de artikelen 175a en 176.

Artikel 126b (gedragsdeskundige)
Het begrip “psychiater” komt in ons wetboek als zodanig niet voor. Wij spreken hier van een of meer “gedragsdeskundigen” (artikelen 15, 55 tot en met 57, 105p en 106).

Artikel 126c (levensgezel)
Hier wordt het begrip “levensgezel” geïntroduceerd: iemand die feitelijk duurzaam met een ander samenwoont. De term “levensgezel” wordt steeds naast het begrip ‘echtgenoot’ gebruikt en wel op verschillende niveaus: als klachtgerechtigde (artikel 90); als verschoningsgerechtigde (artikel 185); als strafverhogingsgrond (artikel 364) en tenslotte als vervolgingsuitsluitingsgrond (artikel 376 lid 1).

Artikel 127 (slotbepaling**)**
De bepaling is slechts technisch aangepast ten opzichte van het huidige artikel 127.

C. TWEEDE BOEK, MISDRIJVEN.

1. ALGEMEEN

Evenals in de algemene inleiding is gesteld geldt ook voor dit Tweede Boek dat naast het Surinaamse Wetboek van Strafrecht het concept Wetboek van Strafrecht van 2005, het uitgangspunt is geweest. Tevens is gelet op de ontwikkelingen op Aruba en de Nederlandse Antillen. Ook zijn de hier noodzakelijk geachte aanpassingen en voorzieningen, waarbij niet in de laatste plaats wordt gedacht aan de vernieuwingen die dienen te worden aangebracht op grond van internationale verplichtingen, in acht genomen. Waar nodig is de tekst geactualiseerd.

Straffen
In navolging van de wijziging van het sanctiestelsel zoals dat in het eerste Boek is opgenomen, zijn de strafmaten in het tweede boek, dat enkel misdrijven bevat, aangepast. Dat wil zeggen dat in het onderhavige voorstel de sancties die op de misdrijven zijn gesteld meer op elkaar zijn afgestemd waardoor een evenwichtiger sanctiestelsel is gecreëerd (zie MvT op art. 11) .

Naast wijziging van de maximaal op te leggen gevangenisstraf ten aanzien van een aantal delicten, is het systeem van geldboetecategorieën in het wetboek geïncorporeerd. Deze geldboetecategorieën zijn steeds gekoppeld aan de mogelijk op te leggen maximale gevangenisstraf (zie MvT op artikelen 40 t/m 41e). Daarmede wordt een logisch samenhangend stelsel gecreëerd, waarbij, ook in onderling verband, rekening wordt gehouden met de ernst van de misdrijven.

Terrorisme
In verband met de aanslagen gepleegd op 11 september 2001 in de Verenigde Staten zijn er in VN-verband de nodige resoluties aangenomen teneinde het terrorisme te bestrijden. Te denken valt aan Resolutie 1377 van 12 november 2001 en Resolutie 1526 van 30 januari 2004. Daarenboven zijn er door de Verenigde Naties reeds vóór deze aanslagen verdragen opgesteld die de bestrijding van het internationale terrorisme ondersteunen, zoals het Verdrag inzake de bestrijding van terroristische bomaanslagen van 15 december 1997 te New York en

het Verdrag inzake de bestrijding van de financiering van het terrorisme van 9 december 1999 eveneens te New York.
Suriname ondersteunt uiteraard de bestrijding van het terrorisme. Voorkomen dient te worden dat ons grondgebied misbruikt wordt voor het beramen of financieren van terroristische misdrijven. De verdragsbepalingen en de bepalingen opgenomen in de resoluties dwingen tot codificatie waardoor een groot aantal wijzigingen in het Wetboek van Strafrecht noodzakelijk is.

Maatschappelijke ontwikkelingen en veranderde maatschappelijke visies.

Voorts is het wetboek aangepast aan de huidige maatschappelijke werkelijkheid. Ons wetboek dateert van 1911. Ofschoon na de inwerkingtreding van het Wetboek van Strafrecht vele wijzigingen zijn geweest, is dit de eerste keer dat een volledige herziening van het wetboek ter hand is genomen. Op maatschappelijk gebied hebben zich in de loop der jaren veranderingen voorgedaan die niet altijd direct hun doorwerking hebben gevonden in het Wetboek van Strafrecht. In het onderhavige voorstel zijn veel van die maatschappelijke veranderingen verwerkt. Dit heeft onder andere als gevolg dat Titel VI, het tweegevecht, niet meer in het nieuwe ontwerp is opgenomen. De gedragingen die binnen de titel worden strafbaar gesteld komen vandaag de dag niet meer voor en aparte strafbaarstelling ervan is archaïsch te noemen.
Bovendien komen voor de specifieke boetes die bij de afzonderlijke misdrijven zijn opgenomen, zoals eerder gezegd, geldboetecategorieën in de plaats. Deze oude bedragen hebben veelal de geldontwaarding niet bijgehouden en het evidente voordeel van de geldboetecategorieën is dat bij verdere inflatie volstaan kan worden met het verhogen van de per categorie op te leggen geldboete.

Wetende dat.

Het begrip '*wetende dat*' heeft een omvorming ondergaan. In tal van bepalingen komt dit basisbegrip in het huidige wetboek voor, in diverse bewoordingen en al dan niet gevolgd door een schuld-vorm. We noemen hier enige voorbeelden: artikel 335 (oud, vrijheidsberoving) staat '*na kennis te hebben bekomen*', terwijl artikel 444 (oud, zeeroof) ook spreekt van 'bekend met'.
Het uitgangspunt van de wetgever bij deze formuleringen is geweest dat '*wetenschap'* onvoorwaardelijk is: het betreft een vorm van zekerheid bij de dader. Vond de wetgever deze eis te streng (wat meestal te maken heeft met de bewijsbaarheid van die wetenschap), dan nam hij in de wetbepaling een alternatief op waardoor een serieus vermoeden al voldoende kan zijn: zo vereist artikel 136 (oud, steun vragen voor omwenteling) '*weet of ernstige reden heeft om te vermoeden'*;
Nu heeft zich in de laatste jaren meermalen de vraag voorgedaan of ook voorwaardelijk opzet onder wetenschap, zekerheid van weten, kan vallen: '*het bewust aanvaarden van de aanmerkelijke kans'*. Volgens het uitgangspunt van de toenmalige wetgever kan dat niet, maar de Hoge Raad heeft in een aantal gevallen anders geoordeeld, met name wanneer aan een wetswijziging een argument kon worden ontleend om de strafbepaling ruimer toepasselijk te maken, dan uit de strikte opvatting van '*wetende dat'* zou voortvloeien.
Bij de onderhavige herziening van ons Wetboek van Strafrecht, is gebruik gemaakt van de gelegenheid om een eind te maken aan mogelijke onzekerheid op dit punt. Bij delicten waar naar onze mening voorwaardelijk opzet en niet zekerheidsweten de ondergrens voor strafrechtelijke aansprakelijkheid moet zijn, wordt de term '*wetende dat*'" of vergelijkbare bewoordingen vervangen door het begrip '*opzet'* (artikel 430, knevelarij).

In de toelichting op de desbetreffende artikelen zal daaraan steeds aandacht worden besteed. In sommige gevallen is de oplossing gekozen om als subjectief bestanddeel op te nemen: '*opzettelijk wederrechtelijk*' (artikel 191, rustverstoring). In sommige gevallen, bijvoorbeeld artikel 321 (laster) is in de memorie van toelichting apart aandacht gevraagd voor onze opvatting dat in dat geval de term wetenschap '*onvoorwaardelijke opzet*' inhoudt. In de gevallen dat de opzetwetenschap gecombineerd is met een vorm van schuldwetenschap is dat meestal blijven staan: dat resulteert in twee mogelijke combinaties: of wel 'weten of ernstige reden hebben om te vermoeden', dan wel 'weten of redelijkerwijs moeten vermoeden'. Het zal duidelijk zijn dat 'ernstige reden hebben om te vermoeden' een zwaardere schuldvorm is dan 'redelijkerwijs moeten vermoeden'. In de gevallen waarin 'weten' wordt gecombineerd met een vermoeden, omvat 'weten' ook voorwaardelijk opzet. Uit deze formulering blijkt immers dat de wetgever het hele scala van het zekerheidsweten tot en met het vermoeden heeft willen dekken.

Verdragen
Gelet op de opmars van de geautomatiseerde werken in onze samenleving, zullen de strafbepalingen ook dienovereenkomstig moeten worden aangepast. Te denken valt aan het Verdrag inzake de bestrijding van strafbare feiten verbonden met elektronische netwerken van 23 november 2001 (het Cybercrime verdrag) waardoor met name titel XVI (schending van geheimen), maar overigens ook andere bepalingen in het Wetboek zijn gewijzigd. In verband met de strafbaarstelling van handelingen van racistische of xenofobische aard verricht via computersystemen is titel V (Misdrijven tegen de openbare orde) aangepast.

Zowel het VN-Verdrag inzake de Rechten van het Kind van 20 november 1989 als het Protocol inzake de verkoop van kinderen, prostitutie en kinderpornografie van 28 mei 2000 noopten tot een wijziging van titel XIII (misdrijven tegen de zeden). Bovendien zijn bepalingen in die laatstgenoemde titel, alsmede in titel VII (misdrijven tegen het openbaar gezag) en titel XVII (misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid) gewijzigd in verband met het VN-Verdrag tegen grensoverschrijdende criminaliteit (het Palermo verdrag) en de bijbehorende protocollen zoals het Protocol inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel van 15 november 2000 en het Protocol tegen de smokkel van migranten over land, zee en lucht van 15 november 2000.

Corruptie
Verder zou hier kunnen worden vermeld de verschillende vormen van corruptie, die in dit wetboek aangescherpt en vernieuwd worden. Hierbij moet worden gedacht aan wijzigingen in de titels VII (misdrijven tegen het openbaar gezag), titel XXV (bedrog) en titel XXVIII (ambtsmisdrijven). De relevante verdragen zijn hier: het VN-Verdrag en het OAS-verdrag tegen de corruptie.
Voor zoveel nodig komen die aspecten aan de orde bij de evaluatie van ons Wetboek van Strafvordering.

2. TOELICHTING OP DE AFZONDERLIJKE ARTIKELEN

A. TITEL I (MISDRIJVEN TEGEN DE VEILIGHEID VAN DE STAAT)

Het universaliteitsbeginsel, neergelegd in artikel 4 is van toepassing op de artikelen 129 tot en met 133, artikel 135, de artikelen 136 tot en met 136b en artikel 143. Ten aanzien van de artikelen 129 tot en met 133 geldt bovendien, dat deze krachtens artikel 113b als

terroristische misdrijven worden aangemerkt, indien deze zijn begaan met en terroristisch oogmerk (artikel 113c), hetgeen overigens, behalve voor de rechtsmacht de artikelen 4, 4a en 5, van belang is voor de invulling van de artikelen 46 (ontzetting van rechten), 71 (voorbereiding), 184 (meldplicht) en 188a (terroristische organisatie) en later voor de in voorbereiding zijnde herziening van het Wetboek van Strafvordering.

Artikelen 129 en 130 (aanslag)
Het begrip '*aanslag*' is gedefinieerd in artikel 107c als: aanslag tot een feit bestaat, zodra het voornemen van de dader zich door een begin van uitvoering, in de zin van artikel 70, heeft geopenbaard. Artikel 128 regelende een aparte strafbaarstelling van aanslag tegen de militaire gezagdrager is vervallen. De noodzaak daartoe bestaat thans niet meer.
In artikel 129 vindt er een uitbreiding plaats van degenen die onder de bescherming van dit artikel vallen, namelijk met elk ander lid van de Regering, een lid van De Nationale Assemblee en van de Rechterlijke macht.
De sanctie waarmee de aanslag tegen het Staatshoofd, het waarnemend Staatshoofd, een ander lid van de Regering, een lid van DNA of van de Rechterlijke Macht en sommige van de volgende gedragingen zijn bedreigd, is verhoogd ten opzichte van de thans geldende sanctie. Artikel 129 wordt genoemd in de recidive-bepalingen van artikel 69, in de categorie van de gewelddelicten.

Artikel 131 (omwenteling)
De twee leden van het huidige artikel zijn hier samengetrokken tot één bepaling. In verband met de ruime omschrijving van '*omwenteling*' in artikel 109 is er voor gekozen die term te handhaven.

Artikel 132 (schuldig aan opstand)
Anders dan verhoging van de strafmaat en een enkele technische aanpassing, heeft deze bepaling geen wijziging ondergaan ten opzichte van het thans geldende artikel.

Artikel 132a (geweld tegen de Regering)
Ten opzichte van de geldende bepaling heeft dit artikel wijziging ondergaan in dier voege dat naast geweld of bedreiging met geweld naar een Regeringsvergadering toe, hetzelfde zal gelden voor een vergadering van de Raad van Ministers. De bepaling beoogt het ongestoord functioneren van de Regering en de Raad van Ministers te beschermen. Ook hier is de strafmaat verhoogd. Voor de betekenis van '*geweld*', zie artikel 110.

Artikel 133 (samenspanning)
Ten opzichte van het huidige artikel 133 zijn van het tweede lid sub 1 en sub 3, respectievelijk mislukte uitlokking en poging tot medeplichtigheid, niet overgenomen. Ook het huidige vierde lid is geschrapt in verband met de algemene strafbaarheid van voorbereiding (artikel 71) dat deze bepaling verwarrend en overbodig zou maken en zelfs een lichtere straf zou opleveren. Tot slot zij hier opgemerkt, dat de term '*samenspanning*' nader wordt verklaard in artikel 108.

Artikel 134 (verbinding buitenlandse mogendheid) en artikel 135 (persoon of lichaam in het buitenland).
Deze bepalingen zijn, anders dan verhoging van de strafmaat, ongewijzigd ten opzichte van de bepalingen in het huidige Wetboek; de artikelen zijn laatstelijk gewijzigd in 1984.
Het begrip '*omwenteling*' is nader gedefinieerd in artikel 109. Verder is lid 2 (oud) vervallen.

Artikel 135a (stoffelijke steun aan omwenteling).
Om misverstanden met betrekking tot de verhouding met het algemene voorbereidingsartikel 71 te voorkomen, is er voor gekozen het artikel te schrappen.

Artikelen 136 tot en met 136b (openbaarmaking geheimen).

Deze artikelen zijn ten opzichte van de thans geldende tekst sterk uitgebreid en aangepast. De bepalingen beogen de door het belang van de staat of zijn bondgenoten geboden geheimhouding van informatie te beschermen.

Zoals in de inleiding gezegd omvat '*wetende dat*' in de combinatie met en als alternatief voor een '*vermoeden*': voorwaardelijk opzet. Ten aanzien van de inhoud van de informatie bevat deze strafbaarstelling zowel een doleuse (weten) als een culpose (redelijkerwijs vermoeden) variant. In de rechtspraak over het bestanddeel weten wordt voorwaardelijk opzet doorgaans voldoende geacht. Voor het begrip '*verboden plaats*' kan worden verwezen naar artikel 109a.

Artikel 136 (openbaarmaking geheimen) vormt het gronddelict in de groep strafbare gedragingen die geheimhouding van informatie van de staat of zijn bondgenoten wil beschermen.

Voor wat betreft het bestanddeel '*weet of redelijkerwijs moet vermoeden*' wordt verwezen naar vorige opmerkingen ter zake. Voor de term '*tijd van oorlog*' wordt verwezen naar artikel 119. Ook hier is, om verwarring met het voorbereidingsartikel 71 te voorkomen, geen bepaling gericht op voorbereidingshandelingen opgenomen. Artikel 136b (culpose schending staatsgeheim) betreft de culpose variant van schending van de geheimhouding van staatsinformatie.

Artikel 136c (bemachtigen staatsgeheim) betreft varianten, waarbij het gaat om het opzettelijk onder zich nemen of houden, dan wel de beschikking krijgen van, of binnendringen ter verkrijging van, informatie als bedoeld in artikel 136 zonder daartoe gerechtigd te zijn.

De artikelen 137 (opzettelijke benadeling Staat), 138 (gevaarzetting veiligheid Staat) en 139.

Deze bepalingen zijn ten opzichte van de thans geldende bepalingen inhoudelijk niet gewijzigd. De strafmaat is in dier voege aangepast dat naast de gevangenisstraf ook geldboete mogelijk is. Voor het begrip '*oorlog*' wordt verwezen naar artikel 119.

Artikel 138a (misbruik grondgebied)

Dit artikel is ingevoerd teneinde de Surinaamse belangen en die van zijn bevriende mogendheden zo goed mogelijk te kunnen verdedigen. Het begrip '*omwenteling*' wordt nader gedefinieerd in artikel 109.

Artikel 140 (hulp verlenen aan vijand) is sterk ingekort. De essentie blijft het stellen van straf op het verlenen van hulp aan de vijand, waardoor de oorlogsvoering door de staat of zijn bondgenoten wordt geschaad.

De tekst van de artikelen 141 (samenspanning tot hulp) en 142a (hulp aan spionnen en deserteurs is vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van de thans geldende artikelen. Wel is in het samenspanningsartikel de strafmaat verhoogd. Voor het begrip '*samenspanning*' zie men artikel 108. Voor de begrippen '*vijand*' en '*tijd* van oorlog' wordt verwezen naar artikel 119.

B. TITEL II (MISDRIJVEN TEGEN DE WAARDIGHEID VAN HET STAATSHOOFD)

In de artikelen 149 (feitelijke aanranding persoon van het staatshoofd/waarnemend staatshoofd) en 152 (belediging staatshoofd/waarnemend staatshoofd) is de strafmaat bijgesteld. Daarnaast is het beginwoord '*elke*' uit de tekst van artikel 149 geschrapt.
In artikel 153 (verspreiding van beledigend geschrift) zijn de gegevens uit geautomatiseerde werken toegevoegd (zie de definitie in artikel 109c). Het laatste lid is komen te vervallen: de vereiste recidive is geschrapt.
Artikel 154 (bijkomende straf) is op meerdere punten aangepast. Zo is, bijvoorbeeld, ook in geval van verspreiding van een beledigend geschrift of afbeelding (artikel 153) ontzetting van bepaalde rechten mogelijk.

C. TITEL III (MISDRIJVEN TEGEN HOOFDEN VAN BEVRIENDE STATEN EN ANDERE INTERNATIONAAL BESCHERMDE PERSONEN).

In deze titel zijn voornamelijk aanpassingen gedaan met het oog op het Verdrag ter zake de voorkoming en bestraffing van misdrijven tegen internationaal beschermde personen met inbegrip van diplomaten (New York, 14 december 1973).
De artikelen 155 tot en met 157 worden genoemd in artikel 4 en onder de beperkende voorwaarden geldt ten aanzien van de onderdelen 12º, 13º en 14º het universaliteitsbeginsel.
Als terroristische misdrijven worden beschouwd de artikelen 160a en 160b alsmede artikel 155 lid 2, mits begaan met een terroristisch oogmerk. Het benoemd zijn als terroristisch misdrijf is strafrechtelijk van belang voor de rechtsmacht (de artikelen 4, 4a en 5a) en voor de invulling van de artikelen 46 (ontzetting van rechten), 71 (voorbereiding), 184 (meldplicht) en 188a (deelneming terroristische organisatie) en later voor in voorbereiding zijnde herziening van het Wetboek van Strafvordering.
De artikelen 155 tot en met 157 worden genoemd in het recidive-artikel 69 onder 2º, zijnde de gewelddelicten, terwijl de artikelen 159 en 160 genoemd worden onder 3º, de categorie van de beledigingdelicten.

Artikelen 155 (aanslag hoofd bevriende Staat) en 156 (feitelijke aanranding)
Voor de term '*aanslag*' wordt verwezen naar artikel 107c; voor '*bevriende Staat*' naar artikel 119a en voor '*internationaal beschermd persoon*' naar artikel 119b. In de oude bepalingen komt het begrip 'internationaal beschermd persoon' niet voor. In artikel 156 is het woord 'Elke" aan het begin van de zin geschrapt. Voorts is de strafmaat in artikel 155 aangepast.

Artikel 157 (geweld tegen beschermde goederen en personen) is toegevoegd op grond van bovengenoemd Verdrag. De betekenis van '*beschermde goederen*' is opgenomen in artikel 119b.

Artikel 158 (belediging) is een samenvoeging van de artikelen 157 en 158 (oud). In lid 1 is ingevoegd: '*of een lid van de regering*'. Doel van deze bepaling is om invulling te geven aan voormeld Verdrag.

In artikel 159 is, evenals in artikel 153 toegevoegd: *'de gegevens uit geautomatiseerde werken*' (artikel 109c). Het derde lid, de recidivebepaling, is geschrapt.

Artikel 160 handelt over ontzetting van rechten. Het artikel is aangepast aan het vernieuwde artikel 46.

De artikelen 160a en 160b (terroristisch oogmerk) zijn overeenkomstig artikel 149 lid 2 geformuleerd. Het begrip '*terroristisch oogmerk*' is gedefinieerd in artikel 113c en de samenspanning in artikel 108.

D. TITEL IV (MISDRIJVEN BETREFFENDE DE UITOEFENING VAN STAATSPLICHTEN EN STAATSRECHTEN).

In deze titel zijn kleine inhoudelijke aanpassingen gedaan en de strafmaat is over het algemeen naar boven bijgesteld.
De artikelen 161 en 162a worden genoemd in artikel 4 en onder de beperkende voorwaarden geldt ten aanzien van de onderdelen 13º en 14º het universaliteitsbeginsel.
Als terroristische misdrijven worden beschouwd de artikelen 168a alsmede artikel 161 en 162a, mits begaan met een terroristisch oogmerk.

Artikelen 161 en 162 (geweld tegen De Nationale Assemblée)
Voor het begrip '*geweld*' kan worden verwezen naar artikel 110. De hoge maximum gevangenisstraf is te verdedigen vanuit de optiek van de democratie, waarin het gewapenderhand of onder dreiging van geweld optreden fundamenteel in strijd met de beginselen van die democratie is en daarom als een uiterst laakbaar misdrijf moet worden beschouwd.
Artikel 162 is uitgebreid, waardoor naast de leden van De Nationale Assemblée ook ministers en onderministers onder de bepaling vallen.

Artikel 162a (samenspanning) is toegevoegd. De strafmaat is evenals bij de overige samenspanningsdelicten gesteld op twaalf jaren en een geldboete.

De artikelen 163 tot en met 167 (verkiezingsfraude) zijn nagenoeg gelijkluidend aan de artikelen 163 tot en met 167 (oud). Wel wordt hier een belangrijke verhoging van de strafmaat voorgesteld, al weer vanuit de gedachte dat het manipuleren met de democratische rechten van burgers een ernstig misdrijf is.
De strafmaat van artikel 164 is opgehangen aan die van ambtelijke omkoping (artikel 229) en het voorgestelde artikel betreffende niet-ambtelijke omkoping (artikel 390a). Het betreft hier omkoping tussen particulieren met een publiek belang en omkoping door bijvoorbeeld politici van stemgerechtigde burgers, waardoor een maximumstraf van twee jaren passend is. Het betreft hier immers een ernstig misdrijf.
De gedragingen zoals omschreven in artikel 167 zijn ook vanuit de democratische gedachte onacceptabel dat de huidige maximumstraf niet voldoet en wordt verhoogd naar vier jaren, op gelijke hoogte met artikel 163.

Artikel 168 handelt over bijkomende straf. Het artikel is zodanig geformuleerd dat alle overtreders van de bepalingen van deze titel uit het recht zijn ambt of beroep uit te oefenen en uit het kiesrecht kunnen worden ontzet.

De toevoeging van artikel 168a is, zoals daarin ook verwoord een gevolg van de verscherpte terrorisme-bestrijding. Het begrip '*terroristisch oogmerk*' is uitgewerkt in artikel 113c.

E. TITEL V (MISDRIJVEN TEGEN DE OPENBARE ORDE).

In de titel misdrijven tegen de openbare orde hangen de wijzigingen voornamelijk samen met maatschappelijke en juridische ontwikkelingen. In de strafmaten zijn kleine aanpassingen aangebracht. De wijzigingen worden zonodig telkens toegelicht.

Artikel 169 (aanprijzing en stemming maken) is aangevuld met gegevens uit geautomatiseerde werken.

Uit systematisch oogpunt is van artikel 170 het derde lid geschrapt; de algemene recidive bepaling in artikel 68 is van toepassing. Hetzelfde geldt voor artikel 174 derde lid, artikel 176 derde lid, artikel 176b derde lid, artikel 178 derde lid en artikel 181 derde lid.

De artikelen 171 en 172 (uiting van vijandschap en verspreiding) zijn vervallen.

Artikelen 175 tot en met 176c
Het in deze bepalingen voorkomende begrip '*discriminatie*' is gedefinieerd in artikel 126a. Verder is telkens aan de middelen toegevoegd: '*gegevens uit geautomatiseerde werken*'. De straffen zijn over het algemeen verhoogd.
In artikel 175 (belediging bevolkingsgroep) heeft er een uitbreiding plaatsgevonden van de 'soorten' discriminatie; de uitbreiding betreft discriminatie op grond van: politieke gezindheid, huidskleur, taal, maatschappelijke afkomst, lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap of seksuele geaardheid en het behoren tot een nationale minderheid. Bij de nationale minderheid wordt gedacht aan een groep van personen met een vreemde nationaliteit.
In deze artikelen wordt, behalve in artikel 176c telkens over een '*groep mensen*' gesproken. Natuurlijk kan ook een enkel persoon het lijdend voorwerp zijn van bijvoorbeeld beledigingen doch in dat geval zijn andere artikelen toepasselijk (bijvoorbeeld uit titel 15). Het gaat daar om tegen *een persoon* gepleegde delicten, terwijl de onderhavige titel betrekking heeft op delicten *tegen de openbare orde*.
Artikel 176c (beroepsmatige discriminatie) is juist wel bedoeld om discriminatie tegen één persoon tegen te gaan; daarom wordt dat in de tekst uitdrukkelijk kenbaar gemaakt.

Voorts is aan al de bepalingen de strafverzwarende variant, waarbij de pleger een beroep of gewoonte van de discriminatie maakt, toegevoegd.

Artikel 177 (opruining) is uitgebreid met het begrip '*geautomatiseerde werken*'. Zo ook de artikelen 180, 181, 187b tot en met 187h. Deze, in deze titel, vaak voorkomende woorden: '*gegevens*' respectievelijk '*geautomatiseerde werken*' worden gedefinieerd in de artikelen 109b respectievelijk 109c. '*Telecommunicatie*' is nader omschreven in artikel 109d.

Artikel 178a introduceert de mogelijkheid voor de rechter om de veroordeelde voor een van de misdrijven uit de artikelen 177 en 178, de bijkomende straf van ontzetting uit het desbetreffende ambt of beroep dan wel uit het kiesrecht op te leggen.

Artikelen 183 en 184 (verzwijging)
Artikel 183 is aangepast in die zin dat na de woorden '*strafbare samenspanning'* is opgenomen *'tot enig misdrijf*', hetgeen betekent dat alle misdrijven waartoe samenspanning strafbaar is, hieronder vallen. Mede om een duidelijker onderscheid te maken tussen de artikelen 183 en 184, is in artikel 183 ook opgenomen '*het voornemen tot het plegen van een*

terroristisch misdrijf'. Voorts wordt opgemerkt dat '*kennis dragende*' een onvoorwaardelijke wetenschap inhoudt. De term '*terroristisch misdrijf*' is gedefinieerd in artikel 113b en '*in tijd van oorlog*' in artikel 119.

Artikelen 186 (huisvredebreuk) en 187 (lokaalvredebeuk)
Er wordt voorgesteld de omschrijvingen van huis- en lokaalvredebreuk (in de artikelen 186 en 187) sterk te vereenvoudigen. In het huidige wetboek luidt de huisvredebreukbepaling als volgt:
(1). *Hij die, hetzij in de woning of in het bij een woning behorend erf, hetzij in het besloten lokaal of erf, bij een ander in gebruik, wederrechtelijk binnendringt of, wederrechtelijk aldaar vertoevende, zich niet op de vordering van of vanwege de rechthebbende aanstonds verwijdert, wordt gestraft…'*
en
(2). *Hij die zich de toegang heeft verschaft door middel van braak of inklimming, van valse sleutels, van een valse order of van een vals kostuum, of die, zonder voorkennis van de rechthebbende en anders dan ten gevolge van een vergissing binnengekomen, aldaar bij nacht wordt aangetroffen, wordt geacht te zijn binnengedrongen'.*

Met de voorgestelde wettekst wordt grotendeels hetzelfde beoogd: het is strafbaar om eens anders huis of lokaal wederrechtelijk binnen te dringen. In de voorgestelde tekst is het resultaat van dat binnendringen, namelijk het onrechtmatig vertoeven in de woning, als kernelement van het strafbare feit opgenomen. Daarbij is de wijze en het tijdstip van binnendringen niet meer relevant. Ook de insluiper, die overdag in een huis aanwezig is, is daar opzettelijk en wederrechtelijk aanwezig. De kans, dat met deze ruimere strafbepaling de onschuldige leverancier, die de bestelde goederen in de woning zet, wordt gestraft is niet groot, aangezien hij in de meeste gevallen niet voldoet aan de strafbepaling omdat hij weliswaar opzettelijk maar niet wederrechtelijk aanwezig is. Het streven naar concordantie behoort niet te leiden tot verstening. Om die reden is hier gekozen voor tekstuele modernisering.
Toegevoegd is artikel 187a, waarin aan de rechter de mogelijkheid wordt geboden om in de gevallen van huis- en lokaalvredebreuk de dader tevens uit het recht te ontzetten om zich vrijelijk in het land te bewegen, waarbij uiteraard in de eerste plaats gedacht is aan het gebied rond de in het geding zijnde woning of het lokaal.

De artikelen 187b tot en met 187j bevatten verboden gedragingen in het kader van de hedendaagse mogelijkheden van misbruik van geautomatiseerde werken. De hier voorgestelde bepalingen betreffen de volgende onderwerpen: hacking (artikel 187b), opwerpen blokkade (artikel 187c), afluisteren van gesprekken (artikelen 187d en 187e), afluisteren van telefoon (artikel 187f), afluisterapparatuur (artikel 187g), doorgeven afgeluisterde gegevens (artikel 187h), heimelijk fotograferen (artikel 187i en 187j).
De in het spraakgebruik veel gebezigde term 'hacking' wordt thans in ons wetboek voorgesteld.
(Artikelen 187b tot en met 187k moet uitgelegd worden aangezien deze artikelen als nieuwe artikelen zijn opgenomen)

De valse sleutel is nader gedefinieerd in artikel 123. Voor het begrip '*aftappen*' in de artikelen 187b, 187f en 187h wordt verwezen naar artikel 109d.
Opgemerkt wordt dat bij de laatste uitzondering op de strafbaarheid van het afluisteren in een woning (artikel 187d lid 2 onder 3: de omschrijving met betrekking tot het afluisteren in het belang van de staatsveiligheid) namelijk 'het belang van de strafvordering' is opgenomen in verband met de te zijner tijd in het Wetboek van Strafvordering op te nemen bijzondere opsporingsmethoden. Het laatste deel van artikel 187f is evenzo geredigeerd.

Verder is in artikel 187k opgenomen een mogelijkheid voor de rechter om daders van een van de voorafgaande computer- en afluister- of opnamedelicten in voorkomende gevallen uit hun ambt of beroep te ontzetten.

Ten aanzien van het begrip '*organisatie*' in artikel 188 (deelnemen aan criminele organisatie) eist de jurisprudentie niet een strak georganiseerd geheel, doch wel is vereist het bestaan van een zeker gestructureerd en duurzaam samenwerkingsverband van twee of meer personen, min of meer optredend als eenheid.
De uitwerking in lid 4 is het gevolg van de terrorismewetgeving en heeft vooral te maken met het daarmee verband houdende artikel 188a, waarin deelneming aan een terroristische organisatie met een hogere straf is bedreigd. Voor de duidelijkheid wordt vermeld, dat het begrip '*deelnemen'* als bestanddeel van de artikelen 188 en 188a een eigen betekenis heeft, namelijk het behoren tot de organisatie en tevens het hebben van een aandeel in of het ondersteunen van gedragingen die strekken tot of rechtstreeks verband houden met de verwezenlijking van het oogmerk van de organisatie. De in lid 4 van artikel 188 genoemde gedragingen, die ook onder deze omschrijving vallen, zijn slechts opgenomen om alle twijfels daaromtrent weg te nemen. Voor het oogmerk hebben tot het plegen van een '*terroristisch misdrijf*' wordt verwezen naar artikel 113b. Ook artikel 188a zelf wordt volgens artikel 113b onder 3° als terroristisch misdrijf beschouwd, hetgeen van belang is voor de rechtsmacht (artikel 4 onder 13º).
In artikel 188b is opgenomen de mogelijkheid om deelnemers aan een criminele- dan wel terroristische organisatie te ontzetten uit alle in artikel 46 lid 1 vermelde rechten, inclusief het reis- of gebiedsverbod.

'*Met verenigde krachten*' in de oude bepaling is in artikel 189 over openlijke geweldpleging gewijzigd in '*in vereniging'*. De rechtspraak in Suriname heeft het begrip '*in verenigde* krachten' al geinterpreteerd als: in vereniging. Hierbij wordt beter aangesloten bij de geldende rechtspraak met betrekking tot medeplegen. Het bereik van de strafbepaling wordt uitgebreid, aangezien niet elk der medeplegers zelf een gewelddadige handeling behoeft te verrichten; wel moet de verdachte een voldoende bijdrage leveren aan het geweld: de enkele omstandigheid dat iemand aanwezig is in een groep die openlijk geweld pleegt is niet zonder meer voldoende om hem te kunnen veroordelen als iemands die 'in vereniging' geweld pleegt.
Het gebruik van spray-middelen (bijvoorbeeld big boss) levert reeds openlijkie geweldpleging op. Het is niet vereist dat de persoon daardoor eerst bewusteloos raakt of in een onmacht situatie geraakt. Ook hier is de strafmaat verhoogd.
Artikel 189 wordt genoemd in het recidive-artikel 69 onder 2º, zijnde de geweldsdelicten. Voor de betekenis van '*zwaar lichamelijk letsel*' wordt verwezen naar artikel 111.

Naast een enkele technische aanpassing in artikel 190 is de strafmaat verhoogd.

In artikel 191 wordt de rustverstoring strafbaar gesteld, zoals in de oude bepaling. Wel is de strafmaat aangepast. Er is voorts een tweede lid ingevoerd met daarin het verbod op het zonder noodzaak gebruiken van een alarmnummer. Dat verschijnsel kan noodzakelijk optreden van politie en brandweer vertragen of zelfs verhinderen.
Het geven van een vals bomalarm (artikel 191a) mag als delict in een 'modern' Wetboek van Strafrecht niet ontbreken en is hier dan ook ingevoegd.

Artikel 192 is zo aangepast dat naast het met geweld of bedreiging met geweld verhinderen van een geoorloofde openbare vergadering nu ook is opgenomen het verhinderen van een

geoorloofde, dat wil zeggen door de bevoegde overheid toegestane, openbare bijeenkomst. Doet men het een en ander door het veroorzaken van wanorde, dan is de strafmaat vanzelfsprekend lager (artikel 193). Op gelijke voet is het niet toegestaan met geweld of bedreiging met geweld een samenkomst tot het belijden van godsdienst of levensovertuiging, of een godsdienstige of levensbeschouwelijke plechtigheid of een lijkbezorging te verhinderen (artikel 194). De strafdreiging loopt hier parallel met die van artikel 192, te weten ten hoogste twee jaren en een geldboete van de vierde categorie.
Zorgt men voor verstoring van voornoemde openbare samenkomst door het verwekken van wanorde of het maken van gedruis (artikel 195), dan is de straf lager en loopt parallel met die van artikel 193, te weten ten hoogste een jaar en een geldboete van de derde categorie. Voor een uitbreiding van het begrip '*geweld'* in de artikelen 192 en 194 wordt verwezen naar artikel 110.

De aanpassingen in de artikelen 196 tot en met 201 betreffen slechts de juridische en tekstuele aanpassingen (over godslastering en delicten met betrekking tot overleden personen).
In het derde lid van artikel 197 is het vereiste van recidive voor een mogelijke ontzetting uit het beroep geschrapt, en is de mogelijkheid opgenomen van ontzetting van specifieke rechten (artikel 46 lid 1 onder 1 en 2).
In artikel 201 is het oogmerk '*de geboorte te* verhelen' geschrapt.

Een uitbreiding van de titel vormt artikel 201a. Deze bepaling stelt het uit winstbejag doen opnemen als pleegkind van zeer jonge kinderen strafbaar. Gedoeld wordt op gevallen, waarbij het kind niet onder voogdij van een rechtspersoon staat en geen schriftelijke toestemming van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken voor het opnemen als pleegkind is verleend. Het artikel is opgenomen in het kader van de bescherming van kinderen en een beoogde preventieve werking voor vrouwen die dergelijk gedrag overwegen, omdat er economisch gewin mee te behalen valt.

F. TITEL VI (MISDRIJVEN WAARDOOR DE ALGEMENE VEILIGHEID VAN PERSONEN OF GOEDEREN IN GEVAAR WORDT GEBRACHT).

De huidige tekst van Titel VI, het tweegevecht wordt niet meer opgenomen in het Wetboek van Strafrecht. De redenen die aan het eind van de negentiende eeuw ten grondslag werden gelegd aan afzonderlijke strafbaarstelling van het tweegevecht overtuigen in de huidige samenleving niet langer. Het, overigens typisch Europese, tweegevecht levert in de huidige tijd niet meer een bijzonder karakter aan de daarmee gepleegde mishandeling of eventueel zelfs doodslag op en aangenomen moet worden dat een ieder weet of behoort te weten dat moord en doodslag, alsmede de poging of voorbereiding daartoe, strafbare feiten zijn, en dat dit in beginsel niet verandert indien deze feiten 'conform een onderlinge afspraak tot het houden van een tweegevecht' worden gepleegd.
De bepalingen van de nieuwe Titel VI (misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht) zijn grotendeels gelijk aan de bepalingen uit de oude Titel VII, zij het dat enerzijds een aantal van de bepalingen die in de oude titel voorkwamen is geschrapt omdat deze bepalingen hun betekenis hebben verloren, en anderzijds een aantal bepalingen is toegevoegd in verband met de strijd tegen het terrorisme en ook in verband met de strafrechtelijke bescherming van ons leefmilieu.

In artikel 113b worden diverse artikelen van deze titel aangewezen als terroristisch misdrijf, de artikelen 207 onderdeel 3°, 213a onderdeel 2°, 218 onderdeel 3°, 220 onderdeel 2°,

222 onderdeel 3°, 226 lid 2, indien deze misdrijven zijn begaan met een terroristisch oogmerk. Verder zijn aan het eind van de titel in de artikelen 228a of 228b misdrijven aangewezen die, indien gepleegd met terroristisch oogmerk, met een hogere gevangenisstraf worden bedreigd.
De rechtsmacht wordt ten aanzien van veel misdrijven in deze titel onder telkens wisselende voorwaarden uitgebreid in artikel 4 onderdelen 7a, 7e, 8, 13 en 14 alsmede in artikel 5 lid1 onder 4°.
In deze titel komen diverse schuldmisdrijven voor. Hier word gewezen op de mogelijkheid die lid 10 van artikel 40 biedt om voor deze misdrijven (onder omstandigheden) een geldboete van de naast hogere categorie op te leggen.

Artikel 207 (Veroorzaken brand, ontploffing en overstroming) is inhoudelijk nagenoeg ongewijzigd gebleven. Op de aanpassing van de maximum tijdelijke gevangenisstraf naast de levenslange gevangenisstraf en de mogelijkheid van geldboete na, is de strafmaat gelijk gebleven.

Artikel 208 (schuldvariant van artikel 207) kent wel een hoger maximum dan de huidige bepaling in verband met de algemene verhoging van de strafmaat bij schulddelicten. Voor '*zwaar lichamelijk letsel*' in de artikelen 207 en 208 wordt verwezen naar artikel 111 van de betekenistitel.

In artikel 209 (verbergen van blusgereedschap) is op de mogelijkheid om de straf van geldboete op te leggen na, de strafdreiging gelijk gebleven.

De bepaling over tegenwerking in het vooruitzicht van watersnood in artikel 210 is aangepast aan de huidige omstandigheden.

Artikel 211 (vernieling van waterkeringen) is uitgebreid in verband met de strijd tegen het terrorisme.

De artikelen 212 en 213 (vernieling van elektriciteitswerken) zijn ongewijzigd op de aanpassing van de strafmaat na. De strafverhoging in 212 sub 1 is het gevolg van enerzijds het ernstiger inschatten van het strafbare feit en anderzijds het strafmaximum, dat op gewone vernieling (artikel 414) wordt gesteld (twee jaren). Het begrip '*elektriciteitswerken*' wordt nader uitgewerkt in artikel 126.

Artikelen 213a t/m 213d zijn nieuwe bepalingen. Onder ioniserende stralen en radioactieve stoffen in de artikelen 213a en 213b (besmetting met radioactieve stoffen) kan worden verstaan röntgen- en gammastralen, maar ook corpusculaire stralen die in staat zijn ionenvorming te veroorzaken. Onder radioactieve stoffen wordt materie verstaan die ioniserende stralen uitzendt, alsmede voorwerpen die zodanige materie bevatten, uitgezonderd ertsen en splijtstoffen.
Deze bepalingen worden evenals de bepalingen in de artikelen 213c en 213d (vernieling van geautomatiseerde werken) mede opgenomen in het kader van de bestrijding van het terrorisme. Voor de begrippen '*gegevens*', '*geautomatiseerd werk*' en '*telecommunicatie*' in de artikelen 213c en 213d wordt verwezen naar de artikelen 109b, respectievelijk 109c en 109d.

De artikelen 214 en 215 (vernieling van verkeerswerken) zijn afgezien van aanpassing van de straffen, inhoudelijk ongewijzigd.

Artikel 214a (Vernielingen op de luchthaven) is nieuw.
Het begrip '*luchtvaartuig*' in dit artikel is nader bepaald in artikel 117a. De bepaling maakt onderscheid in de strafwaardigheid van vernieling, onbruikbaarmaking of beschadiging van luchtvaartuigen in vlucht, in bedrijf dan wel buiten bedrijf. De termen '*in vlucht*' en '*in bedrijf*', worden in artikel 117a leden 2 en 3 nader gedefinieerd. Artikel 215a ziet op de veiligheid op de luchthaven en niet, op de veiligheid van de passagiers aan boord van een luchtvaartuig, ook niet op de veiligheid van personen die voorafgaand aan of na afloop van de vlucht bepaalde handelingen verrichten, zoals het laden en lossen van het luchtvaartuig. Naast deze bepaling kennen wij in Titel XXVI uiteraard ook nog artikel 418 (beschadiging gebouw, vaartuig of luchtvaartuig). Het beschermd belang van deze bepaling is gelegen in de eigendomsrechten op een luchtvaartuig.

De artikelen 216 en 217 zijn afgezien van aanpassing van de straffen, inhoudelijk ongewijzigd.

In de artikelen 218 en 219 (vernieling veiligheidstekens scheep- en luchtvaart) zijn de straffen aangepast. In artikel 218 sub 1 is de zinsnede: '*en het feit het zinken of stranden van een vaartuig ten gevolge heef*t' geschrapt. De opzettelijk gepleegde gevaarzettingshandelingen zijn dus voldoende voor de strafbaarheid op grond van artikel 218 sub 1.

De artikelen 220 en 221 (verongelukken vaar- voer- en luchtvaartuigen) zijn de straffen aangepast. In artikel 220 aanhef is de verwijzing naar de installatie als bedoeld in lid 3 geschrapt en is naast vaartuig of luchtvaartuig het voertuig opgenomen. Het gaat hier om de bescherming van het leven van personen tijdens het gebruik van een transportmiddel. Ook in artikel 221 is '*voertuig*' opgenomen.
De bepaling van artikel 221a (kaping van openbaar vervoer) is eerder opgenomen in artikel 448a. In het belang van de goede systematiek is de bepaling ten aanzien van kaping van openbaar vervoer in deze titel opgenomen. De nadruk ligt hier op het openbaar vervoer, anders dan artikel 448a betreffende kaping onder de titel 'Scheepvaart en luchtvaartmisdrijven'.

In de artikelen 222 en 223 (vernieling gebouwen of installaties ter zee) is toegevoegd '*installatie ter zee of voor het publiek toegankelijke plaats*'. Met '*voor het publiek toegankelijke plaats*' wordt bedoeld algemeen toegankelijke plaatsen. Zo valt het beschadigen van pleinen hieronder. De rechtsmacht is uitgebreid in het kader van terroristische misdrijven. Ook in deze artikelen zijn de straffen aangepast.

De tekst van de artikelen 224 en 225 (vergiftiging drinkwatervoorziening) is aangepast. In de nieuwe tekst is er geen sprake meer van put, pomp of bron, maar '*inrichting ten behoeve van de drinkwatervoorziening*'. Dit bestanddeel moet ruim worden opgevat en omvat onder meer pompen, reservoirs enz. Ook hier zijn de straffen enigszins bijgesteld.

De artikelen 225a en 225b (milieuverontreiniging) zijn nieuw. De artikelen dienen tot bescherming van de volksgezondheid, dat wil zeggen bescherming van mensen tegen milieuverontreiniging in het algemeen en voorts het leven tegen gevaarlijke stoffen in het bijzonder. Artikel 225a wordt in het recidiveartikel 69 apart aangewezen als bedrogsdelict. Voor de artikelen 224, 225, 225a en 225b geldt ingevolge artikel 97 een speciale verjaringstermijn.

De artikelen 226 en 227 (aan de man brengen schadelijke waren) zijn inhoudelijk nauwelijks gewijzigd. In artikel 226 is '*wetende dat*' vervangen door '*in de wetenschap dat*' om aan te geven dat onvoorwaardelijk opzet is vereist voor een veroordeling. Ook in deze bepalingen zijn de meeste straffen verhoogd.
Artikel 228 is inhoudelijk nauwelijks gewijzigd. Wel is nu aangegeven van welke rechten de veroordeelde kan worden ontzet, namelijk: het bekleden van (bepaalde) ambten en het uitoefenen van (bepaalde) beroepen.

De artikelen 228a en 228b zijn nieuw. Zij zijn opgenomen in verband met de internationale verplichtingen in de strijd tegen het terrorisme. De bepalingen maken het mogelijk hogere straffen op te leggen wanneer de daar genoemde delicten met terroristisch oogmerk zijn gepleegd. Voor de begrippen '*terroristisch oogmerk*' en '*samenspanning*' in de artikelen 228a respectievelijk 228b wordt verwezen naar de artikelen 113c respectievelijk 108 in de betekenistitel.

G. TITEL VII (MISDRIJVEN TEGEN HET OPENBAAR GEZAG).

Deze titel strekt tot de bescherming van het openbaar staatsgezag. Sommige bepalingen staan daarmede in nauwer verband dan andere. Ten opzichte van de bestaande titel is een aantal bepalingen tekstueel gewijzigd of vervallen.
Met betrekking tot de rechtsmacht wordt opgemerkt, dat veel artikelen uit deze titel speciaal genoemd worden in de rechtsmachtartikelen 4 en 5.

Artikel 229 (omkoping van ambtenaren die in strijd met hun plicht handelen). In dit artikel is ingevoegd het aanbieden van een dienst als vorm van omkoping. Het aanbieden van zgn. snoepreisjes, het voor een 'vriendenprijs' ter beschikking stellen van een woning of vervoermiddel kunnen daarmee onder deze delictsomschrijving vallen.
Ingevoegd is verder, ter verduidelijking, de woorden '*huidige of vroegere*' om misverstanden daaromtrent uit te sluiten. Ook is de strafmaat aangepast en gesteld op vier jaren. Verder is, om beter aan te sluiten bij het VN-Anticorruptieverdrag 2003 en het OAS-Anticorruptieverdrag, toegevoegd na ambtenaar '*zelf of een ander*' ("direct or indirect").
In lid 2 is het aanbieden van gunsten aan personen, die op het punt staan tot ambtenaar te worden benoemd, nu op gelijke wijze strafbaar gesteld.
Uitdrukkelijk wordt hier er op gewezen dat omkoping in de zin van artikel 229 niet alleen toeziet op de situatie dat er een direct verband bestaat tussen de gift en een concrete tegenprestatie doch ook op het doen van giften aan een ambtenaar teneinde aldus een relatie met die ambtenaar te doen ontstaan en/of te onderhouden met het doel een voorkeursbehandeling te krijgen.

Bij de mogelijke ontzetting van rechten is het kiesrecht geschrapt en het reisverbod ingevoerd. Dit laatste is uiteraard bedoeld voor die gevallen dat er met toepassing van artikel 230a sprake is van het omkopen van ambtenaren van een vreemde staat.

Artikel 229a (begunstiging van ambtenaren)
Op basis van het VN-Anticorruptieverdrag 2003 en het OAS-Anticorruptieverdrag is artikel 229a ingevoerd, waarin wordt strafbaar gesteld de omkoping van een ambtenaar zonder dat hij in strijd met zijn plicht handelt. Daarmede wordt de facto elke aanbieding c.q. levering van een gift, belofte of dienst aan een ambtenaar buiten de strikte privésfeer strafbaar gesteld,

ook als die is gedaan zonder dat van die ambtenaar wordt verwacht dat hij zich *in strijd met* zijn plicht zal gedragen.
Dit voorstel staat in het licht van het bewaken van de persoonlijke integriteit van de ambtenaar en diens relaties met derden. Het beoogt aanscherping en aanvulling van de regels teneinde waar dat noodzakelijk is adequaat strafrechtelijk te kunnen optreden tegen diegenen die schade toebrengen aan het vertrouwen in het openbaar bestuur. Dit kunnen vertegenwoordigers van de overheid zijn die uit persoonlijk winstbejag de grenzen van integer handelen overschrijden (zie de overeenkomstige ambtsmisdrijven 427 en 427a), maar evengoed personen buiten de overheid die tot dergelijk laakbaar gedrag aanzetten en daarom zelf gecorrigeerd dienen te worden.

Artikel 230 (omkoping rechter) is aangepast.
De bepaling van artikel 230a breidt het begrip '*ambtenaar'* voor de eerste bepalingen van deze titel uit met voormalige ambtenaren en met een persoon in openbare dienst van een vreemde staat. In artikel 230a wordt getracht beter aan te sluiten bij het betekenisartikel 114. Dit laatste geldt ook voor het begrip '*rechter'*. Ook is hierbij de ambtenaar respectievelijk rechter van een volkenrechtelijke organisatie opgenomen.

De artikelen 231 tot en met 235 over dwang en wederspannigheid zijn slechts beperkt aangepast. Ook wordt hier opgemerkt, dat het begrip '*ambtenaa*r' ruim uitgelegd (artikel 114). De maximumstraf van de artikelen 231 en 232 is verhoogd. Het begrip '*geweld*' wordt nader bepaald in artikel 110.
In artikel 233 is in sub 1 de straf verhoogd en evenals in artikel 234 is de maximumstraf van zeven en zes maanden naar boven afgerond. '*Zwaar lichamelijk letsel'* wordt nader uitgewerkt in artikel 111. Het bestanddeel '*met verenigde krachten*' in artikel 234 wordt, evenals het geval in artikel 189 gewijzigd in '*in vereniging'*.
Voor artikel 235 geldt dat voor het begrip '*schipper*' wordt verwezen naar artikel 116.

In artikel 236 is strafbaar gesteld het opzettelijk niet voldoen aan een ambtelijk bevel. Ten opzichte van het huidige artikel is het tweede lid vervallen in verband met de definitie van het begrip '*ambtenaar'* in artikel 114 en het vierde lid is vervallen in verband met de invoering van de algemene recidiveverhoging in artikel 68.

De artikelen 238 en 239 zijn met uitzondering van de strafmaat niet gewijzigd.

In artikel 240 (valse aangifte) is slechts in die zin gewijzigd, dat in plaats van '*wetende dat'* is opgenomen: in de wetenschap dat het niet gepleegd is. Daarmee kan dit misdrijf slechts met onvoorwaardelijk opzet worden gepleegd. Overigens wordt met de voorgestelde iets andere bewoordingen slechts beoogd de leesbaarheid van het artikel te vergroten.

In artikel 241 (tegenwerking opsporing) zijn in lid 1onder 1° de woorden '*schuldig is aan of vervolgd wordt*' vervangen door: als verdachte wordt aangemerkt. Het gaat er in dit stadium niet om dat de betrokkene al is *schuldig verklaard*, doch slechts dat hij wordt *verdacht* van een misdrijf. Natuurlijk moet degene die deze verdachte helpt wel weten of begrijpen dat hij iemand helpt, die een verdachte is, die wordt gezocht door politie en justitie: het woord opzettelijk aan het begin van de zin staat daar borg voor. Onder sub 3° wordt het woord '*wederrechtelijk*' in combinatie met het begrip '*wederrechtelijk verkregen voordeel*' gehandhaafd.
In lid 2 wordt het verzwijgen van terroristische misdrijven met een hogere straf bedreigd .

Lid 3 bevat de uitzonderingen: bepaalde familieleden zijn niet verplicht hun naasten in de kou te laten staan. Vanzelfsprekend geldt deze uitzondering ook voor de verdachte zelf: voorgesteld wordt dat dan ook maar in de tekst op te nemen. Aan '*echtgenoot*' is toegevoegd: levensgezel (artikel 126c).
Lid 4 is ingevoegd vanwege de toetreding van Suriname tot het Internationaal Strafhof (ICC).

Artikel 242 (lijkschouwing beletten) is onveranderd en artikel 242a (ontvluchting) is als een nieuw delict opgenomen. De strafmaat voor ontvluchting is gesteld op vier jaren.
In artikel 243 (bevrijding gevangene) is de strafmaat verhoogd van twee naar zes jaren.

Artikel 244 (voldoen aan getuigplicht) is niet veel veranderd. De strafmaat voor dit artikel is gesteld op maximaal zes maanden gevangenisstraf. Het onderscheid in strafmaat tussen straf- en andere zaken is vervallen.

In artikel 245 (achterhouden vervalste stukken) is evenals het geval in artikel 244 het onderscheid in strafmaat tussen straf- en andere zaken vervallen.

Artikel 246 (niet geven van inlichtingen bij faillissement) is aangepast: de vennootschap, maatschappij, vereniging en stichting zijn samengevat in het begrip *rechtspersoon.* Een tweede lid is opgenomen met de mogelijkheid tot ontzetting uit ambt, beroep of functie.

Artikel 247 (uitoefening van een ontnomen recht) betreft degene die na rechterlijke ontzetting uit enig recht (artikel 46) dat recht toch uitoefent. De strafmaat is hier verhoogd. Ingevolge het algemene uitgangspunt bij deze nieuwe wet is de term '*wetende dat*' vervangen door 'opzettelijk' om ook voorwaardelijke opzet te bestrijken. Daarbij dient wel te worden aangetekend dat dit misdrijf slechts kan worden gepleegd, indien het vonnis waarbij iemand uit een recht is ontzet aan hem in persoon is betekend en dit vonnis onherroepelijk is geworden.

Artikel 248 (misbruik onderscheidingstekens) is niet gewijzigd.

De artikelen 249 en 249a betreffen de toegang en aanwezigheid hier ten lande van illegalen.

In artikel 249 is slechts de strafmaat gewijzigd van drie naar zes maanden. Onder artikel 249 vallen niet de vreemdelingen die vervroegd voorwaardelijk in vrijheid zijn gesteld onder de voorwaarde Suriname te verlaten en daarin niet terug te keren gedurende een bepaalde periode. Een voorwaarde is immers geen last; bovendien kunnen deze personen weer worden opgepakt wegens overtreding van de voorwaarde zodat zij hun straf alsnog verder ondergaan.
Nieuw is opgenomen artikel 249a (tewekstelling illegale vreemdelingen). Artikel 249a strekt ertoe illegaal verblijf van vreemdelingen in Suriname te bestrijden.

In artikel 250 (onttrekking aan beslag) is ook gewijzigd. In de eerste plaats zijn de woorden '*wetende dat*' vervangen door 'opzettelijk' zodat ook gevallen van voorwaardelijke opzet worden bestreken.
Het derde lid van de oude bepaling was niet echt zinvol, omdat de pleger uiteraard strafbaar is, en degene, die het feit '*toelaat*' ook, maar dan als medeplichtige. Aan extra strafverhoging voor de medeplichtige aan dit specifieke delict is geen behoefte.
In het voorgestelde derde lid is een schuldvariant opgenomen, geïnspireerd door het oude vierde lid, maar niet beperkt tot de bewaarder. Voor de schuldvariant wordt hier (en ook voor artikel 251) nog gewezen op artikel 40, dat de mogelijkheid geeft om indien nodig een

geldboete op te leggen van de naast hogere categorie. Voorts is de strafmaat bij de schuldvariant verhoogd naar zes maanden.

In artikel 251 (verbreking van zegels openbaar gezag) is de strafmaat van de schuldvariant aangescherpt. Bovendien zijn de wijzigingen opgenomen, die hierboven, bij artikel 250 zijn besproken. Tot slot wordt niet langer gesproken van 'zegels', doch van het enkelvoud: 'zegel'.

De artikelen 252 en 253 (vernieling van bewijsstukken en onttrekking van brieven) zijn inhoudelijk onveranderd met de aantekening dat in artikel 252 een nieuw tweede lid is toegevoegd, waarbij is opgenomen dat onder '*bevoegde* macht' mede wordt verstaan een internationaal gerecht dat zijn rechtsmacht ontleent aan een verdrag waarbij Suriname partij is. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan het Internationaal Strafhof (ICC).
Ook de strafverzwaring in artikel 254 is dezelfde als die in artikel 254 (oud), zij het dat in plaats van een '*vals kostuum*' het modernere woord '*vermomming*' is gebezigd, waarvan de betekenis overigens iets ruimer is: ook bijvoorbeeld een valse snor of baard, dan wel een pruik kan onder omstandigheden voldoende zijn. De begrippen *'inklimming'* en '*valse sleutel'* worden nader toegelicht in de artikelen 122 en 123.

De artikelen 255 en 256 (meewerken aan desertie en muiterij in vredestijd) zijn niet veranderd.

Artikel 257 (werven voor vreemde krijgsdienst) is aangepast in verband met de bestrijding van het terrorisme. Het aanwerven voor de gewapende (particuliere) strijd nu eveneens als strafbare gedraging aangemerkt. De strafmaat is daarmede verband houdende verhoogd tot maximaal vier jaren gevangenisstraf.

In artikel 258 (ongeschikt maken voor dienst) is toegevoegd *'enige werkzaamheid uit hoofde van burgerdienstplicht*'.

H. TITEL VIII (MEINEED).

Artikel 259 is inhoudelijk bijna niet gewijzigd. Het vierde lid is opgegaan in het aan het nieuwe artikel 46 aangepaste artikel 259c, met de aantekening dat het kiesrecht als mogelijk te ontzetten recht is geschrapt. Gelet op de inhoud van artikel 107b, waarin het houden van een verhoor per telecommunicatie wordt gelijkgesteld met een persoonlijk verhoor, is artikel 259 in beginsel ook van toepassing op zo'n (meestal zal het zijn) videoverhoor.

De artikelen 259a en 259b zijn nieuwe bepalingen. In de eerstgenoemde bepaling wordt het afleggen van een valse verklaring onder ede bij een internationaal gerecht strafbaar gesteld; de bepaling komt voort uit de oprichting van het Internationaal Strafhof (ICC). In artikel 4 onder 6° is eveneens rechtsmacht gevestigd over deze gedraging, gepleegd door een ieder en in artikel 5 onder 1° over gedragingen gepleegd door landgenoten buiten Suriname.

Artikel 259b is ingevoegd, welke bestemd is voor personen, die hier per telecommunicatie onder ede gehoord worden door buitenlandse autoriteiten op grond van internationale rechtshulp, gebaseerd op een verdrag of naar internationaal recht. Op deze wijze kunnen aan een verhoor door middel van de zogenaamde videoconferentie rechtsgevolgen worden verbonden en kan dit middel uitgroeien tot een redelijk alternatief voor reizende getuigen dan wel rechters. Aangezien in artikel 107b is gekozen voor een ruimere mogelijkheid dan het

horen van personen per videoconferentie wordt ook hier de term '*telecommunicatie*' opgenomen, zodat niet uitgesloten wordt dat ook de verhoren, die langs andere weg, bijvoorbeeld per telefoon, plaatsvinden, strafrechtelijk kunnen worden ondersteund.

Artikel 259c (bijkomende straf) wordt aangepast aan het nieuwe artikel 46 en ten opzichte van het huidige artikel 259 (oud) aangepast, in die zin, dat de veroordeelde eventueel ontzet kan worden uit zijn ambt of beroep, doch niet uit zijn kiesrecht.

I. TITEL IX (VALSHEID IN MUNTSPECIËN EN MUNT- EN BANKBILJETTEN).

De artikelen 260 tot en met 267 zijn enigszins aangepast. De afwijkingen worden hieronder kort besproken.
De rechtsmacht voor misdrijven uit deze geldt op grond van artikel 4 onder 3° voor een ieder, die zich buiten de grenzen schuldig maakt aan deze feiten. De artikelen worden verder genoemd in het recidiveartikel 69 onder 1°: de categorie vermogens- en bedrogsdelicten.

In artikel 261 (uitgeven etc.) is in plaats van '*in voorraad heeft of binnen Suriname invoert*' opgenomen: '*ontvangt, zich verschaft, in voorraad heeft, vervoert, invoert, doorvoert of uitvoert*'.

De bepalingen van de artikelen 262 en 263 zijn niet meer opgenomen in het nieuwe ontwerp. De bepalingen stelden het zogenaamde schenden van munten en het uitgeven van die geschonden munten strafbaar. Thans is het schenden van munten een gedraging die niet meer voorkomt, omdat het schenden van munten slechts financieel gewin zou kunnen opleveren indien de munten nog steeds uit kostbare edelmetalen zouden worden geslagen. Daarom is in artikel 264 (uitgeven van te goede trouw ontvangen vals geld) het woord '*geschonden*' geschrapt.

Artikel 264a (onrechtmatig in omloop brengen) betreft hier dus eigenlijk het onrechtmatig uitgeven van echt geld. Dit euvel zou zich ook hier kunnen voordoen en een strafrechtelijke voorziening daartegen lijkt op zijn plaats.

Artikel 266 (verplichte verbeurdverklaring en onttrekking aan het verkeer) is anders verwoord en wel naar het voorbeeld van artikel 13 van de Wet Verdovende Middelen. Bovendien wordt op deze wijze aan de mogelijke verbeurdverklaring de onttrekking aan het verkeer toegevoegd. Dit lijkt nodig, aangezien verbeurdverklaring bij vrijspraak niet mogelijk is.

In artikel 267 (bijkomende straf) is de mogelijkheid om een verdachte uit zijn kiesrecht te ontzetten bij bestraffing voor overtreding van een van deze artikelen geschrapt. Het artikel is verder aangepast aan de nieuwe tekst van artikel 46.

J. TITEL X (VALSHEID IN ZEGELS EN MERKEN).

De tekst van de artikelen 268 tot en met 277 wijkt inhoudelijk niet veel af van de oude bepalingen. De rechtsmacht voor misdrijven uit deze titel geldt op grond van artikel 4 onder 3° voor een ieder, ook als hij zich buiten de grenzen schuldig maakt aan die feiten. Alle artikelen worden genoemd in het recidiveartikel 69 onder 1°: de categorie vermogens- en bedrogsdelicten.

In artikel 268 (vervalsen van zegels) wordt in plaats van '*van staatswege*' gesproken van '*op wettelijke grondslag*', opdat alle officieel uitgegeven zegels de bescherming van dit artikel kunnen genieten, ongeacht in welke wet zij hun grondslag vinden of zullen vinden.

Bij artikel 268a (valse merken op edelmetaal) wordt verwezen naar merken of meestertekens die door de wet (welke dan ook) zijn vereist.

De artikelen 269 tot en met 273 (ijk- en andere merken; verkoop etc. van valse zegels en merken respectievelijk verwijdering van ijkafkeuring) zijn inhoudelijk ongewijzigd.

In artikel 274 (opnieuw bruikbaar maken van zegels) is de aanduiding van de zegels vereenvoudigd door te verwijzen naar artikel 268.

Nu op het gronddelict van artikel 268 (anders dan op artikel 260 echter geen straf van maximaal acht jaren of meer is gesteld, wordt in artikel 71 artikel 268 apart genoemd als een misdrijf, waarvan de voorbereidingshandelingen strafbaar zijn.

In artikel 277 (bijkomende straf) is de mogelijkheid geschrapt om iemand uit het kiesrecht te ontzetten bij veroordeling van een delict uit deze titel. Verder is de bepaling aangepast aan de nieuwe inhoud van artikel 46.

K. TITEL XI (VALSHEID IN GESCHRIFTEN, OPGAVE VAN ONWARE GEGEVENS EN SCHENDING VAN DE VERPLICHTING GEGEVENS TE VERSTREKKEN).

Deze titel, omvattende de artikelen 278 tot en met 286, is vereenvoudigd.
Met betrekking tot de rechtsmacht het volgende: in artikel 4 onder 10° worden de artikelen 278 en 285 genoemd.
Artikel 278 lid 3 wordt speciaal genoemd in artikel 4a lid 2 en in artikel 5a lid 1. De artikelen 278 tot en met 280 maken deel uit van artikel 5 lid 1 onder 4°. Het recidive-artikel 69 bepaalt, dat de artikelen 278 tot en met 285 behoren tot de eerste categorie, de vermogens- en bedrogsdelicten.

De beperkende eis, dat uit de valse geschriften nadeel zou kunnen ontstaan is geschrapt.
In artikel 278 (valsheid in geschrifte) is de zin '*waaruit enig recht, enige verbintenis of enige bevrijding van schuld kan ontstaan*' geschrapt, aangezien deze eisen worden omvat door het begrip '*dat bestemd is om tot bewijs van enig feit te dienen*'. De strafmaat is verhoogd naar zes jaren. Nieuw is opgenomen in lid 2 de strafbaarheid van het afleveren of voorhanden hebben van een vals geschrift, indien men weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat dit geschrift vals is. Anders dan bij een bestanddeel '*ernstige redenen hebben om te vermoeden*' (zie bijvoorbeeld de artikelen 178 en 181), gaat het in dit geval om het meer objectieve criterium '*redelijkerwijs moeten vermoeden*'. Dit laatste duidt niet zo zeer op persoonlijke kennis, doch is iets dat de rechter kan aannemen op grond van uiterlijke omstandigheden. Als bijvoorbeeld voor iedereen zichtbaar is dat er met facturen is geknoeid, baat het de verdachte niet wanneer hij zegt dat hij de knoeierijen niet heeft gezien. Het schuldverwijt is dan dat de verdachte die knoeierijen had moeten zien: hij is dus op zijn minst niet oplettend en dus onachtzaam geweest. Voor alle duidelijkheid wordt nog vermeld, dat het bestanddeel '*oogmerk*' in artikel 278 niet ziet op de valsheid zelf.
Voor bewezenverklaring van dat oogmerk is beslissend of de verdachte de bedoeling had het betreffende geschrift als echt te gebruiken of te doen gebruiken. Dat oogmerk kan dus

bestaan, ongeacht de vorm van opzet die ten aanzien van het valselijk opmaken of vervalsen wordt aangenomen. In lid 1 van dit artikel gaat het dus niet om het oogmerk tot misleiden. Dit misleidingsoogmerk zit wèl opgesloten in lid 2 van het artikel: het daadwerkelijk gebruiken van het valse geschrift *als ware het echt en onvervalst*. Lid 3 is nieuw in het kader van de strijd tegen terrorisme. Het begrip '*terroristisch misdrijf*' wordt uitgewerkt in artikel 113b.

In artikel 279 (gekwalificeerde valsheid) is in lid 1 onder 5° geschrapt: '*voor omloop bestemd*'. Betaalcheques zijn namelijk niet voor omloop bestemd en vielen hierdoor niet onder het bestanddeel. Doordat de zinsnede '*voor omloop bestemd*' vervalt, vallen valsheid van geschrift in reischeques, betaalcheques en andere cheques en wissels, voortaan ook onder dit met een hogere straf bedreigde delict.
Toegevoegd zijn onder 6° de reisdocumenten. Gelet op het toenemende belang van een deugdelijke identificatie bij grenscontroles wordt voorgesteld de reispapieren onder dit artikel te brengen. Onder een reisdocument wordt mede verstaan: een nationaal paspoort, een diplomatiek paspoort, een dienstpaspoort, een reisdocument voor vluchtelingen, een reisdocument voor vreemdelingen, een 'nooddocument', alsmede andere door de overheid vast te stellen reisdocumenten.
Onder 7° zijn toegevoegd de valse betaalpassen of waardekaarten, om de gedachte uit te sluiten dat het vervalsen van deze passen en kaarten (men denke aan creditcards en andere door financiële instellingen uitgegeven kaarten) en andere kaarten (bijvoorbeeld kaarten van winkelbedrijven of van verzekeringsmaatschappijen) niet strafbaar zou zijn.
Het gaat in deze titel immers om het vervalsen (en een eventueel gebruik) zelf en nergens anders om: mogelijke bevoordeling speelt geen rol. Niet bedoeld worden hier kaarten, die voor beperkte kring worden afgegeven, zoals toegangspasjes van bedrijven. Voor die passen geldt het basisartikel 278 natuurlijk wel. Hier wordt voorgesteld deze geschriften op te nemen in dit gekwalificeerde artikel, nu vaststaat dat valsheid in geschrift ook kan worden gepleegd door te knoeien in geautomatiseerde werken en de hier in artikel 279 bedoelde valse kaarten een hogere strafmaat rechtvaardigen.
De strafmaat van deze gekwalificeerde valsheden is enigszins verhoogd: van maximaal zeven tot acht jaren, om de afstand tot artikel 278 duidelijker te accentueren.
Lid 2 is naast '*afleveren of voorhanden hebben*' uitgebreid met diverse andere modaliteiten. Met '*ontvangen en zich verschaffen*' worden de gedragingen aangeduid die leiden tot het in bezit krijgen van gekwalificeerde valse of vervalste geschriften. Met de reeks 'vervoeren, verkopen of overdragen' worden de overige bewegingsgedragingen ten aanzien van die valse of vervalste geschriften omschreven.

In artikel 280 (valse opgave in authentieke akte) is lid 2 aangepast aan de nieuwe tekst van artikel 278. De eis van het ontstaan van enig nadeel is vervallen.

De artikelen 282 en 283 zijn geschrapt. Het ging om valse (geneeskundige) verklaringen en valse getuigschriften, welke verklaringen onder omstandigheden evengoed onder de werking van artikel 278 kunnen vallen.

De artikelen 284 en 285 (verstrekken valse onderstand- en subsidiegegevens en nalaten deze gegevens te verstrekken) zijn nieuw in vergelijking met de geldende titel. Met name is hier gedacht aan onjuiste mondelinge mededelingen met betrekking tot het aanvragen en besteden van onderstand en subsidies en aan het achterwege laten van het verstrekken van gegevens die de hoogte van een uitkering of subsidie kunnen beïnvloeden. Voor het begrip '*gegevens*' kan nog worden verwezen naar artikel 109b.

Zoals al is opgemerkt is de tekst van artikel 284 (oud) over reisdocumenten geschrapt en hierboven als gekwalificeerd delict opgenomen onder 6° van artikel 279 lid 1. Voorts zijn onder 7° ondergebracht de betaalpassen en waardekaarten.

De artikelen 283 en 284 zijn nieuw opgenomen als gepriviligeerde bepalingen t.a.v. artikel 278, waarbij de strafmaat is verlaagd.

In artikel 286 is de mogelijkheid tot ontzetting van rechten opgenomen en is overigens aangepast aan de nieuwe inhoud van artikel 46.

L. TITEL XII (MISDRIJVEN TEGEN DE BURGERLIJKE STAAT)

In artikel 287 (verduistering van staat) is lid 2 aangepast aan de nieuwe inhoud van artikel 46 en het ontnemen van kiesrecht is als mogelijke sanctie geschrapt. In lid 3 is ter voorkoming van misverstanden toegevoegd, dat het moet gaan om een onherroepelijke uitspraak.

In artikel 288 (bigamie) is de voorgestelde wijziging een gevolg van specifieke jurisprudentie betreffende het bestanddeel '*wetende dat*'. Daarmede wordt ook het voorwaardelijk opzet onder het bereik van dit artikel gebracht. Het artikel wordt genoemd in het uitbreidende rechtsmachtartikel 5 lid 1 onder 1°.
Lid 2 betreffende een mogelijke ontzetting van rechten wordt, evenals artikel 287 lid 2, aangepast.

In artikel 289 (verzwijging van huwelijksbeletsel) is toegevoegd dat de nietigverklaring onherroepelijk moet zijn.

M. TITEL XIII (MISDRIJVEN TEGEN DE ZEDEN).

Titel XIV (Misdrijven tegen de zeden) heeft in 2009 (S.B. 2009 no. 122) de nodige wijzigingen ondergaan. Bij die wijziging hebben als leidraad gediend het Verdrag voor de Rechten van het Kind (inclusief het Protocol inzake de verkoop van kinderen, prostitutie en kinderpornografie), het Verdrag tegen transnationale georganiseerde misdaad (inclusief de Protocollen inzake de preventie, bestrijding en bestraffing van mensenhandel, in het bijzonder vrouwenhandel en kinderhandel alsmede van mensensmokkel) en het Cybercrime-verdrag. De in 2009 aangepaste bepalingen van titel XIV (Misdrijven tegen de zeden) is bij deze herziening van het Wetboek van Strafrecht daarom voor het overgrote deel ongewijzigd gelaten.

Ten aanzien van kinderpornografie (artikel 293) vindt er een uitbreiding plaats. Strafbaar is ook degene die afbeelding – of een gegevensdrager, bevattende een afbeelding – van een seksuele gedraging, waarbij iemand die kennelijk de leeftijd van achttien jaren nog niet heeft bereikt, is betrokken of schijnbaar is betrokken, verwerft of zich door middel van een geautomatiseerd werk of met gebruikmaking van een communicatiedienst de toegang daartoe verschaft.

N. TITEL XIV (VERLATING VAN HULPBEHOEVENDEN).

In deze Titel zijn er in de artikelen 314 tot en met 314b kleine aanpassingen gedaan. In artikel 314 (verlating) wordt '*wet*' vervangen door 'wettelijke regeling'.
Artikel 314c is nieuw.
Met betrekking tot de strafmaat geldt dat bij het vaststellen daarvan in deze titel uitgegaan is van de straffen, die gesteld zijn op kinderdoodslag resp. kindermoord (negen respectievelijk twaalf jaren).

De artikelen 314a en 314b (alimentatie) strekken ertoe de nakoming van een alimentatieverplichting ten opzichte van minderjarigen te waarborgen. Bovendien zou de dreiging van toepassing de gewenste uitwerking op anders mogelijke wanbetalers kunnen hebben. Het lijkt hier wel degelijk op zijn plaats om nakoming van het rechterlijk vonnis af te dwingen.
In artikel 314b is de hechtenisstraf veranderd in gevangenisstraf, zoals ook overigens in dit wetboek bij misdrijven slechts van gevangenisstraf wordt gesproken.

Voor de artikelen 315 en 316 (te vondeling leggen), toepasselijk in geval het te vondeling gelegde kind een leeftijd heeft bereikt van maximaal zes jaren, wordt voorgesteld een strafmaximum van zes jaren; met zwaar lichamelijk letsel (zie artikel 111) als gevolg negen jaren en voor de dood als gevolg twaalf jaren. Voor de moeder of de vader worden deze straffen ex artikel 317 met een derde verhoogd. In het bijzondere geval van artikel 318 worden de straffen van de artikelen 315 en 316 weer tot de helft verminderd, namelijk indien het feit gepleegd wordt door de moeder onder vrees voor de ontdekking van haar bevalling. Op deze wijze wordt goed aangesloten op de voorgestelde straffen voor kinderdoodslag en -moord. In dit laatste geval wordt ook de maximumgeldboete verminderd.

Artikel 319 over de ontzetting van rechten is geschrapt in verband met de herziening van artikel 46.

O. TITEL XV (BELEDIGING).

In deze titel zijn ten opzichte van onze huidige teksten geen wijzigingen aangebracht ten aanzien van de strafmaat.
Alle delicten uit deze titel worden krachtens het recidiveartikel artikel 69 onder 3º beschouwd als beledigingdelicten. De term '*gegevens'* uit de artikelen 320, 325, 327 en 331 wordt nader aangeduid in artikel 109b. Hetzelfde is het geval in artikel 119c voor de woorden 'geautomatiseerde werken' uit de artikelen 320, 325, 331, 327 en 331.

In artikel 320 (smaad/smaadschrift) is in lid 1 het woord '*telastlegging*' vervangen door 'beschuldiging'. In lid 2 zijn gegevens uit geautomatiseerde werken toegevoegd.

In artikel 331 (laster) is het bestanddeel 'in de wetenschap dat' opgenomen om daarmee te onderstrepen dat onvoorwaardelijk opzet op de onwaarheid van het onderhavige feit, waarvan men wordt beschuldigd, is vereist voor strafbaarheid. Eventueel voorwaardelijke opzet voldoet niet aan deze eis, die is geformuleerd om de strafbare feiten van artikel 320 van hogere straffen te voorzien in het geval die opzetwetenschap aanwezig was. De strafmaat is getild naar het niveau van artikel 327.

In artikel 325 (eenvoudige belediging) is ingevoegd de belediging door middel van gegevens uit geautomatiseerde werken. Het is immers zeer goed denkbaar een ander te beledigen door het plaatsen van teksten of afbeeldingen op internet. Langs de weg van directe toezending

kan de computer uiteraard ook worden gebruikt. Ook in de titels 2, 5 en 13 zijn deze gegevens telkens in de wetstekst verwerkt. Na ampele overwegingen is besloten ook geen bijzondere strafuitsluitingsgrond ten aanzien van dit delict te formuleren en te volstaan met de algemene strafuitsluitingsgronden van de artikelen 65 en 66.
Opmerking verdient nog, dat het artikel speciaal is genoemd in artikel 4 onder 7º en onder f teneinde de rechtsmacht uit te breiden indien het delict is gepleegd aan boord van een luchtvaartuig, dat vervolgens landt in Suriname.

De strafverzwaring in artikel 326 is een stuk uitgebreider, in dier voege dat onder 1° is opgenomen de belediging aangedaan aan het openbaar gezag etc. Onder 2° zijn de ambtenaren uit het oorspronkelijke artikel 326 vermeld en onder 3° zijn de vertegenwoordigers van bevriende staten extra beschermd. Het verschil ten opzichte van de artikelen 157 en 158 (in de titel misdrijven tegen bevriende staten) is dat in dit laatstgenoemde artikel de buitenlander op bezoek is in Suriname en in het hier voorgestelde artikel 326 niet. Verder zijn toegevoegd de internationaal beschermde personen (artikel 119b. Het begrip '*bevriende staat'* is overigens nader beschreven in artikel 119a en 'ambtenaar' in artikel 114.

Ten aanzien van de lasterlijke aanklacht in artikel 327 is na 'schriftelijk' opgenomen 'al dan niet met behulp van geautomatiseerde werken'.

In artikel 328 is lasterlijke verdachtmaking opgenomen, aangezien dit vooral een preventieve werking kan hebben op ongefundeerde uitlatingen over personen.

Het klachtvereiste van artikel 329 (oud) is verplaatst naar het eind van deze titel (artikel 331a).

In artikel 331 (verspreiding van beledigend geschrift) is het klachtvereiste geschrapt, aangezien dit wordt geregeld via het algemene artikel 331a. In het eerste lid is toegevoegd de gegevens uit geautomatiseerde werken, evenals in artikel 325. In lid 3 is het recidivevereiste geschrapt: een eenmalige schuldigverklaring aan dit delict is voldoende voor een eventueel door de rechter op te leggen ontzetting uit het beroep. Toegevoegd is een mogelijke ontzetting uit een ambt.

Het klachtvereiste (artikel 331a) is achter in de titel opgenomen, aangezien het onverkort geldt voor alle bepalingen, behalve (zoals in de tekst verwoord) wanneer het personen genoemd in artikel 326 betreft. Voorts wordt een nog ruimere beperking voorgesteld waardoor ook beledigingen aangedaan aan bevriende regeringen en diplomaten ambtshalve kunnen worden vervolgd.
De klachtgerechtigden worden immers nader omschreven in artikel 89 e.v. en er worden hier geen wijzigingen voorgesteld. Aangezien in artikel 90 lid 2 een nadere regeling is opgenomen voor het geval de beledigde is overleden, konden ook de klachtbepalingen van de artikelen 330 en 331 worden geschrapt en worden ook deze bestreken door de algemene regeling.

P. TITEL XVI (SCHENDING VAN GEHEIMEN).

Wat de rechtsmacht betreft wordt hier verwezen naar artikel 5 met betrekking tot de artikelen 332 en 333.

In artikel 332 (beroeps- of ambtsgeheimen) geeft de formulering nu duidelijk aan dat ook schuldwetenschap ten aanzien van de plicht het geheim te bewaren voldoende is. Toegevoegd is het bestanddeel 'wettelijk voorschrift', waardoor een specifieke verwijzing naar enig artikel overbodig is geworden. Het woord 'diens' voor 'klacht' is geschrapt, aangezien dit een overbodige toevoeging is nu het volgt uit het gestelde in de achtste titel van Boek 1. 'Gegevens' wordt nader gedefinieerd in artikel 109b. De straf is getild naar het niveau van een jaar.

In artikel 333 (schending bedrijfsgeheimen) wordt onder meer de schending van bedrijfsgeheimen strafbaar gesteld. Bovendien wordt in lid 1 sub 2 een bijzondere vorm van heling strafbaar gesteld, namelijk het bekendmaken of het uit winstbejag gebruiken van gegevens die door misdrijf zijn verkregen uit een geautomatiseerd werk van een onderneming van handel, nijverheid of dienstverlening. Voorwaarde voor de strafbaarheid van deze vorm van heling is wel dat de gegevens ten tijde van de bekendmaking of het gebruik niet algemeen bekend waren en daaruit enig nadeel kan ontstaan. Het woord 'geautomatiseerd werk' is nader bepaald in artikel 109c.

Hierna is deze titel met een vijftal bepalingen uitgebreid. Het betreft de artikelen 333a tot en met 333e over schending van het brief-, telegraaf- en telefoongeheim. Het schrappen van deze bepalingen in de titel Ambtsmisdrijven (XXVIII) is mede gezien de nieuw voorgestelde bepaling van artikel 67 die in specifieke gevallen een verhoging van de sanctie voor ambtenaren oplevert, geen bezwaarlijke stap.

Artikel 333a (openen van poststukken) betreft een verbod aan werknemers van een postbedrijf om poststukken onrechtmatig te openen. Na de privatisering van de post zijn het werknemers van een particulier bedrijf die een dergelijk delict kunnen plegen. De strafwaardigheid blijft dan onverlet.
De bepaling van artikel 333b (schending van postgeheimen) heeft betrekking op de voorwerpen, die zich in de brieven of pakketten bevinden. De verboden handelingen hebben nu gelijkelijk op de poststukken als op de inhoud er van betrekking. Overigens wordt het tweede lid van dit artikel speciaal aangewezen als vermogensdelict in het recidive-artikel 69.
In artikel 333c (schending van telegraafgeheimen) is ondanks het in onbruik raken van de telegrafie in het Internationaal Telecommunicatieverdrag ITU de verplichting opgenomen een dergelijke telegraafdienst in stand te houden.
Artikel 333d (schending van telecommunicatiegeheimen) betreft het onrechtmatig kennisnemen of overnemen van niet voor werknemers van telecommunicatiebedrijven bestemde gegevens die door tussenkomst van een telecommunicatienetwerk of -dienst zijn opgeslagen. Het gaat hierbij erom dat een telecommunicatieaanbieder zonder toestemming van de betrokkene kennisneemt van de op zijn computers opgeslagen persoonlijke gegevens van klanten (bijvoorbeeld e-mail in een e-mailbox). De strafbepaling is ook van toepassing op personen, die werkzaam zijn bij niet-openbare diensten. De bepaling is overigens een specialis ten opzichte van onderdelen van het ruimere artikel 187h, dat zich richt tot een ieder. De termen 'gegevens' resp. 'telecommunicatie' en 'aftappen' worden uitgewerkt in de artikelen 109b respectievelijk 109d.
In artikel 333e (bijkomende straf) is de mogelijkheid opgenomen voor een eventuele ontzetting uit ambt of beroep.
Ten overvloede nog het volgende: indien de strafbare feiten wel door een ambtenaar worden gepleegd vallen zij onder de strafverzwaring van artikel 67 en kan deze ook in aanmerking komen voor de ontzetting uit het ambt op grond van artikel 47.

Q. TITEL XVII (MISDRIJVEN TEGEN DE PERSOONLIJKE VRIJHEID).

De titel misdrijven tegen de persoonlijke vrijheid is ten opzichte van de oude titel uitgebreid. De veranderingen betreffen vooral de codificatie van een aantal verdragsrechtelijke bepalingen. De eerste uitbreiding van de titel betreft artikel 334 (mensenhandel).

De rechtsmacht van de artikelen 334 (en 339) wordt in artikel 5 lid 1, onder 1˚ respectievelijk onder 3˚ uitgebreid. Voor de verjaring van artikel 334 respectievelijk de artikelen 338, 339, 342 en 342a wordt verwezen naar artikel 97 onder 3˚ respectievelijk onder 4˚. Artikel 345 lid 3 wordt in artikel 113b apart aangewezen als terroristisch misdrijf. Voor de toepassing van artikel 345 kan worden verwezen naar de terroristische misdrijven als genoemd in artikel 113b. Naast het terroristische misdrijf levert een bedreiging met een terroristisch misdrijf als bedoeld in artikel 345 lid 3 ook een terroristisch misdrijf.

Artikel 307 (oud) is vervangen door artikel 334.
Volgens het huidig artikel 307 worden vrouwenhandel en handel in minderjarigen van het mannelijk geslacht gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste vijf jaren. Dit artikel is heel algemeen en beperkt geformuleerd. Zulks omdat niet wordt omschreven wat verstaan wordt onder vrouwenhandel, waardoor ieder zijn eigen interpretatie daaraan kan geven hetgeen de rechtszekerheid niet te goede komt. Bovendien worden niet alleen vrouwen verhandeld doch ook mannen. Vandaar dat besloten is om deze bepaling aan te passen en in overeenstemming te brengen met internationale verdragen, te weten de United Nations Convention against Transnational Organized Crime (New York, 15 november 2000) en de daarbij behorende protocollen:
1. het Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, especially women and children en
2. het Protocol against the smuggling of migrants by land, sea and air.

Mensenhandel is een moderne vorm van slavernij en is een aanslag op de principes van menselijke waardigheid en vrijheid. Mensenhandel vindt plaats in drie fasen.
a. Het onder dwang recruteren van slachtoffers: dit geschiedt door middel van geweld, bedreiging met geweld of misleiding. Mensenhandel begint vaak met een valse belofte, bijvoorbeeld een betere baan, veel geld verdienen, geld kunnen terugsturen naar familie thuis.
b. Het transporteren: slachtoffers worden vervolgens gebracht naar een plaats voor exploitatie. Het transporteren kan plaatsvinden over landsgrenzen of binnen landsgrenzen, bijvoorbeeld van het platteland naar de stad. Slachtoffers zijn doorgaans vrouwen en kinderen.
c. De exploitatie: dit vindt plaats door middel van het gebruiken of verkopen van de slachtoffers voor eigen financieel gewin.

De meest voorkomende vormen van mensenhandel in onze regio zijn:
- de gedwongen prostitutie; zulks kan plaatsvinden in de bordelen, massagesalons, callgirl en escortservices, striptease dansen, exotisch dansen;
- de gedwongen arbeid, bijvoorbeeld in de constructie, visserij, landbouw, mijnen, winkels, restaurants;
- de huisbediende.

Er zijn verschillen tussen mensenhandel en mensensmokkel:

a. bij mensensmokkel zoeken de slachtoffers de dader(s) zelf op om hen te brengen naar een ander land waar zij denken het in sociaal-economisch opzicht beter te zullen hebben dan in het eigen land;
bij mensenhandel is/zijn het de dader(s) die op zoek gaan naar hun 'prooi';
b. mensensmokkel is altijd grensoverschrijdend van aard, welke illegaal is, omdat de vereiste documenten om in een land binnen te komen niet aanwezig zijn of er wordt gebruikt gemaakt van valse documenten;
mensenhandel kan grensoverschrijdend van aard zijn, alsook plaatsvinden binnen de grenzen van een land, bijv. van het platteland naar de stad of van de stad naar het platteland; mensenhandel kan plaatsvinden met geldige of vervalste reisdocumenten.

De kern van het delict mensensmokkel is, dat Suriname wordt beschermd tegen ongewenste vreemdelingen.

Behalve de seksuele exploitatie zijn ook andere doeleinden van de handel opgenomen, zoals andere arbeid of diensten, slavernij of met slavernij vergelijkbare praktijken en verwijdering van organen.
Het woord '*oogmerk*' is blijven staan en niet vervangen door 'opzettelijk', aangezien oogmerk voorwaardelijk opzet uitsluit, wat niet wil zeggen dat het oogmerk slechts op één doel kan zijn gericht. Het naaste doel van (in dat geval) het uitzitten van een straf kan voor een ander onvermijdelijk gepaard gaan met een ander doel: het consumeren van (voor die andere persoon bestemd) gevangenisvoedsel.
De gevangenisstraffen zijn verhoogd in verband met het onderlinge evenwicht tussen de maximumstraffen.
De bestanddelen '*geweld'* respectievelijk '*zwaar lichamelijk letsel'* worden nader omschreven in de artikelen 110 respectievelijk 111.

Artikel 334a bevat strafbepalingen ter zake slavenhandel.
In de artikelen 334a tot en met 337 (slavenhandel) zijn de strafmaten bijgesteld en de term '*wetende, dat'* is in de artikelen 335 tot en met 337, net zoals elders in dit wetboek vaak is gebeurd, vervangen door het woord 'opzettelijk'.

In artikel 338 (mensenroof) is het bestanddeel '*de plaats van diens woning of van diens tijdelijk verblijf*' is vervangen door: over de grenzen van Suriname. Het hier nu bedoelde delict is een soort verzwaring van het delict opzettelijke vrijheidsberoving (artikel 342 indien daarbij de grenzen van Suriname worden overschreden. '*Over de grenzen voeren*' omvat niet slechts het wegvoeren uit Suriname, maar ook het binnenvoeren in Suriname.

Overigens is artikel 339 (onttrekking minderjarige aan wettig gezag) wel opgenomen in artikel 5, waardoor rechtsmacht wordt gecreëerd voor kinderontvoering in het buitenland gepleegd door een Surinamer. Het woord '*geweld'* wordt nog nader omschreven in artikel 110.

In artikel 340 (verbergen minderjarige) is het woord '*wederrechtelijk*' toegevoegd.

Artikel 341 (schaking) is gemoderniseerd en de strafmaat in lid 1 onder 2° is verhoogd tot twaalf jaren teneinde die strafmaat in evenwicht te brengen met die van de overige geweldsdelicten. De modernisering bestaat hierin dat het delict geslachtsneutraal is geformuleerd en dat de woorden '*zonder de wil van haar ouders of voogden'* zijn vervangen door 'zonder de instemming van degene die het wettig gezag over hem of haar uitoefent'. De

woorden ‘in of buiten echt’ zijn geschrapt als zijnde overbodig. De uitweidingen in het derde en vierde lid over wie de klachtgerechtigde is, zijn vervallen, zodat de algemene regeling van de zevende titel van het eerste boek geldend wordt. Tot slot wordt vermeld, dat het woord ‘*geweld*’ nader wordt omschreven in artikel 110.

In artikel 342 (opzettelijke vrijheidsberoving) is de strafmaat aangepast.
Zwaar lichamelijk letsel wordt nader omschreven in artikel 111. Aan de titel is de bepaling van artikel 342a (gijzeling) als apart strafbaar feit toegevoegd. Deze bepaling is opgenomen ter codificatie van het Verdrag tegen het nemen van gijzelaars.

De bepalingen van de artikelen 342b en 342c zijn in verband met de internationale strijd tegen het terrorisme aan de titel toegevoegd. Voor ‘terroristisch oogmerk’ wordt verwezen naar artikel 113c . ‘Samenspanning’ is gedefinieerd in artikel 108.

In artikel 343 (culpose vrijheidsberoving) is de strafmaat aangepast en de hechtenis is gewijzigd in gevangenisstraf. ‘Zwaar lichamelijk letsel’ is nader gedefinieerd in artikel 111. Voor dit schulddelict geldt artikel 40 lid 10: onder omstandigheden kan een geldboete van de naast hogere categorie worden opgelegd.

In artikel 344 (dwang) is een hogere straf opgenomen. In het tweede lid van het voorgestelde artikel is niet opgenomen wie de klacht kan indienen. Een bijzondere regeling daaromtrent naast de algemene van de zevende titel van het eerste boek, lijkt niet noodzakelijk. ‘*Geweld*’ wordt nader beschreven in artikel 110.

In artikel 345 (bedreiging met misdrijf) is het bestanddeel ‘*op gemeen gevaar voor de verlening van diensten ontstaat’* toegevoegd. De omschrijving van openlijk geweld plegen is weer in overeenstemming met de huidige omschrijving van het delict gebracht.
Verder is ook ingevoegd het misdrijf ‘geweld tegen een internationaal beschermd persoon of diens beschermde goederen’ (zie artikel 119b in verband met het Verdrag inzake de voorkoming en bestraffing van misdrijven tegen internationaal beschermde personen met inbegrip van diplomaten). Bovendien is het misdrijf van gijzeling opgenomen met het oog op het eerdergenoemde Verdrag tegen het nemen van gijzelaars. Het derde lid is in 2011 toegevoegd in verband met de bestrijding van het internationale terrorisme. Voor het begrip ‘*terroristisch misdrijf*’ wordt verwezen naar artikel 113b. De strafmaat van het eerste lid is verhoogd. ‘*Geweld*’ wordt nader omschreven in artikel 110. Het delict is apart genoemd in artikel 56 lid 1 sub 1, zodat de dader (die aan de overige voorwaarden voldoet) een terbeschikkingstelling kan worden opgelegd. Bedreiging wordt tenslotte ook apart genoemd in artikel 4 onder 7° sub f, waardoor justitie kan optreden indien het feit zich aan boord van een vliegtuig, dat vervolgens hier landt, heeft voorgedaan.

De bepaling van artikel 345a (beïnvloeding van getuigen), die in 2002 is ingevoerd, wordt aangepast. Toegevoegd zijn in lid 1 ‘*de gegevens uit geautomatiseerde werken’*. De strekking van de bepaling is te voorkomen dat getuigen door dreigementen of op andere wijze worden beïnvloed en daardoor niet meer in vrijheid een verklaring kunnen afleggen bij de rechter, zowel een Surinaamse rechter als een rechter bij het Internationaal Strafhof, of bij een (politie)ambtenaar. Het beïnvloeden van getuigen is ook strafbaar wanneer de getuigen per telecommunicatie worden gehoord op grond van artikel 259b. De strafmaat is gesteld op vier jaren. Voor de begrippen ‘*ambtenaar*’ en ‘*rechter’* wordt ook verwezen naar artikel 114.

De strafbaarstelling van belaging, ingevoerd in 2012 is ongewijzigd gebleven, met uitzondering van de boete die in overeenstemming is gebracht met artikel 40. Het delict wordt speciaal genoemd in artikel 56 als mogelijke voorwaarde om aan de dader een terbeschikkingstelling op te leggen. Verder is afgezien van het noemen van een speciale klachtgerechtigde, zodat de algemene regeling van de zevende titel van het eerste boek geldend is.

In artikel 346 (bijkomende straf) kan de rechter putten uit een ruim arsenaal van mogelijke ontzettingen. Niet goed valt in te zien, waarom deze bij bepaalde delicten wel en bij andere delicten niet zouden kunnen worden toegepast. Ingevoegd is de ontzetting van het recht om vrijelijk te reizen, bij uitstek geschikt voor de delicten uit deze titel indien er sprake is van grensoverschrijdend gedrag. In lid 2 is voor de daar genoemde delicten de mogelijkheid gecreëerd om tot het opleggen van een gebiedsverbod over te gaan teneinde recidive te voorkomen.

R. TITEL XVIII (MISDRIJVEN TEGEN HET LEVEN GERICHT).

In deze titel zijn er een aantal wijzigingen aangebracht. Ten eerste in verband met de internationale strijd tegen het terrorisme. Ten tweede is door de herijking van de wettelijke strafmaxima en de verbetering van de evenwichtige opbouw daarvan in vergelijking tot de gedraging die zij bedreigen, een aantal strafmaxima gewijzigd. Ook kan als reden voor de wijziging van de bepalingen binnen deze titel worden aangegeven de euthanasieproblematiek.

De rechtsmacht met betrekking tot de in de artikelen 347 en 349 (doodslag en moord) omschreven misdrijven wordt in artikel 4 onder 7˚ sub f uitgebreid, indien het misdrijf zich afspeelt aan boord van een vliegtuig dat vervolgens landt in Suriname. Ten aanzien van de terroristische misdrijven en de artikelen 347, 348 en 349 geldt (bovendien) artikel 4 onder 13˚ en 14˚.
In artikel 113b onder 1 wordt artikel 349, indien begaan met een terroristisch oogmerk aangewezen als terroristisch misdrijf en ingevolge onder 3˚ is artikel 348a aangewezen als een terroristisch misdrijf hetgeen belangrijk kan zijn voor de rechtsmacht (artt. 4, 5 en 7) en voor de invulling van de artikelen 46 (ontzetting van rechten), 71 (voorbereiding), 184 (meldplicht) en 188a (terroristische organisatie). De recidive-bepaling in artikel 69 vermeldt onder 2˚ de artikelen 347 tot en met 351 en artikel 353 als zijnde soortgelijke levens- of geweldsdelicten.
De in deze titel veel voorkomende term '*van het leven beroven*' wordt in artikel 113a uitgebreid tot het doden van een vrucht.

In de artikelen 347 en 348 is de strafmaat verhoogd en gebracht op respectievelijk maximaal twintig jaren en dertig jaren. De bepaling van artikel 348a (doodslag gepleegd met terroristisch oogmerk) is met uitzondering van de strafmaat ongewijzigd gebleven. De term '*terroristisch oogmerk*' is gedefinieerd in artikel 113c.

De strafmaat van artikel 349 (moord) is verhoogd en gebracht op dertig jaren.
De in 2011 ingevoerde bepaling van artikel 349a, waarbij strafbaar wordt gesteld de samenspanning tot moord met een terroristisch oogmerk en doodslag met een terroristisch oogmerk is ongewijzigd gebleven. Deze bepaling is van belang in verband met de internationale strijd tegen het terrorisme. Opmerking verdient dat de strafmaat voor samenspanning ter zake van doodslag met terroristisch oogmerk gelijk is aan die op

samenspanning ter zake van moord met een terroristisch oogmerk, aangezien er in dat vroege stadium moeilijk zal kunnen worden bepaald of er sprake zou zijn geweest van moord dan wel doodslag. De begrippen '*samenspanning*' en '*terroristisch oogmerk*' worden nader verklaard in de artikelen 108 en 113c.

De strafmaat met betrekking tot de artikelen 350 en 351 (kinderdoodslag en kindermoord) is verhoogd. De verhoogde straffen sluiten nu aan op de voorgestelde artikelen in de veertiende titel betreffende de verlating van hulpbehoevenden en het te vondeling leggen.

Een apart onderwerp is euthanasie (artikel 353). De bewoording 'levensbeëindiging' in plaats van het hanteren van de term '*van het leven beroven'*, doet meer recht aan de veranderende opvattingen over euthanasie. Er is wel behoefte aan duidelijkheid in deze aangezien een arts bijvoorbeeld begrijpelijkerwijs niet graag als verdachte wordt behandeld wanneer deze een medisch noodzakelijk geachte ingreep op medisch oordeelkundige en verantwoorde wijze uitvoert. Wij menen die duidelijkheid te kunnen verschaffen door de invoeging van een enkel woord in de wetstekst. Voorgesteld wordt de omschrijving van het strafbare feit te beginnen met de woorden: "opzettelijk en wederrechtelijk". Het woord "wederrechtelijk" als bestanddeel heeft hier dan de functie van een extra waarschuwing aan de rechter, inhoudende dat deze zich ervan dient te vergewissen dat de concrete medische handeling onrechtmatig is uitgevoerd, dat wil zeggen in strijd met de eisen die binnen de beroepsgroep gelden en aan de beroepsgroep worden opgelegd.

De bepaling van artikel 354 (hulp bij zelfdoding) is om de zelfde reden als genoemd bij de bepaling van artikel 353 de terminologie 'opzettelijk en wederrechtelijk' opgenomen. In artikel 354 wordt thans gesproken van 'zelfdoding' in plaats van 'zelfmoord'.

De bepalingen die de afbreking van zwangerschap (artikelen 355 tot en met 358) regelen, worden ongewijzigd in een aparte titel XIX geregeld.

In artikel 354a is het aantal delicten, waarvoor de rechter de ontzetting kan uitspreken, verruimd en de mogelijkheid tot ontzetting uit het beroep opgenomen. Wel is de mogelijkheid tot ontzetting uit het kiesrecht geschrapt.

S. TITEL XIX (AFBREKING VAN ZWANGERSCHAP).

Thans is in ons Wetboek van Strafrecht het afbreken van zwangerschap zonder meer strafbaar gesteld. De Regering is zich van bewust dat het openlijk bespreken van een zo gevoelig thema als de abortus-problematiek vele Surinamers voor een dilemma stelt. Enerzijds kan men er begrip voor opbrengen dat er een regeling zou moeten komen voor de huidige praktijk, anderzijds stuit het legaliseren van abortus tegen de borst omdat het in strijd is met de geloofsovertuiging van velen.
Desondanks moet een aantal argumenten uiteindelijk de doorslag geven om ondanks de religieuze bezwaren, die uiteraard worden onderkend, over te gaan tot een aanzet voor een openlijke regulering van dit lastige vraagstuk.
Door het aureool van illegaliteit, dat om abortus zweeft, kan de afbreking namelijk ondeskundig door leken geschieden. Voorstanders van de strafbaarstelling van abortus zullen juist pleiten voor strengere toepassing van de wet en zwaardere straffen, maar hier wringt de schoen nu juist. Artsen zullen minder bereid zijn mee te werken aan abortus. In dat geval zullen vrouwen andere methodes of andere personen dan artsen proberen te vinden om alsnog tot hetzelfde resultaat te kunnen komen. Deze methoden zullen allerhande vormen van

gezondheidsrisico's met zich mee brengen, waarvan de samenleving zich als geheel zal moeten afvragen of zij daarvoor de verantwoordelijkheid wil dragen.

Gelet op de gevoeligheid van deze materie zal een brede maatschappelijke discussie met betrekking tot deze materie eerst moeten worden afgewacht. In dit kader zijn de artikelen 355 tot en met 358, alhoewel in een nieuwe titel ondergebracht, daarom ongewijzigd gebleven.

T. TITEL XX (MISHANDELING).

Voor de artikelen 360 tot en met 363 geldt een uitgebreide rechtsmacht indien de feiten aan boord van een vliegtuig zijn begaan en dat vliegtuig vervolgens in ons land landt: het is gewenst dat Justitie in dergelijke gevallen terstond kan optreden. Ook wordt gewezen op de uitbreiding van de rechtsmacht indien er sprake is van terroristische misdrijven (artikel 4 onder 13º en 14º, hier van belang voor het in artikel 113b onder 2º aangewezen artikel 364a.
De artikelen 360 tot en met 363 zijn in het recidive-artikel 69 onder 2º aangemerkt als levens- of geweldsdelicten.
In deze titel komt de term '*zwaar lichamelijk letsel'* een aantal keren voor. Voor een nadere definiëring van die term wordt verwezen naar artikel 111.

In artikel 360 lid 3 (mishandeling de dood tengevolge hebbende) is de strafmaat opgetrokken naar acht jaren. Voorts is de strafmaat voor mishandeling met voorbedachte rade, zware mishandeling en zware mishandeling met voorbedachte rade eveneens opgetrokken (artikelen 361, 362, 363).
Ten aanzien van artikel 364 lid 1 (strafverzwaring) wordt met betrekking tot de voorwaarde dat de vader 'in familierechtelijke betrekking' dient te staan tot de dader opgemerkt, dat de grond voor deze beperking maatschappelijk gezien niet meer bestaat en dat het kan worden geschrapt. Opgenomen is wel het begrip '*levensgezel'*, dat in artikel 126c nader wordt gedefinieerd. Het betekent dat de strafrechtelijke bescherming niet alleen wordt geboden aan hen die in familierechtelijke betrekking staan, maar eveneens aan bijvoorbeeld samenwonenden. Het is goed hierbij op te merken, dat dit artikel een belangrijk instrument is bij de bestrijding van huiselijk geweld en dat de begrippen in dit artikel dan ook ruimhartig dienen te worden uitgelegd (en ook van toepassing zijn op pleegouders en –kinderen). Het begrip 'ambtenaar' wordt uitgebreid in artikel 114.

In het kader van de bestrijding van terrorisme zijn de artikelen 364a en 365 (terroristisch oogmerk) opgenomen.

Artikel 366a betreft ontzetting. Voor alle delicten geldt nu dat de rechter in voorkomende gevallen een ontzetting kan bevelen uit de ambten en beroepen en eventueel zelfs een gebiedsontzegging kan opleggen. Deze laatste mogelijkheid is speciaal bedoeld voor gevallen van huiselijk geweld of belaging nu die handeling veelal een gevolg is van relatieproblemen. Voor de terroristische misdrijven 364a en 365 geldt een apart regime (zie artikel 46 lid 2). De mogelijkheid tot ontzetting uit het kiesrecht is geschrapt.

U. TITEL XXI (VEROORZAKING VAN DE DOOD OF LICHAMELIJK LETSEL DOOR SCHULD)

Ten aanzien van de titel ‘veroorzaking van de dood of lichamelijk letsel door schuld’ is slechts de strafmaat in artikelen 367 en 368 verhoogd. De strafmaat voor dood door schuld is van een jaar opgetrokken naar twee jaren en die voor zwaar lichamelijk letsel door schuld van negen maanden gebracht naar een jaar.

De bepaling van artikel 369 is gewijzigd. Voor een nog hogere strafbedreiging is geen ruimte meer, ook niet indien het misdrijf is gepleegd in de uitoefening van ambt- of beroep. In dat geval kan een ontzetting uit dat ambt of beroep worden uitgesproken.

V. TITEL XXII (DIEFSTAL).

Titel XXII (diefstal) heeft enige wijzigingen ondergaan. De wijzigingen hebben betrekking op terrorisme bestrijding en verhoging van de strafmaat.

Aan artikel 371 (diefstal onder strafverzwarende omstandigheid) is in 2011 een nieuw sub 6 toegevoegd, waarbij ‘diefstal met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken’ als een strafverzwarende omstandigheid is opgenomen. Deze bepaling is ongewijzigd gebleven. Dit geldt eveneens voor artikel 372. De strafmaat in artikel 372 is opgetrokken naar respectievelijk twaalf jaren (lid 1), vijftien jaren (lid 2) en twintig jaren (lid 3).
De artikelen 370 tot en met 372 zijn verder opgenomen in het recidive-artikel 69 onder 1 als voorbeeld van vermogensdelicten.

Aan artikel 376 (diefstal tussen echtgenoten/levensgezel) is er een nieuw lid toegevoegd over de aanvang van de klachttermijn. Voorts is het begrip levensgezel (voor de defiering van levensgezel zie artikel 126c) ingevoegd in lid 1.
Geschrapt is de aanwijzing van de klachtgerechtigde, nu daarvoor in artikel 89 en volgende een goede regeling is opgenomen.

W. TITEL XXIII (AFPERSING EN AFDREIGING).

Net als in de voorgaande titel is er hier gesleuteld aan de strafmaat teneinde de verschillende delicten beter van elkaar te onderscheiden.

Wat de rechtsmacht betreft het volgende: in bepaalde gevallen is via artikel 377 lid 4 als strafverzwarende grond opgenomen dat de afpersing is gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijk te maken. Op die gevallen is gedoeld in de uitbreidende rechtsmachtbepalingen in artikel 4 onder 16º en artikel 5 lid 1 onder 5.
De artikelen 377 en 378 zijn verder gerubriceerd in het eerste lid van het recidive-artikel 69 als vermogensdelict.

In artikel 377 lid 1 (afpersing) is toegevoegd het ter beschikking stellen van gegevens (zie definiering artikel 109b), waarbij men ook kan denken aan een pincode. Het tweede lid is toegevoegd in verband met de computercriminaliteit. Het derde lid met strafverzwarende omstandigheden is behouden, aangezien dat na de aanpassing van de straf van het gronddelict weer nodig is. Daarin is de strafverhoging voor afpersing ter voorbereiding van een terroristisch misdrijf en de dood als gevolg opgenomen. Overigens is het begrip ‘*geweld*’ uitgebreid in artikel 110. De strafmaat is van negen jaren verhoogd naar twaalf jaren.

In artikel 378 (afdreiging) is evenals in artikel 377 toegevoegd het ter beschikking stellen van gegevens. De strafmaat voor afdreiging is eveneens verhoogd van drie naar vier jaren. Dit artikel is apart genoemd in artikel 56 als gronddelict voor een mogelijke oplegging van terbeschikkingstelling. In het tweede lid is, net zoals in artikel 376, dat via artikel 379 ook voor deze titel van toepassing is, de zinsnede 'van hem tegen wie het gepleegd is' geschrapt, gelet op de algemene regeling in de artikelen 89 en volgende.

Artikel 380 (bijkomende straf) is aangepast aan de nieuwe tekst van artikel 46; de mogelijkheid tot ontzetting uit het kiesrecht is vervallen en een mogelijk gebiedsverbod is ingevoegd.

X. TITEL XXIV (VERDUISTERING).

Wat de rechtsmacht betreft wordt verwezen naar artikel 4 onder 10°, waarin de rechtsmacht ten aanzien van artikel 383a wordt uitgebreid tot buiten de grenzen indien het feit gepleegd is door een ambtenaar en het feit in het land waarin het delict is begaan eveneens strafbaar is.
Verder wordt hier gewezen op de recidive-bepaling van artikel 69 onder 1°, waarin de artikelen 381 tot en met 383b worden aangemerkt als vermogensdelicten.

In artikel 383 is het bestanddeel '*uitvoerders van uiterste wilsbeschikkingen'* vervangen door het bestanddeel 'executeurs van een nalatenschap of een door de rechter benoemde vereffenaar van een nalatenschap of gemeenschap'. De vervanging van dit bestanddeel draagt er toe bij dat de bepaling in de nabije toekomst een betere aansluiting vindt bij het het nieuwe Burgerlijk Wetboek. Uiteraard bedoelt de regeling de huidige uitvoeders van uiterste wilsbeschikkingen te verstaan onder 'de executeurs van een nalatenschap'. In de tweede plaats is in plaats van '*beheerders van verenigingen*' thans voorgesteld: 'beheerders van instellingen van weldadigheid'. Duidelijk is dat in deze categorie bedoeld zijn de charitatieve instellingen. Ook de stichtingen worden daaronder begrepen. In dit rijtje passen ook de vereffenaars van vennootschappen. In artikel 382a is strafbaar gesteld het plegen van de in de artikelen 381 en 382 omschreven feiten met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijker te maken. Deze bepaling is ingevoerd in verband met de strijd tegen terrorisme. Artikel 382a is in artikel 113b genoemd als een terroristisch misdrijf.

De bepaling van artikel 383a (subsidiefraude) is geïnspireerd door de gedachte dat subsidiegelden verkeerd kunnen worden aangewend of worden misbruikt. Het artikel is voor die subsidies een sluitstuk op artikel 284, waarin het verschaffen van valse gegevens aan subsidieverleners strafbaar wordt gesteld.
Uiteraard kunnen, indien van toepassing, ook bestuursrechtelijke sancties worden gesteld. En voor alle gevallen blijft de civielrechtelijke aansprakelijkheid geheel overeind.

Y. TITEL XXV (BEDROG).

In deze titel zijn de strafmaten enigszins aangepast. De tekst van de artikelen is gemoderniseerd. De corruptieartikelen in de private sector zijn hier opgenomen.

In artikel 386 (oplichting) is het strafmaximum verhoogd van drie naar vier jaren. Aan dit artikel is het bestanddeel 'tot het ter beschikking stellen van gegevens' toegevoegd. Het woord '*gegevens*' is gedefinieerd in artikel 109b. Een valse hoedanigheid kan in de recente rechtspraak worden aangenomen op grond van 'het op bedrieglijke wijze gebruik maken van een in het maatschappelijk verkeer geldend patroon'. Zo kan een restaurantbezoeker zich aan

oplichting schuldig maken, indien hij zich als klant voordoet maar reeds wist toen hij zijn bestellingen deed dat hij daarvoor niet zou of kon betalen. In artikel 386 lid 2 is in verband met de strijd tegen terrorisme strafbaar gesteld oplichting gepleegd met het oogmerk om een terroristisch misdrijf voor te bereiden of gemakkelijker te maken. Artikel 386 lid 2 is genoemd in artikel 113b als een terroristisch misdrijf.

Ook in artikel 387 (flessentrekkerij) is de strafmaat verhoogd van drie naar vier jaren.

Artikel 387a (misbruik maken van telecommunicatiedienst) is eveneens nieuw opgenomen.De bepaling dient tot bescherming van de economische activiteit van de telecommunicatiediensten. De strekking van deze bepaling is dat zo veel mogelijk wordt tegengegaan dat wederrechtelijk zonder betaling van uiteenlopende vormen van telecomdiensten gebruik wordt gemaakt. In verband daarmede zijn in het tweede lid gedragingen die geacht moeten worden er toe te kunnen leiden dat anderen tot zodanig gebruik in de gelegenheid worden gesteld, onder de in die bepaling gestelde voorwaarden strafbaar gesteld.

Artikel 387b (vervalsen naam van auteur of kunstenaar) is nieuw in deze titel opgenomen. Het artikel strekt niet ter bescherming van de auteurs of kunstenaars, doch veel meer ter bescherming van de consument, die de werken koopt en er op dient te kunnen vertrouwen dat een bepaald boek- of kunstwerk de werkelijke naam van de vervaardiger vermeldt.

Voorts zijn nieuw opgenomen de artikelen 390a en 390b (niet ambtelijke corruptie). In de artikelen 390a en 390b gaat het over de strafbaarstelling van het omkopen van anderen dan ambtenaren, waarbij wordt gedoeld op elke vorm van niet-ambtelijke omkoping zonder dat een onderscheid wordt gemaakt naar sectoren in de maatschappij (profit/non profit). Kern van artikel 390b is dat de ontvangen penningen niet zijn of worden gemeld aan de werkgever/opdrachtgever: de vertrouwensrelatie tussen werknemer en werkgever staat dus centraal.
Artikel 21 van het VN-verdrag tegen corruptie gaat uit van strafbaarstelling van niet-ambtelijke private corruptie, voorzover er daarbij in strijd met de plicht is gehandeld, ook wanneer de werkgever of opdrachtgever wel zouden zijn ingelicht. Dit laatste wordt dientengevolge in artikel 390a voorgesteld. Te denken valt aan een bouwopzichter die niet aan de opdrachtgever meldt dat de uitvoerder een mindere kwaliteit materiaal (zonder dat er sprake is van bouwbedrog als bedoeld in artikel 394) toepast dan in het bestek staat. Het verschil in redactie tussen giften etc. *vooraf* en *achteraf* is ingegeven door het feit, dat de giften vooraf ook (strafbaar) kunnen worden gedaan aan anderen, aan derden. Hoewel giften achteraf uiteraard ook aan derden kunnen worden gedaan, zou de strafbaarheid daarvan de reikwijdte van de strafwet oncontroleerbaar uitbreiden. Het vragen van steekpenningen door de niet-ambtenaar is eveneens in deze strafbepaling opgenomen. Artikel 390b blijft daarnaast van belang, in geval dat er niet in strijd met de plicht is gehandeld, voor de bescherming van het hierboven gemelde te schenden vertrouwen tussen de werknemer/lasthebber en werkgever/opdrachtgever. Ook zijn in artikel 390b naast de beloofde of aanvaarde giften of beloften de aangeboden diensten opgenomen. Daarvan is bijvoorbeeld sprake als een bouwonderneming die een bouwopdracht heeft gekregen bij de beslissende werknemer van de opdrachtgever het dak komt repareren.

Het voorgestelde artikel 390c (omkoping van telecommunicatiepersoneel) strekt ertoe een juiste uitvoering van de regeling van het onderzoek van communicatie, nu het telecommunicatie-verkeer veelal geprivatiseerd is, in het kader van de handhaving van de

rechtsorde te beschermen. Mocht de overtreder als ambtenaar kunnen worden beschouwd dan gelden voor hem de artikelen 426 en volgende. Ook hier zijn de toegezegde of geaccepteerde diensten toegevoegd aan de rij van ongeoorloofde handelingen. Voor '*telecommunicatie'* en '*aftappen'* zij verwezen naar artikel 109d.

Het bestanddeel '*wetende dat'* in artikel 393 is vervangen door 'in de wetenschap dat' om daarmede aan te geven, dat hierbij geen voorwaardelijk opzet mogelijk is: in deze bepaling is namelijk ook de verzwijging als bestanddeel opgenomen en om iets te kunnen verzwijgen is onvoorwaardelijke wetenschap vereist. Verder is de bepaling echter ongewijzigd gebleven.

De woorden '*vloot of het leger*' in artikel 395 is vervangen door het meer omvattende begrip 'krijgsmacht', om misverstanden met betrekking tot de vraag of de luchtmacht onder de strafbaarstelling valt uit te sluiten.

In artikel 399 is de strafmaat verhoogd van één naar zes jaren om daarmee een gelijke straf te bereiken als die welke opgelegd kan worden bij valsheid in geschrift . Verder is het artikel wat gemoderniseerd. Een '*koopman'* is ieder die een bedrijf uitoefent (artikel 115).

Ook artikel 400 (merk- en handelsnaam bedrog) is gemoderniseerd en is de bepaling aangescherpt in het kader van het World Trade Organization verdrag (WTO verdrag) behorende Overeenkomst inzake de handelsaspecten van de intellectuele eigendom. Volgens artikel 61 van dat ook wel genoemde TRIP's-verdrag dienen de lidstaten te voorzien in strafrechtelijke procedures en straffen in gevallen van inbreuken op auteursrechten op commerciële schaal. Niet strafbaar wordt (derhalve) het in voorraad hebben voor eigen gebruik (lid 2), terwijl het beroepsmatig handelen met een zwaardere straf wordt bedreigd (lid 3). De strafverzwarende recidive bepaling die in het tweede lid van de oude bepaling was opgenomen is niet gehandhaafd: de recidive is thans nader geregeld artikel 69.

De artikelen 386 tot en met 395 zijn in het recidive-artikel 69 onder 1° in elk geval aangewezen als vermogensdelicten.

Z. TITEL XXVI (BENADELING VAN SCHULDEISERS OF RECHTHEBBENDEN).

De bepaling van **artikel 403** (eenvoudige bankbreuk) is gewijzigd in die zin dat het bestanddeel '*koopman die in staat van faillissement is verklaard*' is vervangen door 'degene die in staat van faillissement is verklaard'. Met deze wijziging kunnen privé-personen ook vallen onder deze delictsomschrijving. De woorden '*wetende dat'* voorkomend in het gedeelde onder 2° van artikel 403 wordt dit keer gewijzigd in de bewoording "in de wetenschap dat" om daarmee aan te geven dat het hier gaat om onvoorwaardelijke wetenschap. Het begrip '*gegevens*' (hier en in het volgende artikel gebruikt in de combinatie met gegevensdrager) wordt nader omschreven in artikel 109b.

Voor artikel 404 (bedrieglijke bankbreuk) kunnen dezelfde opmerkingen worden gemaakt. In sub 3 is de term '*in de wetenschap*' gebruikt om het vereiste van onvoorwaardelijke wetenschap te benadrukken.

De artikelen 405 en 406 zijn vervallen.

In artikel 407 (deelneming bedrieglijke bankbreuk) is de strafmaat ten opzichte van het oude artikel verhoogd van vier en een half jaren naar vijf jaren, aangezien de halve jaren uit dit wetboek zijn geschrapt.
Verder is het bestanddeel '*ter bedrieglijke verkorting van de rechten van de schuldeisers'* gehandhaafd zodat dit bestanddeel van toepassing blijft ook op het gedeelte onder 2°, aangezien iedere aanwijzing voor een bewuste inhoudelijke verruiming van de strafbaarheid ontbreekt.
De zin '*wetende dat*' is onder 1° vervangen door 'in de wetenschap dat' om redenen als vermeld ten aanzien van artikel 403.

In artikel 408 (sluipakkoord) is vanwege de introductie van strafbaarheid van rechtspersonen het bestandddeel 'een vennootschap, maatschap, vereniging of stichting' overbodig geworden.

De thans geldende bepaling van artikel 409 is, zoals hierboven reeds vermeld, geschrapt omdat in het nieuwe artikel 404 is gekozen voor de ruimere bepaling 'degene die in staat van faillissement is verklaard'. De niet-koopman valt derhalve reeds onder deze bepaling en een aparte strafbaarstelling is niet meer noodzakelijk.

In artikel 410 (statutair verboden transactie door bestuurder) is het bestanddeel '*opzettelijk'* opgenomen om het misverstand uit te sluiten, dat de hier bedoelde medewerking ook strafbaar zou kunnen zijn buiten de (voorwaardelijke) opzet van de verdachte. Ook is de straf aangepast in die zin, dat ook een mogelijke gevangenisstraf is ingevoerd (van maximaal één jaar).
Verder is het begrip 'rechtspersoon' opgenomen in plaats van 'naamloze vennootschap of coöperatieve vereniging' en wordt in plaats van 'akte van oprichting' gesproken over 'statuten of reglementen'.

In artikel 411 (inbreuk op zekerheids- of beperkt zakelijk recht) is lid 2 aangepast en de strafmaat op twee jaren gebracht.

De strafmaat van artikel 411a is aangepast en de strafmaat gebracht naar vier jaren. Voorts is de delictsomschrijving enigszins aangepast.

Artikel 413 (bijkomende straf) is aangepast aan de nieuwe opbouw van artikel 46. Lid 2 is vervallen.

AA. TITEL XXVIa (MISDRIJVEN IN VERBAND MET DE GEZONDHEID EN HET WELZIJN VAN DIEREN).

De wetgever acht het noodzakelijk om in het belang van de bescherming en het welzijn van dieren, dierenmishandeling in een aparte titel op te nemen.

BB. TITEL XXVII (VERNIELING OF BESCHADIGING).

Het opschrift van de titel is gewijzigd in verband met het opnemen van gegevens. Het begrip goederen is uit de titel verdwenen omdat virtuele producten geen goederen zijn maar wel kunnen worden beschadigd of vernield.

De rechtsmacht ten aanzien van misdrijven in deze titel wordt onder telkens wisselende voorwaarden uitgebreid: artikel 414 wordt genoemd in artikel 4 onder 7 sub f en ook, samen met artikel 418 in onderdeel 8. De artikelen 414, 414b, 416 en 418 worden genoemd in artikel 4 onderdelen 13 en 14. De in deze titel voorkomende begrippen '*gegevens'*, '*geautomatiseerde werken*' en '*telecommunicatie*' worden gedefinieerd in respectievelijk de artikelen 109b, 109c en 109d.

In artikel 414 lid 1 (vernieling) is het vernielen, beschadigen, wegmaken of onbruikbaar maken van enig goed strafbaar gesteld. De leden 2 en 3 worden nieuw bijgevoegd en behelzen de strafbaarstelling van dezelfde gedragingen zoals bedoeld in lid 1 maar dan met betrekking tot cultureel erfgoed en voorwerpen verbandhoudende met de religie beleving. Met het laatste wordt onder gedacht aan de bescherming van religieuze voorwerpen, afbeeldingen, boekwerken, monumenten en symbolen. Als voorbeeld kan worden aangehaald de opzettelijke vernielingen aan de religieuze beelden van de hindoegoden in Suriname, die voortaan zwaarder gestraft kunnen worden in plaats van eenvoudige vernieling zoals bedoeld in lid 1 van dit artikel.

De artikelen 414a en 414b (vernieling van computergegevens) zijn in het kader van de strafbaarstelling van computercriminaliteit opgenomen, waarbij gegevens ingevoerd in computers en de noodzakelijke strafrechtelijke bescherming van die gegevens noodzakelijk is. Voor het overige wordt hier gewezen op de verwante bepaling van artikel 187b, handelend over computervredebreuk, oftewel "hacking".

De bepaling van artikel 416 (vernieling nutswerken) bedreigen straf tegen vernieling, beschadiging etc., van werken die ten algemene nutte worden gebruikt en van goederen en werken ten behoeve van landsverdediging. Vanwege het grotere belang dat deze werken vertegenwoordigen in het maatschappelijk leven bevat artikel 416 een zwaardere straf dan artikel 414. Artikel 417 bevat een culpose variant van artikel 416, de strafmaat van het schulddelict is aangepast en is de hechtenis vervangen door gevangenisstraf. Het bestanddeel '*elektriciteitswerk'* wordt gedefinieerd in artikel 126.

Artikel 418 (beschadiging gebouw, vaar- of luchtvaartuig) is aangepast. Het is apart genoemd als mogelijke grondslag voor de oplegging van terbeschikkingstelling. In dit kader wordt verwezen naar de zware misdrijven van de artikelen 214 en 214a en artikel 222 in de titel 'misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht'.

Artikel 419 betreft de vernieling tussen echtgenoten en verklaart artikel 376 (diefstal tussen echtgenoten) van toepassing voor de misdrijven van titel 27. De ratio hiervan is om de mogelijkheid tot vervolging in bepaalde gevallen van bloed-en aanverwantschap uit te sluiten respectievelijk te beperken omdat het belang dat het Openbaar Ministerie in die gevallen heeft bij vervolging niet opweegt tegen de schade die in familieverband wordt aangericht door zodanige vervolging.

Artikel 420 betreft strafverhoging bij het handelen door twee of meer verenigde personen en indien bij het plegen van een van de misdrijven genoemd onder artikel 414, 414b, 416 en 418 levensgevaar voor een ander te duchten is. Van "levensgevaar te duchten" is sprake wanneer naar de gewone loop der omstandigheden de ernstige mogelijkheid van noodlottige afloop

aanwezig is. Het te duchten gevaar moet naar objectieve maatstaven ex ante worden beoordeeld.

CC. TITEL XXVIII (AMBTSMISDRIJVEN).

Wat de rechtsmacht betreft, wordt hier slechts verwezen naar artikel 5, in welk artikel 425 wordt genoemd en op artikel 6 dat van belang is voor de artikelen 426 lid 1 onder 1 tot en met 428.
De artikelen 423, 425 en 430 zijn apart aangewezen als vermogensdelict in artikel 69 onder 1º.
In deze titel wordt steeds gesproken van een 'ambtenaar'. Dit begrip wordt nader omschreven in artikel 114 en bovendien geldt voor de artikelen 422a en volgende nog de uitbreiding van artikel 428. Voor de 'rechter' geldt hetzelfde: de basis-definitie staat in artikel 114 en in artikel 428 staat een uitbreiding (in dit geval voor artikel 427a).

De artikelen 421 tot en met 421a betreffen de ambtsmisdrijven voor ministers en onderministers.
In artikel 421 wordt onder 'minister' mede verstaan: onderminister. Dit artikel is ontleend aan de Wet Ministeriële Verantwoordelijkheid.

Met de term '*in de wetenschap dat'* wordt bedoeld dat voorwaardelijke opzet onvoldoende is en er volledig bewijs van die wetenschap geleverd dient te worden. Om te voorkomen, dat gezagdragers al te snel worden betrokken in strafrechtelijke procedures, wordt in artikel 421 onder 4º naast opzet ook het bestanddeel wederrechtelijkheid vereist.

De schuldvariant is opgenomen in artikel 421a. Gewezen wordt op het feit, dat strafbaar is de 'grove schuld', hetgeen een hogere graad van schuld vereist dan de eenvoudige lichte schuld.
Tot slot: de maximale geldboete kan onder omstandigheden worden verhoogd tot die van de naast hogere categorie (artikel 40 lid 10).

De artikelen 422 en 422a regelen bijstandsweigering door de gewapende macht. In artikel 136 lid 2 van het Wetboek van Strafvordering is bepaald dat opsporingsambtenaren het recht hebben om in de uitoefening hunner ambtsverrichtingen de hulp in te roepen van de openbare burgerlijke en van de gewapende macht. De bevelhebber der gewapende macht is dan verplicht te voldoen aan de oproep.

De bepaling van artikel 423 (verduistering door ambtenaar) is enigszins gewijzigd. Het artikel past qua strafmaat in de reeks van de artikelen 381 tot en met 383. Aangetekend wordt dat het begrip 'verduistering' in dit artikel een ruimer bereik heeft dan in de genoemde artikelen uit de vierentwintigste titel. In dit kader is de medeplichtigheid uit dit artikel verwijderd, omdat naast artikel 73 geen behoefte meer bestaat aan deze variant in het artikel.

De bepaling van artikel 424 blijft gehandhaafd en wordt de strafmaat verhoogd van drie jaren naar negen jaren en een geldboete van de vijfde categorie.

De bepaling van artikel 425 betreft het wegmaken van bewijsstukken. Voor het correct functioneren van het gezag is de zuiverheid van bewijsstukken onmisbaar. Deze bepaling richt tot ambtenaren en andere personen die duurzaam of tijdelijk zijn belast met enige openbare dienst.

De artikelen 426 tot en met 428 zijn bekende anti-corruptie bepalingen. In artikel 426 wordt strafbaar gesteld de ambtenaar, die steekpenningen aanneemt en daarvoor niet iets doet dat *in strijd met* zijn plicht is, terwijl dat juist wel het geval is in de strafverzwarende variant van artikel 427.

Voor het handelen in strijd met de plicht is het niet noodzakelijk dat er een direct verband bestaat tussen de gift en een concrete tegenprestatie, doch is dit ook mogelijk indien door het doen van giften aan een ambtenaar beoogd wordt aldus een relatie met die ambtenaar te doen ontstaan en/of te onderhouden met het doel een voorkeursbehandeling te krijgen.

Ingevoegd is de strafbaarheid voor een ambtenaar, die steekpenningen aanneemt "redelijkerwijs vermoedende" dat die hem werden geboden ten einde van hem iets te verlangen. Deze uitbreiding, naast "wetende dat", heeft tot gevolg dat het strafbare feit met minder moeite zal kunnen worden bewezen. Ook wordt in verband met het VN-Anti-corruptieverdrag 2003 en het OAS Anti-corruptieverdrag van 1996 het vragen van steekpenningen strafbaar. Ook in gevallen waarbij de steekpenningen uiteindelijk ten goede zijn gekomen aan een derde partij, blijft de ambtenaar strafbaar. Als gevolg van de terminologie van het VN-verdrag (OAS-verdrag) is het 'direct of indirect' aannemen en vragen van steekpenningen strafbaar.

Ook artikel 427 regelt strafverzwarende ambtelijke corruptie. Artikel 427a regelt corruptie gepleegd door de rechter.

Opgemerkt wordt nog dat de actieve corruptie (dus de omkoping zelf) strafbaar is gesteld in de artikelen 229 tot en met 230a en de niet-ambtelijke corruptie in de artikelen 390a tot en met 390c.

Artikel 429 regelt ambtelijke dwang, geen ambtenaar is ooit gerechtigd misbruik te maken van zijn gezag. Artikel 430 regelt knevelarij, in dit kader is het essentieel dat de ambtenaar heeft doen voorkomen alsof het gevorderde of ontvangene werkelijk verschuldigd was.

Artikel 429a (misbruik van macht) is opgenomen op grond van artikel 19 van het OAS-Verdrag en artikel 430a (ongeoorloofde verrijking) op grond van artikel 20 van het OAS-Verdrag. Deze artikelen luiden als volgt:

> Artikel 19, Abuse of *functions: each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, the abuse of functions or position, that is, the performance of or the failure to perform an act, in violation of laws, by a public official in the discharge of his or her functions, for the purpose of obtaining an undue advantage for himself or herself or for another person or entity.*
>
> *Artikel 20, Illicit enrichment: Subject to its constitution and the fundamental principles of its legal system, each State Party shall consider adopting such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, when committed intentionally, illicit enrichment, that is, a significant increase in the assets of a public official that he or she cannot reasonably explain in relation to his or her lawful income.*

Artikel 430a (ongeoorloofde verrijking) zal gepaard moeten gaan met flankerend bestuursrechtelijk beleid: zo lijkt het dan aanbevelingswaardig dat ambtenaren bij hun aantreden een overzicht overleggen van hun financiële positie. Duidelijk zal zijn, dat deze

bepaling in de eerste plaats een preventieve werking beoogt. De bewijslast ligt weliswaar bij het Openbaar Ministerie, doch het feit, dat de verdachte zich niet wil verklaren, kan onder bepaalde omstandigheden meewerken aan het bewijs. Het gaat hierbij om het ontmoedigen van corruptie in welke vorm dan ook. De werking van dit nieuwe artikel zal na verloop van tijd, gedacht wordt aan een periode van twee tot vijf jaren, dienen te worden geëvalueerd.

Artikel 431 regelt bevrijding van gevangene.

Artikel 432 betreft niet melden onrechtmatige vrijheidsberoving.

Artikel 433 regelt weigering informatie door het hoofd van een inrichting.

De artikel 435 tot en met 440 zijn vervallen, omdat de materie is geregeld in titel 16 van Boek II (schending van geheimen).

Artikel 442 betreft sluiting verboden huwelijk. Hierin wordt 'wetende dat' vervangen door: opzet. Hierin worden alle vormen van opzet begrepen, dus ook voorwaardelijk opzet. Het is overigens niet de bedoeling de ambtenaar te dwingen om het onmogelijke te controleren. Het gaat er om, dat ambtenaren nauwkeurigheid in acht nemen, die een goed ambtenaar betaamt en niet opzettelijk lichtvaardig over duidelijke concrete aanwijzingen heenstappen.

Artikel 443 (bijkomende straf) is aangepast aan de nieuwe formulering van artikel 46. Tot ontzetting van het kiesrecht kan alleen worden besloten ten aanzien van veroordeelden betreffende de omkopingsartikelen 426 tot en met 428 en voor het overige kan de ambtenaar worden ontzet uit zijn ambt, uiteraard met inachtneming van het derde lid van artikel 46 ten aanzien van ambtenaren, die voor het leven zijn aangesteld.

DD. TITEL XXIX (SCHEEPVAART EN LUCHTVAARTMISDRIJVEN).

De term '*schip*' wordt in de huidige wet gebruikt naast de term 'vaartuig'. Niet duidelijk is daarbij of inderdaad bewust het genus vaartuig is onderscheiden van het species schip. Het begrip '*vaartuig*' wordt overigens in het Wetboek van Strafrecht niet nader gedefinieerd en het belang van een onderscheid tussen vaartuig en schip is niet duidelijk. Ter wille van de eenheid is er voor gekozen telkens te spreken van het begrip '*vaartuig*'. De nevenschikking van de twee begrippen in de betekenistitel is ook verwijderd. Artikel 117 geeft aan wat verstaan moet worden onder Surinaamse vaartuigen.

Voor de algemene rechtsmacht wordt verwezen naar artikel 3. Verder wordt bij elk delict afzonderlijk (voor zover nodig) opmerkingen gemaakt over de rechtsmacht.

De bepaling van artikel 444 (piraterij) is aangepast. In de nieuwe bepaling is in het eerste lid het bestanddeel '*wetende dat'* vervangen door het bestanddeel 'opzettelijk', opdat ondubbelzinnig vaststaat dat voorwaardelijke opzet voldoende is voor strafbaarheid. De kwalificatie van het delict (zeeroof) is gewijzigd in 'piraterij', aangezien het delict ook gepleegd kan worden aan boord van luchtvaartuigen, als gevolg van artikel 15 e.v. van het Verdrag van Geneve inzake de volle zee (Geneve, 1958).
De termen '*schipper*' en '*schepeling*' worden in artikel 116 uitgewerkt; ten aanzien van dit artikel geldt het universaliteitsbeginsel (artikel 4 lid 1 sub 5).

De bij dit artikel 444 behorende bepalingen van artikel 445 tot en met 447 zijn redactioneel ook aangepast. In artikel 447 is de term 'opzettelijk' opgenomen in plaats van het tot nu toe gebruikte '*wetende dat*', ook hier weer om te onderstrepen, dat voorwaardelijke opzet volstaat. De tekst is taalkundig iets vereenvoudigd en in zekere zin verscherpt doordat voor iedere daad van geweld, ook al heeft die daad zelf niet tot de dood geleid, het hoge strafmaximum wordt geriskeerd. Dit voorkomt eventuele discussies in de rechtszaal of er causaal verband was tussen de individuele daad en het gevolg. In de strafmaat kan de rechter verdisconteren wat precies de betekenis van de individuele daad van geweld is geweest. Ook ten aanzien van deze artikelen geldt het universaliteitsbeginsel (artikel 4 lid 1 sub 5).

De bepaling van artikel 448 (vaartuig in de macht van piraten brengen) is inhoudelijk ongewijzigd en ten aanzien van dit artikel geldt eveneens het universaliteitsbeginsel (artikel 4 lid 1 sub 5).

De oude bepaling van artikel 448a (kaping) stelt het kapen van een luchtvaartuig strafbaar, terwijl in de nieuwe bepaling de kaping ten opzichte van een installatie ter zee wordt ingevoerd. In gevallen waarbij er sprake zou kunnen zijn van kaping van andere objecten, zijn er reeds voorzieningen getroffen in artikel 221a in titel 6 (misdrijven waardoor de algemene veiligheid van personen of goederen in gevaar wordt gebracht).

Voor het universiteitsbeginsel wordt gewezen op artikel 4 lid 1 sub 7, onder b, artikel 4 lid 1 sub 8 en artikel 4 lid 1 sub 14. Met 'geweld' wordt er in de volgende artikelen gelijkgesteld: het brengen in een staat van bewusteloosheid of onmacht (artikel 110). 'Zwaar lichamelijk letsel' wordt nader omschreven in artikel 111.

Artikel 448b (geweld aan boord) is anders geformuleerd, waarbij de werking is uitgebreid tot handelingen ten aanzien van personen op een vaartuig en een installatie ter zee. Voor de werking van het universaliteitsbeginsel wordt verwezen naar artikel 4 lid 1 sub 7 onder c, artikel 4 lid 1 sub 8, artikel 4 lid 1 sub 13 en artikel 4 lid 1 sub 14. Gewezen wordt nog op titel X van het derde boek, waarin diverse strafbare feiten, de veiligheid aan boord van luchtvaartuigen betreffende, als overtredingen worden voorgesteld.

In artikel 448c (doorgeven van valse gegevens) is de werking uitgebreid tot vaartuigen. Voor de universele rechtsmacht zij hier verwezen naar artikel 4 lid 1 sub 7 onder d en artikel 4 lid 1 sub 8. Het bestanddeel 'gegeven' is gedefinieerd in artikel 109b. Voor een luchtvaartuig 'in vlucht' wordt nog gewezen op artikel 117a.

De bepaling van artikel 448d (geweldpleging op luchthaven) is in 2011 opgenomen en bevat de strafbaarstelling van geweldpleging in (de buurt van) luchthavens door middel van gemeengevaarlijke goederen of stoffen. De bepaling van artikel 448d is ongewijzigd. De bepaling komt voort uit het op 24 februari 1988 te Montreal tot stand gekomen Protocol tot bestrijding van wederrechtelijke daden van geweld op luchthavens voor de internationale burgerluchtvaart, dat behoort bij het Verdrag van Montreal tot bestrijding van wederrechtelijke gedragingen tegen de veiligheid van de burgerluchtvaart. Het is wenselijk om deze bepaling op te nemen en hierdoor tevens aan de internationaal verdragsrechtelijke verplichtingen te voldoen. Voor de universele rechtsmacht zij ditmaal verwezen naar artikel 4 lid 1 sub 13 en artikel 4 lid 1 sub 14. '*Zwaar lichamelijk letsel*' wordt nader omschreven in artikel 111.

De bepalingen van artikel 449 (zich wederrechtelijk meester maken van een vaartuig) en artikel 450 (onttrekken van een vaartuig) zijn ongewijzigd, alleen is de strafmaat van artikel 450 enigszins bijgesteld.

De bepalingen van de artikelen 451, 452, 453 en 454 komen te vervallen. Deze bepalingen zijn sterk verouderd en passen niet meer deze moderne tijd. Zoals blijkt uit de bepaling van artikel 444 blijft piraterij uiteraard wel een strafbare gedraging. De strafbare feiten omschreven in de artikelen 453 en 454 vallen onder de algemene valsheidsartikelen van titel 11 van dit boek. Door schrapping worden vraagstukken betreffende specialiteit voorkomen.

De bepaling van artikel 455 (onttrekken aan de leiding) is geheel anders geformuleerd, waarbij voor het intreden van strafbaarheid voor de schipper het nodig is dat als gevolg van zijn handeling (zich opzettelijk ontrekken aan het voeren) gevaar ontstaat voor de veiligheid van de opvarenden.

De artikelen 456, 457 en 458 zijn vervallen, aangezien het bij deze artikelen meer betrof de niet-nakoming van een arbeidsovereenkomst.

In de bepaling van artikel 459 (insubordinatie) is in de tekst het woord '*zeevissersvaartuig*' ingevoerd. De strafmaat in het tweede lid onder 2º is nader bepaald op acht jaren, aangezien alle 'halve jaren' uit het wetboek zijn geschrapt. Het bestanddeel '*geweld*' wordt verruimd in artikel 110. Evenals het volgende artikel wordt deze bepaling in het recidive-artikel 69 aangewezen als veiligheids- of geweldsdelict. Voor het begrip '*zwaar lichamelijk letsel'* zie artikel 111.

De bepaling van artikel 460 (muiterij) blijft gehandhaafd. Voor de toepassing van de artikelen 459 en 460 wordt onder zeevissersvaartuig ook verstaan: de zeekustvissersvaartuigen. Overigens wordt in artikel 1 onder sub g en h van de Zeevisserijwet 1980 (S.B. 1980 no. 144) gedefinieerd wat wordt verstaan onder '*zeevisserij*' respectievelijk '*vissersvaartuig*'.

Artikel 461 (opruiing tot muiterij) is redactioneel aangepast, waarbij de term '*Surinaams schip'* is vervangen door: Surinaams vaartuig of zeevissersvaartuig.

De artikelen 462 en 463 zijn vervallen vanwege het arbeidsrechtelijke karakter.

De bepaling van artikel 464 (ongehoorzaamheid aan boord) is aangepast en stelt straf op enkele vormen van ongehoorzaamheid en niet-medewerking door opvarenden. In plaats van '*wetende dat'* is in het eerste lid, onder 2º opgenomen het bestanddeel 'in de wetenschap dat', waardoor in de terminologie van dit wetboek duidelijk is dat onvoorwaardelijk opzet voor strafbaarheid wordt vereist: opvarenden (en dat zijn ook alle passagiers aan boord, vide artikel 116) behoeven slechts tot actie te komen indien er duidelijk iets mis is aan boord.

De bepaling van artikel 465 betreft strafverzwaring voor scheepsofficieren, omdat zij uit hoofde van hun positie strafwaardiger zijn dan gewone schepelingen indien zij een van de genoemde delicten begaan.

De artikelen 466 tot en met 478 bevatten alle typische zeevaartmisdrijven. Slechts de volgende opmerkingen zijn hier noodzakelijk:
- Telkens is gekozen voor strafbaarstelling van de gedragingen aan boord van Surinaamse vaartuigen.

- Artikel 466 is in het recidive-artikel 69 onder 1 apart aangewezen als een bedrogs-artikel.
- In de artikelen 466 en 472 wordt de term ‘lading’ vervangen door ‘zaken aan boord’.
- In de artikelen 469, 473 en 475 is de term ‘wetende dat’ telkens vervangen door ‘opzettelijk’, teneinde ondubbelzinnig ook de voorwaardelijke opzetvorm daaronder te laten vallen.
- Artikel 470 is niet slechts van arbeidsrechtelijke aard (welke bepalingen zijn geschrapt). Het betreft hier het voorkomen van een gevaarlijke situatie aan boord, die kan uitmonden in insubordinatie (artikel 472), hetgeen dient te worden voorkomen.
- Artikel 472 is gehandhaafd, ondanks de optische gelijkenis aan artikel 414, aangezien het voor de toepassing van artikel 472 niet relevant is wie de eigenaar van de betreffende zaken is.
- Artikel 474 is beperkt tot oorlogsschepen en loodsboten.
- Voor de rechtsmacht van de artikelen 473 en 474 wordt verwezen naar artikel 4 lid 1 sub 5.
- In artikel 475 is de strafbaarstelling iets uitgebreid: niet nodig is dat de bevoegdheid is ontnomen; voldoende is de onbevoegdheid op zich.

In de artikelen 476 en 477 is de normadressaat niet alleen de ‘*schipper*’, maar ook de ‘gezagvoeder van een vliegtuig’.
In artikel 476 is het woord ‘*rechtmatig*’ toegevoegd, om te benadrukken dat de vordering rechtmatig moet zijn.
Verder is ook opgenomen de verplichting om iemand ‘*aan boord te houden’*, denkende aan de situatie dat de vervolgingsambtenaar de opdracht geeft om de arrestant, die aan boord strafbare feiten heeft begaan, over te brengen naar een bepaalde plaats. Deze werkwijze is toegepast bij artikel 477.

De nadere wetgeving tot bestrijding van terrorisme noopt in 2011 tot invoering van de artikelen 478a en 478b. Deze bepalingen zijn ongewijzigd gebleven met uitzondering van de straffen die zijn aangepast. Men zie verder de artikelen 113b en 113c. Het begrip ‘*samenspanning*’ wordt in artikel 108 gedefinieerd.

Artikel 479 (bijkomende straf) is algemener geformuleerd en uiteraard aangepast aan de nieuwe opzet van artikel 46. De mogelijkheid om over te gaan tot het ontnemen van het kiesrecht is geschrapt. De mogelijkheid om tot ontzetting van ambt of beroep over te gaan wordt beperkt tot veroordelingen voor het begaan van misdrijven met een maximumstraf van ten minste zes jaren.

EE. TITEL XXX (BEGUNSTIGING).

In artikel 480 (opzetheling) zijn de handelingen iets anders geformuleerd en het moment van verkrijgen is beslissend.
Hiermee beoogt de wetgever tot uitdrukking te brengen dat, indien men weet of bewust de aanmerkelijke kans heeft aanvaard (dus begreep) dat de goederen van misdrijf afkomstig waren (en dit dus: (wel) begreep), men veroordeeld kan worden wegens opzetheling. Natuurlijk is het voor een eventuele bewezenverklaring van ‘begrijpen’ niet noodzakelijk dat de verdachte dit begrijpen ook bekent. Het is immers goed mogelijk dat de rechter het ‘begrijpen’ afleidt uit de omstandigheden waaronder de verkrijging heeft plaatsgevonden in combinatie met de persoon van de verdachte. Indien het bijvoorbeeld zo is, dat verworven is van een anonieme aanbieder tegen een opmerkelijke lage prijs door iemand die ook

beroepshalve met dergelijke goederen te maken heeft, dan kan het niet anders zijn dan dat de verdachte wel begreep dat het geen zuivere koffie was.
De bepaling is uitgebreid met een strafbaarstelling van het opzettelijk voorhanden hebben of overdragen van een door misdrijf verkregen goed of het overdragen van enig recht op een dergelijk goed. De strafmaat is verhoogd naar maximaal zes jaren, om duidelijk te onderstrepen, dat heling een van de motoren van de vermogensdelicten is, blijkens de slogan 'geen helers, geen stelers". Het artikel wordt, evenals het volgende, speciaal aangeduid in het recidive-artikel 69 onder 1º, als vermogensdelict.

De strafmaat in artikel 481 (gewoonteheling) is verhoogd naar negen jaren.

Artikel 482 (schuldheling) is op de voet van artikel 480 vernieuwd geformuleerd. De maximum straf op dit artikel wordt gesteld op vier jaren, opdat de strafmaat op het zelfde niveau wordt gebracht als die op schuld witwassen. In artikel 483 (bijkomende straf) is de ontzetting uit de in artikel 46 lid 1 onder 1 en 2 vermelde rechten opgenomen.

D. DERDE BOEK, OVERTREDINGEN

1. ALGEMEEN

Het derde boek omvat de overtredingen, een categorie van delicten die gedragingen bevat die pas onrechtmatig zijn door hun strafbaarstelling. Aan het derde boek is een nieuwe titel 10 toegevoegd betrekking hebbende op overtredingen aan boord van luchtvaartuigen. In deze titel zijn strafbepalingen opgenomen die betrekking hebben op de orde en de veiligheid van luchtvaartuigen tijdens de vlucht.
In het derde boek zijn de strafbedreigingen herzien om meer systematiek en evenwicht in de wet te brengen. Bovendien is evenals in het tweede boek bij elke strafbepaling een geldboetecategorie opgenomen. De geldboetecategorieen zijn gekoppeld aan de mogelijk op te leggen maximale hechtenis. De maximale geldboete per delict is op basis van de volgende criteria vastgesteld.
Indien geen hechtenis op overtreding is gesteld, is de geldboetecategorie categorie 1 (maximaal SRD. 3.500).
Bij een hechtenis tot 6 maanden is de geldboetecategorie categorie 2 (maximaal SRD. 10.000). Bij een hechtenis van 6 maanden is de geldboetecategorie categorie 3 (maximaal SRD. 25.000).

2. ARTIKELGEWIJS

Het overgrote deel van de bepalingen van het derde boek (overtredingen) is, behoudens de wijzigingen die juridische verbeteringen inhouden, ongewijzigd gebleven. Voorzover er in de bepalingen inhoudelijke wijzigingen zijn aangebracht worden die hieronder toegelicht. Hetzelfde geldt voor de nieuwe bepalingen die aan dit boek zijn toegevoegd.

A. TITEL I (OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE ALGEMENE VEILIGHEID VAN PERSONEN EN GOEDEREN).

Artikelen 495 en 496

De bepaling van artikel 496 (versperring of belemmering van verkeer) is evenals de bepaling van artikel 495 (veiligheid openbare weg), gericht op de veiligheid van het verkeer. In dit artikel is er sprake van '*versperring van een weg*' indien het voor het bestemde gebruik voor geruime tijd niet meer toegankelijk is.

Artikel 497
Artikel 497 betreft het zonder verlof van de Districts-commissaris verbranden van eigen onroerende zaken. Alhoewel hier sprake is van overigens rechtmatig in brand steken van eigen onroerende zaken kunnen anderen daarvan overlast ondervinden. Deze bepaling strekt daarom tot bescherming van anderen tegen mogelijke overlast als gevolg van die verbranding. In dit artikel is '*onroerend goed*' vervangen door '*onroerende zaken*' om meer aan te sluiten bij de terminologie zoals die gebruikt wordt in het Burgerlijk Wetboek. Indien het verlof voorwaardelijk wordt verleend zal die voorwaarde eerst vervuld moeten worden voordat de brand kan worden gesticht.

Artikel 499
Aan artikel 499 (diverse gevaarzettingsdelicten) is toegevoegd het onrechtmatig aanbrengen van stoffen in oppervlakte wateren, waardoor nadeel kan ontstaan in verband met het gebruik dat gewoonlijk met die wateren wordt gemaakt, bijvoorbeeld als zwemwater. Daarbij kan worden gedacht aan verontreiniging zonder dat het gaat om gevaarlijke stoffen. Deze bepaling sluit aan bij de artikelen 225a en 225b (misdrijven), waarin het gaat om het aanbrengen van gevaarlijke stoffen. Ook het oplaten van vliegers binnen een straal van 500 m van een bovengrondse hoogspanningsleiding en het zonder de nodige omzichtigheid en voorzorg bos-, savanne-, struikgewas- of grasbrand doet ontstaan zijn in dit artikel strafbaar gesteld. Het betreft hier delicten, waardoor de veiligheid van personen of goederen in gevaar kan worden gebracht.

B. TITEL II (OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE OPENBARE ORDE).

Artikel 500a
Artikel 500ter is vervallen en is verruimd opgenomen in artikel 500a. Aan dit artikel is toegevoegd discriminatie in de uitoefening van een '*ambt*' (naast de discriminatie in de uitoefening van beroep of bedrijf) en discriminatie op grond van godsdienst, levensovertuiging en seksuele geaardheid (naast de discriminatie wegens ras). Hiermee wordt paal en perk gesteld aan discriminatie op alle niveau's binnen de sociaal economische sfeer, dus ook op de arbeidsmarkt.

Artikel 500b
De strafbaarstelling van degene die zich bevindt op een verboden plaats strekt ertoe om staatsgeheimen te beschermen door onbevoegde personen ver te houden van de plaatsen waar dergelijke geheimen zijn opgeslagen. Bij dit delict volgt strafbaarheid reeds bij het bevinden op de verboden plaats. Er behoeft niet vast te staan dat de betrokkene geheime staatsdocumenten heeft geraadpleegd. Het bestanddeel '*zonder daartoe gerechtigd te zijn*' kan bijvoorbeeld worden bewezen door een verklaring van betrokkene dat hij van niemand het recht of toestemming heeft verkregen om de verboden plaats te betreden.

De artikelen 504, 505 en 506 zijn vervallen, aangezien in de praktijk geen behoefte meer bestaat aan strafbaarstelling van deze gedragingen. De strafbaarstelling van bedelarij, landloperij en souteneurschap in artikel 503 is wel behouden om in ernstige gevallen te kunnen ingrijpen.

Artikel 507
Aan artikel 507 zijn twee nieuwe onderdelen 3 en 4 toegevoegd. Deze onderdelen betreffen het voeren van een titel zonder daartoe gerechtigd te zijn (onderdeel 3) en het opgeven van valse identiteitsgegevens (onderdeel 4).
De strekking van deze strafbaarstelling is het voorkomen van misleiding door het aannemen van een bepaalde status. Met betrekking tot onderdeel 4 is van bevoegd gezag sprake indien de ambtenaar in het algemeen werkzaam is in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening en in het bijzonder bevoegd is naar zijn naam te vragen. Die bevoegdheid hoeft niet uitdrukkelijk verleend te zijn, maar mag ook voortvloeien uit de aard van de aan de ambtenaar opgedragen werkzaamheden. In het kader van de aanhouding heeft bijvoorbeeld de politie de bevoegdheid naar de identiteit te vragen.

Artikel 508a
Evenals artikel 508 moet deze strafbaarstelling worden bezien tegen de achtergrond van de op 6 juli 1908 te Geneve gesloten internationale conventie. Vanwege de relatie tussen het rode kruis teken en het Zwitserse wapen schrijft artikel 53 van deze conventie een op bescherming van dit wapen gerichte strafbaarstelling voor. Strafbaar is gesteld het gebruik van het wapen of een teken dat een nabootsing daarvan vormt,
- hetzij als fabrieks- of handelsmerk of als onderdeel van zulk een merk
- hetzij met een doel, strijdig met de eerlijkheid in de handel en
- hetzij onder omstandigheden die het Zwitserse nationaal gevoel zouden kunnen krenken.

Artikelen 509a en 509b
Aan artikel 509a (indruk wekken van officiele steun of erkenning vanwege Suriname) is een nieuw lid 2 toegevoegd, waarbij bij overtreding van lid 1 als bijkomende straf kan worden opgelegd openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak.
De strafbaarstelling van artikel 509b strekt ertoe te voorkomen dat het publiek bij telefonische colportage wordt '*overvallen*' en aldus wordt gedwongen in te stemmen. Doordat het gaat om liefdadige of ideële doelen is de dwang vooral moreel van aard. Bij deze strafbaarstelling wordt er van uitgegaan dat deze situatie zich nauwelijks zal voordoen, indien de betrokkenen elkaar zouden kennen, vandaar het bestanddeel '*anders dan in besloten kring*'. Niet alleen acties ten behoeve van liefdadige doelen wordt hier bedoeld, maar ook acties ten behoeve van ideële doelen worden door deze bepaling bestreken. Door het bestanddeel '*de indruk wekkend*' vallen ook die colporteurs onder de bepaling van artikel 509b die niet met zoveel woorden aangeven dat de opbrengst voor een liefdadig doel bestemd is, maar dat wel suggereren.

Artikelen 514, 515 en 516
Artikel 514 moet gezien worden als een belangrijk instrument in de strijd tegen de handel in gestolen goederen. Bepaalde handelaren worden verplicht tot het bijhouden van een inkoopregister. Het betreft opkopers en handelaren in gebruikte en ongeregelde goederen. Die handelaren worden bij staatsbesluit aangewezen.
Onder ongeregelde goederen wordt verstaan: goederen die wegens hun aard of uitvoering, hun herkomst of de staat waarin zij verkeren, niet tot de algemeen gangbare goederen worden gerekend.
In het verlengde hiervan is op grond van artikel 515 de handelaren die ingevolge artikel 514 bij staatsbesluit zijn aangewezen, verboden in de uitoefening van hun beroep of bedrijf goederen van bepaalde personen te verwerven. Het zijn personen die in een kwetsbare positie zijn en deze personen verdienen een zekere bescherming. Dezelfde handelaren zijn ingevolge

artikel 516 eveneens verboden een districtsverordening met betrekking tot de bestrijding van heling te overtreden. Daarnaast is degene die van het opkopen een beroep of gewoonte maakt verplicht daarvan te voren de Districts-Commissaris of een door deze aangewezen ambtenaar in kennis te stellen.

Artikel 520
In dit artikel is '*ontvangtoestel voor draadloze telegrafie of telefonie*' vervangen door: radio-ontvangtapparaat. Een ieder die gebruik maakt van de telegraaf of telefoon loopt het risico dat een ander via een ontvangstoestel kennis kan nemen van het bericht. Dit artikel tracht daartegen een zekere bescherming te bieden. Daarom is het openlijk bekendmaken of het mededelen aan een ander van een opgevangen bericht strafbaar gesteld, indien de dader redelijkerwijs moet vermoeden dat het niet voor hem of voor het publiek is bestemd. Als bijkomende voorwaarde geldt dat de dader redelijkerwijs moet vermoeden dat openlijke bekendmaking van de inhoud zal volgen en zodanige bekendmaking ook daadwerkelijk volgt. Als voorbeeld kan hierbij dienen de journalist die een politiezender afluistert en het bericht vervolgens publiceert.

Artikel 520a
De strafbaarstelling van het maken van reclame voor afluisterapparatuur in artikel 520a is in het kader van de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De strekking van dit artikel is om de handel in afluisterapparatuur, die om technische redenen niet verboden kan worden, te bemoeilijken.

Artikel 520b
Artikel 520b stelt strafbaar het gebruik van een verborgen camera in een besloten ruimte. Deze strafbaarstelling is evenals artikel 520a ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Doordat artikel 520b spreekt van '*wederrechtelijk een afbeelding vervaardigen*' wordt het gebruik van verborgen camera's door de overheid en inlichtingendiensten in het kader van de opsporing en de nationale veiligheid van strafbaarheid uitgesloten, mits dat gebruik rechtens is. Zulks is het geval indien de wet daartoe de mogelijkheid biedt. Uit '*gebruik makende van een daartoe aangebracht technisch hulpmiddel*' volgt dat het uitsluitend gaat om afbeeldingen vervaardigd in opdracht of met medewerking van de eigenaar.

Artikel 521a
Dit artikel stelt strafbaar het opnemen als pleegkind van een kind beneden de leeftijd van zes maanden, dat niet onder voogdij van een rechtspersoon staat en zonder daartoe eerst de toestemming te hebben van het Bureau voor Familierechtelijke Zaken. De strekking van deze bepaling is om te voorkomen dat een kind ter opneming in een pleeggezin door de moeder wordt afgestaan of zelfs van haar wordt afgenomen in de psychisch abnormale toestand waarin zij tijdens de bevalling verkeert. Uitgegaan wordt dat het kind behoudens zeer buitengewone gevallen enige maanden bij de moeder moet blijven.

C. TITEL III (OVERTREDINGEN BETREFFENDE HET OPENBAAR GEZAG).

Artikel 523 is vervallen. Dit kan worden opgevangen door de belofte van de rechter.

Artikel 527a
Dit artikel strekt ertoe om iemand die niet de houder is van een reisdocument maar dat document onder zich heeft te bewegen het in te leveren.

Artikelen 527b en 527c
Deze artikelen zijn in het wetboek opgenomen om actieve en passieve fraude beter te kunnen bestrijden. Het betreft de overtredingsvarianten van de misdrijven van de artikelen 284 en 285. Hierin is strafbaar gesteld het verstrekken van valse gegevens – anders dan door gebruik te maken van valsheid in geschrifte en het niet verstrekken van gegevens in strijd met een wettelijke verplichting. Het zal bijna altijd gaan om onjuiste of niet verstrekte mondelinge mededelingen, maar door het toegenomen gebruik van internet voor het verstrekken van gegevens groeit de behoefte aan deze strafbaarstelling ook. Gedacht wordt aan bijvoorbeeld het afgeven van onware gegevens en het nalaten gegevens te verstrekken bij het aanvragen van subsidies.
In artikel 527b is het bestanddeel '*weet of redelijkerwijs moet vermoeden*' opgenomen. Dit bestanddeel heeft slechts betrekking op de onjuistheid van de verstrekte gegevens. Voor degene die informatie verstrekt, mag worden verwacht dat deze zich vergewist omtrent de juistheid ervan. Wie twijfelt of op grond van algemene ervaringsregels zou moeten twijfelen, dient een nader onderzoek in te stellen of in elk geval de twijfel kenbaar te maken.

D. TITEL IV (OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE BURGERLIJKE STAAT).

Artikel 528bis is vervallen, omdat in de praktijk geen behoefte meer bestaat aan handhaving van deze bepaling.

E. TITEL VI (OVERTREDINGEN BETREFFENDE DE ZEDEN).

Artikelen 531, 532a, 533, 535, 536 en 537
Aan artikel 531 is een nieuw onderdeel toegevoegd, waarbij strafbaar wordt gesteld het in het openbaar plegen van ontuchtelijke handelingen.
In artikel 532a is strafbaar gesteld het in het openbaar of vanaf van de openbare weg zichtbare plaats urineren. Deze bepaling strekt ertoe om dit veelvuldig voorkomend onzedelijk gedrag aan banden te leggen.
Artikel 533 vervalt, omdat het niet meer past in deze tijd.
Artikel 535 is aangepast. In lid 1 is toegevoegd '*geestverruimende middelen*' om ook mogelijk te maken het optreden tegen personen die bijvoorbeeld drugs hebben gebruikt. De leden 2 tot en met 5 zijn vervallen, omdat de noodzaak tot handhaving ervan niet meer aanwezig is.
In artikel 536 is de leeftijd van zestien jaar opgetrokken naar achttien jaar zulks in het kader van het Kinderrechtenverdrag.
In artikel 537 vervalt lid 3 vanwege de algemene recidivebepaling in artikel 68.

De artikelen 540 en 541 vervallen, omdat zij niet meer passen in deze tijd.

F. TITEL VII (OVERTREDINGEN BETREFFENDE HET VELD).

Artikel 545
Aan artikel 545 is een nieuw lid 2 toegevoegd, waarbij strafbaar wordt gesteld het verwijderen, verplaatsen of onleesbaar maken van het '*verboden toegangsbord*'.

H. TITEL VIII (AMBTSOVERTREDINGEN).

Artikel 554a

Aan deze titel is een nieuw artikel 554a toegevoegd. Dit artikel geeft een interpretatieregel omtrent het begrip '*ambtenaar van de burgerlijke stand*' die de kring van normadressaten verruimt. Hieronder vallen dus ook de griffier van het kantongerecht en van het Hof van Justitie, consulaire ambtenaren, scheepskapitein en militaire functionarissen. Deze verruiming geldt alleen voor de artikelen 552 tot en met 554. De huwelijksambtenaar valt reeds onder de ambtenaar van de burgerlijke stand.

I. TITEL X (OVERTREDINGEN AAN BOORD VAN LUCHTVAARTUIGEN).

Artikelen 563 tot en met 564d
In navolging van de ICAO (International Civil Aviation Organisation) Circular 288-LE/1 is een nieuwe titel X toegevoegd. In deze titel zijn nieuwe strafbare feiten opgenomen die betrekking hebben op de orde en de veiligheid van vliegtuigen tijdens de vlucht. Deze titel moet in samenhang worden gezien met artikel 4 lid 1 sub 7 onder f (rechtsmacht) en artikel 117a (definitie luchtvaartuig in vlucht).
Het gaat in deze titel om met name strafbare feiten die de orde en dus de veiligheid van het vliegtuig tijdens de vlucht in gevaar kunnen brengen, zoals het intimideren van de bemanning waardoor zij niet in staat zijn hun werk naar behoren te verrichten (artikel 563) en het niet opvolgen van instructies van de bemanning (artikel 564). Het kan ook gaan om het roken in het vliegtuig (artikel 564a), het afdekken of vernielen van rookdetectie-apparatuur (artikel 564b), het gebruik van elektronisch apparatuur zoals mobiele telefoons gedurende de vlucht (artikel 564c) en het zich bevinden in kennelijk staat van dronkenschap of onder invloed van drugs (artikel 564d).
In samenhang met artikel 4 wordt nu rechtsmacht gecreëerd om deze feiten die de veiligheid en de orde aan boord van luchtvaartuigen kunnen beïnvloeden, aan te kunnen pakken en om na de landing van het luchtvaartuig onmiddellijk maatregelen te kunnen treffen tegen de verdachte(n).
Op al deze feiten kan worden gereageerd met een vrijheidsstraf van maximaal een maand hechtenis of geldboete van de tweede categorie. Aansluiting is gezocht bij de strafbare feiten van de eerste titel met dien verstande dat de feiten in deze titel bedoeld, gezien het veiligheidsrisico dat dit soort handelingen met zich mee kunnen brengen, de beperkte ruimte van een vliegtuig en het feit dan men zich op geen enkele wijze aan deze feiten kan onttrekken, een , zij het geringe vrijheidsstraf, rechtvaardigen.

ARTIKEL II
In wettelijke regelingen zijn er bepalingen opgenomen waarin verwijzingen naar verschillende bepalingen in het Wetboek van Strafrecht zijn opgenomen. De meeste van deze bepalingen komen overeen met dezelfde bepalingen in deze herziene Wetboek van Strafrecht, alhoewel in herziene vorm. De bestaande nummering is namelijk zoveel mogelijk gehandhaafd. Voor zover zulks niet het geval is, is de overeenkomstige bepaling, waarop inhoudelijk de verwijzing betrekking heeft, van toepassing.

ARTIKEL III

De Algemene Geldboetewet wordt bij de inwerkingtreding van deze wet ingetrokken. In verschillende wettelijke regelingen worden eveneens verwijzingen gemaakt naar geldboetecategorien in de ingetrokken Algemene Geldboetewet. In dit geval is de overeenkomstige geldboete categorie in artikel 40 dan van toepassing.

Paramaribo, de……

DESIRE D. BOUTERSE